

Regeringens proposition

1997/98:97

Polisens register

Prop.
1997/98:97

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Harpsund den 12 mars 1998

Thage G Peterson

Laila Freivalds
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag till en polisdatlag, en lag om belastningsregister och en lag om misstankeregister. Belastningsregistret skall ersätta den registrering av påföljder etc. som för närvarande sker i person- och belastningsregistret. Misstankeregistret skall innehålla uppgifter om skäligen brottsmisstankar. Polisdatlagen skall ersätta polisregisterlagen (1965:94) och innehålla de bestämmelser som, utöver personuppgiftslagen, behövs för polisens verksamhet. Polisdatlagen kommer bl.a. att innehålla bestämmelser om SÄPO-registret, kriminalunderrättelsesregister och DNA-register.

Propositionen innehåller vidare vissa följdändringar i förhållande till den av regeringen föreslagna personuppgiftslagen (prop. 1997/98:44 Personuppgiftslag).

1	Förslag till riksdagsbeslut	6
2	Lagtext	7
2.1	Förslag till lag om belastningsregister	7
2.2	Förslag till lag om misstankeregister	12
2.3	Förslag till polisdatalag	15
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister	23
2.5	Förslag till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)	24
2.6	Förslag till ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	25
2.7	Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100) ...	26
2.8	Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (1980:620)	31
2.9	Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713)	32
2.10	Förslag till lag om ändring i aktiekontolagen (1989:827) ..	33
2.11	Förslag till lag om ändring i arkivlagen (1990:782)	34
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder	35
2.13	Förslag till lag om ändring i insiderlagen (1990:1342)	36
2.14	Förslag till lag om ändring i lagen (1991:876) om register för betalningsföreläggande och handräckning	37
2.15	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:889) om den officiella statistiken	38
2.16	Förslag till lag om ändring i telelagen (1993:597)	39
2.17	Förslag till lag om ändring i postlagen (1993:1684)	40
2.18	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:459) om arbetsförmedlingsregister	41
2.19	Förslag till lag om ändring i alkohollagen (1994:1738) ...	42
2.20	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:606) om vissa personregister för officiell statistik	43
2.21	Förslag till lag om ändring i säkerhetsskyddslagen (1996:627)	44
2.22	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1156) om receptregister	47
2.23	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:158) om röstlängdsregister	48
3	Ärendet och dess beredning	49
4	Registerlagstiftningen	50
4.1	Inledning	50
4.2	Kriminalregistret	51
4.3	Polisregister m.m.	51
4.3.1	Polisregisterlagstiftningen	51
4.3.2	Person- och belastningsregistret	52
4.3.3	Andra polisregister	53

4.3.4	Körkortsregistret	53
5	Utgångspunkter för regeringens förslag	54
5.1	Riktlinjepropositionen.....	54
5.2	En ny datalag – personuppgiftslagen	55
5.3	Bestämmelser om sekretess och utlämnande av uppgifter.....	57
5.3.1	Förundersökningssekretessen.....	57
5.3.2	Registersekretessen	58
5.3.3	Utlämnande av uppgifter till den registrerade.....	58
5.4	Internationellt polissamarbete	59
5.4.1	Europarådets rekommendation om användningen av personuppgifter inom polissectorn	59
5.4.2	Europol.....	59
5.4.3	Schengen	61
5.5	Behovet av en reform	61
6	Sekretess	63
6.1	Ökade möjligheter till insyn i polisregister.....	63
6.2	Möjligheten att sekretessbelägga domskäl.....	67
6.3	Sekretessen tidsbegränsas	68
6.4	Förundersökningssekretessen.....	69
7	Ett belastningsregister och ett misstankeregister.....	71
8	Belastningsregistret.....	72
8.1	Belastningsregisterets ändamål	72
8.2	Belastningsregistrets innehåll.....	74
8.2.1	Registrering av påföljder.....	74
8.2.2	Registrering av åtalsunderlåtelse	76
8.2.3	Övriga uppgifter som skall registreras	77
8.2.4	Registrets närmare innehåll.....	80
8.3	Utlämnande av uppgifter.....	80
8.3.1	Utlämnande till myndigheter i Sverige	81
8.3.2	Utlämnande till den registrerade	82
8.3.3	Utlämnande till annan enskild.....	84
8.3.4	Utlämnade av uppgifter till utlandet	85
8.3.5	Utlämnande av uppgifter för statistik.....	86
8.3.6	Direktåtkomst.....	86
8.4	Gallring	87
8.5	Rättelse och sanktioner.....	89
9	Misstankeregister.....	89
9.1	Ändamål	90
9.2	Misstankeregistrets innehåll.....	90
9.3	Utlämnande av uppgifter.....	93
9.4	Gallring	94
9.5	Rättelse och sanktioner.....	95
10	Polisdatalagen	95
10.1	Tillämpningsområde.....	95
10.1.1	Polisdatalagen kompletterar personuppgiftslagen	95

10.1.2	Begrepp som används	96
10.1.3	Polisverksamhet som lagen skall tillämpas på.....	97
10.2	Behandling av personuppgifter	98
10.3	Kvarstående brottsmisstankar	101
10.4	Uppgiftlämnarens trovärdighet och uppgifternas riktig- het i sak	102
10.5	Anmälan till tillsynsmyndigheten	103
10.6	Information och säkerhet vid behandling.....	105
10.7	Rättelse och sanktioner.....	106
10.8	Gallring	107
10.9	Register	108
10.9.1	Fingeravtrycks- och signalementsregister.....	108
10.9.2	Register för övervakning av personer	109
10.9.3	Andra register.....	111
10.10	Utlämnande av uppgifter.....	112
11	Kriminalunderrättelseregister m.m.	112
11.1	Kriminalunderrättelseverksamhet	112
11.2	Behovet av lagstiftning.....	113
11.3	Tullens rätt att föra register för underrättelseverk- samhet.....	113
11.4	Polisen får möjlighet till automatiserad behandling av uppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet	114
11.5	Underrättelseverksamhet definieras	115
11.6	Kravet på allvarlig brottslighet.....	116
11.7	Automatiserad behandling av personuppgifter i särskilda undersökningar	118
11.7.1	Ändamålet med behandlingen.....	118
11.7.2	Förutsättningar för automatiserad behandling av personuppgifter.....	119
11.7.3	Beslut om att inleda automatiserad behandling av personuppgifter.....	121
11.7.4	Vilka personuppgifter får behandlas?	121
11.8	Kriminalunderrättelseregister.....	123
11.8.1	Ändamålet med ett kriminalunderrättelseregister	123
11.8.2	Registrering av personuppgifter i kriminalunderrättelseregister	124
11.8.3	Den närmare regleringen av innehållet i registren.....	125
11.8.4	Gallring av uppgifter.....	126
11.9	Behovet av insyn och kontroll.....	127
12	DNA-register	128
12.1	Utgångspunkter för regeringens förslag.....	128
12.1.1	DNA-analys inom ramen för straff- processen.....	128
12.2	Europarådets rekommendation.....	129
12.2.1	Behovet av en reform.....	130
12.3	Register med uppgifter om DNA-analyser inrättas.....	130

12.4	Registrens innehåll	132	Prop. 1997/98:97
12.4.1	DNA-registret	132	
12.4.2	Spårregistrets innehåll och användning	137	
12.5	Gallring av uppgifter	138	
12.6	Provtagning och analys	139	
12.6.1	DNA-analys av den som är misstänkt.....	139	
12.6.2	DNA-analys av den som inte är misstänkt....	142	
12.6.3	Användning av prover som har lämnats för medicinska ändamål.....	143	
13	Behandling av personuppgifter i Säkerhetspolisens verksamhet...	145	
13.1	Säkerhetspolisens uppgifter.....	145	
13.2	Polisdatalagen bör gälla även för SÄPO.....	145	
13.2.1	Det nuvarande SÄPO-registret	146	
13.2.2	SÄPO-registret lagregleras	147	
13.3	Gallring	151	
14	Ekonomiska konsekvenser.....	152	
15	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.....	153	
16	Författningskommentar.....	154	
16.1	Förslaget till lag om belastningsregister.....	154	
16.2	Förslaget till lag om misstankeregister.....	161	
16.3	Förslaget till polisdatalag	163	
16.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet... 174		
16.5	Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100).....	174	
16.6	Förslag till lag om ändring i säkerhetsskyddslagen (1996:627).....	177	
16.7	Följdlagstiftning till personuppgiftslagen (1998:000)	178	
Bilaga 1	Sammanfattning av Registerutredningens delbetänkande (SOU 1996:35)	179	
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanserna över delbetänkandet ...	189	
Bilaga 3	Sammanfattning av Registerutredningens slutbetänkande (SOU 1997:65)	190	
Bilaga 4	Registerutredningens lagförslag	198	
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna över slutbetänkandet ..	228	
Bilaga 6	Lagrådsremissens lagförslag.....	229	
Bilaga 7	Lagrådets yttrande	255	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 1998.....	260	
	Rättsdatablad.....	261	

Regeringen föreslår att riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag om belastningsregister,
2. lag om misstankeregister,
3. polisdatalag,
4. lag om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister,
5. lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291),
6. lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet,
7. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
8. lag om ändring i socialtjänstlagen (1980:620),
9. lag om ändring i försäkringsrörelselagen (1982:713),
- 10.lag om ändring i aktiekontolagen (1989:827),
- 11.lag om ändring i arkivlagen (1990:782),
- 12.lag om ändring i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder,
- 13.lag om ändring i insiderlagen (1990:1342),
- 14.lag om ändring i lagen (1991:876) om register för betalningsföreläggande och handräckning,
- 15.lag om ändring i lagen (1992:889) om den officiella statistiken,
- 16.lag om ändring i telelagen (1993:597),
- 17.lag om ändring i postlagen (1993:1684),
- 18.lag om ändring i lagen (1994:459) om arbetsförmedlingsregister,
- 19.lag om ändring i alkohollagen (1994:1738),
- 20.lag om ändring i lagen (1995:606) om vissa personregister för officiell statistik,
- 21.lag om ändring i säkerhetsskyddslagen (1996:627),
- 22.lag om ändring i lagen (1996:1156) om receptregister och
- 23.lag om ändring i lagen (1997:158) om röstlängdsregister.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om belastningsregister

Härigenom föreskrivs följande.

Belastningsregister

1 § Rikspolisstyrelsen skall med hjälp av automatiserad behandling föra ett belastningsregister. Rikspolisstyrelsen är personuppgiftsansvarig för behandlingen av personuppgifter i registret.

Ändamål

2 § Belastningsregistret skall föras för att ge information om sådana belastningsuppgifter som behövs i verksamhet hos

1. polis- och tullmyndigheter för att förebygga, upptäcka och utreda brott,
2. åklagarmyndigheter för beslut om förundersökning och åtal samt för utfärdande av strafföreläggande,
3. allmänna domstolar för straffmätning och val av påföljd och
4. polismyndigheter och andra myndigheter vid sådan lämplighetsprövning, tillståndsprövning eller annan prövning som anges i författning.

Registret får användas också för att till enskild lämna uppgifter som är av särskild betydelse i dennes verksamhet.

Innehåll

Domar eller beslut som har meddelats i Sverige

3 § Registret skall innehålla uppgifter om den som

1. genom dom, beslut, strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har ålagts påföljd för brott,
2. har ålagts förvandlingsstraff för böter,
3. med tillämpning av 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd,
4. på grund av åklagares beslut enligt 20 kap. 7 § rättegångsbalken, 9 eller 17 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare eller 46 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall inte har åtalats för brott,
5. skall utlämnas enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott eller enligt lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge eller
6. har meddelats besöksförbud enligt lagen (1988:688) om besöksförbud.

Domar och beslut som har meddelats i utlandet

4 § Uppgifter om den som avses med en dom eller ett beslut som meddelats i utlandet skall föras in i registret, om uppgiften motsvarar vad som sägs i 3 § och

1. kommer från en myndighet i en stat som tillhör Interpol, från denna organisation eller från Europol och avser en svensk medborgare eller någon som har hemvist i Sverige eller
2. lämnas från en stat enligt en överenskommelse mellan Sverige och den staten.

Uppgifter som skall föras in i registret

5 § Regeringen får meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter registret skall innehålla om den som skall registreras enligt 3 och 4 §§.

Rätt att få uppgifter från registret

Svenska myndigheter

6 § Personuppgifter ur belastningsregistret skall lämnas ut om det begärs av

1. Riksdagens ombudsmän, Justitiekanslern eller Datainspektionen för deras tillsynsverksamhet,
2. polis-, tull-, eller åklagarmyndighet eller allmän domstol för verksamhet som avses i 2 § första stycket 1–3,
3. förvaltningsdomstol för prövning enligt 2 § första stycket 4 eller
4. myndighet i övrigt i den utsträckning regeringen för vissa slag av ärenden föreskriver det eller för ett särskilt fall ger tillstånd till det.

Regeringen får föreskriva att en myndighet som avses i första stycket får ha direktåtkomst till registret.

7 § En myndighet som har rätt att få uppgifter ur registret skall i varje särskilt fall noga pröva behovet av information. En begäran om att få ta del av uppgifter ur registret får göras endast om skälet till det uppväger den olägenhet det innebär för den som berörs.

8 § Uppgifter som är nödvändiga för att framställa rättsstatistiken skall lämnas till den myndighet som ansvarar för att framställa sådan statistik.

Enskilda

9 § En enskild har rätt att på begäran skriftligen få ta del av samtliga uppgifter ur registret om sig själv. Sådana uppgifter skall på begäran lämnas ut utan avgift en gång per kalenderår.

En enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv för att kunna ta till vara sin rätt i ett främmande land eller få tillstånd att resa in, bosätta sig eller arbeta där, har rätt att få ett utdrag vars innehåll är begränsat

enligt föreskrifter som regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar. Prop. 1997/98:97

En begäran om uppgifter ur registret skall vara skriftlig och undertecknad av den sökande själv.

10 § Om det behövs för att pröva en fråga om anställning eller uppdrag i en verksamhet som avser vård eller som är av betydelse för förebyggande eller beivrande av brott, har en enskild rätt att få uppgifter ur registret om en annan enskild i den utsträckning regeringen för vissa typer av fall föreskriver det.

En enskild, som styrker att hans eller hennes rätt är beroende av uppgifter ur registret om en annan enskild, har rätt att få ta del av dessa uppgifter om regeringen medger att uppgifterna får lämnas ut.

Utländska myndigheter

11 § Uppgifter ur registret får lämnas till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation, om utlämnandet följer av en internationell överenskommelse som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt.

12 § Uppgifter ur registret skall lämnas till domstol eller polis- eller åklagarmyndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om det begärs för utredning i brottmål.

Uppgifter får på begäran även lämnas till domstol eller polis- eller åklagarmyndighet i en stat som är ansluten till Interpol eller till denna organisation om det behövs för att myndigheten eller organisationen skall kunna förebygga, upptäcka, utreda eller beivra brott eller för ett utlänningsärende.

13 § Regeringen får meddela föreskrifter om

1. att uppgifter får lämnas till domstol eller polis- eller åklagarmyndighet i en annan stat än som sägs 11 §, om det behövs för utredning i ett brottmål eller ett utlänningsärende,
2. att uppgifter om den som är medborgare i en främmande stat eller som har hemvist där får lämnas till en myndighet även i annat fall än som sägs i 11 eller 12 § och
3. att de uppgifter som får lämnas ut enligt 11 och 12 §§ skall begränsas.

14 § Uppgifter om den som avses med ett beslut om överflyttning skall lämnas till den stat från eller till vilken överflyttning har skett

1. om verkställighet av annan påföljd än böter har förts hit från Danmark, Finland, Island eller Norge eller till någon av dessa stater härifrån,
2. i fråga om anteckning som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m. och
3. om verkställighet av påföljd har förts hit från en annan stat eller till någon annan stat härifrån enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.

15 § En begäran om att uppgifter skall lämnas ut prövas av Rikspolisstyrelsen. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får dock meddela föreskrifter om att en polismyndighet i vissa fall får pröva frågan om att lämna ut uppgifter.

Gallring

16 § En uppgift i registret skall gallras

1. om en överrätt genom dom eller beslut frikänt den registrerade för den åtalade gärningen,
2. om en domstol efter resning har meddelat dom eller beslut som avses i 1,
3. om dom, beslut, strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har undanröjts,
4. om överrätt har upphävt ett beslut om förvandlingsstraff för böter,
5. om åklagares beslut att meddela åtalsunderlåtelse har återkallats,
6. om besöksförbud har upphävts eller
7. när den registrerade har avlidit.

17 § Utöver vad som följer av 16 § skall uppgifter om

1. fängelse- eller förvandlingsstraff för böter gallras tio år efter frigivningen,
2. fängelsestraff som skall anses helt verkställt genom tidigare frihetsberövande eller från vilket någon genom beslut om nåd helt har befriats gallras tio år efter domen eller beslutet,
3. fängelsestraff som har fallit bort enligt 35 kap. 8 eller 9 § brottsbalken eller förvandlingsstraff för böter som har fallit bort enligt 18 eller 21 § bötesverkställighetslagen (1979:189) gallras fem år efter det att straffet föll bort,
4. skyddstillsyn eller villkorlig dom gallras tio år efter domen eller beslutet,
5. sluten ungdomsvård gallras tio år efter det att påföljden helt verkstälts,
6. överlämnande till vård inom socialtjänsten eller vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall gallras tio år efter domen eller beslutet,
7. överlämnande till rättspsykiatrisk vård gallras tio år efter utskrivningen,
8. böter gallras fem år efter domen, beslutet eller godkännandet av strafföreläggandet eller föreläggandet av ordningsbot,
9. att någon enligt 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd gallras tio år efter domen eller beslutet,
10. åklagares beslut att inte åtala för brott gallras tio år efter beslutet,
11. beslut om besöksförbud gallras tio år efter beslutet och
12. beslut om utlämning för brott gallras tio år efter beslutet.

18 § Om det före utgången av den tid som anges i 17 § har gjorts en ny anteckning enligt 3 eller 4 § beträffande samma person, skall ingen av

uppgifterna gallras så länge någon av dem skall finnas kvar i registret. Detta skall dock inte gälla om den nya anteckningen avser penningböter.

En uppgift skall gallras senast tjugo år efter den dom eller det beslut som föranledde att uppgiften fördes in i registret. I fråga om uppgift som avses i 17 § 1 eller 7 gäller detta endast om de tidsfrister som anges där har gått ut.

Skall en uppgift som avses i 3 eller 4 § gallras enligt denna paragraf, skall även sådana uppgifter som har antecknats i anslutning till uppgiften gallras, om inte regeringen föreskriver annat.

Tystnadsplikt

19 § Den som med stöd av denna lag har fått del av uppgifter om annans personliga förhållanden får inte obehörigen röja dessa uppgifter.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Rättelse och skadestånd

20 § Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:000) om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

-
1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer, då lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister och lagen (1965:94) om polisregister m.m. upphör att gälla.
 2. Uppgifter i kriminal- och polisregister som förs enligt de upphävda lagarna får stå kvar i högst tjugo år. Bestämmelserna i 7 och 10 §§ lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister skall fortfarande gälla för dessa uppgifter.
 3. 6–15 §§ samt 19 och 20 §§ i den nya lagen skall gälla även för uppgifter i polis- och kriminalregister enligt punkt 2 samt för uppgifter i körkortsregistrets belastningsdel.

Härigenom föreskrivs följande.

Misstankeregister

1 § Rikspolisstyrelsen skall med hjälp av automatiserad behandling föra ett register med uppgifter om dem som är skäligen misstänkta för brott (misstankeregistret). Rikspolisstyrelsen är personuppgiftsansvarig för behandlingen av personuppgifter i registret.

Ändamål

2 § Misstankeregistret skall föras för att underlätta tillgången till sådana uppgifter om skäligen misstanke om brott som behövs i verksamhet hos

1. polis- och tullmyndigheter för att samordna förundersökningar mot en person och för att förebygga, upptäcka och utreda brott,
2. åklagarmyndigheter för beslut om förundersökning och åtal och
3. polismyndigheter och andra myndigheter vid sådan lämplighetsprövning, tillståndsprövning eller annan prövning som anges i författning.

Registret får användas också för att till enskild lämna uppgifter som är av särskild betydelse i dennes verksamhet.

Innehåll

3 § Registret skall innehålla uppgifter om den som har fyllt femton år och som enligt förundersökningsledarens bedömning är skäligen misstänkt för

1. brott mot brottsbalken,
2. annat brott för vilket svårare straff än böter är föreskrivet eller
3. sådant utomlands begånget brott som enligt svensk lag motsvarar brott enligt 1 eller 2, under förutsättning att frågan om lagföring för brottet skall avgöras i Sverige.

Registret skall även innehålla uppgifter om den mot vilken allmän åklagare har inlett utredning i mål om förvandling av böter och om den som har begärts utlämnad för brott.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att registreringen skall begränsas på visst sätt.

4 § Regeringen meddelar närmare föreskrifter om vilka uppgifter registret skall innehålla om den som skall registreras enligt 3 §.

Rätt att få uppgifter ur registret

Svenska myndigheter

5 § Uppgifter ur misstankeregistret skall lämnas ut om det begärs av

1. polis-, tull-, eller åklagarmyndighet eller allmän domstol för verksamhet som avses i 2 § första stycket 1–3,

2. myndighet i övrigt i den utsträckning regeringen för vissa slag av ärenden föreskriver det eller för ett särskilt fall ger tillstånd till det.

Regeringen får föreskriva att en myndighet som avses i första stycket får ha direktåtkomst till registret.

Att uppgifter får lämnas ut i vissa andra fall framgår av 14 kap. sekretesslagen (1980:100).

6 § En myndighet som har rätt att få uppgifter ur registret skall i varje särskilt fall noga pröva behovet av information. En begäran om att få ta del av uppgifter får göras endast om skälet till det uppväger den olägenhet det innebär för den som berörs.

7 § Uppgifter som är nödvändiga för att framställa rättsstatistiken skall lämnas till den myndighet som ansvarar för att framställa sådan statistik.

Enskilda

8 § Om det behövs för att pröva en fråga om anställning eller uppdrag i en verksamhet som avser vård eller som är av betydelse för förebyggande eller beivrande av brott, har en enskild rätt att få uppgifter ur registret om en annan enskild i den utsträckning regeringen för vissa typer av fall föreskriver det.

En enskild, som styrker att hans eller hennes rätt är beroende av uppgifter ur registret om en annan enskild, har rätt att få ta del av dessa uppgifter om regeringen medger att uppgifterna får lämnas ut.

Utländska myndigheter

9 § Uppgifter ur registret får lämnas till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation, om utlämnandet följer av en internationell överenskommelse som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt.

10 § Uppgifter får på begäran lämnas till polis- eller åklagarmyndighet i en stat som är ansluten till Interpol eller till denna organisation om det behövs för att myndigheten eller organisationen skall kunna förebygga, upptäcka, utreda eller beivra brott eller för ett utlänningsärende.

Uppgifter får vidare lämnas ut enligt vad som framgår av 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen (1980:100).

11 § Regeringen får meddela föreskrifter om

1. att uppgifter får lämnas till en domstol eller polis- eller åklagarmyndighet i en annan stat än som sägs 9 §, om det behövs för utredning i ett brottmål eller ett utlänningsärende,

2. att uppgifter om den som är medborgare i en främmande stat eller som har hemvist där får lämnas till en myndighet även i annat fall än som sägs i 9 eller 10 § och

3. att de uppgifter som får lämnas ut enligt 9 och 10 §§ skall begränsas.

Utlämnande myndighet

12 § En begäran om att lämna ut uppgifter prövas av Rikspolisstyrelsen. Prop. 1997/98:97
Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får dock meddela föreskrifter om att en polismyndighet i vissa fall får pröva om uppgifter kan lämnas ut.

Gallring

13 § En uppgift i registret skall gallras

1. om en förundersökning har avslutats utan att åtal väckts med anledning av misstanken,
2. om åtal som har väckts med anledning av misstanken har lagts ned,
3. om domstol har meddelat dom eller beslut som vunnit laga kraft med anledning av misstanken eller den misstänkte har godkänt strafföreläggande som har utfärdats i anledning av misstanken eller
4. när en begäran om utlämning har avgjorts.

Vad som sägs i första stycket skall i tillämpliga delar gälla även uppgifter om talan om förvandling av böter.

Tystnadsplikt

14 § Den som med stöd av denna lag har fått del av uppgifter om annans personliga förhållanden får inte obehörigen röja dessa uppgifter.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Rättelse och skadestånd

15 § Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:000) om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Härigenom föreskrivs följande.

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller utöver personuppgiftslagen (1998:000) vid behandling av personuppgifter i polisens verksamhet för att

1. förebygga brott och andra störningar av den allmänna ordningen och säkerheten,

2. övervaka den allmänna ordningen och säkerheten, hindra störningar därav samt ingripa när sådana har inträffat eller

3. bedriva spaning och utredning i fråga om brott som hör under allmänt åtal.

Lagen gäller också behandling av sådana uppgifter som avses i 25 och 26 §§.

Lagen gäller inte för behandling av personuppgifter som företas med stöd av lagen (1998:000) om belastningsregister eller lagen (1998:000) om misstankeregister.

2 § Bestämmelserna i 10–36 §§ gäller endast automatiserad behandling av uppgifter.

Definitioner

3 § I denna lag avses med

underrättelseverksamhet: polisverksamhet som består i att samla, bearbeta och analysera information för att klarlägga om brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas och som inte utgör förundersökning enligt 23 kap. rättegångsbalken,

kriminalunderrättelseverksamhet: annan underrättelseverksamhet än den som bedrivs av Säkerhetspolisen,

allvarlig brottslig verksamhet: verksamhet som innefattar brott för vilket är föreskrivet fängelse i två år eller däröver,

särskild undersökning: en undersökning i kriminalunderrättelseverksamhet som innebär insamling, bearbetning och analys av uppgifter i syfte att ge underlag för beslut om förundersökning eller om särskilda åtgärder för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott,

DNA-analys: varje förfarande som kan användas för analys av deoxyribonukleinsyra.

De begrepp som i övrigt används i denna lag har samma betydelse som i personuppgiftslagen (1998:000).

4 § Rikspolisstyrelsen är personuppgiftsansvarig för behandling av uppgifter som avses i 23, 25 och 29 §§.

Behandling av känsliga personuppgifter

5 § Uppgifter om en person får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexuella läggning.

Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får uppgifterna kompletteras med sådana uppgifter som avses i första stycket, om det är oundgängligen nödvändigt för syftet med behandlingen.

Utlämnande av uppgifter

6 § Uppgifter som är nödvändiga för att framställa rättsstatistiken skall lämnas till den myndighet som ansvarar för att framställa sådan statistik.

7 § Uppgifter får lämnas ut till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation, om utlämnandet följer av en internationell överenskommelse som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt.

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppgifter på begäran får lämnas till polis- eller åklagarmyndighet i en stat som är ansluten till Interpol om det behövs för att myndigheten eller organisationen skall kunna förebygga, upptäcka, utreda eller beivra brott.

Uppgifter får vidare lämnas ut enligt vad som framgår av 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen (1980:100).

8 § Regeringen får meddela föreskrifter om att uppgifter får lämnas ut även i andra fall än som sägs i 6 och 7 §§.

Rättelse och skadestånd

9 § Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:000) om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

BESTÄMMELSER OM AUTOMATISERAD BEHANDLING

Behandling av uppgifter om kvarstående misstankar

10 § Om en förundersökning mot en person har lagts ned på grund av bristande bevisning får uppgifter om brottsmisstanken behandlas för annat ändamål än arkivering endast under förutsättning att

1. den misstänkte enligt förundersökningsledarens bedömning fortfarande är skäligen misstänkt för brottet och
2. uppgifterna behövs för att förundersökningen skall kunna tas upp på nytt.

11 § Om åtal mot en person har lagts ned eller om denne genom laga-kraftvunnen dom har frikänts får uppgifter om brottsmisstanken behandlas för annat ändamål än arkivering endast

1. om förundersökningen tas upp på nytt eller
2. för prövning av ett särskilt rättsmedel enligt 58 kap. rättegångsbalken.

12 § Bestämmelserna i 10 och 11 §§ gäller inte för Säkerhetspolisen.

Gallring

13 § Uppgifter som inte längre behövs för sitt ändamål skall gallras om inte annat anges i denna lag. Detta gäller dock inte uppgifter i en förundersökning.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

Kriminalunderrättelseverksamhet

14 § I kriminalunderrättelseverksamhet får personuppgifter behandlas endast om

1. en särskild undersökning har inletts under ledning av Rikspolisstyrelsen eller en polismyndighet och
2. det finns anledning att anta att allvarlig brottslighet har utövats eller kan komma att utövas.

Uppgifter om en enskild person som det inte finns någon misstanke mot skall föras med en upplysning om detta förhållande.

Personuppgifter får också behandlas i kriminalunderrättelseregister i enlighet med 17–21 §§.

15 § Polismyndighetens eller Rikspolisstyrelsens beslut om behandling av personuppgifter enligt 14 § skall innehålla uppgifter om ändamålet med behandlingen och de villkor i övrigt som behövs för att förebygga otillbörligt intrång i de registrerades personliga integritet.

Rikspolisstyrelsen skall föra en förteckning över samtliga beslut om behandling av personuppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet.

16 § Uppgifter som behandlas enligt 14 § skall gallras senast ett år efter det att beslutet om behandlingen av personuppgifter fattades. Om det är av särskild betydelse för att den särskilda undersökningen skall kunna avslutas får dock uppgifterna behandlas under längre tid.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

Ändamål

17 § Kriminalunderrättelseregister får föras endast för att

1. ge underlag för beslut om särskilda undersökningar avseende allvarlig brottslig verksamhet eller
2. underlätta tillgången till allmänna uppgifter med anknytning till underrättelseverksamhet.

18 § Kriminalunderrättelseregister får föras av Rikspolisstyrelsen eller av en polismyndighet. Den myndighet som för registret är personuppgiftsansvarig för behandlingen av personuppgifter i registret.

Innehåll

19 § Ett kriminalunderrättelseregister får innehålla uppgifter som kan hänföras till en enskild person endast om uppgifterna ger anledning att anta att allvarlig brottslig verksamhet utövats eller kan komma att utövas och den som avses med uppgifterna skäligen kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva den allvarliga brottsliga verksamheten.

Uppgifter om transportmedel eller varor som kan antas ha samband med allvarlig brottslig verksamhet eller om hjälpmedel som kan antas ha använts i samband med sådan verksamhet får registreras, även om uppgifterna kan hänföras till en enskild person som det inte finns någon misstanke mot. Uppgifterna skall därvid föras med upplysning om att det inte finns någon misstanke mot denne.

20 § Ett kriminalunderrättelseregister får endast innehålla

1. upplysningar om varifrån den registrerade uppgiften kommer och om uppgiftslämnarens trovärdighet,
2. identifieringsuppgifter,
3. uppgifter om särskilda bestående fysiska kännetecken,
4. de omständigheter och händelser som ger anledning att anta att den registrerade utövat eller kan komma att utöva allvarlig brottslig verksamhet,
5. uppgifter om varor, brottshjälpmedel och transportmedel,
6. ärendenummer och
7. hänvisning till en särskild undersökning där uppgifter om den registrerade behandlas och till register som förs av polis- eller tullmyndighet i vilket uppgifter om den registrerade förekommer.

Gallring

21 § Uppgifterna i ett kriminalunderrättelseregister om en registrerad person skall gallras senast tre år efter det att uppgifter om att denne skäligen kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva allvarlig brottslig verksamhet senast infördes. Om en särskild undersökning som rör en registrerad person har inletts, får dock uppgifterna stå kvar till dess att undersökningen har avslutats.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

Prop. 1997/98:97

Register med uppgifter om DNA-analyser i brottmål

Ändamål

22 § Uppgifter om resultat av DNA-analyser får behandlas endast för att underlätta identifiering av personer i samband med utredning av brott. Rikspolisstyrelsen får föra register (DNA-register och spårregister) i enlighet med 23–27 §§ över de uppgifter som behandlas.

Sådana uppgifter som avses i första stycket får även behandlas i förundersökningar och särskilda undersökningar.

DNA-register

23 § Ett DNA-register får innehålla uppgifter om resultatet av DNA-analyser som har gjorts under utredning av ett brott och som avser personer som har dömts för

1. ett sådant brott mot en persons liv eller hälsa, personliga integritet eller säkerhet som avses i 3, 4, 6, 8, 12 eller 17 kap. brottsbalken, om brottet kan leda till fängelse i mer än två år,

2. ett allmänfarligt brott som avses i 13 kap. brottsbalken, om brottet kan leda till fängelse i mer än två år eller

3. försök, förberedelse, stämpling, anstiftan eller medhjälp till ett sådant brott som avses i 1 eller 2.

24 § Registreringen av ett analysresultat skall begränsas till uppgifter som ger information om den registrerades identitet. Analysresultat som kan ge upplysning om den registrerades personliga egenskaper får inte registreras.

Utöver vad som sägs i första stycket får DNA-registret endast innehålla upplysningar som visar i vilket ärende analysen har gjorts och vem analysen avser.

Spårregister

25 § Ett spårregister får innehålla uppgifter om DNA-analyser som har gjorts under utredning av brott och som inte kan hänföras till en identifierbar person. Utöver uppgifter om analysresultat får ett spårregister endast innehålla upplysningar som visar i vilket ärende analysen har gjorts.

26 § Uppgifter i spårregister får endast jämföras med analysresultat

1. som inte kan hänföras till en identifierbar person,
2. som finns i DNA-registret eller
3. som kan hänföras till en person som är misstänkt för brott.

27 § Uppgifter i DNA-registret skall gallras senast när uppgifterna om den registrerade gallras ur belastningsregistret enligt lagen (1998:000) om belastningsregister.

Uppgifter i spårregister skall gallras senast trettio år efter registreringen.

Prover från personer som inte är misstänkta för brott

28 § Om det i samband med utredning av ett brott har tagits ett prov för DNA-analys från någon som inte är misstänkt för brottet får provet inte användas för något annat ändamål än det för vilket det togs. Ett sådant prov får inte heller sparas efter det att målet slutligt har avgjorts.

Fingeravtrycks- och signalementsregister

Ändamål

29 § För att underlätta identifiering av personer i samband med brott får Rikspolisstyrelsen behandla uppgifter i fingeravtrycks- och signalementsregister. Ett sådant register får användas för identifiering av okända personer även i andra fall.

Sådana uppgifter som avses i första stycket får även behandlas i förundersökningar och särskilda undersökningar.

Innehåll

30 § Fingeravtrycks- och signalementsregister får endast innehålla uppgifter om den som är misstänkt eller dömd för brott eller som har fått lämna fingeravtryck enligt 19 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. I ett sådant register får endast antecknas uppgifter om

1. fingeravtryck,
2. signalement,
3. identifieringsuppgifter och
4. ärendenummer.

Gallring

31 § Uppgifter i fingeravtrycks eller signalementsregister om en misstänkt person skall gallras när förundersökning eller åtal mot personen läggs ned eller när åtal ogillas. Uppgifterna får dock bevaras längre om andra uppgifter om den registrerade skall behandlas med stöd av 10 eller 11 §. När dessa uppgifter gallras skall även uppgifter i fingeravtrycks- och signalementsregister gallras.

Om den registrerade döms skall uppgifterna i registret gallras senast vid den tidpunkt då uppgifterna gallras ur belastningsregistret enligt lagen (1998:000) om belastningsregister.

Regeringen får meddela föreskrifter om gallring av uppgifter om den som har lämnat fingeravtryck enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. Prop. 1997/98:97

SÄPO-registret

Ändamål

32 § Säkerhetspolisen skall föra ett register (SÄPO-registret) som har till ändamål

1. att underlätta spaning i syfte att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet,
2. att underlätta spaning i syfte att bekämpa terrorism och
3. att utgöra underlag för registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627).

Säkerhetspolisen är personuppgiftsansvarig för behandlingen av personuppgifter i registret.

Innehåll

33 § SÄPO-registret får innehålla uppgifter som kan hänföras till en enskild person endast

1. om den uppgifterna gäller kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva brottslig verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet eller terrorism,
2. om personen har undergått registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) eller
3. om det med hänsyn till registrets ändamål annars finns särskilda skäl till det.

Av registret skall framgå på vilken grund registrering skett.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om vilka personuppgifter som får registreras.

34 § SÄPO-registret får endast innehålla

1. identifieringsuppgifter,
2. uppgifter om grunden för registrering och
3. hänvisning till de ärenden där uppgifter om den registrerade behandlas.

Gallring

35 § Uppgifter som registrerats enligt 33 § 1 eller 3 skall gallras senast tio år efter det att en sådan uppgift om personen som kan föranleda registrering senast infördes. Om det finns särskilda skäl får dock uppgifterna stå kvar under längre tid.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

36 § Om skyldigheten för Rikspolisstyrelsen att föra belastnings- och misstankeregister finns bestämmelser i lagen (1998:000) om belastningsregister och i lagen (1998:000) om misstankeregister.

Det får inte föras något annat rikstäckande register över brottmålsdomar än belastningsregistret.

-
1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.
 2. För de personregister som den 24 oktober 1998 förs med Datainspektionens tillstånd gäller bestämmelserna i datalagen (1973:289) till och med den 30 september 2001. För ett sådant register skall dock 6–8 §§ gälla från ikraftträdandet.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister

Prop. 1997/98:97

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §¹

En enskild har rätt att utan kostnad få utdrag ur registret beträffande sig själv.

En begäran om utdrag skall vara skriftlig och egenhändigt under-tecknad av den enskilde. Begäran prövas av Rikspolisstyrelsen.

Har utdrag *lämnats* enligt första stycket eller *10 § datalagen (1973:289)* till den enskilde, behöver nytt utdrag inte lämnas till honom förrän tolv månader därefter.

Har utdrag enligt första stycket eller *information enligt 26 § personuppgiftslagen (1998:000)* lämnats till den enskilde, behöver nytt utdrag eller *ny information* inte lämnas till honom förrän tolv månader därefter.

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om datalagen (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 9 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

¹ Senaste lydelse 1988:287.

2.5 Förslag till lag om ändring i förvaltningsprocesslagen (1971:291)

Härigenom föreskrivs att 35 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 §²

Ett överklagande av kammarrättens beslut i ett mål som har väckts hos kammarrätten genom överklagande, underställning eller ansökan prövas av Regeringsrätten endast om Regeringsrätten har meddelat prövningstillstånd.

Meddelas inte prövningstillstånd, står kammarrättens beslut fast. En upplysning om detta skall tas in i Regeringsrättens beslut.

Vad som sägs i första stycket gäller inte

1. talan som Riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern för i mål om disciplinansvar eller om återkallelse eller begränsning av behörighet att utöva yrke inom hälso- och sjukvården, tandvården eller detaljhandeln med läkemedel eller om återkallelse av behörighet att utöva veterinäryrket,

2. talan som Justitiekanslern för i mål enligt *datlagen* (1973:289), kreditupplysningslagen (1973:1173), inkassolagen (1974:182), lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. eller lagen (1998:000) om allmän kameraövervakning.

2. talan som Justitiekanslern för i mål enligt kreditupplysningslagen (1973:1173), inkassolagen (1974:182), lagen (1987:1231) om automatisk databehandling vid taxeringsrevision, m.m. eller lagen (1998:000) om allmän kameraövervakning.

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om *datlagen* (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 35 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

² Lydelse enligt prop. 1997/98:64.

2.6 Förslag till ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §³

Om den främmande staten begär upplysning om hur den dömde har förhållit sig under prövotiden, skall kriminalvårdsstyrelsen lämna upplysning härom på grundval av uppgifter som styrelsen infordrar från frivårdsmyndigheten.

<p>Begår den dömde nytt brott och döms han under prövotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 2 § första stycket lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister, skall kriminalvårdsstyrelsen sörja för att den främmande staten underrättas om domen.</p>	<p>Begår den dömde nytt brott och döms han under prövotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket lagen (1998:000) om belastningsregister, skall kriminalvårdsstyrelsen sörja för att den främmande staten underrättas om domen.</p>
---	--

Har den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt åsidosatt sina åligganden och finner övervakningsnämnden på grund härav påkallat att åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas av myndighet i den främmande staten, skall nämnden göra anmälan härom till kriminalvårdsstyrelsen. Styrelsen skall sörja för att den främmande staten underrättas om sådan anmälan.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

³ Senaste lydelse 1990:1016.

2.7 Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 och 5 §§, 7 kap. 17 och 18 §§, 9 kap. 17 § samt 16 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100)⁴ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §⁵

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till

1. förundersökning i brottmål,
2. angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,
3. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud,
4. åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, tullmyndighets eller kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, eller
5. Finansinspektionens verksamhet som rör övervakning enligt insiderlagen (1990:1342) eller efterlevnaden av 7 kap. 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument,

om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

För uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 3 § polisdatalagen (1998:000) eller som i annat fall hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism gäller sekretess, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas.

Motsvarande sekretess gäller i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, hos polismyndighet, skattemyndighet, tullmyndighet eller kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom

Sekretess enligt första och andra styckena gäller i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndighet, skattemyndighet, tullmyndighet eller kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och

⁴ Lagen omtryckt 1992:1474.

⁵ Senaste lydelse 1997:1026.

exekutionsväsendet för uppgift som inom exekutionsväsendet för uppgift angår misstanke om att en gäldenär som angår misstanke om att en har begått brott som avses i 11 kap. gäldenär har begått brott som avses i brottsbalken eller annat brott som 11 kap. brottsbalken eller annat brott har samband med gäldenärens som har samband med gäldenärens näringsverksamhet. näringsverksamhet.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst fyrtio år.

I fråga om uppgift i allmän handling som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i andra stycket gäller sekretessen i högst sjuttio år. I fråga om uppgift i allmän handling i övrigt gäller sekretessen i högst fyrtio år.

5 §

Sekretess gäller hos polismyndighet i verksamhet, som avser förande av eller uttag ur vapenregister, för uppgift som har tillförts registret, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att vapen eller ammunition kommer till brottslig användning. Under samma förutsättning gäller sekretess i verksamhet som avser folkbokföringen för uppgift som hänför sig till vapenregister.

Sekretess gäller hos polismyndighet i verksamhet, som avser förande av eller uttag ur vapenregister, för uppgift som har tillförts registret, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att vapen eller ammunition kommer till brottslig användning. Under samma förutsättning gäller sekretess hos Rikspolisstyrelsen för uppgift som hänför sig till vapenregister.

7 kap.

17 §⁶

Sekretess gäller i verksamhet som avser förande av eller uttag ur allmänt kriminalregister eller register som förs enligt lagen (1998:000) om belastningsregister som förs enligt lagen (1965:94) om polisregister m.m. för uppgift som har tillförts registret. Om utlämnande av sådan uppgift gäller vad som är föreskrivet i lag om register som nu har nämnts och i säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt i förordningar som har stöd i dessa lagar.

Sekretess gäller för uppgift som har tillförts register som förs enligt lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Om utlämnande av sådan uppgift gäller vad som är föreskrivet i nämnda lag eller i förordning som har stöd i den lagen.

⁶ Senaste lydelse 1997:1059.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen enligt första stycket i högst sjuttio år.

Föreskrifterna i 14 kap. gäller inte i fråga om sekretessen enligt denna paragraf.

18 §

I annat fall än som avses i 17 § gäller sekretess i verksamhet som avser förande av eller uttag ur register

1. för uppgift som har tillförts särskilt register, som förs över strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot, och inte hänför sig till registrering som avses i 15 kap. 1 §,

2. för annan uppgift hos Rikspolisstyrelsen, som angår brott eller den som har misstänkts, åtalats eller dömts för brott, om uppgiften har lämnats dit för databehandling inom rättsväsendets informationssystem i annat register än som avses i 1,

3. för belastningsuppgift som har tillförts körkortsregistret,

4. för uppgift som har tillförts särskilt register som författningsenligt förs hos myndighet angående brott eller tjänsteförseelser begångna av personer som är eller har varit verksamma hos myndigheten.

Sekretessen enligt första stycket 1 gäller inte i ärende om strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot.

Sekretess gäller hos luftfartsverket i verksamhet, som avser förande av eller uttag ur certifikatregistret, för uppgift som angår brott eller enskilda hälsotillstånd, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

I annat fall än som avses i 17 § eller 9 kap. 17 § första stycket 6 eller 7 gäller sekretess i verksamhet som avser förande av eller uttag ur register

1. för uppgift som har tillförts särskilt register, som förs över strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot, och inte hänför sig till registrering som avses i 15 kap. 1 §,

2. för annan uppgift hos Rikspolisstyrelsen, som angår brott eller den som har misstänkts, åtalats eller dömts för brott, om uppgiften har lämnats dit för databehandling inom rättsväsendets informationssystem i annat register än som avses i 1,

3. för belastningsuppgift som har tillförts körkortsregistret,

4. för uppgift som har tillförts särskilt register som författningsenligt förs hos myndighet angående brott eller tjänsteförseelser begångna av personer som är eller har varit verksamma hos myndigheten.

Sekretess gäller, om inte annat följer av 18 §, *i*

1. utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål,

2. angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott *eller* som avser registerkontroll och särskild personutredning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627),

3. åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, tullmyndighets eller kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, *eller*

4. Statens biografbyrås verksamhet att biträda Justitiekanslern, allmän åklagare eller polismyndighet i brottmål

för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

Sekretess gäller i verksamhet, som avses i första stycket, för anmälan eller utsaga från enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i den särskilda lagstiftningen om unga lagöverträdare.

Sekretess gäller *för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden*, om inte annat följer av 18 §

1. *i* utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål,

2. *i* angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,

3. *i* *angelägenhet* som avser registerkontroll och särskild personutredning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627),

4. *i* åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, *Statens kriminaltekniska laboratoriums*, tullmyndighets eller kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott,

5. *i* Statens biografbyrås verksamhet att biträda Justitiekanslern, allmän åklagare eller polismyndighet i brottmål,

6. *i* *register som förs av Rikspolisstyrelsen enligt polisdatalagen (1998:000) eller som annars behandlas där med stöd av samma lag,*

7. *i* *register som förs enligt lagen (1998:000) om misstankeregister,*

om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i den särskilda lagstiftningen om unga lagöverträdare *och i säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt i förordning som*

⁷ Lydelse enligt prop. 1997/98:43.

har stöd i denna lag. Utan hinder av sekretessen får uppgift vidare lämnas ut enligt vad som föreskrivs i lagen (1998:000) om misstankeregister och polisdatalagen (1998:000) samt i förordningar som har stöd i dessa lagar.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

16 kap

1 §⁸

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

— — —

12. förbehåll enligt 9 a § lagen (1965:94) om polisregister m.m.

—————

1. Denna lag träder i kraft såvitt avser 5 kap. 5 § den 1 juli 1998 och i övrigt den dag regeringen bestämmer.
2. Vid tillämpningen av 7 kap. 17 § skall med register även avses register som förs enligt lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister och lagen (1965:94) om polisregister m.m..
3. Äldre bestämmelser skall fortfarande gälla
 - a) i verksamhet som avser folkbokföringen för uppgift som hänför sig till vapenregister och som har tillförts folkbokföringen före ikraftträdandet och
 - b) såvitt avser sådana förbehåll som avses i 16 kap. 1 § 12 som meddelats före ikraftträdandet.

⁸ Lydelse enligt prop 1997:43. Ändringen innebär att punkt 12 upphävs.

2.8 Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (1980:620)

Härigenom föreskrivs att 61 § socialtjänstlagen (1980:620) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

61 §

I fråga om *personregister som förs med hjälp av automatisk data-* I fråga om *automatiserad och viss manuell behandling av behandling* finns bestämmelser i *personuppgifter* finns bestämmelser *datalagen (1973:289).* i *personuppgiftslagen (1998:000).*

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om datalagen (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 61 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

2.9 Förslag till lag om ändring i försäkringsrörelselagen Prop. 1997/98:97
(1982:713)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 20 § försäkringsrörelselagen (1982:713) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

20 §

Om en personuppgift som anger att en försäkringstagare har vidtagit dispositioner beträffande i framtiden utfallande försäkringsbelopp till förmån för någon annan har införts i sådant personregister som avses i datalagen (1973:289), får uppgiften inte lämnas ut till denne.

En personuppgift som anger att en försäkringstagare har vidtagit dispositioner beträffande i framtiden utfallande försäkringsbelopp till förmån för någon annan och som behandlas enligt personuppgiftslagen (1998:000), får inte lämnas ut till förmånstagaren.

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om datalagen (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 7 kap. 20 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

2.10 Förslag till lag om ändring i aktiekontolagen
(1989:827)

Prop. 1997/98:97

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 6 § aktiekontolagen (1989:827) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.
6 §⁹

Värdepapperscentralen skall ansvara för att avstämningsregistren förs på ett sådant sätt som föreskrivs i denna lag eller annan författning.

Värdepapperscentralen är *regi-* Värdepapperscentralen är *person-*
steransvarig enligt *datalagen* *uppgiftsansvarig* enligt *personupp-*
(1973:289) för avstämningsregi- *giftslagen (1998:000)* för *den be-*
stren. *handling av personuppgifter som*
sker i avstämningsregistren.

I syfte att göra det möjligt för ett *En personuppgift i avstämnings-*
utländskt företag att vara konto- *register får lämnas ut för att*
förande institut får personuppgift i *användas i automatisk databehand-*
avstämningsregister lämnas ut för *ling i utlandet endast under de*
att användas i automatisk data- *förutsättningar som anges i 34 §*
behandling i utlandet. *personuppgiftslagen (1998:000).*

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om datalagen (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 2 kap. 6 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

⁹ Senaste lydelse 1996:1018.

Härigenom föreskrivs i fråga om arkivlagen (1990:782)

dels att 10 § skall ha följande lydelse,

dels att punkt 4 i övergångsbestämmelserna skall upphöra att gälla.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Allmänna handlingar får gallras.

Vid gallring skall dock alltid beaktas att arkiven utgör en del av kulturarvet och att det arkivmaterial som återstår skall kunna tillgodose de ändamål som anges i 3 § tredje stycket.

Om det finns avvikande bestämmelser om gallring av vissa allmänna handlingar i annan lag eller i förordning gäller dessa bestämmelser, *dock med undantag för bestämmelserna i 12 § datalagen (1973:289)*.

Om det finns avvikande bestämmelser om gallring av vissa allmänna handlingar i annan lag eller i förordning gäller dessa bestämmelser.

1. Denna lag träder i kraft såvitt avser 10 § den 24 oktober 1998 och i övrigt den dag regeringen bestämmer.

2. Om datalagen (1973:289) även efter den 24 oktober 1998 skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter gäller dock 10 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1990:1114) om värdepappersfonder

Prop. 1997/98:97

Härigenom föreskrivs att 31 § lagen (1990:1114) om värdepappersfonder skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

31 §¹⁰

Fondbolaget skall föra eller låta föra ett register över samtliga innehavare av andelar i fonden. *Fondbolaget skall föra eller låta föra ett register över samtliga innehavare av andelar i fonden. I Om registret förs med hjälp av fråga om automatiserad och viss automatisk databehandling, gäller manuell behandling av personuppgifterna i datalagen gifter finns bestämmelser i personuppgiftslagen (1998:000).*

Är aktiekontolagen (1989:827) tillämplig på andelarna i fonden, förs registret av Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag. Fondbolaget har rätt till insyn i registret.

Fondbolaget skall till varje enskild fondandelsägare skriftligen bekräfta att hans fondandelsinnehav registrerats. Av bekräftelsen skall framgå värdepappersfondens beteckning, fondbolaget och förvaringsinstitutet samt var informationsbroschyren, årsberättelser och halvårsredogörelser för fonden finns att få tag i.

Har en fondandelsägare lämnat sina andelar till någon annan för förvaltning, kan denne på andelsägarens uppdrag föras in i det register som avses i första stycket i stället för andelsägaren, om han fått tillstånd till registrering som förvaltare. I registret skall särskilt anmärkas att fondandelen förvaltas för annans räkning. Förvaltaren skall tillstålla andelsägaren den information förvaltaren får från fondbolaget, om inte andelsägaren avsagt sig sådan information. På begäran av fondbolaget eller den som på bolagets uppdrag för registret skall förvaltaren lämna fondbolaget uppgifter om dels andelsägarens namn, personnummer eller annat registreringsnummer och postadress, dels det antal fondandelar som fondandelsägaren äger.

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om datalagen (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 31 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

¹⁰ Senaste lydelse 1996:181.

2.13 Förslag till lag om ändring i insiderlagen
(1990:1342)

Prop. 1997/98:97

Härigenom föreskrivs att 16 § insiderlagen (1990:1342) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §¹¹

Finansinspektionen skall föra eller låta föra register (*insiderregister*) över anmälningar som gjorts enligt 9, 14 och 15 §§ eller, i fall som avses i 9 § andra stycket, över däremot svarande uppgifter som lämnats från annat register.

Uppgifter som inte längre omfattas av anmälningsskyldighet får avföras ur registret. Uppgifterna skall dock bevaras i minst 10 år efter det att de avförts.

Registret skall föras med hjälp av automatisk databehandling. Finansinspektionen är *registeransvarig* enligt *datalagen (1973:289)* för registret. Inspektionen skall på lämpligt sätt underrätta de registrerade om registret.

Registret skall föras med hjälp av automatisk databehandling. Finansinspektionen är *personuppgiftsansvarig* enligt *personuppgiftslagen (1998:000)* för *den behandling av personuppgifter som sker i registret*. Inspektionen skall på lämpligt sätt underrätta de registrerade om registret.

Registret skall vara offentligt.

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om datalagen (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 16 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

¹¹ Senaste lydelse 1996:1016.

2.14 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:876) om register för betalningsföreläggande och handräckning

Prop. 1997/98:97

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1991:876) om register för betalningsföreläggande och handräckning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Begär en enskild hos riks- skatteverket att få *underrättelse* enligt 10 § *datalagen* (1973:289), lämnas *underrättelsen* av kronofogdemyndigheten.

Begär en enskild hos Riks- skatteverket att få *information* enligt 26 § *personuppgiftslagen* (1998:000) lämnas *informationen* av kronofogdemyndigheten.

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om datalagen (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 10 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

2.15 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:889) om den officiella statistiken

Prop. 1997/98:97

Härigenom föreskrivs att 9 och 15 §§ lagen (1992:889) om den officiella statistiken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Föreskrifter om sekretess finns i sekretesslagen (1980:100). Det finns också särskilda regler till skydd för den enskildes personliga integritet när fråga är om *sådant* personregister som anges i *datalagen* (1973:289).

Föreskrifter om sekretess finns i sekretesslagen (1980:100). Det finns också särskilda regler till skydd för den personliga integriteten vid *behandling av personuppgifter i personuppgiftslagen* (1998:000).

15 §

Den som uppsåtligen bryter mot 10 § döms för *olovlig identifiering* till böter eller fängelse i högst ett år, om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken eller *datalagen* (1973:289).

Den som uppsåtligen bryter mot 10 § döms för *olovlig identifiering* till böter eller fängelse i högst ett år, om gärningen inte är belagd med straff i brottsbalken eller *personuppgiftslagen* (1998:000).

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om datalagen (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 9 och 15 §§ i deras äldre lydelse för sådan behandling.

Härigenom föreskrivs att 28 § telelagen (1993:597) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 §

I det allmänna verksamhet skall, i stället för 25–27 §§, bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100) tillämpas.

För annan personuppgift *som* *För utlämnande av annan personuppgift i televerksamhet än som avses i 25 § första stycket gäller bestämmelserna i personuppgiftsdatalagen (1973:289).*

sonuppgift i televerksamhet än som avses i 25 § första stycket gäller bestämmelserna i personuppgiftsdatalagen (1998:000).

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om datalagen (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 28 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

Härigenom föreskrivs att 21 § postlagen (1993:1684) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 §

I det allmännas verksamhet skall, i stället för 19–20 §§, bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100) tillämpas.

För annan personuppgift *som* För *utlämnande av* annan person-
ingår i personregister i postverk- nuppgift i postverksamhet än som
samhet än som avses i 19 § första avses i 19 § första och tredje
och tredje styckena gäller bestäm- styckena gäller bestämmelserna i
melserna i *datalagen (1973:289)*. *personuppgiftslagen (1998:000)*.

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om datalagen (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 21 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

2.18 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:459) om
arbetsförmedlingsregister

Prop. 1997/98:97

Härigenom föreskrivs att 22 § lagen (1994:459) om arbetsförmedlingsregister skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

22 §

Innan uppgifter förs in i ett arbetsförmedlingsregister skall en arbetssökande som kan komma att registreras underrättas om

1. ändamålen med registret,
2. de uppgifter som registret får innehålla,
3. innebörden av ett samtycke enligt 5 § andra stycket och 7 § tredje stycket,
4. de sekretess- och säkerhetsbestämmelser som gäller för registret,
5. rätten att få *registerutdrag* och rätten att få *information* och rättelse till stånd enligt *datalagen* rättelse till stånd enligt *personuppgiftslagen (1998:000)*, och
6. de begränsningar i fråga om terminalåtkomst, utlämnande av uppgifter på medium för automatisk databehandling, sökbegrepp och bevarande av uppgifter som gäller för registret.

Den arbetssökande skall på lämpligt sätt ges motsvarande information om Arbetsmarknadsstyrelsens centrala statistikregister.

Övriga registrerade personer skall på lämpligt sätt informeras om registreringen i arbetsförmedlingsregistret och Arbetsmarknadsstyrelsens centrala statistikregister.

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om datalagen (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 22 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

2.19 Förslag till lag om ändring i alkohollagen
(1994:1738)

Prop. 1997/98:97

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 10 § alkohollagen (1994:1738) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

10 §

Tillståndshavare och de som söker tillstånd skall på lämpligt sätt ges information om registret. Informationen skall innehålla en beskrivning av de uppgifter som registret innehåller samt upplysningar om

1. ändamålet med registret,
2. rätten att få *registerutdrag* och 2. rätten att få *information* och att att få till stånd rättelse enligt få till stånd rättelse enligt *persondatalagen (1973:289)* och *uppgiftslagen (1998:000)* och
3. de begränsningar i fråga om utlämnande av uppgifter på medium för automatisk databehandling och om bevarande av uppgifter som gäller för registret.

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om datalagen (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 12 kap. 10 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

2.20 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:606) om
vissa personregister för officiell statistik

Prop. 1997/98:97

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (1995:606) om vissa personregister för officiell statistik skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Den myndighet som enligt vad regeringen föreskriver ansvarar för den officiella statistiken skall också vara *registeransvarig* enligt *datalagen (1973:289)* för *personregistret*.
Den myndighet som enligt vad regeringen föreskriver ansvarar för den officiella statistiken skall också vara *personuppgiftsansvarig* enligt *personuppgiftslagen (1998:000)* för *registret*.

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om datalagen (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 4 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

2.21 Förslag till lag om ändring i säkerhetsskyddslagen
(1996:627)

Prop. 1997/98:97

Härigenom föreskrivs att 12, 15, 21 och 22 §§ säkerhetsskyddslagen (1996:627) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

Med registerkontroll avses att uppgifter hämtas från *polisregister*.

Med registerkontroll avses att uppgifter hämtas från *ett register som omfattas av lagen (1998:000) om belastningsregister, lagen (1998:000) om misstankeregister eller polisdatalagen (1998:000)*.

Med registerkontroll avses också att sådana personuppgifter hämtas som Rikspolisstyrelsen eller Säkerhetspolisen behandlar utan att det ingår i ett sådant register som avses i första stycket. Med registerkontroll avses dock inte att uppgifter hämtas från en förundersökning eller särskild undersökning i kriminalunderrättelseverksamhet.

15 §

Registerkontroll får göras efter framställan *av* en annan stat, om

Registerkontroll får göras efter framställan *från* en annan stat, om

1. den person som framställan gäller har eller har haft hemvist i Sverige,

1. den person som framställan gäller har eller har haft hemvist i Sverige,

2. personen skall delta i en verksamhet på det sätt som anges i 13 § första stycket, och

2. personen skall delta i en verksamhet på det sätt som anges i 13 § första stycket, och

3. det för deltagandet gäller regler i den andra staten om registerkontroll som motsvarar reglerna i denna lag.

3. det för deltagandet gäller regler i den andra staten om registerkontroll som motsvarar reglerna i denna lag.

Skall en person som har eller har haft hemvist i Sverige delta i en säkerhetskänslig verksamhet hos en mellanfolklig organisation där Sverige är medlem, får registerkontroll göras efter beslut av regeringen, om organisationen har gjort framställan om kontroll.

21 §

Utlämnande av uppgifter *från polisregister* vid registerkontroll får omfatta

Utlämnande av uppgifter vid registerkontroll får omfatta

1. för säkerhetsklass 1 eller 2: varje uppgift som finns tillgänglig i

1. för säkerhetsklass 1 eller 2: varje uppgift som finns tillgänglig

polisregister om den kontrollerade och, om det är oundgängligen nödvändigt, om make eller sambo, och

2. för säkerhetsklass 3: uppgifter om den kontrollerade i *person- och belastningsregistret hos Rikspolisstyrelsen* och i Säkerhetspolisens register.

2. för säkerhetsklass 3: uppgifter om den kontrollerade i belastningsregistret, *misstankeregistret, SÄPO-registret och uppgifter som annars behandlas hos Säkerhetspolisen.*

22 §

Vid registerkontroll enligt 14 § får utlämnandet omfatta alla uppgifter om den kontrollerade som *finns i Säkerhetspolisens register* samt de uppgifter om den kontrollerade som finns i *person- och belastningsregistret hos Rikspolisstyrelsen* om dom eller misstanke om brott som avses i

- 3 kap. 1, 2, 5 och 6 §§ brottsbalken,
- 4 kap. 1–6, 8 och 9 §§ brottsbalken,
- 6 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken,
- 8 kap. 4–6 §§ brottsbalken,
- 9 kap. 3 och 4 §§ brottsbalken,
- 12 kap. 3 och 5 §§ brottsbalken,
- 13 kap. 1–5 b och 7 §§ brottsbalken,
- 16 kap. 1–3, 5, 6 och 8 §§ brottsbalken,
- 17 kap. 1 § brottsbalken,
- 18 kap. 1 och 3–5 §§ brottsbalken,
- 19 kap. brottsbalken,
- 1 och 3 §§ narkotikastrafflagen (1968:64), och
- 9 kap. 1 § vapenlagen (1996:67).

Även uppgift om försök och förberedelse till dessa gärningar får lämnas ut.

Vid registerkontroll enligt 14 § får utlämnandet omfatta alla uppgifter om den kontrollerade som *finns i SÄPO-registret eller annars behandlas hos Säkerhetspolisen* samt de uppgifter om den kontrollerade som finns i *belastningsregistret och i misstankeregistret* om dom eller misstanke om brott som avses i

- 3 kap. 1, 2, 5 och 6 §§ brottsbalken,
- 4 kap. 1–6 och 8–9 a §§ brottsbalken,
- 6 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken,
- 8 kap. 4–6 §§ brottsbalken,
- 9 kap. 3 och 4 §§ brottsbalken,
- 12 kap. 3 § brottsbalken,
- 13 kap. 1–5 b och 7 §§ brottsbalken,
- 16 kap. 1–3, 5, 6 och 8 §§ brottsbalken,
- 17 kap. 1 § brottsbalken,
- 18 kap. 1 och 3–5 §§ brottsbalken,
- 19 kap. brottsbalken,
- 1 och 3 §§ narkotikastrafflagen (1968:64), och
- 9 kap. 1 § vapenlagen (1996:67).

Denna lag träder i kraft såvitt avser 15 § den 1 juli 1998 och i övrigt den dag regeringen bestämmer. Vid tillämpningen av 21 och 22 §§ i deras nya lydelse skall med belastningsregistret även avses person- och belastningsregistret till dess samtliga uppgifter utgått ur detta register.

2.22 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1156) om
receptregister

Prop. 1997/98:97

Härigenom föreskrivs att 9 § lagen (1996:1156) om receptregister skall ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 §

Apoteksbolaget Aktiebolag skall på lämpligt sätt lämna patienter och förskrivare information om receptregistret. Informationen skall redovisa ändamålen med registret och vilka uppgifter registret får innehålla samt ge upplysning om

Apoteket Aktiebolag skall på lämpligt sätt lämna patienter och förskrivare information om receptregistret. Informationen skall redovisa ändamålen med registret och vilka uppgifter registret får innehålla samt ge upplysning om

1. de tystnadsplikts- och säkerhetsbestämmelser som gäller för registret,

2. rätten att få *registerutdrag* och rättelse enligt *datalagen* (1973:289),

2. rätten att få *information* och rättelse enligt *personuppgiftslagen* (1998:000),

3. de bestämmelser om samtycke som gäller enligt 3 § andra stycket, och

4. de begränsningar i fråga om sambearbetning, sökbegrepp och bevarande av uppgifter som gäller för registret.

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om datalagen (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 9 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

2.23 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:158) om
röstlängdsregister

Prop. 1997/98:97

Härigenom föreskrivs att 10 § lagen (1997:158) om röstlängdsregister skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 §

Begär en enskild att få *under-* Begär en enskild att få *infor-*
rättelse enligt 10 § *datalagen* enligt 26 § *personuppgifts-*
(1973:289), skall *underrättelsen* *lagen* (1998:000), skall *informa-*
lämnas av skattemyndigheten. *tionen* lämnas av skattemyndig-
heten.

Denna lag träder i kraft den 24 oktober 1998. Om datalagen (1973:289) även efter denna tidpunkt skall tillämpas på viss behandling av personuppgifter, gäller dock 10 § i dess äldre lydelse för sådan behandling.

3 Ärendet och dess beredning

I mars 1995 lade regeringen fram en proposition med förslag till riktlinjer för uppbyggnaden av en ny struktur avseende de brottsregister m.m. som i dag förs hos Rikspolisstyrelsen (prop 1994/95:144). Förslaget, som innebär att person- och belastningsregistret skall ersättas av ett belastningsregister och ett misstankeregister, har godkänts av riksdagen (bet 1994/95:JuU21, rskr 1994/95:378).

Den 30 mars 1995 tillkallades en särskild utredare med uppdrag att utarbeta förslag till en rättslig reglering av belastningsregistret och misstankeregistret samt överväga vilka ändringar som behövs i polisregisterlagen (1965:94). Arbetet skulle bedrivas i enlighet med de riktlinjer regeringen lagt fram i den nämnda propositionen. I uppdraget ingick också att utarbeta förslag till en rättslig reglering av polisunderrättsregister och DNA-register. Uppdraget omfattade ursprungligen inte Säkerhetspolisen. Utredningen antog namnet Registerutredningen.

Den 14 mars 1996 beslutade regeringen genom tilläggsdirektiv att den inskränkning i uppdraget som undantog Säkerhetspolisen inte längre skulle gälla.

I mars 1996 överlämnade utredningen delbetänkandet Kriminalunderrättsregister - DNA-register (SOU 1996:35). En sammanfattning av betänkandet finns i bilaga 1. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i bilaga 2. En remissammanställning finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju 96/1255). Utredningens förslag i delbetänkandet är utformade mot bakgrund av den nuvarande datalagen (1973:289). I april 1997 överlämnade utredningen sitt slutbetänkande Polisens register (SOU 1997:65). Förslagen i slutbetänkandet bygger på den av Datalagskommittén föreslagna persondatalagen som föreslås ersätta den nuvarande datalagen. Förslagen från delbetänkandet är därför överflyttade till den nya lag om polisens behandling av personuppgifter som föreslås i slutbetänkandet. En sammanfattning av betänkandet finns i bilaga 3. Utredningens lagförslag finns i bilaga 4. Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i bilaga 5. En remissammanställning finns tillgänglig i ärendet (Ju 97/1660). Regeringen tar nu ställning till utredningens förslag.

Härutöver föreslår regeringen en ändring i sekretesslagen såvitt avser sekretess för uppgifter som hänför sig till vapenregister. Ändringen är föranledd av en tidigare beslutad omläggning av systemet för avisering av folkbokföringsuppgifter (prop. 1994/95:201, bet. 1994/95:SkU26, rskr. 372). Omläggningen innebär bl.a. att folkbokföringen inte längre skall avisera polismyndigheterna om adressändringar m.m. beträffande innehavare av vapenlicens (a. prop. s. 30). Folkbokföringen skall därför inte längre tillföras några uppgifter om personers vapeninnehav. Avsikten är att Rikspolisstyrelsen skall ta över folkbokföringens uppgift i aktuellt hänseende. Sekretessen enligt 5 kap. 5 § sekretesslagen bör därför ändras från att gälla i verksamhet som avser folkbokföringen till att i stället gälla hos Rikspolisstyrelsen. Regeringen har i denna fråga inhämtat synpunkter under hand från Rikspolisstyrelsen och från Riksskatteverket.

Regeringen beslutade den 29 januari 1998 att inhämta *Lagrådets* yttrande över de förslag som finns i *bilaga 6*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7*. Lagrådet har föreslagit vissa ändringar i det remitterade förslaget. Regeringen har i allt väsentligt följt Lagrådets synpunkter. Därutöver har vissa redaktionella ändringar gjorts. Regeringen återkommer till Lagrådets synpunkter i avsnitt 8.2.4 och 10.5 samt i författningskommentaren.

Följdlagstiftning till personuppgiftslagen

Såsom framgår av regeringens proposition 1997/98:44 Personuppgiftslag beslutade regeringen i juni 1995 att tillkalla en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppgift att bl.a. göra en total revision av datalagen (1973:289) och analysera på vilket sätt EG-direktivet om personuppgifter (Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter) skall genomföras i svensk lag. Kommittén – som antog namnet Datalagskommittén – avgav under våren 1997 betänkandet *Integritet – Offentlighet – Informationsteknik* (SOU 1997:39). Kommittén föreslog bl.a. en persondatalag som skulle ersätta datalagen. Regeringen beslutade i slutet av 1997, efter att ha inhämtat *Lagrådets* yttrande över lagförslaget, den inledningsvis nämnda propositionen. Regeringens förslag till personuppgiftslag bygger i allt väsentligt på Datalagskommitténs förslag. Angående en närmare redogörelse för det ärendets beredning, se a. prop. s. 29 f.

I flera särskilda registerlagar och andra lagar finns för närvarande hänvisningar till hela datalagen eller vissa paragrafer i den. I den här propositionen finns det därför förslag till ändringar i några av dessa lagar. Förslagen är rent redaktionella följdändringar till den föreslagna personuppgiftslagen. Lagändringarna är därmed enligt regeringens bedömning av så enkel beskaffenhet att *Lagrådets* hörande skulle sakna betydelse. Något lagrådsyttrande har därför inte inhämtats.

4 Registerlagstiftningen

4.1 Inledning

Det allmänna kriminalregistret innehåller uppgifter om personer som har dömts till andra påföljder än böter. Registret förs av Rikspolisstyrelsen. För registret gäller bestämmelserna i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister (kriminalregisterlagen) och kriminalregisterkungörelsen (1973:58). Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna för också olika slag av polisregister. För dessa gäller bestämmelserna i lagen (1965:94) om polisregister m.m. (polisregisterlagen) och polisregisterkungörelsen (1969:38).

År 1971 fördes det allmänna kriminalregistret över från Kriminalvårdsstyrelsen till Rikspolisstyrelsen. Skälen till detta var önskan om att minska den dubbelregistrering som då förekom och de kostnader som

hängde samman därmed. I samband med överföringen sammanfördes kriminalregistret med det centrala personregister som fördes hos Rikspolisstyrelsen. Det samordnade registret, som förs med hjälp av automatisk databehandling, kallas person- och belastningsregistret. För detta gäller olika regler beroende på om det är fråga om dess användning som kriminalregister eller polisregister. I det förra fallet gäller kriminalregisterlagen och i det senare polisregisterlagen.

Överföringen av det allmänna kriminalregistret från Kriminalvårdsstyrelsen till Rikspolisstyrelsen utgjorde en del av uppbyggnaden av rättsväsendets informationssystem (RI-systemet).

RI-systemet regleras i förordningen (1970:517) om rättsväsendets informationssystem (RI-förordningen). Enligt denna skall det finnas ett informationssystem grundat på automatisk databehandling för att insamla, lagra, bearbeta och lämna uppgifter som har samband med verksamheten inom polis-, åklagar- och domstolsväsendet samt kriminalvården. Informationssystemet skall bestå av olika delsystem. Frågor om uppbyggnad eller om standarder i systemet skall beredas av den registeransvariga myndigheten i samråd med övriga berörda centrala myndigheter.

4.2 Kriminalregistret

Bestämmelser om kriminalregister finns i kriminalregisterlagen och kriminalregisterkungörelsen. Som nämnts är kriminalregistret i praktiken en del av person- och belastningsregistret.

Registret innehåller sådana uppgifter som främst behövs i domstolarnas verksamhet för att brottsbalkens regler om sammanträffande av brott och förändring av påföljder skall kunna tillämpas. I registret förs in uppgifter om domar på fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn och överlämnande till särskild vård liksom uppgifter om åtgärder enligt 34 kap. brottsbalken. Registret innehåller också uppgifter om strafföreläggande avseende villkorlig dom. Bötesstraff antecknas inte i registret i andra fall än då förvandlingsstraff har ålagts.

I registret antecknas vidare uppgifter om straffverkställighet, nåd och resning. I registret finns också vissa uppgifter om påföljder som har dömts ut i något annat land.

4.3 Polisregister m.m.

4.3.1 Polisregisterlagstiftningen

Bestämmelser om polisregister finns i polisregisterlagen och polisregisterkungörelsen.

Med polisregister avses enligt polisregisterlagen register som förs hos Rikspolisstyrelsen eller någon annan polismyndighet för att tjäna till upplysning om brott, för vilka någon har misstänkts, åtalats eller dömts, eller om någons personliga förhållanden i övrigt.

Enligt polisregisterlagen skall innehållet i polisregister begränsas till uppgifter som är nödvändiga för att polisen skall kunna förebygga och

upptäcka brott samt fullgöra sin verksamhet i övrigt. Närmare föreskrifter om innehållet i Rikspolisstyrelsens polisregister finns i 2–7 §§ polisregisterkungörelsen. Dessa regler innebär bl.a. att det i polisregister, förutom sådana uppgifter som skall antecknas i kriminalregistret, skall tas in uppgifter om vissa bötesdomar och godkända strafförelägganden, åtalsunderlåtelse i vissa fall, beslut om utvisning enligt 4 kap. 7 § utlänningslagen (1989:529), beslut om utlämning och beslut om besöksförbud.

Innehållet i polisregister är enligt 1 § polisregisterlagen inte begränsat till anteckningar om påföljder. Med stöd av 2 § andra stycket polisregisterlagen har i 6 § polisregisterkungörelsen föreskrivits att i polisregister får föras in även uppgifter om den som är misstänkt för brott och uppgifter om någon annans personliga förhållanden. Som villkor för sådan registrering gäller att denna är nödvändig för att polisen skall kunna förebygga och upptäcka brott och att uppgifterna är av särskild betydelse för brottsspaning.

I polisregister får vidare tas in bl.a. uppgifter som har kommit in från annat nordiskt land eller från en stat som är ansluten till Interpol eller från denna organisation, under förutsättning att uppgiftens innehåll motsvarar en sådan uppgift som enligt det föregående får antecknas i polisregister.

I polisregisterlagen finns dessutom bestämmelser om ett register som förs hos Statens kriminaltekniska laboratorium för dess sakkunnigutlåtanden. Detta register är inte ett polisregister i polisregisterlagens mening. Tidigare fanns också bestämmelser om register hos Generaltullstyrelsen och andra tullmyndigheter i deras brottsbekämpande verksamhet. Dessa bestämmelser är sedan den 1 januari 1998 överflyttade till en särskild lag, lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

4.3.2 Person- och belastningsregistret

Person- och belastningsregistret är det största polisregistret. Det är främst ett belastningsregister och innehåller uppgifter om påföljder och därmed sammanhängande beslut som skall antecknas enligt kriminalregister- eller polisregisterförfattningarna.

Enligt 6 § polisregisterkungörelsen får i polisregister tas in uppgift om den som är misstänkt för brott om det är av särskild betydelse för brottsspaning. Med stöd av denna bestämmelse registreras uppgifter enligt den s.k. personbladsrutinen. Enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd för personbladsrutinen (FAP 441-2) skall lokal polismyndighet, och i vissa fall tull- och åklagarmyndighet, upprätta ett personblad, personblad 1, bl.a. om den som har fyllt 15 år är skäligen misstänkt för brott mot brottsbalken, trafikbrottslagen (1951:649), narkotikastrafflagen (1968:64), valutaförordningen (1959:264) och brott mot andra lagar och förordningar om det för brottet är föreskrivet svårare straff än böter eller disciplinstraff. I föreskrifterna görs undantag för registrering bl.a. för vissa brott mot brottsbalken och trafikbrottslagen. Sedan åklagaren fattat beslut i åtalsfrågan upprättas personblad 2.

Personbladen sänds till Rikspolisstyrelsen, som registrerar uppgifterna i person- och belastningsregistret. Uppgifter enligt personbladsrutinen är de enda uppgifter om misstankar som förs in i person- och belastningsregistret. Övriga uppgifter om misstankar registreras i andra typer av polisregister.

Person- och belastningsregistret förs med hjälp av automatisk databehandling. Varken kriminal- eller polisregisterförfattningarna är skrivna med utgångspunkt i att kriminal- eller polisregister skall vara datoriserade. Det formella stödet för att föra registret med automatisk databehandling finns i stället i förordningen (1970:517) om rättsväsendets informationssystem (RI-förordningen).

Inom polisen används uppgifterna i registret såväl vid spaning och brottsutredning som vid ordnings- och trafikpolisverksamhet. Uppgifterna används också som underlag i bl.a. körkortsärenden.

Uppgifter ur person- och belastningsregistret får under vissa förutsättningar användas också av andra myndigheter, t.ex. i olika tillståndsärenden. Hos domstolar och åklagare används uppgifterna i handläggningen av brottmål.

4.3.3 Andra polisregister

Hos Rikspolisstyrelsen förs med stöd av polisregisterlagen även flera andra register. Dessa register används framför allt för brottsspaning. Hit hör bl.a. brottsanmälningsregistret, det allmänna spaningsregistret (ASP), signalements- och känneteckensregistret, fingeravtrycksregistret, U-boken (med uppgifter om utvisningar), en del av Interpolregistret samt beslags- och analysregistret. Till polisregistren hör också Finanspolisens analys- och spaningsregister. Dessa register förs med hjälp av automatisk databehandling. Dessutom finns det ett manuellt register, fotoregistret.

Även Säkerhetspolisens register regleras av polisregisterlagen. Särskilda föreskrifter för detta register finns i 5 a § förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen.

Rikspolisstyrelsen för dessutom andra register som inte är polisregister i polisregisterlagens mening. Till dessa hör godsregistret och registret för efterlysta fordon samt passregistret.

Utöver de register som nämnts ovan förs vid olika polismyndigheter vissa lokala register. Det gäller bl.a. lokala spaningsregister av typen "tillhållsregister" samt register för intern samordning av pågående utredningar. Även dessa register omfattas av polisregisterlagen. Dessutom finns det andra typer av lokala register för vilka polisregisterlagen inte gäller, t.ex. förundersökningsregister, dvs. tillfälliga register som gäller en viss förundersökning.

En beskrivning av de centrala och lokala register som förs av polisen finns i bilaga 5 till betänkandet Polisens register (SOU 1997:65).

4.3.4 Körkortsregistret

Av 2 § körkortsförordningen (1977:722) framgår att det skall finnas ett för landet gemensamt körkortsregister. Körkortsregistret innehåller tre

slag av uppgifter, nämligen identitetsuppgifter, körkortsuppgifter och belastningsuppgifter. Belastningsuppgifterna gäller dels uppgifter om sådana brott som anges i 83 § körkortsförordningen, dels vissa andra uppgifter, t.ex. om anmälan till länsstyrelse att en körkortsinnehavare inte längre uppfyller förutsättningarna för att få ha körkort.

Enligt 90 § körkortsförordningen skall Vägverket föra körkortsregistret med hjälp av automatisk databehandling. I fråga om uppgifter om brott som anges i 83 § körkortsförordningen förs registret dock av Rikspolisstyrelsen i enlighet med 21 § kungörelsen (1970:517) om rättsväsendets informationssystem (RI-förordningen). Denna del av registret kallas här körkortsregistrets belastningsdel. Registreringen i belastningsdelen fyller huvudsakligen två syften. Den skall dels lämna underlag för prövningen i körkortsmål, dels ge information till åklagare och domstolar i trafikmål om tidigare trafikbrottslighet.

Bestämmelser om innehållet i körkortsregistret finns i 90 och 91 §§ körkortsförordningen. I den del av registret som förs av Rikspolisstyrelsen skall enligt 91 § körkortsförordningen tas in uppgifter om brott enligt 83 § samma förordning, dvs. uppgifter om dom, beslut, strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot varigenom körkortshavare, innehavare av traktorkort, innehavare av utländskt körkort eller någon för vilken spärrtid beslutats men ännu inte löpt ut har funnits skyldig till vissa brott. Det gäller främst brott mot trafikbrottslagen, andra trafikförfattningar, narkotikastrafflagen samt vissa brottsbalksbrott såsom misshandel och andra våldsbrott. I fråga om de allra flesta brottsbalksbrott sker dock ingen registrering, om påföljden stannat vid böter.

Regleringen i körkortsregistret är följaktligen på en gång mera omfattande och mera begränsad än registreringen i person- och belastningsregistret; i vissa fall sker anteckning då penningböter har dömts ut, i andra bara om påföljden är strängare än böter.

5 Utgångspunkter för regeringens förslag

5.1 Riktlinjepropositionen

I proposition 1994/95:144 Riktlinjer för registrering av påföljder m.m. föreslog regeringen riktlinjer för uppbyggnaden av en ny struktur avseende de brottsregister m.m. som i dag förs hos Rikspolisstyrelsen. Förslaget innebär att person- och belastningsregistret (PBR) skall ersättas av ett belastningsregister och att det skall inrättas ett misstankeregister. Den registrering av påföljder som sker i körkortsregistrets belastningsdel skall enligt förslaget samordnas med belastningsregistret. Riksdagen har godkänt de föreslagna riktlinjerna (bet. 1994/95:JuU21, rskr. 1994/95:378).

I propositionen uttalade regeringen att den i dag gällande kriminal- och polisregisterlagstiftningen fick sin huvudsakliga utformning på 60-talet och därför - inte minst med hänsyn till den tekniska utvecklingen - framstår som föråldrad. Som exempel nämndes att PBR, som är ett enda register som förs med hjälp av automatisk databehandling, styrs av två

olika lagar som dessutom utgår från att det förs manuellt. Regeringen framhöll vidare att dagens lagstiftning också har inslag som kan uppfattas som brister i skyddet för den personliga integriteten. Regeringen anförde att detta särskilt gäller kravet på att uppgifter bör hållas åtskilda efter graden på riktighet och tillförlitlighet. Sådana krav framställs bl.a. i Europarådets rekommendation, No. R (87) 15 om användning av personuppgifter inom polissektorn. Som ett exempel på att bekräftade och obekräftade uppgifter antecknas i samma register angavs i propositionen att uppgifter om såväl ådömda påföljder som brottsmisstankar antecknas i PBR.

Utgångspunkten för förslagen i den proposition regeringen nu lägger fram är, i enlighet med vad som uttalades i riktlinjepropositionen, att belastningsregistret skall innehålla de uppgifter om påföljder m.m. som i dag antecknas i PBR och i körkortsregistrets belastningsdel. Misstankeregistret skall innehålla uppgifter bl.a. om den som är skäligen misstänkt för brott enligt den tidigare nämnda personbladsrutinen.

5.2 En ny datalag – personuppgiftslagen

Regeringen har i proposition 1997/98:44 föreslagit att en personuppgiftslag skall införas. Den föreslagna lagen skall ersätta den nuvarande datalagen (1973:289) och genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (dataskyddsdirektivet).

Personuppgiftslagen är, precis som den nuvarande datalagen, tänkt att få generell räckvidd. Det innebär att den kommer att omfatta även sådan verksamhet som faller utanför EG-rätten. Särbestämmelser som kan behövas på olika områden förutsätts få sin plats i särskilda registerförfattningar. Sådana särbestämmelser kommer att gälla framför personuppgiftslagen.

Personuppgiftslagen skall enligt förslaget gälla inte bara register, utan all behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad. Lagen skall även omfatta manuell behandling av personuppgifter om dessa ingår i eller avses ingå i en strukturerad samling av personuppgifter.

En utgångspunkt för personuppgiftslagen är att behandling av personuppgifter är tillåten endast i de fall och på de villkor som anges i lagen. I andra fall skall behandling av personuppgifter inte få förekomma. Något tillståndsförfarande motsvarande det nuvarande har inte föreslagits. Om en behandling av personuppgifter är tillåten enligt personuppgiftslagen, skall behandlingen anmälas till en tillsynsmyndighet. Om den som är ansvarig för en behandling har inrättat ett persondataombud, skall behandlingen i stället anmälas till denne. Den som är personuppgiftsansvarig skall se till att behandlingen sker korrekt och i enlighet med god sed, påpeka eventuella brister och anmäla missförhållanden till tillsynsmyndigheten. Denna skall i första hand försöka åstadkomma rättelse genom påpekanden och liknande förfaranden. Om det inte går

eller om det är riskfyllt att vänta kan tillsynsmyndigheten vid vite Prop. 1997/98:97
förbjuda en behandling.

Grundläggande krav på behandling av personuppgifter

I förslaget till personuppgiftslag anges vissa grundläggande krav på behandlingen av personuppgifter. Personuppgifter skall behandlas på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed. Uppgifter får samlas in endast för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och får sedan inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det ursprungliga. Behandling av personuppgifter för historiska, vetenskapliga eller statistiska ändamål skall dock aldrig anses oförenlig med de ursprungliga ändamålen. De personuppgifter som behandlas skall vidare vara adekvata och relevanta i förhållande till ändamålet. Fler uppgifter än som är nödvändiga med hänsyn till ändamålet skall inte få behandlas. Vidare skall personuppgifter som behandlas vara riktiga och aktuella. Personuppgifter skall inte heller få bevaras under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen. För historiska, vetenskapliga eller statistiska ändamål skall dock personuppgifter få bevaras under en längre tid.

Behandling av särskilt känsliga uppgifter skall i princip vara förbjudet. Från förbudet finns dock flera undantag som är uppräknade i lagen. Känsliga uppgifter får t.ex. under vissa förutsättningar behandlas för hälso- och sjukvårdsändamål och för forsknings- och statistikändamål. Med känsliga uppgifter avses personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening. Det skall vidare enligt huvudregeln vara förbjudet att behandla sådana personuppgifter som rör hälsa eller sexualliv.

Det skall vidare vara förbjudet för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om lagöverträdelser som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall dock få meddela föreskrifter om undantag från förbudet. Några andra särskilda bestämmelser om behandling av uppgifter som visar att någon har misstänkts eller dömts för brott har inte tagits in i personuppgiftslagen.

Information

Personuppgiftslagen innehåller vidare bestämmelser om den personuppgiftsansvariges skyldighet att informera den registrerade om behandling som rör honom eller henne. Sådan information skall dels lämnas självmant av den persondataansvarige, dels med anledning av den registrerades begäran.

Den personuppgiftsansvarige skall vidare vara skyldig att rätta, blockera eller utplåna felaktiga uppgifter m.m. och underrätta dem som har fått del av sådana uppgifter om det rätta förhållandet. Det finns särskilda bestämmelser om automatiserade beslut och om säkerheten vid behandling av personuppgifter.

Skyddsåtgärder

En tillsynsmyndighet föreslås få besluta om de skyddsåtgärder som kan behövas för en behandling och att få förena beslutet med vite.

Överföring av uppgifter till utlandet

I princip skall det vara förbjudet att föra över personuppgifter till länder utanför EU. Från detta förbud finns dock flera undantag. Det viktigaste är att det skall vara tillåtet att överföra uppgifter till de länder som har anslutit sig till Europarådets dataskyddskonvention.

Sanktioner

Slutligen har bestämmelser om sanktioner i form av skadestånd, vite och straff föreslagits.

I kraftträdande

Personuppgiftslagen föreslås träda i kraft den 24 oktober 1998, då datalagen skall upphöra att gälla. Beträffande sådan behandling som pågår vid i kraftträdandet skall till och med den 30 september 2001 den äldre lagen tillämpas.

5.3 Bestämmelser om sekretess och utlämnande av uppgifter

5.3.1 Förundersökningssekretessen

I 5 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100) finns regler om sekretess med hänsyn till intresset av att förebygga eller beivra brott. Bestämmelsen gäller bl.a. för uppgifter i polisregistret. En förutsättning för att sekretess skall gälla är att det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas, om uppgiften röjs.

Sekretessen gäller i första hand hos åklagar-, polis-, och tullmyndigheterna. Eftersom sekretessen gäller för uppgifter som "hänför sig till" brottsförebyggande eller brottsbeivrande verksamhet, följer sekretessen med uppgiften om den lämnas vidare till en annan myndighet. Även en myndighet som i annan verksamhet biträder åklagare eller polis i

brottsbekämpande verksamhet är underkastad sekretess till skydd för spaning och utredning.

Bestämmelserna i 5 kap. 1 § sekretesslagen är till för att skydda det allmännas brottsförebyggande och brottsbeivrande verksamhet. I 9 kap. 17 § sekretesslagen finns korresponderande regler om sekretess vid förundersökningar m.m. till skydd för den enskildes intressen. Sekretessen enligt sistnämnda paragraf gäller under förutsättning att det kan antas att den enskilde eller någon honom eller henne närstående lider skada eller men om uppgiften lämnas ut.

5.3.2 Registersekretessen

Det finns vidare särskilda sekretessbestämmelser beträffande uppgifter i polisregister. Enligt 7 kap. 17 § sekretesslagen gäller sekretess i verksamhet som avser förande av eller uttag ur allmänt kriminalregister eller register som förs med stöd av lagen (1965:94) om polisregister m.m. för uppgift som har tillförts registret. Sekretessen enligt denna bestämmelse är absolut, dvs. något skaderekvisit ställs inte upp som villkor för sekretessen. Uppgifter från registren får lämnas ut endast under de förutsättningar som anges i lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister, polisregisterlagen eller säkerhetsskyddslagen (1996:627) eller i förordning som har stöd i dessa lagar.

Sekretessen enligt 7 kap. 17 § sekretesslagen gäller också i förhållande till den enskilde. Kriminalregisterlagen och polisregisterlagen innehåller dock bestämmelser om utlämnande av uppgifter till den registrerade själv.

I 7 kap. 18 § sekretesslagen finns bestämmelser om sekretess för bl.a. uppgifter som har tillförts körkortsregistret. I likhet med vad som gäller enligt 7 kap. 17 § är sekretessen absolut.

5.3.3 Utlämnande av uppgifter till den registrerade

Enligt kriminalregisterlagen har den enskilde en oinskränkt rätt att få ett utdrag innehållande samtliga belastningsuppgifter om sig själv. När det gäller polisregister är däremot den enskildes rätt mer begränsad. Den huvudsakliga anledningen till det är att polisregister också innehåller uppgifter av betydelse för brottspaning. Den begränsning som gäller är framför allt att det i utdrag till den enskilde inte skall tas med uppgift om misstanke för brott, om inte åtal har väckts för brottet. Vidare gäller att bötesbrott redovisas endast i begränsad uppfattning.

Utdrag ur polisregistret får endast meddelas till den registrerade under förutsättning att han eller hon behöver utdraget för att ta tillvara sin rätt i främmande stat, få tillstånd att inresa, bosätta sig eller arbeta i främmande stat, pröva fråga om anställning i verksamhet som avser vård eller som är av betydelse för rikets säkerhet eller för förebyggandet eller beivrandet av brott och regeringen i förordning medgivit att utdrag eller upplysning lämnas för sådant ändamål eller i annat fall, om den enskilde styrker att hans eller hennes rätt är beroende av upplysning ur registret och regeringen medger att upplysning lämnas (3 § polisregisterlagen [1965:94]).

5.4.1 Europarådets rekommendation om användningen av personuppgifter inom polissektorn

År 1987 antogs inom Europarådet en rekommendation, No. R (87) 15, om användningen av personuppgifter inom polissektorn. Rekommendationen innehåller speciella dataskyddsregler för personuppgifter som polisen samlar in, lagrar, använder eller överför med hjälp av automatisk databehandling i syfte att förhindra och bekämpa brott eller upprätthålla allmän ordning. Endast sådana personuppgifter som är nödvändiga för att förhindra en verklig fara eller bekämpa ett visst brott får samlas in, om inte den nationella lagstiftningen tillåter ett mer omfattande uppgifts-samlande. Skilda kategorier av lagrade uppgifter skall så långt som möjligt kunna skiljas från varandra efter graden av riktighet och tillförlitlighet. I synnerhet skall uppgifter som grundar sig på fakta kunna skiljas från uppgifter som grundar sig på omdömen eller personliga värderingar.

I oktober 1988 inledde Datainspektionen en granskning av Rikspolisstyrelsens personregister. Granskningen syftade till att undersöka om nuvarande författningsreglering av polisens rätt att registrera uppgifter om enskilda svarade mot den europeiska rekommendationen om polisregister. Undersökningen gällde också hur Rikspolisstyrelsens personregister förhöll sig till den nuvarande författningsregleringen och till de föreskrifter som Datainspektionen meddelat. I en skrivelse den 28 september 1989 överlämnade Datainspektionen till regeringen en rapport över granskningen.

I skrivelsen anges att inspektionen fått intrycket att Rikspolisstyrelsens verksamhet med registren präglas av en strävan att undvika otillbörligt intrång i den personliga integriteten. Samtidigt noteras dock att författningsregleringen av polisens rätt att registrera uppgifter om enskilda personer är bristfällig mot bakgrund av den europeiska rekommendationen. Dessa brister anges bl.a. avse vissa frågor avseende utlämnande av uppgifter från registren samt sammanblandningen av belastnings- och misstankeuppgifter i person- och belastningsregistret.

5.4.2 Europol

Medlemsstaterna i Europeiska unionen har genom Europolkonventionen beslutat upprätta en europeisk polisbyrå, Europol. Sverige har nyligen tillträtt konventionen (prop. 1996/97:164 bet.1997/98:Ju02, rskr. 1997/98:22). Målsättningen med Europol är att förbättra effektiviteten hos behöriga myndigheter i medlemsstaterna och deras samarbete vad gäller förebyggande av och kampen mot viss definerad brottslighet, t.ex. grova narkotika brott eller gränsöverskridande handel med barn som utnyttjas sexuellt.

Europols arbetsuppgifter skall i första hand bestå av att underlätta informationsutbytet mellan medlemsstaterna, inhämta, sammanställa och analysera information och underrättelser samt delge de nationella enheterna de underrättelser som berör deras länder. Europol skall ha ett informationssystem bestående av ett informationsregister med begränsat

tydligt innehåll som tillåter snabb sökning av de uppgifter som finns hos medlemsstaterna och hos Europol, analysregister för arbetet i olika undersökningar och ett indexregister, som innehåller vissa uppgifter från analysregistren.

Informationsregistret

Informationsregistret skall innehålla uppgifter om personer som

1. har dömts för sådana brott som ligger inom Europols behörighet,
2. misstänks för att ha begått eller varit delaktiga i sådana brott,
3. på konkreta grunder kan misstänkas komma att begå sådana brott.

För dessa personer får identifieringsuppgifter, uppgifter om vilken brottslighet det är frågan om, tillvägagångssätt och hjälpmedel föras in. I registret får också lagras uppgifter om varifrån den registrerade uppgiften kommer, uppgift om eventuellt fällande domar inom Europols behörighet och uppgifter om handläggande myndigheter och ärendebeteckning. Några andra uppgifter får inte föras in i informationsregistret.

Medlemsstaterna är skyldiga att lämna dessa uppgifter. Sådana uppgifter finns redan med nuvarande lagstiftning i svenska polisregister. Uppgifter som skall lämnas till Europol kan komma från nästan alla polisregister dvs. person och belastningsregistret, spaningsregistret, brottsanmälningsregistret m.fl. På motsvarande sätt kan uppgifter från Europol komma att införas i de flesta polisregister.

Analysregister

En av Europols huvuduppgifter är att genomföra analyser som ett led i kriminalunderrättelseverksamhet. Det innebär att Europol samlar in, bearbetar och analyserar material till nytta för en polisutredning eller förundersökning, t.ex. beträffande en gränsöverskridande narkotikaliga. Analyserna skall genomföras i projektform. Det innebär att ett begränsat antal analytiker och andra tjänstemän från Europol samt sambandsmän från de stater som berörs bildar en projektgrupp. För denna grupp kan om det behövs ett arbetsregister läggas upp efter ett särskilt beslut från styrelsen i Europol. Detta analysregister är ett verktyg för att genomföra just den specifika utredningen. I ett analysregister får uppgifter om de personer som finns i informationsregistret, kontakter och medhjälpare till dessa, offer, vittnen och andra som kan lämna upplysningar om den misstänkta brottsligheten förekomma. Alla nödvändiga uppgifter får förekomma om personer i dessa utredningar. Särskilt känsliga uppgifter, t.ex. politisk åskådning, sexuell läggning och ras får bara förekomma om det är strikt nödvändigt med hänsyn till utredningen och endast om det redan finns andra uppgifter om personen.

Uppgifter från ett analysprojekt lämnas på begäran av Europol. En medlemsstat är skyldig att på begäran av Europol lämna uppgifter som skall användas i det särskilda analysprojektet och därmed föras in i det särskilda register som upprättas om den nationella lagstiftningen tillåter att uppgifterna används för att utföra analyser i kriminalunderrättelseverksamhet.

För att analysregistren skall fylla sin funktion som kunskapskälla krävs att det finns en fungerande länk mellan analysregistren och de nationella sambandsmännen. Indexregistret är ett hjälpmedel för att kunna förse analysprojekten med nödvändiga uppgifter utan att registrets innehåll eller analysresultat avslöjas.

5.4.3 Schengen

Regeringen har nyligen lämnat en proposition om Sveriges anslutning till Schengensamarbetet (prop. 1997/98:42) till riksdagen. Schengensamarbetet bygger på två grundtankar. Det första är den fria rörligheten för personer, i den betydelsen att personkontrollerna vid nationsgränserna mellan Schengenstaterna skall upphöra. Den andra är att kampen skall stärkas mot internationell kriminalitet och illegal invandring. Ett hjälpmedel i detta sammanhang är dataregistret Schengens informationssystem (SIS). Registret är uppbyggt som ett spanings- och efterlysningshjälpmedel. Det skiljer sig således helt från Europols register. I SIS kan varje Schengenstat föra in uppgifter om personer eller föremål som är efterlysta eller på annat sätt eftersökta med en begäran om att någon åtgärd skall vidtas när den efterlysta personen påträffas. I SIS förekommer endast identifieringsuppgifter av dessa personer. De kompletterande uppgifter som behövs när det blir aktuellt för att ett land skall kunna verkställa åtgärden lämnas över först när det blir aktuellt i varje enskilt fall genom direkt kontakt mellan länderna.

5.5 Behovet av en reform

Datorkapaciteten och tekniken för informationsöverföring utvecklas i snabb takt inom polisväsendet. Den nu gällande lagstiftningen hindrar polisen från att på ett effektivt sätt använda sig av de fördelar den moderna informationstekniken innebär. Polisen har med nuvarande lagstiftning t.ex. inte möjlighet att använda befintligt datastöd för att sammanställa personuppgifter som kommer fram inom ramen för en förundersökning. En sådan sammanställning utgör nämligen ett personregister enligt den nuvarande datalagen och kräver tillstånd av Datainspektionen.

Det kan förutses att praktiskt taget allt skrivarbete inom polisen i framtiden kommer att utföras med hjälp av någon form av informationsteknik. Brottsanmälningar, protokoll över förhör och tvångsmedelsanvändning, liksom förundersökningsprotokoll och promemorior kommer i ökad utsträckning att lagras på datamedium. I dag används redan i viss utsträckning scanning, en teknik som innebär att dokument som kommer in till polismyndigheterna bildfångas för att man sedan skall kunna arbeta med dokumentet på elektronisk väg. På sikt kommer det att leda till att polisen helt och hållet arbetar med elektroniska akter inom ramen för bl.a. förundersökningsförfarandet.

Den tekniska utvecklingen gör att det är angeläget att det så snart som möjligt också tas fram en lagstiftning som ger den rättsliga ramen för myndigheternas utvecklingsarbete. Lagstiftningen bör inte hindra polisen från att på ett effektivt sätt använda informationsteknik. Samtidigt måste sådana viktiga samhällsintressen som upprätthållandet av offentlighetsprincipen och skyddet för den personliga integriteten noga beaktas. Det är uppenbart att den nuvarande polisregisterlagstiftningen inte uppfyller de krav som bör ställas i dagens samhälle. En reformering av registerlagstiftningen är därför nödvändig.

Det är självfallet också angeläget att lagstiftningen uppfyller de krav som uppställs i de internationella överenskommelser Sverige ingått. I det internationella brottsbekämpande samarbetet har utvecklingen av informationstekniken också stor betydelse. Både Europolkonventionen och Schengenkonventionen bygger på att upplysningar kan utväxlas mellan konventionsstaterna med hjälp av modern informationsteknik. Sverige avser att delta i både Europol- och Schengensamarbetet, vilket i sin tur medför att polisen bör få tillgång till den informationsteknik som är nödvändig för att samarbetet skall fungera. Visserligen innebär varken Europolkonventionen eller Schengenkonventionen att vi måste införa någon ny polisregisterlagstiftning. Sverige kan uppfylla sina åtaganden också med gällande reglering av polisregisterfrågorna. Däremot påverkas effektiviteten i polissamarbetet av registerlagstiftningens utformning.

En utgångspunkt för en reform bör vara att hinder för ett rationellt utnyttjande av datorstöd inte bör ställas upp i större utsträckning än vad som är nödvändigt med hänsyn till intresset av skydd för den personliga integriteten. Utvecklingen av informationstekniken går väldigt fort. Tekniken blir kraftfullare, enklare att hantera och billigare. Det gör att det blir lättare att ta del av, sammanställa och sprida datorlagrad information, oavsett om informationen finns i ett särskilt inrättat register eller är lagrad på annat sätt. Härigenom kan informationsbearbetningen bli påtagligt effektivare, men det ställer också nya krav vad avser respekten för den personliga integriteten. Det måste finnas garantier för att uppgifter om enskilda inte lämnas ut på ett otillbörligt sätt.

Den stränga sekretess som råder för polisregister har under en längre tid varit föremål för debatt. Regeringen anser det angeläget att sekretessen inte hindrar möjligheterna till nödvändig insyn och kontroll. Det är särskilt viktigt att den enskilde ges ökade möjligheter att ta del av uppgifter som finns registrerade om honom eller henne. Regeringen behandlar frågan om insyn i avsnitt 6.1. Utredningens förslag till ett nytt belastningsregister behandlas i avsnitt 8. Förslaget till misstankeregister behandlas i avsnitt 9. I avsnitt 10 tar regeringen ställning till vilka bestämmelser som behövs för polisens del utöver eller i stället för personuppgiftslagens bestämmelser. Slutligen behandlar regeringen utredningens förslag till kriminalunderrättelseregister m.m. (avsnitt 11), DNA-register (avsnitt 12) och SÄPO-register (avsnitt 13).

6.1 Ökade möjligheter till insyn i polisregister

Regeringens förslag: Den absoluta sekretessen avskaffas för alla polisregister utom belastningsregistret. Den enskilde får en principiell rätt att få ut uppgifter om sig själv från samtliga polisregister.

Utredningens förslag: Den absoluta sekretessen för uppgifter i polisregister avskaffas.

Remissinstanserna: Många remissinstanser, t.ex. *Justitieombudsmannen, Datainspektionen, Riksarkivet, Göteborgs tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Kriminalvårdsstyrelsen* och *Sveriges domareförbund* är positiva till utredningens förslag. *Rikspolisstyrelsen* motsätter sig däremot bestämt att den absoluta sekretessen avskaffas. Styrelsen anser att den absoluta sekretessen för uppgifter i polisregister skall behållas men vara begränsad i tiden till 20 år. För tiden därefter bör, enligt Rikspolisstyrelsen, ett skaderekvisit gälla; omvänt för uppgifter som alltjämt har ett högt skyddsvärde, t.ex. hos Säkerhetspolisen och rakt för övriga uppgifter. *Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet* är också kritisk till att den absoluta sekretessen överges och anser att utredningen allt för snabbt lämnar svåra avgöranden utan att tillräckligt noga beakta alla sidor av problemet. Fakultetsstyrelsen kan inte finna att förslaget till ändringar i de nuvarande sekretessbestämmelserna är till gagn för någon inblandad part och föreslår att sekretessdelen utreds vidare. *Hovrätten i Västra Sverige* ifrågasätter om nackdelarna med den nuvarande ordningen är så stora att de motiverar det relativt omfattande lagstiftningsarbete som krävs för att genomföra en principiellt ny ordning och anser att mycket talar för att den absoluta sekretessen bör behållas.

Länsstyrelsen i Göteborgs- och Bohus län kan endast med tvekan godkänna att den absoluta sekretessen upphävs.

Några remissinstanser bl.a. *Riksåklagaren och flera länsstyrelser* anser att den absoluta sekretessen bör behållas för uppgifter i misstankeregister och kriminalunderrättsregister.

Skälen för regeringens förslag: Syftet med utredningens förslag är dels att åstadkomma en reglering som inte innebär mer sekretess än vad som är oundgängligen nödvändigt för att skydda det intresse som föranlett regleringen, dels att ge samma skydd för känsliga uppgifter oberoende av om de förekommer i t.ex. en förundersökning eller i ett polisregister.

Regeringen delar utredningens uppfattning att det är viktigt att offentlighetsprincipen i detta sammanhang inte inskränks mer än vad som kan anses nödvändigt med hänsyn t.ex. till enskildas personliga och ekonomiska förhållanden och till att brott skall kunna förebyggas och beivras. Så som utredningen anfört kan absolut sekretess innebära att intresset av insyn och kontroll åsidosätts, vilket i sin tur kan leda till att förtroendet för polisens verksamhet skadas. Inte minst den senaste tidens debatt om Säkerhetspolisens registrering i SÄPO-registret visar att frågan hur registreringen sker är central för allmänhetens tilltro till polisens verksamhet. Det bör exempelvis ges rimliga möjligheter att kontrollera att

registrering inte bedrivs i strid mot regeringsformens bestämmelser eller andra bestämmelser som gäller för registren. Det är därför angeläget att möjligheten till insyn i polisens register ökar. Det kan ske genom lättnader i den sekretess som råder för uppgifter i polisregister. När det gäller att avgöra hur sträng sekretess som bör gälla är det enligt regeringens bedömning motiverat att skilja mellan olika register.

Belastningsregister

Uppgifter i polisens belastningsregister har alltid ansetts extra känsliga, främst ur integritetssynpunkt. Även om man kan förutse att en stor del av polisens och domstolarnas arbete inom en snar framtid kommer att utföras med datorstöd och att det, med hjälp av de avancerade sökverktyg som finns, kommer att bli tekniskt möjligt att på ett relativt enkelt sätt sammanställa personuppgifter som förekommer i t.ex. förundersökningar och domar, kommer samma uppgifter sammanställda i ett register även i fortsättningen att vara särskilt känsliga ur integritetssynpunkt. Registrens huvudsyfte är just att lagra sammanställningar av uppgifter på ett sådant sätt att det skall vara lätt att ta fram och presentera informationen. Att det råder en strängare sekretess för uppgifter som finns i ett register än för uppgifter som förekommer under en förundersökning är därför, enligt regeringens bedömning, väl motiverat. Den absoluta sekretess som i dag gäller för uppgifter i polis- och kriminalregister har främst motiverats av att den dömdes återanpassning till samhället inte skall försvåras. Det är angeläget att uppgifter om en persons förflutna inte sprids mer än vad som är absolut nödvändigt. Sekretesskyddet för belastningsuppgifter är således i allt väsentligt uppställt för att skydda den enskilde. Det ligger därför i sakens natur att utomordentligt stor restriktivitet måste gälla för insyn i belastningsregister.

Förutom den registrerade själv är det främst myndigheterna inom rättsväsendet som har ett berättigat intresse av att få del av uppgifter från belastningsregister. Med hänsyn till den registrerades rehabilitering bör andra myndigheter eller enskilda normalt inte få tillgång till uppgifterna. Även om den absoluta sekretessen avskaffades och ett skaderekvisit infördes torde den skadeprovning som polisen skulle göra i samband med provning av om utlämnande skall medges utfalla på ett sådant sätt att praktiskt taget inga andra än de nu nämnda skulle få del av belastningsuppgifterna. Med hänsyn till den sekretess som ändå måste gälla till skydd för den enskilde skulle uppgifter från registret i princip aldrig kunna lämnas ut. Att avskaffa den absoluta sekretessen för belastningsregister skulle därför närmast vara en illusion.

Såsom *Rikspolisstyrelsen* påpekat får det inte heller vara så att t.ex. en arbetsgivare eller hyresvärd genom att begära att få ut uppgifter om någon tilltänkt arbetstagare eller hyresgäst förekommer i registret, indirekt får reda på att vederbörande inte förekommer. Med nuvarande lagstiftning behöver polisen bara besvara en sådan förfrågan med att det råder absolut sekretess för uppgifter i polisregister och att det därmed inte är tillåtet att uppge om en person finns eller inte finns i registret. Om den absoluta sekretessen avskaffas och sekretessen i stället skall gälla med ett skaderekvisit måste polisen göra en provning i varje enskilt fall. Före-

kommer inte den person förfrågan gäller i registret måste detta i regel framgå av avslagsbeslutet. Det skulle innebära att t.ex. arbetsgivare och hyresvärdar kan få reda på om den tilltänkte arbetstagaren eller hyresgästen förekommer i polisregistret. Detta är naturligtvis inte tillfredsställande.

Vid en sammantagen bedömning anser regeringen att det för uppgifter i belastningsregister även i fortsättningen skall råda absolut sekretess. Den enskilde bör däremot ha rätt att få ut uppgifter om sig själv. Vi återkommer till denna fråga i avsnitt 8.3.2. Det innebär att absolut sekretess bör gälla för uppgifter i det nya belastningsregistret som föreslås i detta lagstiftningsärende. Uppgifter från registret får således endast lämnas ut i enlighet med vad som sägs i den särskilda registerlagstiftningen. Även de register som avses i 7 kap. 18 § sekretesslagen utgör belastningsregister. Dessa register, bl.a. register över strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot, utgör inte polisregister men innehåller ändå uppgifter om brott. Det bör således även i fortsättningen råda absolut sekretess för uppgifter i de register som avses i 7 kap. 18 § sekretesslagen.

Andra register

Bestämmelser om absolut sekretess är ovanliga. Som utredningen framhåller förekommer absolut sekretess i princip bara såvitt avser uppgifter i polisregister och i vissa andra brottsregister samt i skatteregister. Regeringen delar utredningens uppfattning att det är viktigt att offentlighetsprincipen inte inskränks mer än vad som kan anses nödvändigt med hänsyn t.ex. till enskilds personliga förhållanden och till att brott skall kunna förebyggas och beivras. Absolut sekretess bör därför endast undantagsvis gälla. I detta lagstiftningsärende föreslår regeringen att två helt nya typer av register skall få inrättas, kriminalunderrättsregister och DNA-register. Det finns därför anledning att noga överväga om det är motiverat att införa absolut sekretess för dessa register. I samband härmed bör det också övervägas om det är motiverat att behålla den absoluta sekretessen för andra register än belastningsregister.

Kriminalunderrättsregistret kommer att innehålla uppgifter om personer på underrättelsestadiet, dvs. innan det finns någon skälig misstanke om ett konkret brott. De uppgifter som antecknas i ett sådant register är naturligtvis integritetskänsliga för den enskilde. Med hänsyn till den enskildes personliga integritet är det därför självklart att uppgifterna bör omgärdas av ett starkt sekretesskydd. Från den enskildes sida finns det ett stort intresse av att kunna kontrollera att uppgifter om honom eller henne inte registreras på ett otillbörligt sätt. För att allmänheten skall ha förtroende för den underrättelseverksamhet som bedrivs av såväl den öppna polisen som av Säkerhetspolisen är det viktigt att det dessutom finns tillräckliga möjligheter för allmänheten till insyn i och kontroll av de register som förs. Till skillnad från vad som gäller för belastningsregistren kan en absolut sekretess därför inte motiveras med att det inte finns någon utomstående som har ett berättigat intresse till insyn i registren. Med hänsyn till det anförda anser regeringen inte att det föreligger tillräckligt starka skäl för att uppgifter i de kriminalunderrätts-

seregister vi föreslår i detta ärende skall vara belagda med absolut sekretess.

Samma resonemang kan anföras såvitt gäller Säkerhetspolisens register. Det är också viktigt att komma ihåg att det hos Säkerhetspolisen finns handlingar som innehåller uppgifter som är av stor betydelse för vårt kulturarv. Dessa uppgifter bör inte undanhålls från allmänhetens insyn mer än vad som är nödvändigt, t.ex. med hänsyn till rikets säkerhet, förebyggande och beivrande av brott och enskildas personliga förhållanden. Regeringen anser därför inte heller att det skall råda absolut sekretess för uppgifter i Säkerhetspolisens register.

Inte heller när det gäller övriga register som föreslås i detta ärende, dvs. DNA-register, misstankeregistret samt fingeravtrycks- och signalementsregister, anser regeringen att det finns tillräckligt tungt vägande skäl för en absolut sekretess. Även beträffande dessa register kan såväl den enskilde som allmänheten ha ett intresse av att det finns en möjlighet att offentliggöra uppgifterna för att kontrollera att registreringen inte sker på något otillbörligt sätt. För DNA-registret är det särskilt viktigt att tillräcklig möjlighet till insyn finns för att garantera att analysresultat som ger upplysningar om den registrerades egenskaper inte registreras. Misstankeregistret och fingeravtrycks- och signalementsregistret innehåller uppgifter om misstankar, dvs. innan det konstaterats att brott har begåtts. Det kan därför finnas ett motsvarande intresse av offentlighet för uppgifterna som när det gäller underrättsregister.

Med hänsyn till att uppgifter i register som nu nämnts är mycket känsliga ur integritetssynpunkt är det självklart att uppgifterna bör omgärdas av ett starkt sekretesskydd. Uppgifterna bör därför skyddas av ett omvänt skaderekvisit. Det innebär att de får lämnas ut endast om det står klart att det inte medför någon skada för den enskilde eller någon honom eller henne närstående.

Sammanfattningsvis anser regeringen att den absoluta sekretessen skall behållas för uppgifter i belastningsregister. För uppgifter i andra register skall det i stället gälla sekretess med ett omvänt skaderekvisit till skydd för den enskilde. Det innebär att uppgifterna får lämnas ut om det står klart att det kan ske utan skada. Förslaget innebär också att reglerna i 14 kap. sekretesslagen, utom när det gäller belastningsregistret, blir tillämpliga. Det innebär bl.a. att den enskilde själv får rätt att ta del av de uppgifter som finns registrerade om honom eller henne om det står klart att det kan ske utan skada för utredningen och det inte heller finns någon annan sekretessgrund.

Tullens register

För de register som förs enligt lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet gäller också absolut sekretess enligt 7 kap. 17 § sekretesslagen. Under våren kommer en översyn att göras av denna lag för att anpassa den till personuppgiftslagens bestämmelser. Sekretessfrågan kommer att behandlas i det sammanhanget.

Regeringens bedömning: Någon särskild bestämmelse som gör det möjligt att sekretessbelägga domskäl i ärenden som avser utlämnande av uppgifter bör inte införas.

Utredningens förslag: En särskild bestämmelse införs i 14 kap. 5 § sekretesslagen som gör det möjligt för förvaltningsdomstolar att hemlighålla domskäl för part i mål om utlämnande av uppgifter från SÄPO-registret.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser är tveksamma till en lösning som innebär att en bestämmelse om att i vissa fall hemlighålla domskäl för part. Några remissinstanser, t.ex. *Rikspolisstyrelsen* har påpekat att samma behov av att hemlighålla domskäl finns hos den öppna polisen. *Kammarrätten i Stockholm* anser att även uppgift om att en viss uppgift inte finns registrerad kan hemlighållas med stöd av 5 kap. 1 § sekretesslagen.

Skälen för regeringens bedömning: En person med anknytning till brottslig verksamhet kan ha ett starkt intresse av att veta om polisen har uppgifter om honom eller henne. I ett sådant fall skulle det kunna vara till stor skada för en utredning om det röjdes för vederbörande person såväl att han eller hon är föremål för polisens intresse som att han eller hon inte är det. Det är därför viktigt att det av ett beslut på en förfrågan om att få ut uppgifter ur registret inte behöver framgå om en person förekommer i registret eller inte. Enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen gäller sekretess för åklagar-, polis-, skatte- och tullmyndigheterna för uppgifter som hänför sig till den brottsbeivrande verksamheten, t.ex. för uppgifter som finns i polisregister. Sekretessen följer med uppgiften när den lämnas vidare till annan myndighet, t.ex. en domstol. *Kammarrätten i Stockholm* har påpekat att redan uppgiften huruvida någon förekommer i ett underrättsregister bör kunna sekretessbeläggas med stöd av 5 kap. 1 § sekretesslagen. Regeringen delar kammarrättens uppfattning. Underrättelseverksamhetens natur är sådan att det endast i speciella fall torde kunna komma ifråga att lämna ut uppgifter. Föreligger inte ett sådant fall utgår regeringen från att även en uppgift att en person inte är registrerad sekretessbeläggs med stöd av 5 kap. 1 § sekretesslagen.

Enligt 14 kap. 5 § första stycket sekretesslagen hindrar sekretess inte att en part tar del av en sekretessbelagd handling eller annat material i målet i den mån det inte av hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att uppgift i handlingen eller materialet inte röjs. Den aktuella bestämmelsen är tillämplig vid domstolens kommunikering med den klagande. Bestämmelsen innebär givetvis inte att det i mål om utlämnande av allmän handling föreligger någon rätt för part att med stöd av den ta del av sekretessbelagda uppgifter som finns i den handling som är föremål för domstolens prövning. Detsamma gäller om uppgiften har tillförts målet på något annat sätt, t.ex. i ett yttrande eller annat besked från polisen i vilket polisen uppgett att en person inte finns registrerad. Ett utlämnande av en sådan uppgift i samband med kommunikering i målet skulle innebära att ändamålet med prövningen av utlämnande av handlingen förfaller.

Enligt 14 kap. 5 § andra stycket hindrar sekretess aldrig att en part i ett mål eller ärende tar del av dom eller beslut i ärendet. Regeringen utgår från att såväl polisen som domstolarna utformar sina beslut och domar på ett sådant sätt att sekretessbelagda uppgifter inte röjs. Något behov av att införa särskilda bestämmelser av de slag utredningen föreslagit kan enligt regeringens bedömning därför inte anses föreligga.

6.3 Sekretessen tidsbegränsas

Regeringens förslag: Sekretessen för uppgifter i polisregister och andra register med uppgifter om brott tidsbegränsas till 70 år. Den s.k. förundersökningssekretessen till skydd för polisens verksamhet skall gälla i 70 år för uppgifter i underrättelseverksamhet och 40 år i övrigt.

Utredningens förslag: Sekretessen för uppgifter i polisregister och andra register med uppgifter om brott tidsbegränsas till 70 år. Förundersökningssekretessen till skydd för polisens verksamhet skall även i fortsättningen gälla 40 år. Regeringen skall dock, främst med tanke på uppgifter hos Säkerhetspolisen, kunna föreskriva att den skall gälla under längre tid.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna lämnar förslaget utan erinran. *Rikspolisstyrelsen* förespråkar att sekretess för uppgifter i polisregister skall gälla i 20 år utan skaderekvisit och att det för tiden därefter skall gälla ett skaderekvisit; omvänt för uppgifter som alltjämt har högt skyddsvärde, t.ex. sådana som hänför sig till säkerhetspolisens verksamhet och ett rakt för andra uppgifter. *Styrelsen* framhåller vidare vikten av att regeringen utnyttjar möjligheten att förlänga förundersökningssekretessen för uppgifter hos Säkerhetspolisen.

Skälen för regeringens förslag: Sekretessen för uppgifter i kriminal- och polisregister är för närvarande inte begränsad i tiden. Som regel upphör emellertid sekretess för andra uppgifter vid en viss angiven tidpunkt. Skälet till att sekretessen i regel tidsbegränsats är att en uppgift endast bör vara underkastad sekretess i det fall där det verkligen medför en risk för skada att röja den. Denna risk minskar normalt med tiden. I förarbetena till sekretesslagen (prop. 1979/80:2 del A s. 87) framhölls de praktiska konsekvenserna med en tidsbegränsning. Det kunde enligt departementschefen t.ex. bli mycket svårt att efter lång tid enbart med utgångspunkt från ett skaderekvisit avgöra om en viss handling skulle omfattas av sekretess eller inte. Det ansågs därför att sekretesslagen en gång för alla borde avgöra vid vilken tidpunkt skaderisken skall anses upphöra. Utredningen har föreslagit att en sådan bestämmelse skall införas även såvitt avser uppgifter i polisregister och andra register angående brott. Tidsgränsen bör enligt utredningen bestämmas till 70 år. Det motsvarar enligt utredningen den tid som enligt sekretesslagen normalt gäller för uppgifter om enskilda personliga förhållanden. Regeringen delar utredningens bedömning att sekretessen för uppgifter i polisregister och andra register angående brott skall begränsas till 70 år.

Den s.k. förundersökningssekretessen, som gäller till skydd för det allmännas brottsförebyggande och brottsbeivrande verksamhet, gäller

enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen i högst fyrtio år. Eftersom någon absolut sekretess inte längre skall gälla för uppgifter i flertalet polisregister kan det, såsom *Rikspolisstyrelsen* framhållit, finnas skäl att förlänga den tiden, t.ex. för att skydda en uppgiftslämnare. Regeringen anser att det i den underrättelseverksamhet som bedrivs hos Säkerhetspolisen och den öppna polisen finns starka skäl för en längre sekretesstid än fyrtio år. Sekretesstiden bör därför bestämmas till högst sjuttio år. Regeringen anser att detta bör regleras i lagen och inte, som utredningen förespråkat, genom förordning efter bemyndigande i lagen.

6.4 Förundersökningssekretessen

Regeringens förslag: Sekretessen till förmån för den enskilde för uppgifter i det allmännas brottsförebyggande och brottsbeivrande verksamhet skall gälla med ett omvänt skaderekvisit.

För uppgifter som förekommer i underrättelseverksamhet skall sekretess med ett omvänt skaderekvisit gälla även till skydd för polisens verksamhet

Utredningens förslag: För uppgifter om att en person är dömd för brott, är eller har varit misstänkt för brott eller kan antas ta befattning med brottslig verksamhet skall sekretess med ett omvänt skaderekvisit gälla. För uppgifter som behandlas av Säkerhetspolisen förstärks sekretessen till skydd för polisens verksamhet för att förebygga och beivra brott.

Remissinstanserna: *Rikspolisstyrelsen och Länsstyrelsen i Stockholms län* anför att samma sekretesskydd som för uppgifter hos Säkerhetspolisen bör gälla för uppgifter i den öppna polisens spanings- och underrättelseverksamhet. Några remissinstanser, bl.a. *Datainspektionen och Sveriges domareförbund* anser att ett omvänt skaderekvisit bör gälla för alla uppgifter om enskilds personliga och ekonomiska förhållande.

Skälen för regeringens förslag: Vi har tidigare redogjort för vårt förslag att avskaffa den absoluta sekretessen för uppgifter i andra polisregister än belastningsregister och i stället införa en sekretessprövning med omvänt skaderekvisit. Sekretesskyddet för motsvarande uppgifter i det allmännas brottsförebyggande och brottsbeivrande verksamhet som inte ingår i något register gäller med ett rakt skaderekvisit, såväl till skydd för den enskilde som till skydd för det allmännas verksamhet.

Förundersökningssekretessen till förmån för den enskildes intresse

Det kan ifrågasättas om det inte finns skäl att förstärka sekretesskyddet för uppgifter om den enskilde. Det har hittills inte varit tillåtet att behandla uppgifter i förundersökningar eller underrättelseverksamhet med hjälp av automatisk databehandling annat än med Datainspektionens tillstånd. Personuppgiftslagen innebär att polisen får möjlighet till automatiserad handläggning av förundersökningar och andra utredningar.

I avsnitt 10.2 redogör vi för vår uppfattning att det inte finns skäl att begränsa polisens rätt att utnyttja denna möjlighet. Uppgifter som ingår i automatiserade behandlingar blir emellertid mer känsliga ur integritets-synpunkt än motsvarande uppgifter som behandlas manuellt. En lämplig ordning bör med hänsyn härtill vara att samma skaderekvisit får gälla som beträffande de register som förs till stöd för förundersökningsverksamhet. Det innebär att sekretessen till skydd för den enskildes personliga och ekonomiska förhållanden i det allmännas brottsförebyggande och brottsbeivrande verksamhet skall gälla med ett omvänt skaderekvisit. Regeringen delar de synpunkter som framförts bl.a. av *Datainspektionen och Sveriges domareförbund* att någon uppdelning av olika slags uppgifter inte bör göras. En fördel med en sådan lösning är också att samma sekretesskydd kommer att gälla för uppgiften oavsett om den finns i ett register eller är representerad på annat sätt. Detta gör att gränsdragningen mellan om uppgiften t.ex. ingår i kriminalunderrättelseregister eller i en automatiserad behandling av uppgifter i en särskild undersökning i kriminalunderrättelseverksamhet inte får någon praktisk betydelse i sekretesshänseende.

Förundersökningssekretessen till förmån för polisens verksamhet

Utredningen har föreslagit att den s.k. förundersökningssekretessen som gäller till skydd för det allmännas brottsförebyggande och brottsbeivrande verksamhet skall gälla med ett omvänt skaderekvisit såvitt avser Säkerhetspolisen. Regeringen delar utredningens bedömning att det med hänsyn till den verksamhet Säkerhetspolisen bedriver är motiverat att skärpa sekretessen när den absoluta sekretessen avskaffas för uppgifter i SÄPO-registret. Sekretess med samma skaderekvisit kommer då att gälla för alla uppgifter som Säkerhetspolisen behandlar i sin underrättelseverksamhet.

Bl.a. *Rikspolisstyrelsen* har anfört att motsvarande sekretesskydd måste gälla för den öppna polisens spanings- och underrättelseverksamhet. Regeringen har förståelse för denna synpunkt. Den absoluta sekretessen som för närvarande råder för uppgifter i polisregister har indirekt stor betydelse även för polisens verksamhet. Regeringen kan därför instämma i Rikspolisstyrelsens uppfattning att samma argument som framförts beträffande Säkerhetspolisens verksamhet gör sig gällande även för den öppna polisens underrättelseverksamhet. Det är därför, enligt regeringens bedömning, motiverat att införa ett omvänt skaderekvisit även till skydd för den öppna polisens underrättelseverksamhet.

Säkerhetspolisens verksamhet är klart avgränsad från den öppna polisen. Det är inte lika enkelt att avgränsa den öppna polisens underrättelseverksamhet. I avsnitt 10 föreslås att en polisdatalag införs. I den nya lagen definieras underrättelseverksamhet som polisverksamhet som består i att samla och bearbeta information för att klarlägga om brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas och som inte utgör förundersökning enligt 23 kap. rättegångsbalken. Regeringen anser att denna avgränsning är tillräcklig för att det skall vara möjligt att införa en strängare sekretess även i den öppna polisens underrättelseverksamhet. För uppgifter som hänför sig till underrättelseverksamhet bör därför

sekretess gälla om det inte står klart att uppgifterna kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas.

Prop. 1997/98:97

7 Ett belastningsregister och ett misstankeregister

Regeringens förslag: Ett belastningsregister och ett misstankeregister inrättas. Belastningsregistret skall ersätta person- och belastningsregistret och innehålla uppgifter om ådömda påföljder. Registreringen av påföljder i körkortsregistrets belastningsdel samordnas med belastningsregistret. Misstankeregistret skall innehålla uppgifter om den som är skäligen misstänkt för brott.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna. En majoritet av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Riksåklagaren* och *Domstolsverket* är kritiska till att förseelser som har betydelse i körkortsfrågan hamnar i samma register som övriga belastningar. *Riksdagens ombudsmän (JO)* motsätter sig den lagtekniska lösningen utredningen valt och förordar att hela regleringen av polisens behandling av personuppgifter görs i en lag.

Skälen för regeringens förslag: I Europarådets rekommendation, No. R (87) 12, om användning av personuppgifter inom polissektorn anges, som tidigare nämnts, att olika kategorier av uppgifter så långt det är möjligt skall hållas åtskilda efter graden av riktighet och tillförlitlighet. I riktlinjepropositionen (prop. 1994/95:144) uttalade regeringen att det finns starka skäl att hålla uppgifter om påföljder och uppgifter om misstankar åtskilda och att en uppdelning skulle göras genom att person- och belastningsregistret ersätts av ett belastningsregister, i vilket endast påföljder och liknande tas in, och ett misstankeregister. Riksdagen, som vid flera tillfällen tidigare uttalat sig för en sådan uppdelning, godkände regeringens förslag (bet. 1994/95JuU:21, rskr. 1994/95:378).

Utredningen har, med anledning av vad som uttalades i riktlinjepropositionen, föreslagit att det skall införas en lag om belastningsregistret och en lag om misstankeregistret. Det skulle i och för sig vara möjligt att, som *Riksdagens ombudsmän* förordat, reglera all personuppgiftsbehandling hos polisen i en lag. Regeringen anser dock att det är att föredra att i en särskild lag reglera polisens behandling av personuppgifter och de särskilda register som förs för Rikspolisstyrelsens räkning. Belastningsregistret och misstankeregistret förs visserligen också av Rikspolisstyrelsen. Dessa register har dock, till skillnad för de register som enligt utredningens förslag regleras i polisdatalagen, till ändamål att förse även andra myndigheter med uppgifter. Det är därför naturligt att reglera dessa register särskilt. Regeringen delar därför utredningens bedömning att det skall införas en särskild lag om belastningsregistret och en om misstankeregistret.

I riktlinjepropositionen uttalades vidare att registreringen av påföljder i körkortsregistrets belastningsdel borde samordnas med belastningsregistret. *Riksåklagaren* och *Domstolsverket* har framfört viss kritik mot samordningen. Kritiken får ses mot bakgrund av utredningens förslag om att särbehandla körkortshavare ur registreringssynpunkt. Utredningens förslag innebär nämligen att den nedre gränsen för registrering skall sättas vid brott för vilka inte endast penningböter är föreskrivet. För att registret skall kunna användas som underlag för körkortsfrågor föreslår utredningen särskilda bestämmelser om att körkortshavare dessutom skall registreras för brott som föranleder penningböter som begåtts vid förandet av fordonet. Som närmare kommer att framgå av avsnitt 8.2 anser regeringen inte att någon skillnad skall göras om ett brott begås av någon som har körkort eller av någon som inte har det. Regeringens förslag innebär i stället att alla påföljder skall antecknas i registret. Remissinstanserna har inte haft några andra invändningar mot samordningen. Regeringen anser därför att det förslag som framfördes i riktlinjepropositionen om att samordna körkortsregistrets belastningsdel med belastningsregistret bör genomföras.

8 Belastningsregistret

8.1 Belastningsregisterets ändamål

Regeringens förslag: Ändamålet med belastningsregistret skall vara att ge information om sådana belastningsuppgifter som behövs i verksamhet hos polis- och tullmyndigheter för att förebygga, upptäcka och utreda brott, hos åklagarmyndigheter för beslut om förundersökning och åtal samt vid utfärdande av strafföreläggande samt hos allmänna domstolar för straffmätning och val av påföljd. Uppgifter i registret skall också få användas av polismyndigheter och andra myndigheter vid sådan lämplighetsprövning, tillståndsprövning och annan prövning som anges i lag eller förordning samt av enskilda om det är av särskild betydelse i den enskildes verksamhet.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Rikspolisstyrelsen*, *Riksåklagaren*, *Domstolsverket* och *Kriminalvårdsstyrelsen* anser att belastningsregistret även skall ha till ändamål att förse andra myndigheter med uppgifter som de behöver i sin tillsynsverksamhet.

Skälen för regeringens förslag: Det övergripande syftet med belastningsregistret bör vara att olika myndigheter, framför allt de brottsbekämpande och rättsvårdande myndigheterna, på ett enkelt sätt skall få tillgång till de uppgifter som behövs i deras verksamhet. Polis- och tullmyndigheter behöver uppgifter om tidigare belastningar i sin verksamhet för att förebygga, upptäcka och utreda brott. Åklagare behöver ha tillgång till vissa uppgifter för att kunna besluta om förundersökning och åtal samt för utfärdande av strafföreläggande. De allmänna domstolarna

har behov av uppgifter om tidigare belastningar när det gäller påföljdsval och straffmätning. Polismyndigheter och andra myndigheter behöver uppgifter om belastningar vid sådan lämplighetsprövning och tillståndsprövning som följer av andra lagar och förordningar. Regeringen behöver också tillgång till uppgifter från registret för prövning i andra fall än för lämplighets- eller tillståndsprövning, nämligen för prövning av nådeärenden och utlämningsärenden.

Några remissinstanser anser att registret även bör ha till ändamål att förse myndigheter med uppgifter de behöver i sin tillsynsverksamhet. Dessa remissinstanser pekar på att myndigheter som utövar tillsyn är beroende av att domstolar och åklagare fullgör sina skyldigheter att sända kopior av domar och godkända strafförelägganden. De framhåller att det finns ett stort antal författningar där domstolar och åklagare åläggs en underrättelseskyldighet och att rutinerna inte alltid fungerar och föreslår därför att belastningsregistret även får användas för att ersätta systemet med underrättelser.

Regeringen delar givetvis uppfattningen att det är viktigt att informationen till tillsynsmyndigheterna fungerar. Regeringen känner sig dock inte övertygad om att underrättelseskyldigheten skulle kunna avskaffas om tillsynsmyndigheterna fick tillgång till uppgifterna i belastningsregistret. Om belastningsregistret även skulle ha till ändamål att förse tillsynsmyndigheterna med uppgifter av betydelse för tillsynen skulle det medföra en betydande utvidgning av den krets som har tillgång till uppgifterna i belastningsregistret. Uppgifter i polisregister har alltid ansetts särskilt känsliga ur integritetssynpunkt. Integritetsaspekterna talar för att uppgifter inte bör lämnas ut annat om det finns vägande skäl för detta. Att systemet med underrättelser till tillsynsmyndigheterna inte alltid fungerar är naturligtvis inte tillfredsställande. Det bör dock kunna lösas på annat sätt än genom att tillsynsmyndigheterna får tillgång till belastningsregistret. Beredningsunderlaget i detta ärende är heller inte tillräckligt omfattande för att regeringen nu skall kunna ta ställning till vad en utökning av ändamålet skulle få för konsekvenser.

En myndighet som har rätt att få del av uppgifter ur registret för att bevilja ett tillstånd bör däremot också ha rätt att få del av uppgifter ur registret för att kunna ta ställning till om tillståndet bör återkallas eller inskränkas t.ex. med anledning av att tillståndshavaren gjort sig skyldig till brott. Detta bör komma till uttryck genom att registret får användas för att ge information om sådana belastningsuppgifter som behövs i myndigheternas verksamhet vid tillståndsprövning som anges i författning, i stället för vid tillståndsgivning som används i utredningens förslag.

Sammanfattningsvis anser regeringen att registret bör ha till ändamål att ge information om sådana belastningsuppgifter som behövs i verksamhet hos polis och tullmyndigheter för att förebygga, upptäcka och utreda brott, hos åklagarmyndigheter för beslut om förundersökning och åtal samt vid utfärdande av strafföreläggande samt hos allmänna domstolar för straffmätning och val av påföljd. Uppgifter i registret skall också få användas av polismyndigheter och andra myndigheter vid sådan lämplighetsprövning, tillståndsprövning och annan prövning som anges i

8.2 Belastningsregistrets innehåll

8.2.1 Registrering av påföljder

Regeringens förslag: Alla påföljder för brott skall registreras i belastningsregistret. Integritetsaspekten tillgodoses genom begränsningar i utlämnandet. Uppgifter om brott som endast föranlett penningböter skall bara lämnas ut till de myndigheter som behöver dessa uppgifter, t.ex. för att pröva körkortsfrågan.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att den nedre gränsen för registrering skall sättas vid påföljd för brott för vilket inte endast penningböter är föreskrivet. Körkortsinnehavare skall dock i viss utsträckning registreras även för brott som föranleder penningböter.

Remissinstanserna: Många remissinstanser är kritiska till att gränsen för registrering skall dras vid påföljder för brott för vilket inte endast penningböter är föreskrivet. *Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Länsstyrelsen i Stockholms län och Brottsförebyggande rådet* anser att samtliga straff skall antecknas i registret. *Domstolsverket* anser att den nedre gränsen för bötesdomar bör knytas till den utdömda påföljden - dagsböter - oavsett vilken påföljd som är föreskriven för brottet. Även *Hovrätten för Västra Sverige* anser att påföljden i det konkreta fallet bör styra frågan om registrering.

Skälen för regeringens förslag: I riktlinjepropositionen lämnades frågan om i vilken utsträckning bötespåföljder skall registreras öppen.

En av utgångspunkterna för det förslag som nu läggs fram är att körkortsregistrets belastningsdel skall samordnas med belastningsregistret. Som har framgått av avsnitt 4.3.4 är gränsen för registrering av brott i körkortsregistret och person- och belastningsregistret (PBR) inte densamma. Frågan om i vilken utsträckning bötespåföljder skall registreras är därför inte helt enkel.

Utgångspunkten bör emellertid vara att en begången förseelse av bagatellartad karaktär normalt inte skall behöva belasta en person och den framtida bedömningen av honom eller henne. Samtidigt går det inte att bortse från att även sådana påföljder i vissa fall kan ha betydelse. Det gäller bl.a. om det kan konstateras att brottet i själva verket utgör ett led i mer systematiserad brottslighet, t.ex. av snatterier. Det är vidare uppenbart att överträdelse som resulterat endast i penningböter kan ha betydelse för en persons lämplighet som bilförare. Det är därför inte lämpligt att höja registreringsgränsen för uppgifter som har betydelse för körkortsfrågan.

Utredningen föreslår att den nedre gränsen för registrering skall sättas vid påföljd för brott för vilket inte endast penningböter är föreskrivet. För att registret skall kunna användas som underlag för körkortsfrågor föreslår utredningen särskilda bestämmelser om att körkortshavare dessutom skall registreras för brott som föranleder penningböter som

begåtts vid förandet av fordon. Utredningens förslag, som överensstämmer med förslaget i promemorian Lag om kriminalregister m.m. (Ds 1992:32), är avsett att åstadkomma en enklare och mer ändamålsenlig reglering än den som gäller för närvarande och som innebär att brott mot ett antal uppräknade författningar skall registreras.

Flera remissinstanser, bl.a. *Riksåklagaren* och *Rikspolisstyrelsen* är kritiska till förslaget eftersom det skulle skapa ett antal administrativa och tekniska problem vid tillämpningen. De menar att utredningens förslag innebär att författningstexten förenklas, men att tillämpningen av bestämmelsen i stället blir mer komplicerad. Uppgifterna i den enskilda domen eller föreläggandet räcker inte för att avgöra om registrering skall ske i belastningsregistret. Innan registrering av ådömda penningböter kan ske, blir det nödvändigt för den som skall göra registreringen att kontrollera om böter eller endast penningböter är föreskrivet för brottet. Kontrollen försvåras av att många författningar innehåller bestämmelser om såväl böter som penningböter.

Regeringen har med hänsyn till det stora antal domar och strafförelägganden med bötespåföljd det är frågan om viss förståelse för den framförda kritiken. Vid en genomgång av de författningar som innehåller penningböter har det visat sig att det endast är knappt 30 författningar som enbart innehåller penningböter. Några av dessa innehåller dessutom bestämmelser som enligt utredningens förslag skall registreras om brottet skett vid förandet av fordon eller spårvagn. En del av författningarna är vidare sådana som knappast torde tillämpas särskilt ofta. I praktiken är det därför tveksamt om det skulle bli frågan om någon mer omfattande merregistrering att registrera alla brott.

Några remissinstanser har vidare framfört kritik mot att körkortsinnehavare särbehandlas enligt utredningens förslag. Att registreringen av körkortshavare gjorts beroende av att brottet har skett vid förandet av motordrivet fordon eller spårvagn förstärker kritiken. Även regeringen är av den uppfattningen att en särbehandling av körkortshavare i möjligaste mån bör undvikas. Samtidigt torde det vara ostridigt att även ett relativt bagatellartat brott av en bilförare kan ha betydelse för bedömningen av körkortsfrågan. Det går därför inte att komma ifrån att vissa brott som endast kan föranleda penningböter måste antecknas i belastningsregistret för att det skall kunna användas för det ändamål körkortsregistrets belastningsdel i dag gör.

Frågan är då om det är möjligt att registrera samtliga påföljder. Det som talar för en sådan lösning är att ett sådant system skulle bli mycket enkelt att tillämpa. Det skulle inte heller innebära någon mera omfattande utvidgning av den sammanlagda registreringen som i dag sker i PBR och körkortsregistrets belastningsdel. En registrering av samtliga brott skulle också, som påpekats av några remissinstanser, skapa förbättrade möjligheter att följa upp rättsväsendets resultat. För närvarande är det förenat med stora svårigheter att få fram uppgifter om antalet lagföringar per år eftersom olika register överlappar varandra och vissa belastningar inte registreras. Mot att registrera alla påföljder talar dock hänsynen till den enskildes integritet. Som anförts ovan bör en begången förseelse av bagatellartad karaktär normalt inte belasta personen och den framtida bedömningen av honom eller henne. Regeringen vill dock framhålla att

belastningsregistrets integritetskänslighet inte enbart är beroende av vilka uppgifter som registreras utan än mer av vad som lämnas ut. Integritetsaspekterna på ett register över samtliga belastningar kan mycket väl beaktas genom en reglering av utdragens innehåll. Det är genom tekniska åtgärder förhållandevis enkelt att reglera utlämnandet så att varje myndighet, även vid direktåtkomst till registret, endast får tillgång till de uppgifter den har behov av. Ett system där uppgifter om penningböter endast lämnas ut till de myndigheter som har behov av uppgiften, t.ex. för att pröva körkortsinnehavet, är således lätt att åstadkomma. Sammantaget anser regeringen att övervägande skäl talar för att registrera uppgifter om alla brott. Det innebär att uppgifter om den som genom dom, strafföreläggande, beslut eller föreläggande av ordningsbot har ålagts påföljd för brott skall registreras i belastningsregistret. Med ett sådant system behövs inte några särskilda bestämmelser om registrering av körkortshavare.

8.2.2 Registrering av åtalsunderlåtelse

Regeringens förslag: Belastningsregistret skall innehålla uppgifter om den som meddelats åtalsunderlåtelse.

Utredningens förslag: Endast åtalsunderlåtelser på grund av åklagares beslut enligt 9 eller 17 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare skall registreras.

Remissinstanserna: *Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Juridiska fakulteten vid Lunds universitet, Länsstyrelserna i Stockholms och Hallands län och Brottsförebyggande rådet* anser att samtliga beslut om åtalsunderlåtelse skall registreras.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 § 4 polisregisterkungörelsen skall åklagares beslut att inte åtala en person registreras i person- och belastningsregistret

1. om psykiatrisk vård eller vård i specialsjukhus eller i vårdhem för vuxna enligt 35 § lagen (1967:940) angående omsorger om vissa utvecklingsstörda eller insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade kommer till stånd (jfr 20 kap. 7 § första stycket 4 rättegångsbalken)
2. om beslutet grundas på särskild åtalsprövning enligt 9 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare eller det är fråga om åtalsunderlåtelse med stöd av 17 § samma lag eller
3. beslutet grundas på särskild åtalsprövning enligt 46 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall.

och brottet enligt åklagarens bedömning skulle ha lett till fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, rättspsykiatrisk vård, vård enligt lagen om vård av missbrukare i vissa fall eller förvandlingsstraff för böter.

I riktlinjepropositionen lämnades frågan om registrering av beslut om åtalsunderlåtelse öppen.

Utredningen har föreslagit att endast åtalsunderlåtelser på grund av åklagares beslut enligt 9 eller 17 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare skall registreras. Utredningen har påtalat att frågan om ett ärende avskrivs på ett tidigt stadium genom

förundersökningsbegränsning eller först senare, genom åtalsunderlåtelse, inte bör vara avgörande för om den misstänkte skall antecknas i belastningsregistret eller inte. Utredningen anser att det annars ofta blir slumpen som får avgöra vem som registreras. Eftersom förundersökningsbegränsning inte föranleder registrering borde utgångspunkten enligt utredningen vara att beslut att meddela åtalsunderlåtelse inte heller skall registreras i belastningsregistret. Utredningen har vidare påtalat att åtalsunderlåtelser med stöd av 20 kap 7 § 4 rättegångsbalken inte förekommer särskilt ofta.

Många remissinstanser är kritiska mot utredningens förslag och anser att samtliga beslut om åtalsunderlåtelser skall registreras.

Ett beslut om åtalsunderlåtelse innefattar i princip ett konstaterande från åklagarens sida att den misstänkte har begått ett visst brott, för vilket åtal emellertid inte skall väckas. Regeringen anser, till skillnad från utredningen, att utgångspunkten vid avgörandet av om åtalsunderlåtelser skall registreras inte bör vara något slags bakvänt rättviseresonemang. Normalt torde erfordras ett erkännande av den tilltalade. Det är i och för sig riktigt att det ofta kan framstå som en slump om ett ärende avslutas genom förundersökningsbegränsning eller genom åtalsunderlåtelse. Vad avser bedömningen av skuldfrågan är det dock en avgörande skillnad mellan de två beslutsformerna. Vid åtalsunderlåtelse finns en fullständig utredning som enligt åklagarens bedömning utvisar att den misstänkte är skyldig till ett brott. Att inte registrera sådana beslut innebär att information som kan ha betydelse vid framtida bedömningar i åtals- och påföljdsfrågor går förlorad. Regeringen anser därför att övervägande skäl talar för att åtalsunderlåtelser skall registreras. Regeringen kan inte heller se att det finns någon anledning att, varken på det sätt som för närvarande sker eller på det sätt utredningen föreslagit, endast registrera vissa beslut om åtalsunderlåtelse. Precis som beträffande penningböter kan integritetsaspekterna tillgodoses genom att utlämnandet av uppgifter om beslutade åtalsunderlåtelser begränsas. Regeringen anser således att samtliga beslut om åtalsunderlåtelser bör registreras.

8.2.3 Övriga uppgifter som skall registreras

Regeringens förslag: Belastningsregistret skall vidare innehålla uppgifter om den som har ålagts förvandlingsstraff för böter, den som med tillämpning av 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd, den som skall utvisas eller utlämnas enligt någon av utlämningslagarna, och den som har meddelats besöksförbud.

Vissa uppgifter om den som är dömd i utlandet skall också registreras.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Domstolsverket* anser att även sådana frihetsberövanden som skall tillgodoräknas vid ett senare undanröjande av villkorlig dom eller skyddstillsyn skall registreras. *Domstolsverket* och *Riksåklagaren* anser att även näringsförbud bör registreras. Några *länsstyrelser* anser att möjligheterna att utöka registrering av ungdomar bör utökas

Skälen för regeringens förslag: I föregående avsnitt har registrering- en av uppgifter om påföljder på grund av brott och åtalsunderlåtelse behandlats. Utredningens förslag till registrering i övrigt motsvarar i huvudsak vad som gäller för närvarande.

Enligt 2 § 5 polisregisterkungörelsen skall i polisregister tas in uppgift om utvisning på grund av brott enligt 4 kap. 7 § utlänningslagen (1989:529). Enligt den bestämmelsen får en utlänning utvisas ur Sverige om utlänningen döms för ett brott som kan leda till fängelse eller om domstol undanröjer en villkorlig dom eller skyddstillsyn som utlänningen har dömts till. Utvisningen utgör således en del av domen och kan därför inte anses innefatta en sådan självständig registreringsgrund som bör tas upp i förevarande paragraf. I stället bör det i förordning tas in bestämmelser om att beslut om utvisning skall antecknas.

Beträffande uppgifter från utlandet har utredningen även föreslagit att uppgifter som kommer från Europol skall få registreras. Regeringen delar utredningens bedömning att dessa uppgifter och de uppgifter som för närvarande registreras bör få registreras i belastningsregistret. I det följande behandlar vi de synpunkter som förts fram från remissinstanserna.

Registrering av minderåriga

Några länsstyrelser anser att registrering i belastningsregistret av unga som har fyllt 12 år bör övervägas, i vart fall vad avser allvarlig brottslighet. De anför att många kriminella ungdomar börjar sin kriminella bana redan i 12-13 årsåldern, vilket kan innebära att en sedan länge inledd brottskarriär är helt okänd för rättsväsendet och socialtjänsten när beslut skall fattas om lämpliga åtgärder för den unges tillrättaförande.

Frågan har behandlats av riksdagen vid flera tillfällen (bl.a. i bet.1994/95:JuU21 och 1996/97:JuU12). Barn under 15 år får inte straffas för brott (1 kap 6 § BrB). Däremot kan brott av barn under 15 år utredas av polis under vissa förutsättningar. Regler om det finns i 31 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare. Barn som har begått brott registreras för närvarande inte i PBR om brottet begåtts innan barnet fyllt 15 år. Barnet registreras inte heller i det lokala polisregistret som förs med stöd av 13 § polisregisterkungörelsen (jfr RPS anvisningar FAP 440-1 och 441-2). Det finns däremot inte några hinder mot att registrera barnet i de arbetsregister som kan finnas hos polisen medan en utredning pågår. Det finns inte heller något som hindrar att i sökbar form spara de sista utredningshandlingarna om barnet.

Enligt 3 § polislagen (1984:387) åligger det allmänt sett polisen att fortlöpande samarbeta med myndigheterna inom socialtjänsten och snarast underrätta dessa om förhållanden som bör föranleda någon åtgärd av dem. Socialtjänsten skall alltså underrättas om en polisutredning rörande ett barn. Den brottslighet som ett enskilt barn misstänks för kommer därför som regel att registreras i barnets akt hos socialtjänsten. Med anledning härav anser regeringen att det är tveksamt om det finns något behov av att registrera minderåriga. Det bör i sammanhanget också beaktas att polisutredningen inte heller leder fram till något slutligt avgörande i skuldfrågan. Dessutom väger integritetsaspekterna tungt – i

synnerhet när det gäller barn under 15 år och som inte är straffmyndiga. Regeringen anser därför att några regler om registrering av minderåriga – i vart fall för närvarande – inte bör införas.

Frihetsberövande som ska tillgodoräknas vid senare undanröjande av villkorlig dom eller skyddstillsyn

Domstolsverket har föreslagit att även sådana frihetsberövanden som ska tillgodoräknas vid senare undanröjande av villkorlig dom eller skyddstillsyn ska föras in i belastningsregistret. Frågan har behandlats i departementspromemorian Domstolsförfarandet - Förslag till förbättringar (Ds 1997:7). I promemorian föreslås att en tjänsteman vid domstolen skall fullgöra rapporteringsskyldigheten till Kriminalvårdsstyrelsen om vilka tider den dömda har varit frihetsberövad. Förslaget har remissbehandlats och är för närvarande föremål för beredning inom Justitiedepartementet. Med anledning härav anser regeringen att det inte finns tillräckliga skäl att nu införa bestämmelser om att sådana uppgifter skall registreras.

Näringsförbud

Domstolsverket och Riksåklagaren anser att näringsförbud skall registreras. De anför att ett meddelat näringsförbud måste anses vara en belastning i samma utsträckning som t.ex. ett meddelat besöksförbud anses vara det och att det är en viktig uppgift i utredningar, åtalsprövningar samt vid påföljdsval.

Näringsförbudsregistret förs av Patent- och registreringsverket (se 23 § lagen [1986:436] om näringsförbud). Registret används för samordnad registerföring av och information om meddelade näringsförbud och tillfälliga näringsförbud, framställning av intyg, registerutdrag, bevis om meddelade näringsförbud, bevis om frihet från näringsförbud, samt för underrättelser till bankregistret, försäkringsregistret, samtliga kronofogdemyndigheter som är tillsynsmyndigheter i konkurs och Riksskatteverket (se 1 § förordningen [1986:441] om underrättelser ang. näringsförbud).

En av utgångspunkterna för detta lagstiftningsärende är att dubbelregistrering bör undvikas. Dubbelregistrering innebär dels en ökad spridning av uppgifterna, dels ökade kostnader för registrering. Mot denna bakgrund anser regeringen inte att det finns någon anledning att dubbelregistrera uppgifter om näringsförbud. I och för sig skulle kunna övervägas att registreringen av näringsförbud enbart gjordes i belastningsregistret. Näringsförbudsregistret förs dock för ett annat ändamål än belastningsregistret. Näringsförbudsregistret är dessutom, till skillnad mot belastningsregistret offentligt. Förutsättningarna för och konsekvenserna av en sådan överföring är inte belysta i beredningsunderlaget för detta lagstiftningsärende. Regeringen finner mot denna bakgrund inte skäl att nu föreslå någon förändring avseende näringsförbudsregistret.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att utfärda föreskrifter om registrets närmare innehåll.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna lämnar förslaget utan erinran. *Domstolsverket* påpekar att lagakraftregistreringen även bör avse utvisningsbeslut eftersom de kan överklagas separat. *Domstolsverket* anser vidare att nöjdförklaring bör registreras och att det måste klargöras vad registreringen av besöksförbud skall omfatta.

Skälen för regeringens förslag: Utöver själva belastningsuppgifterna innehåller Person- och belastningsregistret en rad uppgifter av betydelse för rättsväsendets myndigheter. Det är t.ex. frågan om uppgifter om verkställd personutredning, förlängning av provotid, förklaring att viss påföljd skall avse även annan brottslighet, beslut om utvisning, att domen eller beslut såvitt angår den ådömda påföljden har vunnit laga kraft, tidpunkten för verkställighet av fängelse, tidpunkten för frigivning, provotid och återstående strafftid, intagning i eller utskrivning från sjukvårdsinrättning av den som av domstol överlämnats till psykiatrisk vård och uppgifter om nåd eller resning. Utredningen har föreslagit att dessa bestämmelser behålls i stort sett oförändrade i sak men tas in i förordning. Regeringen delar utredningens bedömning att bestämmelser om belastningsregistrets närmare innehåll lämpligen tas in i en förordning. Regeringen bör därför bemyndigas att meddela föreskrifter om registrets närmare innehåll. Huruvida belastningsregistret även bör innehålla de uppgifter *Domstolsverket* föreslår är därför inte en fråga riksdagen behöver ta ställning till.

Lagrådet har påpekat att det i lagrådsremissen inte sägs någonting om hur de olika bemyndiganden i lagen om belastningsregister förhåller sig till reglerna om normgivning i regeringsformen. Lagrådet konstaterar att det möjligen kan finnas utrymme för olika åsikter beträffande i vilken omfattning de ämnen som regleras i det remitterade förslaget är av sådant slag att de kräver lagform. *Lagrådet* anser dock att övervägande skäl talar för att de föreslagna föreskrifterna – som ju gäller register hos en myndighet – inte avser ämnen som enligt regeringsformen måste regleras i lag. Mot denna bakgrund godtar *Lagrådet* vad som i remissen föreslagits om bemyndiganden för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter.

8.3.1 Utlämnande till myndigheter i Sverige

Regeringens förslag: Personuppgifter i registret skall på begäran lämnas ut till

1. Riksdagens ombudsmän, Justitiekanslern eller Datainspektionen för deras tillsynsverksamhet,
2. polis- och tullmyndigheter som behöver uppgifterna för att förebygga, upptäcka och utreda brott,
3. åklagarmyndigheter som behöver uppgifterna för förundersökning och åtal samt för utfärdande av strafföreläggande,
4. allmänna domstolar för straffmätning och val av påföljd,
5. övriga myndigheter, i den utsträckning regeringen föreskriver eller beslutar i ett särskilt fall.

En behovs- och proportionalitetsprincip som innebär att en myndighet som begär uppgifter ur registret noga skall pröva behovet av information införs.

Utredningens förslag: Uppgifter i belastningsregistret skall lämnas ut enligt vad som följer av tryckfrihetsförordningens bestämmelser om allmänna handlingar med de begränsningar som anges i sekretesslagen. Behovs- och proportionalitetsprincipen skall gälla även i förhållande till enskilda.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna anser att uttryckliga bestämmelser om utlämnande av uppgifter behövs. *Kammarrätten i Stockholm* ifrågasätter om den behovs- och proportionalitetsprincip utredningen föreslår är förenlig med rätten att ta del av allmänna handlingar. Om principen överhuvudtaget skall genomföras föreslår kammarrätten att den begränsas till myndigheter.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 6.1 behandlar regeringen utredningens förslag att avskaffa den absoluta sekretessen för alla polisregister. Av redogörelsen i detta avsnitt framgår att regeringen föreslår att den absoluta sekretessen – utom i förhållande till den registrerade själv – skall behållas för uppgifter i belastningsregistret. Utlämnandet av uppgifter från registret måste därför regleras i lagen om belastningsregister. I riktlinjepropositionen anfördes att utgångspunkten för det fortsatta arbetet skulle vara att myndigheter och enskilda skall få del av uppgifter i belastningsregistret i samma utsträckning som i dag. Regeringen har inte funnit skäl till någon annan ståndpunkt. Vi föreslår därför att bestämmelserna om utlämnande av uppgifter ur registret i princip skall motsvara vad som för närvarande gäller enligt polis- och kriminalregisterlagstiftningen. Lagen bör dock endast innehålla bestämmelser om utlämnande av uppgifter till de myndigheter för vilkas räkning registret främst förs, nämligen polis- och tullmyndigheter, åklagarmyndigheter och de allmänna domstolarna samt till tillsynsmyndigheterna Riksdagens ombudsmän, Justitiekanslern och Datainspektionen. Övriga myndigheters rätt till uppgifter ur registret bör – efter bemyndigande till regeringen – regleras i förordning. Till skillnad från vad som för närvarande gäller bör alltså Statens Invandrarverks, Alkoholinspektionens, länsstyrelsernas och

länsrätternas rätt till utdrag regleras i den förordning som kommer att utfärdas i anslutning till lagen. Regeringen har tidigare framhållit vikten av att utlämnandet begränsas till de uppgifter myndigheterna har behov av. Uppgifter om penningböter och åtalsunderlåtelse bör t.ex. inte lämnas ut annat än till de myndigheter som har behov av uppgifterna. De myndigheter som anges i lagen bör dock kunna få tillgång även till uppgifter om ålagda penningböter.

Regeringen föreslår således att personuppgifter i registret på begäran skall lämnas ut till Riksdagens ombudsmän, Justitiekanslern eller Datainspektionen för deras tillsynsverksamhet, polis- och tullmyndigheter som behöver uppgifterna för att förebygga, upptäcka och utreda brott, åklagarmyndigheter som behöver uppgifterna för förundersökning och åtal samt för utfärdande av strafföreläggande och allmän domstolar för straffmätning och val av påföljd samt till övriga myndigheter, i den utsträckning regeringen föreskriver eller beslutar i ett särskilt fall.

Behovs- och proportionalitetsprincipen

Utredningen har föreslagit att en särskild behovs- och proportionalitetsprincip skall införas. Enligt denna princip skall en myndighet eller enskild som har rätt till uppgifter ur registret i varje enskilt fall noga pröva behovet av information. Uppgifter ur registret får begäras endast om skälet till det uppväger det intrång eller men i övrigt det innebär för den som berörs. Regeringen har tidigare framhållit att det av hänsyn till den dömdes möjlighet till rehabilitering är viktigt att uppgifter om hans eller hennes brottslighet inte kommer fram i fall då det inte är oundgängligen nödvändigt. Med hänsyn till det delar regeringen utredningens bedömning att en särskild behovs- och proportionalitetsprincip bör införas. En enskild medborgare har dock alltid rätt att ta del av allmänna handlingar i den mån dessa inte är sekretessbelagda. Till skillnad från utredningen anser regeringen därför att behovs- och proportionalitetsprincipen endast bör gälla för myndigheter.

8.3.2 Utlämnande till den registrerade

Regeringens förslag: Den registrerade skall alltid ha rätt att få ut de uppgifter som finns registrerade om honom eller henne. Regeringen bemyndigas att föreskriva att ett registerutdrag som en enskild behöver för ett särskilt ändamål får begränsas.

Utredningens förslag: Den registrerade har enligt 14 kap. 4 § sekretesslagen rätt att få ut de uppgifter som finns registrerade om honom eller henne

Remissinstanserna: *Rikspolisstyrelsen* ifrågasätter om inte en möjlighet att få ett begränsat utdrag bör finnas även i fortsättningen.

Skälen för regeringens förslag: Enligt gällande rätt har den enskilde en ovillkorlig rätt att få utdrag ur kriminalregistret om sig själv. Den enskildes rätt till utdrag ur polisregistret är mer begränsad. Enligt 3 §

första stycket 3 polisregisterlagen får utdrag meddelas till enskild endast under förutsättning att han behöver utdraget för att ta till vara sin rätt i främmande stat, få tillstånd till inresa, bosätta sig eller arbeta i främmande stat, pröva frågan om anställning som avser vård eller som är av betydelse för rikets säkerhet, eller för förebyggandet och beivrandet av brott och regeringen i förordning medgivit att utdrag eller upplysning får lämnas för ändamålet eller, i annat fall, om den enskilde styrker att hans eller hennes rätt är beroende av upplysning ur registret och regeringen medger att upplysningen lämnas.

Det kan ifrågasättas om dessa bestämmelser i polisregisterlagen överensstämmer med Europarådets rekommendation om användning av personuppgifter inom polissektorn. I punkt 6.2 i denna konvention sägs att den registrerade i princip skall ha rätt att få tillgång till uppgifter i registret. Rätten att få tillgång till uppgifter får dock begränsas om det är oundgängligt nödvändigt för att polisen skall kunna utföra sina uppgifter eller om det är nödvändigt för att skydda den registrerade eller andra personers fri- och rättigheter.

Enligt Europakonventionen, som nyligen godkänts av riksdagen (prop. 1996/97:164, bet. 1997/98:JuU02, rskr. 1997/98:22), har var och en rätt att kontrollera uppgifter om sig själv, antingen direkt genom att få del av uppgifterna eller indirekt genom att en kontroll av uppgifternas laglighet och riktighet utförs för den registrerades räkning (artikel 19 i konventionen). Det är naturligt att våra svenska regler om utlämnande av uppgifter ur polisregister i vart fall motsvarar vad som gäller enligt Europol. Självklart bör det inte heller råda någon tvekan om att vi uppfyller Europarådets konvention om användning av personuppgifter inom polissektorn. Den enskilde bör därför alltid ha rätt att ta del av uppgifter om sig själv i ett polisregister. Detta innebär i och för sig också att denna rätt kan komma att utnyttjas av t.ex. arbetsgivare och hyresvärdar för att kräva arbets- och bostadssökande på straffrihetsbevis. I prop. 1987/88:122 diskuterades denna risk. Enligt vad som uttalades i propositionen (s. 13 ff) fick man noga följa utvecklingen och vid tecken på missbruk ta upp frågan på nytt. Rätten att få kännedom om vilka belastningsuppgifter som finns registrerade måste anses vara av väsentligt och principiellt intresse för den enskilde. Hittills har ingenting framkommit som tyder på att missbruk skulle förekomma i sådan omfattning att det föranleder regeringen att överväga om rätten för den enskilde att ta del av de uppgifter som finns registrerade om honom eller henne bör lösas på något annat sätt än genom registerutdrag.

Det kan emellertid finnas situationer då den enskilde behöver ett utdrag från belastningsregistret för något särskilt ändamål. Det kan då i vissa fall vara onödigt att alla påföljder tas med. Enligt nuvarande lagstiftning har den enskilde rätt att få ett utdrag ur polisregistret om han eller hon behöver det för att ta till vara sin rätt i en främmande stat eller för att få tillstånd att inresa, vistas, bosätta sig eller arbeta i en främmande stat. Sådana utdrag är begränsade till innehållet, framför allt så att bötespåföljder utlämnas i viss utsträckning. (3 § 3 polisregisterlagen).

Belastningsregistret kommer i förhållande till person- och belastningsregistret att innehålla fler uppgifter, bl.a. om bötesdomar och åtalsunderlåtelser. Regeringen har tidigare framhållit vikten av att en bagatellartad

förseelse normalt inte bör belasta medborgaren och den framtida bedömningen av honom eller henne. Det är därför viktigt att det även i fortsättningen finns en möjlighet att få ett begränsat utdrag. Regeringen bör därför bemyndigas att meddela föreskrifter om under vilka förutsättningar innehållet i ett registerutdrag får begränsas.

8.3.3 Utlämnande till annan enskild

Regeringens förslag: Om det behövs för att pröva fråga om en anställning eller ett uppdrag i en verksamhet som avser vård eller som är av betydelse för att förebygga eller beivra brott, skall en enskild ha rätt att få del av uppgifter ur registret om en annan enskild i den utsträckning regeringen föreskriver. Uppgifter om en enskild skall även kunna lämnas till en annan enskild, om denne styrker att hans eller hennes rätt är beroende av en uppgift ur registret och regeringen medger att uppgiften lämnas ut.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har i huvudsak ingen erinran mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Enligt gällande rätt kan enskilda under vissa förutsättningar få utdrag ur polisregister beträffande någon annan enskild. En arbetsgivare eller uppdragsgivare kan i vissa fall få ett registerutdrag, om det behövs för att pröva den som söker anställning. Förutsättningarna är att det gäller en anställning eller ett uppdrag i en verksamhet som avser vård eller har betydelse för rikets säkerhet eller för förebyggande eller beivrande av brott samt att regeringen i förordning medgett att utdrag eller upplysning meddelas för sådant ändamål eller att den enskilde styrker att hans rätt är beroende av upplysning ur registret och regeringen medger att upplysningen meddelas. (3 § 3 polisregisterlagen).

I 17 § 3 och 4 polisregisterkungörelsen har regeringen med stöd av den nyssnämnda bestämmelsen förordnat att utdrag på begäran få lämnas till

- larminstallationsföretag, som avses i lagen (1983:1097) med vissa bestämmelser om larmanläggningar m.m., i fråga om den som söker sådan anställning i företaget i vilken ingår befattning med larminstallationer och

- enskild sammanslutning eller person som beslutar om anställning av personal inom psykiatrisk sjukvård, vård av utvecklingsstörda eller vård av barn och ungdom, i fråga om den som söker sådan anställning.

Utredningen har föreslagit att motsvarande bestämmelser tas in i de nya författningarna med den ändring att det inte bör vara tillåtet att lämna ut uppgifter till enskild för provande av en fråga om anställning eller uppdrag i verksamhet som är av betydelse för rikets säkerhet. I sådana fall anser utredningen att reglerna om registerkontroll bör vara tillräckliga.

Regeringen delar utredningens bedömning att en enskild även i fortsättningen bör ha möjlighet att få uppgifter ur registret i den utsträckning regeringen föreskriver om det behövs för att pröva en fråga om anställning eller uppdrag i verksamhet som avser vård eller som är av betydelse

för förebyggande eller beivrande av brott eller, i annat fall, om den enskilde styrker att hans eller hennes rätt är beroende av en uppgift ur registret och regeringen medger att uppgiften lämnas ut. Bestämmelser om det bör därför införas i den nya lagen. I sammanhanget bör också nämnas att regeringen våren 1997 tillsatt en utredning som bl.a. har i uppgift att utifrån integritetsskyddsaspekter analysera för- och nackdelar med att låta införa en möjlighet eller skyldighet för arbetsgivare att begära belastningsuppgifter eller uppgifter om misstankar om brott avseende en person som kommer i fråga för anställning inom förskola, skola eller skolbarnomsorg (dir 1997:69). I likhet med utredningen anser regeringen att reglerna om registerkontroll i säkerhetsskyddslagen är tillräckliga för att pröva anställningar eller uppdrag av betydelse för rikets säkerhet.

8.3.4 Utlämnade av uppgifter till utlandet

Regeringens förslag: Uppgifter skall få lämnas till utländska myndigheter huvudsakligen i samma utsträckning som för närvarande.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Förslaget har lämnats utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: De senaste årens internationalisering medför att det ställs större krav på ett mer omfattande polisiärt samarbete. Europol- och Schengenkonventionerna medför att samarbetet mellan olika länders polisväsende kommer att få ökad betydelse. Bestämmelser om utlämnande av uppgifter till utlandet är därför viktiga. Sådana bestämmelser finns för närvarande i 13 § kriminalregisterlagen, 9 och 10 §§ kriminalregisterkungörelsen samt i 4 § polisregisterlagen. Den senare bestämmelsen har nyligen utvidgats för att göra det möjligt att utan särskild begäran lämna ut uppgifter till Europol. Utredningen har föreslagit att det i den nya lagen skall införas bestämmelser som i huvudsak motsvarar de nuvarande.

De föreslagna bestämmelserna innebär att ett utdrag ur eller en upplysning om innehållet i polisregistret skall lämnas till domstol eller polis- eller åklagarmyndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om det begärs för utredning i brottmål. Detta är ingen ändring i förhållande till gällande rätt. Utredningen har vidare föreslagit att uppgifter på begäran skall få lämnas till domstol eller polis- eller åklagarmyndighet i en stat som är ansluten till Interpol eller av denna organisation om det behövs för att myndigheten eller organisationen skall kunna förebygga, upptäcka, utreda eller beivra brott eller för ett utlänningsärende. För närvarande får uppgifter i motsvarande situation endast lämnas ut om det behövs för utredning av brott. I förhållande till gällande rätt innebär utredningens förslag att även uppgifter av betydelse för underrättelseverksamheten får lämnas ut. Utredningen föreslår vidare att uppgifter får lämnas till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation, om utlämnandet följer av en internationell överenskommelse som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt. Det motsvarar vad som gäller sedan den

1 januari 1998 efter den ändring som gjordes i samband med att riksdagen godkände Sveriges tillträde till Europol.

Prop. 1997/98:97

Regeringen delar utredningens bedömning att det i lagen om belastningsregister bör införas bestämmelser om utlämnande av uppgifter till utlandet som i huvudsak motsvarar de nuvarande.

8.3.5 Utlämnande av uppgifter för statistik

Regeringens förslag: Uppgifter som är nödvändiga för att framställa rättsstatistik skall lämnas till den myndighet som är ansvarig för att framställa denna. Några särskilda regler om utlämnande av uppgifter för historiska och vetenskapliga ändamål behövs inte.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna har lämnat förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Brottsbekämpningen hör till rättsväsendets viktigaste uppgifter. Information om brotten och brottsutvecklingen behövs för planering av insatser inom rättsväsendet liksom för en utvärdering av tidigare brottsförebyggande åtgärder. Det är därför nödvändigt att uppgifter får lämnas ut till den myndighet som är ansvarig för att framställa den officiella statistiken.

Av förordningen (1992:1668) om den officiella statistiken framgår att Brottsförebyggande rådet ansvarar för den officiella statistiken på rättsväsendets område. Av lagen (1995:606) och förordningen (1995:1060) om vissa personregister för officiell statistik följer att Brottsförebyggande rådet får föra ett brottsstatistikregister, ett register över för brott lagförda personer och ett register över lagföringar över narkotikabrott. Registret över lagförda personer är avsett att användas för statistiska redovisningar av den konstaterade brottsligheten och dennas fördelning efter brottets art och brottspåföljd samt om återfall i brott. Registret får innehålla uppgifter om innehållet i domar i brottmål, ordningsbotsförelägganden, strafföreläggande samt om nationalitet. Registret gallras inte. Sådana uppgifter som inte längre behövs lämnas i stället till Riksarkivet. Statistikregistret omfattas av sträng sekretess. Uppgifter får i princip bara lämnas ut för forskningsändamål (jfr 9 kap. 4 § sekretesslagen, 1980:100).

Regeringen delar utredningens bedömning att detta register bör kunna vara tillräckligt för att tillgodose forskningens behov och att några särskilda bestämmelser för utlämnande av uppgifter för forskning därmed inte behövs.

8.3.6 Direktåtkomst

Regeringens förslag: Regeringen får föreskriva att en myndighet får ha direktåtkomst till belastningsregistret.

Utredningens förslag: Mot bakgrund av reglerna i den av Datalagskommittén föreslagna persondatalagen anser utredningen att det inte behövs några särskilda bestämmelser om terminalåtkomst i lag. Utredningen anser att en myndighet som har rätt att få ut uppgifter bör få ha terminalåtkomst om det går att åstadkomma en tillfredställande behörighetskontroll och tillräcklig säkerhet vid överföringen.

Remissinstanserna: *Vägverket* framhåller betydelsen av att länsstyrelserna även i fortsättningen får ha terminalåtkomst och anser att det kan vara lämpligt att det framgår av förordningarna. Flera *länsstyrelser* betonar också vikten härav.

Skälen för regeringens förslag: Terminalåtkomst är ett begrepp som har förekommit under lång tid men som måste anses som föråldrat. Terminaler används alltmer sällan och vad som avses är inte att just en terminal skall användas utan en möjlighet till automatiserad tillgång till uppgifter, dock utan att kunna bearbeta dem eller på annat sätt påverka dem. I stället bör begreppet direktåtkomst användas i register-sammanhang.

Regeringen anser att det behövs uttryckliga författningsbestämmelser om vilka myndigheter som skall ha direktåtkomst till registret. Frågan om i vilken utsträckning direktåtkomst bör få förekomma bör avgöras med hänsyn till om det går att åstadkomma en tillfredsställande behörighetskontroll och tillräcklig säkerhet vid överföringen. En myndighet som har rätt att ta del av uppgifter ur registret bör få rätt till direktåtkomst om det på ett tryggsätt kan kontrolleras att endast den som är behörig kan ta del av uppgifter ur registret. Eftersom det är tekniskt möjligt att begränsa åtkomsten till de uppgifter en myndighet har rätt att få ut kan även myndigheter som endast har en begränsad rätt att få ut uppgifter från registret få direktåtkomst till registret. Prövningen av vilka myndigheter som skall ha rätt till direktåtkomst till registret bör lämpligen göras av regeringen. Regeringen bör därför bemyndigas att föreskriva vilka myndigheter som skall ha rätt till direktåtkomst.

8.4 Gallring

Regeringens förslag: Uppgifter i belastningsregistret skall gallras när förutsättningarna för registrering inte längre föreligger, t.ex. om den registrerade frikänns efter överklagande eller ordningsbot undanröjs. Vid frikännande dom skall domen plockas bort direkt. Uppgifter ur belastningsregistret skall vidare gallras när viss tid förflutit, i regel tio år.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Om en överrätt frikännt den klagande föreslår utredningen dock till skillnad från regeringen att gallring skall ske först när domen eller beslutet har vunnit laga kraft.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Domstolsverket* anser att det fällande avgörandet skall plockas bort direkt vid ett frikännande. *Riksåklagaren* är kritisk till att gallringstiden vid åtalsunderlåtelse enligt utredningens förslag är så kort (tre år) och anser att den bör följa huvud-

regeln, dvs. tio år. En förutsättning för att *Riksarkivet (RA)* skall acceptera förslaget till totalgallring av belastningsregistret är att de uppgifter som överlämnas till rättsstatistiken är av sådan kvalitet och mängd att även de ändamål som anges i arkivlagen tillgodoses. *RA* föreslår därför att någon form av samråd mellan Brottsförebyggande rådet och *RA* skall ske för överenskommelse av vilka uppgifter som behövs.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen anförde i riktlinjepropositionen att uppgifter i belastningsregistret bör gallras om det inte längre finns grund för registrering. Något som föranleder ändrad uppfattning i denna fråga har inte framkommit. Uppgifter i belastningsregistret är så integritetskänsliga att de normalt bör gallras. Såsom *Riksarkivet* påpekat är det dock viktigt att de ändamål som anges i arkivlagen (1990:782) inte äventyras. Tillgången till uppgifter för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål bör, enligt regeringens bedömning, dock kunna tillgodoses genom det statistikregister som förs av den myndighet som ansvarar för rättsstatistiken. Denna myndighet bör därför samråda med *Riksarkivet* om vilka uppgifter som behövs. En erinran om det bör ges i förordningsform.

Regeringen delar utredningens bedömning att en uppgift skall gallras ur registret om förutsättningarna för registrering inte längre föreligger, t.ex. om den registrerade frikänns, ordningsbot undanröjs etc. Till skillnad från utredningen anser regeringen att uppgifter i belastningsregistret skall gallras omedelbart om överrätt genom dom eller beslut frikännt den registrerade. Det innebär att uppgifterna måste finnas kvar i misstankeregistret tills de vunnit laga kraft. Detta medför i och för sig en viss dubbelregistrering. Med hänsyn till den personliga integriteten är dock denna lösning att föredra framför utredningens förslag att gallra uppgiften först när överrättens dom vunnit laga kraft.

Regeringen instämmer även i utredningens uppfattning att uppgifter i belastningsregistret skall gallras sedan viss tid förflutit. Denna tid bör normalt bestämmas till tio år från domen eller beslutet. Uppgifter om fängelse eller förvandlingsstraff för böter bör gallras tio år efter frigivningen och uppgifter om överlämnandet till rättspsykiatrisk vård tio år efter utskrivningen. Uppgifter om böter bör gallras fem år efter domen eller beslutet.

Så vitt gäller åtalsunderlåtelse har utredningen föreslagit en kortare gallringstid, tre år från beslutet. Utredningens förslag får ses mot bakgrund av att utredningen föreslagit att endast åtalsunderlåtelse enligt lagen (1964:167) om unga lagöverträdare skall registreras i belastningsregistret. Utredningen har motiverat sitt förslag med att gallringstiden med hänsyn till de ungas rehabilitering inte bör vara längre än nödvändigt. Förslaget har kritiserats av *Riksåklagaren*, som anser att resocialiseringsaspekterna inte väger tyngre vid åtalsunderlåtelse än vid domar och framhåller att uppgiften är relevant för att kunna göra korrekta bedömningar vid återfall även sedan tre år förflutit. *Riksåklagaren* anser därför att gallringstiden för åtalsunderlåtelse bör följa huvudregeln tio år. Regeringens förslag skiljer sig från utredningens förslag så till vida att regeringen föreslår att alla åtalsunderlåtelse bör registreras. Regeringen instämmer i *Riksåklagarens* uppfattning att rehabiliteringsaspekterna inte väger tyngre vid åtalsunderlåtelse än vid domar. Vi föreslår således att

gallringstiden för åtalsunderlåtelse skall följa huvudregeln tio år efter beslutet. Tillräckliga skäl att införa en annan gallringstid för uppgifter om unga lagöverträdare kan inte anses föreligga.

Prop. 1997/98:97

8.5 Rättelse och sanktioner

Regeringens förslag: Rikspolisstyrelsen skall vara personuppgiftsansvarig för de uppgifter som behandlas i belastningsregistret. Personuppgiftslagens bestämmelser om rättelse av felaktiga uppgifter och om skadestånd skall gälla för behandling av uppgifter i belastningsregistret. En hänvisning till personuppgiftslagens regler om rättelse och skadestånd görs.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen har dock inte föreslagit någon uttrycklig bestämmelse om att Rikspolisstyrelsen skall vara personuppgiftsansvarig.

Remissinstanserna: *Rikspolisstyrelsen* ifrågasätter att styrelsen skall vara ensam personuppgiftsansvarig. Rikspolisstyrelsen förordar att den myndighet som för in uppgifterna i registret även skall vara ansvarig för felaktiga uppgifter.

Skälen för regeringens förslag: Personuppgiftslagen innehåller bestämmelser om rättelser av felaktiga uppgifter och om skadestånd. Dessa bestämmelser bör gälla även för behandling av uppgifter i belastningsregistret. Såsom förslaget till personuppgiftslag är utformat måste en hänvisning göras till personuppgiftslagens bestämmelser om skadestånd och rättelse.

Belastningsregistret kommer i stor utsträckning att förse med uppgifter från landets domstolar och åklagarmyndigheter. Det är naturligt att den myndighet som fört in uppgifterna i registret också rättar eventuella felaktigheter. Detta talar i viss mån för att de myndigheter som för in uppgifterna också skulle vara personuppgiftsansvariga. För den enskilde är det däremot en klar fördel att ha en ansvarig myndighet att vända sig till. Regeringen delar därför utredningens bedömning att Rikspolisstyrelsen skall vara ensam personuppgiftsansvarig. Detta hindrar inte att den myndighet som för in uppgifterna åläggs en skyldighet att utföra rättelse. Detta kan dock ske i förordningsform.

9.1 Ändamål

Regeringens förslag: Misstankeregistret skall föras för att underlätta tillgången till sådana uppgifter om skälig misstanke om brott som behövs i verksamhet hos polis- och tullmyndigheter för att samordna förundersökningar mot en misstänkt person och för att förebygga, upptäcka och utreda brott samt hos åklagarmyndigheter för beslut om förundersökning och åtal. Registret får även användas av andra myndigheter vid sådan lämplighetsprövning, tillståndsprövning eller annan prövning som anges i författning samt – i den utsträckning regeringen föreskriver – för att till enskild lämna uppgifter som är av särskild betydelse i dennes verksamhet.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet* anser att syftet med misstankeregistret bör utvecklas noggrannare.

Skälen för regeringens förslag: Det övergripande syftet med det nya misstankeregistret bör vara att underlätta tillgången till sådana uppgifter om skälig misstanke om brott som behövs för verksamheten hos polis-, åklagar- och tullmyndigheter. Dessa myndigheter är i behov av att på ett enkelt sätt få tillgång till de uppgifter som krävs för att olika förundersökningar mot samma person skall kunna samordnas på ett effektivt sätt. Uppgifterna i registret bör även kunna utnyttjas på annat sätt i dessa myndigheters brottsförebyggande och brottsbekämpande verksamhet. Registret bör dessutom kunna användas av polisen och andra myndigheter vid olika typer av lämplighetsprövning, tillståndsprövning och annan prövning, t.ex. regeringens prövning i nådeärenden och utlämningsärenden, som anges i författning. Registret bör slutligen också enligt vad regeringen närmare föreskriver få användas för att till enskild lämna uppgift som är av särskild betydelse i dennes verksamhet.

9.2 Misstankeregistrets innehåll

Regeringens förslag: Misstankeregistret skall innehålla uppgifter om den som har fyllt 15 år och som är skäligen misstänkt antingen för något brott mot brottsbalken eller för något annat brott för vilket svårare straff än böter är föreskrivet. Uppgifter skall också föras in om den som är skäligen misstänkt för ett motsvarande brott utomlands, om frågan om lagföring för brottet skall avgöras i Sverige. Registret skall vidare innehålla uppgifter om den mot vilken det har inletts talan om förvandling av böter och om den som begärts utlämnad för brott.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Juridiska fakultetsnämnden i Lund* anser att frågan under vilka omständigheter uppgifter skall tas in i registret bör övervägas ytterligare. *Länsstyrelsen i Skåne län* menar att registrering i

belastnings- och misstankeregistret av unga som fyllt 12 år bör övervägas, i vart fall vad avser allvarlig brottslighet. Prop. 1997/98:97

Skälen för regeringens förslag

Den s.k. personbladsrutinen

Enligt 6 § polisregisterkungörelsen får i dag i polisregister tas in uppgift om den som är misstänkt för brott om det är nödvändigt för att polisen skall kunna förebygga och upptäcka brott samt fullgöra sina uppgifter i övrigt och det dessutom är av särskild betydelse för brottsspaning. Med stöd av denna bestämmelse registreras i person- och belastningsregistret uppgifter enligt den s.k. personbladsrutinen.

Enligt Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd för personbladsrutinen (FAP 441-2) åligger det lokal polismyndighet, och i vissa fall tull- och åklagarmyndighet, att upprätta ett personblad (personblad 1), om den som har fyllt 15 år är skäligen misstänkt för brott mot brottsbalken, brott mot lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott, brott mot narkotikastrafflagen (1968:64), valutaförordningen (1959:264) och brott mot andra lagar eller författningar då för brottet är stadgat svårare straff än böter eller disciplinstraff. I föreskrifterna görs undantag från registreringen bl.a. för vissa brott mot brottsbalken och trafikbrottslagen. Sedan åklagaren har fattat beslut i åtalsfrågan upprättas ytterligare ett personblad, personblad 2. Även detta sänds till Rikspolisstyrelsen. Uppgifter från personbladen registreras i person- och belastningsregistret.

Utgångspunkten för de förslag regeringen nu lägger fram är enligt riktlinjepropositionen (prop. 1994/95:144 s. 22) att ersätta den registrering av uppgifter som enligt personbladsrutinen för närvarande sker i person- och belastningsregistret.

Brott mot brottsbalken och andra brott för vilket svårare straff än böter är föreskrivet

Såvitt gäller brott begångna i Sverige delar regeringen utredningens bedömning, som också godtagits av remissinstanserna, att brott enligt brottsbalken alltid skall registreras och att andra brott för vilka svårare straff än böter är föreskrivet skall registreras. Detta innebär en viss förenkling i förhållande till gällande rätt. Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, bör, som utredningen föreslagit, få föreskriva att registreringen skall begränsas. I en förordning i anslutning till lagen kan då undantag göras för de mer bagatellartade brott som inte bör registreras.

Länsstyrelsen i Skåne län anser att registrering av unga som fyllt 12 år bör övervägas, i vart fall vad avser allvarlig brottslighet. Länsstyrelsen pekar på att en sådan åtgärd skulle ge ökat stöd åt den förebyggande närpolisverksamheten.

Enligt 3 § polislagen (1984:387) åligger det allmänt sett polisen att fortlöpande samarbeta med myndigheterna inom socialtjänsten och snarast underrätta dessa om förhållanden som bör föranleda någon åtgärd

av dem. Socialtjänsten skall alltså underrättas om en polisutredning rörande ett barn. Den brottslighet som ett enskilt barn misstänks för kommer därför som regel att registreras i barnets akt hos socialtjänsten. Med anledning härav anser regeringen att det är tveksamt om det finns något behov av att registrera minderåriga. Mot detta talar också hänsynen till den unges integritet. Regeringen anser således inte att det finns inte tillräckligt starka skäl för att motivera att barn som inte är straffmyndiga registreras på samma sätt som vuxna personer. Någon registrering av ungdomar under 15 år bör därför inte ske.

Misstankar om brott begångna i utlandet

I misstankeregistret bör det framför allt tas in uppgifter som har betydelse för samordning av pågående brottsutredningar mot en och samma person. Regeringen delar dock utredningens bedömning att det under vissa förhållanden kan finnas skäl att registrera uppgifter också om brott begångna i utlandet, nämligen om lagföring skall vidtas i Sverige. I sådana fall bör uppgifter antecknas på samma villkor som avses gälla för brott begångna i Sverige. Uppgifterna bör föras in i registret oberoende av om sådan åtalsprövning som föreskrivs i 2 kap 5 § brottsbalken har företagits eller ej. Det bör vara tillräckligt att frågan om var personen skall lagföras skall avgöras i Sverige, naturligtvis under den grundläggande förutsättningen att det föreligger skäliga misstankar mot personen i fråga.

Talan om förvandling av böter

Uppgift om att åklagaren inlett utredning i mål om förvandling om böter antecknas i person- och belastningsregistret enligt 6 § polisregisterkungörelsen. Sådana uppgifter antecknas däremot inte enligt personbladsrutinen.

I riktlinjepropositionen föreslogs att talan om förvandling av böter borde antecknas. Något som föranleder regeringen till annan bedömning i detta lagstiftningsärende har inte framkommit. Med anledning härav och då remissinstanserna har lämnat förslaget utan erinran föreslår regeringen - i likhet med utredningen - att uppgift om att åklagaren har inlett talan om förvandling av böter skall antecknas i misstankeregistret.

Begäran om utlämning för brott

Personblad skall enligt Rikspolisstyrelsens anvisningar upprättas inte bara då någon är skäligen misstänkt för brott, utan också då någon begärs utlämnad för brott. Enligt utredningen antecknas dock inte uppgifter av det här slaget i person- och belastningsregistret (slutbetänkandet s. 186).

Av 11 § första stycket lagen (1957:668) om utlämning för brott framgår att förundersökning och åtal utgör hinder mot utlämning för brott i främmande stat. En motsvarande bestämmelse finns i 6 § första stycket lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge. Enligt denna bestämmelse hindras utlämning dock endast om det är fråga om brott för vilket är föreskrivet fängelse i två år eller

däröver. Regeringen delar utredningens bedömning att det bör framgå av Prop. 1997/98:97 misstankeregistret om utlämning begärts.

9.3 Utlämnande av uppgifter

Regeringens förslag: I lagen införs bestämmelser om att de myndigheter för vars räkning registret förs oavsett sekretess skall ha rätt till uppgifter ur registret. Uppgifter ur registret skall vidare i viss utsträckning kunna lämnas till myndigheter och organisationer utomlands. Behovs- och proportionalitetsprincipen skall gälla när en myndighet begär uppgifter ur misstankeregistret.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår inga särskilda bestämmelser om utlämnande av uppgifter till de myndigheter för vars räkning registret förs. I övrigt överensstämmer utredningens förslag i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Remissopinionen anser att en uttrycklig bestämmelse som ger domstolarna samt vissa andra myndigheter rätt till utdrag behövs och att 14 kap 3 § sekretesslagen (1980:100) inte är tillräcklig.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen har i avsnitt 6.1 föreslagit att den absoluta sekretessen för uppgifter i polisregister skall avskaffas utom såvitt avser belastningsregistret. Förslaget innebär också att reglerna i 14 kap. sekretesslagen görs tillämpliga. Den registrerade kommer därför – om det kan ske utan skada för polisens arbete med att förebygga eller beivra brott – att kunna få ut uppgifter om sig själv med stöd av 14 kap. 4 § sekretesslagen. Det innebär vidare att det inte krävs några särskilda regler om utlämnande av uppgifter till Justitiekanslern, Justitieombudsmannen och Datainspektionen. Dessa myndigheter har rätt att med stöd av bestämmelserna i 14 kap 1 och 2 §§ sekretesslagen (1980:100) få ut uppgifter från registret. En uppgift ur misstankeregistret får vidare, enligt 14 kap. 3 § sekretesslagen, lämnas till en annan myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas ut har företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda. Detta gäller dock inte om utlämnandet strider mot lag eller förordning eller föreskrift som har meddelats med stöd av personuppgiftslagen. Bestämmelser om utlämnande av uppgifter till domstol, allmän åklagare, polismyndighet, Rikspolisstyrelsen eller tullmyndighet skulle därför i de flesta fall inte behövas.

Många remissinstanser har dock föreslagit att lagen ändå bör innehålla särskilda bestämmelser om att uppgifter skall få lämnas ut till de myndigheter för vilkas räkning registret förs. Remissinstanserna anser inte att dessa myndigheter skall behöva förlita sig på en sekretessprövning enligt 14 kap. 3 § sekretesslagen. Regeringen delar denna bedömning. Regeringen anser därför att det bör införas särskilda bestämmelser om att uppgifter får lämnas ut till polis, tull, åklagarmyndighet och allmän domstol.

Även om den absoluta sekretessen avskaffas behövs det vissa bestämmelser om att uppgifter oavsett sekretess får lämnas ut. Det gäller uppgifter till annan enskild än den registrerade, uppgifter till utlandet och

uppgifter för att framställa rättsstatistiken. Dessa bestämmelser bör motsvara vad som för närvarande gäller om utlämnande av uppgifter enligt polis- och kriminalregisterlagstiftningen. Det innebär att det i detta avseende behövs motsvarande bestämmelser som beträffande belastningsregistret (se avsnitt 8.3.3, 8.3.4 och 8.3.5.). Till skillnad från vad som föreslås gälla enligt lagen om belastningsregister bör uppgifter från misstankeregistret dock inte få lämnas till utländsk domstol.

I avsnitt 8.3.1 har föreslagits att en behovs- och proportionalitetsprincipen skall gälla när en myndighet begär uppgifter ur belastningsregistret. En motsvarande princip bör föras in i lagen om misstankeregister.

9.4 Gallring

Regeringens förslag: Uppgifter i misstankeregistret skall gallras om en förundersökning har avslutats utan att åtal har väckts med anledning av misstanken, om åtal har lagts ned eller om dom eller beslut har vunnit laga kraft.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med utredningens. Har den misstänkte frikänts skall dock uppgiften om misstanken gallras först när domen vunnit laga kraft.

Remissinstanserna: *Riksåklagaren* anser att uppgift om misstanke som lett till dom inte bör gallras förrän domen vunnit laga kraft. En förutsättning för att *Riksarkivet* skall acceptera förslaget till totalgallring av misstankeregistret är att de uppgifter som överlämnas till Brottsförebyggande rådet är av sådan kvalitet och mängd att de ändamål som anges i arkivlagen tillgodoses.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 14 § polisregisterkungörelsen skall uppgifter utgå ur person- och belastningsregistret bl.a. om misstanke som antecknats inte längre föreligger, om framställning om utlämning för brott inte har bifallits eller när den registrerade har fyllt 80 år, allt under förutsättning att det kan ske med hänsyn till registrets tekniska beskaffenhet.

I riktlinjepropositionen angavs att utgångspunkten skulle vara att uppgifterna i misstankeregistret skall gallras när misstanken har prövats, t.ex. genom att förundersökningen har avslutats utan att åtal har väckts, åtalet har lagts ned eller saken har prövats av domstol. Vi har inte nu skäl att göra någon annan bedömning.

I avsnitt 8.4 har vi föreslagit att en uppgift ur belastningsregistret bör gallras omedelbart vid frikännande dom. Uppgifterna bör därför, trots att det innebär en viss dubbelregistrering, stå kvar i misstankeregistret tills domen eller beslutet vunnit laga kraft.

Uppgift om utfärdande av strafföreläggande bör finnas kvar så länge godkännande från den misstänkte saknas. Om den misstänkte godkänner föreläggandet, bör uppgiften på samma sätt som i fråga om fällande dom utgå ur misstankeregistret och i stället föras över till belastningsregistret. Samma gallringsregler bör gälla för uppgift om talan om förvandling av böter. Uppgift om begäran om utlämning om brott bör gallras om begäran inte har bifallits. För det fall att utlämning beviljas bör uppgiften i

misstankeregistret stå kvar till dess att beslutet om utlämning har verkställts. Prop. 1997/98:97

Vad slutligen gäller frågan om undantag från gallring för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål hänvisas till avsnitt 8.4. om belastningsregister.

9.5 Rättelse och sanktioner

Regeringens förslag: Personuppgiftslagens bestämmelser om rättelse av felaktiga uppgifter och om skadestånd skall gälla för behandling av uppgifter i misstankeregistret. En hänvisning till personuppgiftslagens regler om rättelse och skadestånd görs.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Rikspolisstyrelsen* ifrågasätter att styrelsen skall vara ensam personuppgiftsansvarig. Rikspolisstyrelsen förordar att den myndighet som för in uppgifterna i registret även skall vara ansvarig för felaktiga uppgifter.

Skälen för regeringens förslag: Personuppgiftslagen innehåller bestämmelser om rättelser av felaktiga uppgifter och om skadestånd. Dessa bestämmelser bör gälla även för behandling av personuppgifter i misstankeregistret. Såsom förslaget till personuppgiftslag är utformat måste en hänvisning göras till personuppgiftslagens bestämmelser om skadestånd och rättelse.

Misstankeregistret kommer, precis som belastningsregistret, i stor utsträckning att förses med uppgifter från andra myndigheter än Rikspolisstyrelsen. Av samma skäl som anförts beträffande behandlingen av uppgifter i belastningsregistret (avsnitt 8.5) anser regeringen att Rikspolisstyrelsen skall vara ensam personuppgiftsansvarig.

10 Polisdatalagen

10.1 Tillämpningsområde

10.1.1 Polisdatalagen kompletterar personuppgiftslagen

Regeringens förslag: Polisregisterlagen ersätts med en ny lag, polisdatalagen. Den nya lagen skall bygga på den föreslagna personuppgiftslagen och endast innehålla de särbestämmelser som är nödvändiga för polisens verksamhet.

Utredningens förslag: Överensstämmer i med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser godtar förslaget i sak eller lämnar det utan erinran. Flera remissinstanser har dock synpunkter på den lagtekniska lösningen och förordar att de regler i personuppgiftslagen som skall gälla för polisen skall arbetas in i den nya lagen så att den blir fullständig. *Riksdagens ombudsmän (JO)* anser inte att den

lagtekniska lösning som valts kan läggas till grund för lagstiftning. *JO* förordar att registerbegreppet undviks och hela regleringen av personuppgifter på polisområdet samlas i en lag. *Riksåklagaren* anser att personuppgiftslagen överhuvudtaget inte bör göras gällande inom straffrättens område.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 5.2 har propositionen med förslag till en ny datalag - personuppgiftslagen - behandlats. Personuppgiftslagen är, liksom den nuvarande datalagen, tänkt att vara generell tillämplig och omfatta även sådant som faller utanför EG-rätten. I propositionen (prop 1997/98:44, s. 41) redogör vi för vår uppfattning att det traditionella svenska systemet med särregler i särskilda registerförfattningar är att föredra framför generella undantag från den nya lagen.

Det skulle naturligtvis vara möjligt att upprepa personuppgiftslagens bestämmelser i den nya lagen och i de övriga registerförfattningar som måste anpassas till personuppgiftslagens bestämmelser. Ett sådant system skulle dock bli väldigt tungrovt. Regeringen anser därför att man bör undvika en dubbelreglering. Däremot är det naturligtvis viktigt att behovet av särreglering noga övervägs och att registerlagstiftningen görs så tydlig att det inte råder någon tvekan om vilka regler i personuppgiftslagen som gäller trots särregleringen.

Regeringen anser således sammanfattningsvis att den nya lagen bör bygga på personuppgiftslagen och endast innehålla de särbestämmelser som är nödvändiga för polisens verksamhet. Den nya lagen kommer främst att gälla för automatiserad behandling av personuppgifter. Vissa bestämmelser kommer dock även att gälla för manuell behandling. Utredningen har föreslagit att lagen skall heta lag om polisens behandling av personuppgifter m.m. (polisdatalag). Eftersom lagen främst kommer att gälla för automatiserad behandling av personuppgifter och dessutom innehålla bestämmelser om traditionella datoriserade register anser regeringen att lagen bör benämnas polisdatalagen.

10.1.2 Begrepp som används

Regeringens förslag: De begrepp som används har samma betydelse som i personuppgiftslagen. Detta skall uttryckligen framgå av lagtexten.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens. Utredningen har dock inte föreslagit någon uttrycklig bestämmelse om det.

Remissinstanserna: Remissinstanserna lämnar förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I förslaget till personuppgiftslag definieras vissa uttryck och begrepp som används i lagen. Eftersom polisdatalagen skall bygga på personuppgiftslagen bör begreppen ges samma innebörd. För tydlighetens skull bör detta framgå av lagtexten.

Det finns ingen anledning att i detta lagstiftningsärende gå in på begreppen. I stället hänvisas till definitionen i 3 § i förslaget till personuppgiftslag (prop. 1997/98:44).

Regeringens förslag: Den nya lagen skall gälla vid behandling av personuppgifter i polisens verksamhet för att

1. förebygga brott och andra störningar av den allmänna ordningen och säkerheten,
2. övervaka den allmänna ordningen och säkerheten, hindra störningar därav samt ingripa när något sådant har inträffat eller
3. bedriva spaning och utredning i fråga om brott som hör under allmänt åtal.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens. Utredningen har dock även föreslagit en bestämmelse om att lagen inte skall gälla vid insamling av personuppgifter genom teleavlyssning, teleövervakning eller kameraövervakning.

Remissinstanserna: Remissinstanserna lämnar förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Personuppgiftslagen innehåller, som nämnts, generella bestämmelser för behandling av personuppgifter. Syftet med den lag vi nu föreslår är att den skall innehålla de särbestämmelser som är nödvändiga för polisverksamheten. Den nya lagen skall därför självfallet gälla för den del av polisens verksamhet som består i att upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt förebygga, förhindra eller utreda brott. Dessa delar omfattas inte heller av EG:s dataskyddsdirektiv och avvikande bestämmelser kan därför meddelas utan att det står i strid med direktivet.

Utredningen har däremot inte ansett att den nya lagen bör tillämpas i samband med handläggning av polismyndighetsärenden, i polisens hjälpande verksamhet eller för polisens interna administration. Remissinstanserna har inte haft någon annan uppfattning. Regeringen, som inte kan se att några särregler skulle behövas på dessa områden, delar utredningens bedömning att den nya lagen skall tillämpas på sådan behandling av personuppgifter som företas för att polisen skall kunna

1. förebygga brott och andra störningar av den allmänna ordningen eller säkerheten,
2. övervaka den allmänna ordningen och säkerheten, hindra störningar därav, samt ingripa när sådana har inträffat eller
3. bedriva spaning och utredning i fråga om brott som hör under allmänt åtal.

Utredningen har undantagit insamling av personuppgifter genom teleavlyssning, teleövervakning eller kameraövervakning från lagens tillämpningsområde. Utredningen har motiverat det med att det är osäkert vad som i EG:s dataskyddsdirektiv avses med automatiserad behandling av personuppgifter och att det inte ankommer på utredningen att lösa eventuella konflikter mellan personuppgiftslagen och t.ex. rättegångsbalkens regler. Regeringen anser inte att det finns något skäl till ett sådant undantag. Polisdatalagen kommer nämligen inte att innehålla några särregler beträffande själva insamlingen av uppgifter. Det betyder att personuppgiftslagen är tillämplig på insamlingen av uppgifter. Eftersom det finns särskilda bestämmelser om hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning i rättegångsbalken samt om hemlig kameraöver-

vakning i lagen (1990:484) om övervakningskameror och i lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning kommer dessa att gälla framför personuppgiftslagens bestämmelser (jfr 2 § personuppgiftslagen). Prop. 1997/98:97

10.2 Behandling av personuppgifter

Regeringens förslag: En särreglering i förhållande till personuppgiftslagen behövs beträffande behandling av uppgifter om etniskt ursprung, politiska eller religiösa åsikter m.m. samt av uppgifter av underrättelsekaraktär och kvarstående brottsmisstankar. Särskilda bestämmelser om register behövs även i fortsättningen.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Länsstyrelsen i Stockholms län* framhåller att det av utredningens resonemang inte framgår om persondatalagen hindrar att personuppgifter inhämtade och automatiskt behandlade inom en förundersökning, får behandlas automatiskt inom ramen för t.ex. en särskild undersökning. Övriga remissinstanser lämnar förslaget utan erinran.

Bakgrund: Personuppgiftslagen skall gälla för all behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad. Den skall därutöver gälla för vissa manuella register. Personuppgiftslagen innehåller vissa grundläggande krav på behandlingen av personuppgifter. Personuppgifter skall enligt dessa behandlas på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed. Uppgifter får samlas in endast för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och får inte sedan behandlas för något ändamål som är oförenligt med det ursprungliga. Behandling av personuppgifter för historiska, vetenskapliga eller statistiska ändamål skall dock aldrig anses oförenliga med de ursprungliga ändamålen. De personuppgifter som behandlas skall vidare vara adekvata och relevanta i förhållande till ändamålet. Fler uppgifter än som är nödvändiga med hänsyn till ändamålet skall inte få behandlas. Vidare skall personuppgifter som behandlas vara riktiga och aktuella. Alla rimliga åtgärder skall vidtas för att rätta, blockera eller utplåna felaktiga eller ofullständiga uppgifter. Personuppgifter skall inte heller få bevaras under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen. För historiska, vetenskapliga eller statistiska ändamål skall dock personuppgifter få bevaras under en längre tid. (9 § personuppgiftslagen).

Personuppgiftslagen innehåller vidare en uppräkningslista över när behandlingen av personuppgifter är tillåten. Personuppgifter får behandlas bara om den registrerade har lämnat sitt samtycke till behandlingen eller när behandlingen är nödvändig för att fullgöra ett avtal med den registrerade, för att på den registrerades begäran vidta åtgärder innan ett avtal träffas, för att den personuppgiftsansvarige skall kunna fullgöra en rättslig skyldighet, för att skydda vitala intressen för den registrerade, för att utföra en arbetsuppgift av allmänt intresse, för att den personuppgiftsansvarige eller en tredje man till vilken personuppgifter lämnas skall kunna utföra en arbetsuppgift i samband med myndighetsutövning, eller för ändamål som rör ett berättigat intresse hos den personuppgiftsansvarige eller hos sådana tredje män till vilken personuppgifterna lämnas ut

när detta intresse väger tyngre än den registrerades intresse av skydd mot kränkning av den personliga integriteten.

Behandling av särskilt känsliga uppgifter skall i princip vara förbjudet. Från förbudet finns dock flera undantag. Med känsliga uppgifter avses personuppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening eller sådana personuppgifter som rör hälsa eller sexualliv.

Det skall vidare vara förbjudet för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om lagöverträdelser som innefattar brott, domar i brottmål, straffprocessuella tvångsmedel eller administrativa frihetsberövanden. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får föreskriva undantag från förbudet.

Skälen för regeringens förslag

Personuppgiftslagens krav på behandling av uppgifter bör gälla

Den nuvarande datalagen begränsar polisens möjligheter att effektivisera arbetet genom datorstöd. Polisen har med nuvarande lagstiftning t.ex. inte möjlighet att använda befintlig datateknik för att sammanställa personuppgifter som kommer fram inom ramen för en utredning om inte Datainspektionen lämnat tillstånd till det. En sådan sammanställning utgör nämligen ett personregister enligt datalagen och kräver tillstånd av Datainspektionen. Förutsättningarna för att använda datorstöd utökas väsentligt genom den föreslagna personuppgiftslagen.

Personuppgiftslagen innebär att polisen kan behandla uppgifter helt eller delvis automatiserat om det är nödvändigt för att uppgifter av allmänt intresse skall kunna utföras eller för att arbetsuppgifter i samband med myndighetsutövning skall kunna utövas. Denna möjlighet bör tas tillvara. Det innebär naturligtvis inte att varje uppgift hos polismyndigheten skall få lagras elektroniskt och vara sökbar av vem som helst inom myndigheten. Personuppgiftslagens krav på att varje insamling av personuppgifter skall ske på ett korrekt sätt och i enlighet med god sed och för särskilda uttryckligt angivna och berättigade ändamål samt att uppgifterna inte får användas för något annat ändamål än för vilket de samlats in, är avsedda att förebygga en sådan tillämpning. Personuppgiftslagen innehåller också bestämmelser om att lämpliga skyddsåtgärder måste vidtas.

Behandling av känsliga uppgifter

Av personuppgiftslagen framgår att det i princip skall vara förbjudet att behandla vissa känsliga uppgifter; nämligen personuppgifter som avslöjar ras eller etnisk ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening samt sådana personuppgifter som rör hälsa eller sexualliv. Av punkt 2.5 i Europarådets rekommendation om användning av personuppgifter inom polisen anges att sådana känsliga uppgifter om en person inte får föras in i polisregister om det inte är oundgängligen nödvändigt.

Polisen kan undantagsvis ha ett befogat intresse av att i en utredning eller i en särskild undersökning i underrättelseverksamhet kunna anteckna sådana känsliga uppgifter som ovan avses. Om andra uppgifter gör att det finns anledning att behandla uppgifter om en person bör polisen därför undantagsvis få behandla också sådana känsliga uppgifter. I enlighet med Europarådets rekommendation bör det dock förutsätta att behandlingen är oundgängligen nödvändig. Den nya lagen bör innehålla en särskild bestämmelse om detta.

Uppgifter av underrättelsekaraktär och kvarstående brottsmisstankar

Uppgifter om lagöverträdelse och brottsmisstankar omfattas inte av personuppgiftslagens bestämmelser om känsliga uppgifter. Enligt personuppgiftslagen är det däremot förbjudet för andra än myndigheter att behandla personuppgifter om lagöverträdelse, domar i brottmål eller säkerhetsåtgärder. Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får dock föreskriva om undantag från förbudet.

Utredningen har föreslagit att särskilda bestämmelser skall införas beträffande polisens rätt att behandla uppgifter av underrättelsekaraktär. Regeringen delar utredningens bedömning att sådana bestämmelser behövs. Vi återkommer till denna fråga i avsnitt 11.

Utredningen har vidare föreslagit att register över kvarstående brottsmisstankar endast får föras under vissa förutsättningar. Regeringen instämmer i utredningens bedömning att uppgifter om kvarstående brottsmisstankar inte bör få behandlas annat än under vissa förutsättningar. Denna fråga behandlas i avsnitt 10.3.

Särskilda bestämmelser om register behövs

Den nuvarande datalagen innehåller grundläggande regler om inrättandet och förandet av personregister med hjälp av automatisk databehandling. Med personregister förstås register, förteckningar eller andra anteckningar som förs med hjälp av automatisk databehandling (ADB) och som innehåller personuppgifter som kan hänföras till den som avses med uppgifterna. Användning av begreppet register i den nuvarande datalagen har med fog kritiserats för att vara otidsenlig. På grund av den tekniska utvecklingen har det blivit allt svårare att fastställa vad som är ett register i förhållande till ett annat. Personuppgiftslagen bygger därför inte på registerbegreppet utan omfattar all automatiserad behandling av personuppgifter.

Det hindrar inte att det som faktiskt är ett regelrätt datoriserat register också kallas för det. Syftet med att inrätta ett datoriserat register är att samla uppgifter för ett särskilt ändamål på ett visst strukturerat sätt och hålla dessa uppgifter tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier. Den polisdatlag som vi nu föreslår bygger på personuppgiftslagen. Många remissinstanser har framfört kritik mot att utredningen använder sig av registerbegreppet. Som kommer att framgå av det följande anser regeringen att man i vissa fall, på samma sätt som i personuppgiftslagen, i stället bör använda sig av behandling av personuppgifter. Regeringen anser däremot inte att registerbegreppet helt bör

undvikas. För att polisen skall kunna bedriva sin verksamhet på ett effektivt sätt måste den ha tillgång till traditionella register. Det behövs därför även i fortsättningen särskilda bestämmelser rörande upprättandet och förändring av sådana register. I avsnitt 10.9 återkommer vi till de bestämmelser vi anser nödvändiga.

10.3 Kvarstående brottsmisstankar

Regeringens förslag: Uppgifter om att en person anses misstänkt för brott trots att förundersökningen mot honom eller henne lagts ned skall få ingå i en automatiserad behandling endast under förutsättning att vederbörande fortfarande är skäligen misstänkt för brottet och uppgifterna behövs för att förundersökningen skall kunna tas upp på nytt. Om åtal mot en person har lagts ned eller ogillats skall uppgifter om personen i fråga inte få behandlas annat än under speciella omständigheter.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen använder sig dock av registerbegreppet och föreslår att uppgifter skall få registreras endast under de angivna förutsättningarna.

Remissinstanserna: *Rikspolisstyrelsen* påpekar att de uppgifter om enskilda individer som har varit föremål för förundersökning ofta blir aktuella för Säkerhetspolisen efter lång tid och att det därför finns ett behov av att bevara uppgifter om kvarstående misstankar i SÄPO-registret under längre tid. *Datainspektionen* anför att det bör klargöras om den enskilde kommer att ha vetskap om att han är registrerad. Övriga remissinstanser lämnar förslaget utan erinringar i sak.

Skälen för regeringens förslag: Av personuppgiftslagen framgår att en uppgift inte får bevaras under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen. Detta innebär att uppgifter som behandlas under en förundersökning normalt skall arkiveras när förundersökningen läggs ned. Vi återkommer till denna fråga i avsnitt 10.8. Uppgifterna i misstankeregistret skall enligt vårt förslag gallras när förundersökningen läggs ned (se avsnitt 9.4). Kvarstående misstankar får alltså inte registreras i misstankeregistret.

Om en förundersökning läggs ned på grund av bristande bevisning kan polisen ha ett berättigat intresse av att fortsätta att behandla uppgifter om den misstänkte. Dessa uppgifter kan så småningom, om det kommer fram nya uppgifter, leda till att det blir möjligt att på nytt inleda förundersökning. Regeringen anser därför att det i polisdatalagen bör införas bestämmelser om att uppgifter om kvarstående misstankar får behandlas om en förundersökning har lagts ned på grund av bristande bevisning och en person enligt förundersökningsledarens bedömning fortfarande är misstänkt för brott. Eftersom det, som många remissinstanser påpekat, kan vara svårt att bedöma när ett nytt register inrättas bör bestämmelserna inte knytas till registerbegreppet.

Utredningen har föreslagit att uppgifterna bör få bevaras i högst tre år. I avsnitt 10.8 föreslår regeringen att uppgifter som behandlas automatiserat skall gallras när de inte längre behövs för sitt ändamål. Enligt regeringens bedömning bör denna bestämmelse vara tillräcklig för att

garantera att uppgifter om kvarstående misstankar inte behandlas längre än befogat. Någon särskild gallringsbestämmelse föreslås därför inte.

Med anledning av vad *Datainspektionen* framfört om att det bör klargöras om den enskilde skall få veta om han alltså är registrerad för kvarstående misstankar vill regeringen framhålla att det närmast ligger i sakens natur att den enskilde normalt inte bör få kännedom om att uppgifter om kvarstående misstankar fortfarande behandlas. Uppgiften torde i regel kunna sekretessbeläggas enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen. Någon information till den registrerade behöver i så fall inte lämnas (27 § personuppgiftslagen, se vidare avsnitt 10.6).

Om en åtalad har frikänts eller om målet läggs ned på grund av bristande bevisning bör däremot uppgifter om kvarstående misstankar som huvudregel inte få behandlas. Det kan dock i undantagsfall bli aktuellt att inleda en ny förundersökning eller ta upp målet på nytt, t.ex. i samband med resning. I sådana speciella fall bör uppgifterna få behandlas. Det vore orimligt att uppgifter i en automatiserad förundersökning som lett till att den åtalade frikänts inte skulle få behandlas vid en resningsansökan.

Rikspolisstyrelsen har påpekat att de uppgifter om enskilda individer som har varit föremål för förundersökning ofta blir aktuella för Säkerhetspolisen efter lång tid och att det därför finns ett behov av att bevara uppgifter om kvarstående misstankar i SÄPO-registret under längre tid. Regeringen instämmer i att det med hänsyn till den särskilda verksamhet Säkerhetspolisen bedriver kan finnas ett berättigat intresse av att behandla sådana uppgifter. Bestämmelserna bör därför inte gälla för Säkerhetspolisen.

10.4 Uppgiftlämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak

Regeringens bedömning: Någon bestämmelse om att uppgifter som behandlas skall förses med upplysningar om uppgiftlämnarens trovärdighet och uppgifternas sakriktighet bör inte införas.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att uppgifter som behandlas skall förses med upplysningar om uppgiftlämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak.

Remissinstanserna: *Rikspolisstyrelsen* påpekar att det måste anses vara en uppgift för domstol att t.ex. pröva ett vittnes trovärdighet. Däremot anser *styrelsen* att det är av stort värde att uppgifternas trovärdighet och riktighet i sak dokumenteras vid behandling av personuppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet.

Skälen för regeringens förslag: I artikel 3.2 i Europarådets rekommendation om användning av personuppgifter inom polisen anges att olika kategorier av uppgifter så långt det är möjligt skall särskiljas. Hänsyn skall därvid tas till uppgifternas riktighet och tillförlitlighet. Det är enligt rekommendationen särskilt viktigt att skilja mellan uppgifter som grundas på fakta och uppgifter som grundas på åsikter eller personliga värderingar. Av kommentaren till artikel 3.2 framgår att man bör

skilja på bekräftade och obekräftade uppgifter, mellan fakta och åsikter, mellan pålitlig information och information som grundas på gissningar samt mellan fall då antagandet om informationens riktighet grundar sig på konkreta skäl och fall då det inte finns sakskalet till stöd för ett sådant antagande.

Utredningen har därför föreslagit att det i polisdatalagen skall tas in en bestämmelse om att personuppgifter som behandlas skall förses med upplysningar om uppgiftlämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak.

Regeringen delar utredningens bedömning att lagstiftningen bör motsvara de krav Europarådets rekommendation ställer upp. I avsnitt 7 föreslår vi därför att det nuvarande person- och belastningsregistret ersätts av ett belastningsregister och ett misstankeregister. I avsnitt 11 föreslår vi vidare vissa bestämmelser om behandling av uppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet och i kriminalunderrättelseregister. Enligt vårt förslag skall således olika bestämmelser gälla för uppgifter av olika slag. Uppdelningen syftar till att skilja på bekräftade och konkreta uppgifter som t.ex. förekommer i ett belastningsregister, uppgifter som grundas på skälig misstanke om brott som förekommer i förundersökningar och i misstankeregister och uppgifter av underrättelsekaraktär som förekommer i dels särskilda undersökningar, dels i kriminalunderrättelseregister. Att därutöver i lag ta in särskilda bestämmelser om att uppgifter som behandlas alltid skall förses med uppgift om en uppgiftlämnare är trovärdig kan inte anses befogat. Däremot är det med hänsyn till polisens arbete naturligt att det i t.ex. ett underrättelseregister eller en särskild undersökning i kriminalunderrättelseverksamhet framgår varifrån en uppgift kommer och hur trovärdig den är enligt den internationella klassificering som är under utveckling. Detta ligger också helt i polisens intresse för att kunna bedriva ett effektivt arbete. Ett kriminalunderrättelseregister bör därför få innehålla sådana uppgifter. Någon bestämmelse i lag av det slag utredningen föreslagit är dock enligt regeringens bedömning inte motiverad.

10.5 Anmälan till tillsynsmyndigheten

Regeringens bedömning: Personuppgiftslagens bestämmelser om anmälningsskyldighet bör gälla även för polisen.

Utredningens förslag: Andra register än de som regleras i polisdatalagen skall anmälas till Datainspektionen om de skall innehålla uppgifter om att en person är dömd för brott, är eller har varit misstänkt för brott eller kan antas ta befattning med brottslig verksamhet.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser pekar på svårigheten att bedöma när automatiserad behandling av uppgifter innebär att ett nytt register inrättas. *Datainspektionen* framhåller att det inte kan godtas att register får upprättas vid sidan av de särskilda bestämmelserna om register i samband med vilken slags annan undersökning eller utredning som helst.

Skälen för regeringens förslag: Personuppgiftslagen innehåller en principiell skyldighet att anmäla alla helt eller delvis automatiserade behandlingar till den tillsynsmyndighet som skall utses av regeringen (36 §). Den personuppgiftsansvarige har också möjlighet att tillsätta ett särskilt personuppgiftsombud. När en anmälan om att ett sådant ombud tillsatts gjorts till tillsynsmyndigheten behöver anmälningar om behandlingar inte längre göras (37§). I detta lagstiftningsärende finns inte anledning att föreslå några avvikande regler.

Utredningen har föreslagit en bestämmelse om obligatorisk anmälan till Datainspektionen av andra register än de som regleras i polisdatalagen om de skall innehålla uppgifter om att en person är dömd för brott, är eller har varit misstänkt för brott eller kan antas ta befattning med brottslig verksamhet. Många remissinstanser har kritiserat förslaget mot bakgrund av att det vid automatiserad behandling av personuppgifter kan vara svårt att avgöra när ett nytt register inrättas. I lagrådsremissen föreslog regeringen, med beaktande av remissinstansernas kritik, att det skulle införas en bestämmelse om obligatorisk anmälningskyldighet knuten till behandling av uppgifter av ett visst slag och inte till inrättandet av ett register. Enligt den föreslagna bestämmelsen skulle behandling av uppgifter som ger upplysning om att en person är dömd för brott eller är eller har varit misstänkt för brott anmälas till tillsynsmyndigheten för förhandskontroll tre veckor före behandlingen. Detta skulle dock inte gälla uppgifter som behandlades i samband med en förundersökning eller särskild undersökning eller hos Säkerhetspolisen. Avsikten med bestämmelsen var att s.k. traditionella register hos polisen som innehåller uppgifter om dömda eller misstänkta personer, t.ex. register över brottsanmälningar eller beslags- och analysregister, alltid skulle förämnas till tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten skulle då få möjlighet att t.ex. besluta om lämpliga skyddsåtgärder eller, om personuppgifter skulle komma att behandlas på ett olagligt sätt, ingripa, ytterst genom att vid vite förbjuda den personuppgiftsansvarige att påbörja behandlingen.

Enligt *Lagrådets* uppfattning kommer den avsedda innebörden med bestämmelsen inte till klart uttryck i den föreslagna lagtexten. *Lagrådet* framhåller att behandling av personuppgifter enligt personuppgiftslagen omfattar varje åtgärd eller serier av åtgärder som vidtas ifråga om personuppgifter, t.ex. insamling, registrering, lagring, inhämtande och användning. *Lagrådet* påpekar att den föreslagna bestämmelsen läst enligt sin ordalydelse innebär att anmälningskyldighet föreligger så snart en polismyndighet exempelvis inhämtar uppgifter om brottsmisstankar ur misstankeregistret, kriminalunderrättelseregister eller DNA-register. *Lagrådet* anser därför att paragrafen bör omarbetas så att anmälningskyldigheten inte omfattar fler behandlingar än de som åsyftas. Regeringen kan inte annat än instämma i *Lagrådets* kritik.

I 41 § förslaget till personuppgiftslag finns ett bemyndigande till regeringen att meddela föreskrifter om att sådana automatiserade behandlingar som innebär särskilda risker för otillbörligt intrång i den personliga integriteten skall förhandsanmälas till tillsynsmyndigheten. Efter närmare övervägande anser regeringen att bestämmelsen om obligatorisk anmälningskyldighet kan utgå ur lagen. Erforderliga bestämmelser kan, med stöd av nämnda bemyndigande, i stället meddelas i förordningsform.

10.6 Information och säkerhet vid behandling

Regeringens bedömning: Personuppgiftslagens bestämmelser om information och säkerhet vid behandlingen och tillsynsmyndighetens befogenheter bör gälla på polisområdet. Några särskilda bestämmelser behövs inte i polisdatalagen.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Riksåklagaren anser att det är oklart huruvida reglerna om information till den registrerade blir tillämpliga på misstanke- och belastningsregistret. Övriga remissinstanser har ingen erinran mot utredningens bedömning.

Skälen för regeringens bedömning

Information till den registrerade

Personuppgiftslagen innehåller särskilda bestämmelser om den personuppgiftsansvariges skyldighet att lämna information till den registrerade (23 och 24 §§).

Informationsskyldigheten är förenad med flera undantag. I den utsträckning det är föreskrivet i lag eller annan författning eller i beslut som har meddelats med stöd av författning att uppgifter inte får lämnas till den registrerade gäller inte bestämmelserna (27 §). Information behöver inte heller lämnas om personuppgifterna samlats in från någon annan källa än den registrerade och det finns bestämmelser om registrerandet eller utlämnandet av uppgifterna i en lag eller någon annan författning (24 §). Information om uppgifter som hämtas från någon annan källa än den registrerade behöver inte heller lämnas om det visar sig omöjligt eller skulle innebära en oproportionerligt stor arbetsinsats. Om uppgifterna används för att vidta åtgärder som rör den registrerade skall dock information lämnas senast i samband med att så sker (24 §).

Undantagsreglerna innebär att polisen i regel inte behöver lämna någon information till den registrerade. Av bestämmelserna framgår t.ex. att det inte finns någon skyldighet att lämna information om uppgifter i misstänkeregistret eller belastningsregistret eftersom bestämmelser om registrerandet följer direkt av lag. Detsamma gäller för uppgifter i kriminalunderrättelseregister eller som behandlas t.ex. i en särskild undersökning och samlats in från någon annan än den registrerade. PoOlisen behöver inte heller informera en person om att uppgifter från honom eller henne kommer att föras in i ett kriminalunderrättelseregister eller behandlas automatiserat i en särskild utredning om det kan vara till skada för utredningen, eftersom sekretess i så fall råder för uppgiften, jfr 5 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100).

Regeringen delar således utredningens bedömning att några särskilda regler om informationsskyldighet inte behövs.

Personuppgiftslagen innehåller särskilda bestämmelser om säkerhet vid behandling av personuppgifter. Av dessa följer bl.a. att den personuppgiftsansvarige är skyldig att vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda personuppgifterna.

Personuppgiftslagen innehåller vidare vissa bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenheter. Tillsynsmyndigheten skall bl.a. kunna meddela beslut om skyddsåtgärder i enskilda fall. Tillsynsmyndigheten skall också ha rätt att på begäran få del av vissa uppgifter, tillträde till vissa lokaler etc. Tillsynsmyndigheten skall också ha vissa möjligheter att förelägga vite.

Personuppgiftslagens bestämmelser om säkerheten vid behandlingen av personuppgifter och om tillsynsmyndighetens befogenheter bör gälla även för polisen. Några särskilda bestämmelser behövs inte i polisdatalagen.

10.7 Rättelse och sanktioner

Regeringens förslag: Personuppgiftslagens bestämmelser om rättelse av felaktiga uppgifter och om skadestånd skall gälla för polisen. En hänvisning till personuppgiftslagens regler om rättelse och skadestånd görs.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Rikspolisstyrelsen ifrågasätter att styrelsen skall vara ensam personuppgiftsansvarig. Rikspolisstyrelsen förordar att den myndighet som för in uppgifterna i registret även skall vara ansvarig för felaktiga uppgifter.

Skälen för regeringens förslag: Personuppgiftslagen innehåller bestämmelser om rättelser av felaktiga uppgifter och om skadestånd. Dessa bestämmelser bör gälla för polisen. Såsom förslaget till personuppgiftslagen är utformat måste en hänvisning göras till personuppgiftslagens bestämmelser om skadestånd och rättelse.

Enligt utredningens förslag skall Rikspolisstyrelsen, om inte annat sägs, vara personuppgiftsansvarig för de register som avses i polisdatalagen och för andra register som förs för hela polisväsendets behov. Dessa register kommer att föras med uppgifter från landets polismyndigheter. Det är naturligt att den myndighet som fört in uppgifterna i registret också rättar eventuella felaktigheter. Detta talar i viss mån för att de myndigheter som för in uppgifterna också skulle vara personuppgiftsansvariga. För den enskilde är det däremot en klar fördel att ha en ansvarig myndighet att vända sig till. Regeringen delar därför utredningens bedömning att Rikspolisstyrelsen skall vara ensam personuppgiftsansvarig. Detta hindrar inte att den myndighet som för in uppgifterna åläggs en skyldighet att utföra rättelse. Detta kan dock ske i förordningsform.

Personuppgiftslagen innehåller också en straffbestämmelse (49 §). Enligt den bestämmelsen kan bl.a. den som uppsåtligen eller av oaktsamhet behandlar uppgifter i strid med vissa bestämmelser i lagen dömas till

straff. Eftersom det är Rikspolisstyrelsen eller någon annan myndighet som är personuppgiftsansvarig och för den behandling som sker torde det inte bli aktuellt att tillämpa straffbestämmelsen.

Prop. 1997/98:97

10.8 Gallring

Regeringens förslag: Uppgifter som behandlas i en förundersökning arkiveras på samma sätt som motsvarande uppgifter i en manuell förundersökning. Andra uppgifter som behandlas skall gallras när de inte längre behövs för sitt ändamål. För de register som regleras i den nu föreslagna lagen anges en särskild gallringstid. Regeringen får föreskriva att uppgifter som behandlas får bevaras.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att även uppgifter som behandlas i en särskild undersökning skall bevaras. I övrigt överensstämmer utredningens förslag med regeringens.

Remissinstanserna: *Riksarkivet* anser att register som utgör diarier inte bör gallras. *Riksarkivet* framhåller vidare att gallringstiderna för uppgifter som lagras på ADB-medium bör anpassas till vad som gäller för motsvarande uppgifter på andra medier, t.ex. papper och mikrofilm. Övriga remissinstanser lämnar förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Av personuppgiftslagen framgår att uppgifter som behandlas inte får bevaras längre än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen. Lagen innehåller däremot inte några bestämmelser som innebär att uppgifterna måste gallras efter en viss tid. Personuppgiftslagen hindrar inte heller att en myndighet bevarar uppgiften för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål.

Regeringen delar utredningens bedömning att det är lämpligt att i gallringshänseende skilja mellan uppgifter som behandlas i en förundersökning och andra personuppgifter som behandlas av polisen. Uppgifter i förundersökningar som dokumenteras på papper arkiveras för närvarande enligt arkivlagens (1990:782) bestämmelser om inte akten enligt särskilda föreskrifter får gallras. Frågan om gallring bör i regel inte vara beroende på vilka tekniska hjälpmedel polisen väljer för sitt arbete. Uppgifter som behandlas automatiserat under en förundersökning bör därför behandlas på samma sätt som motsvarande uppgifter som behandlas manuellt. Även de uppgifter som behandlas automatiserat bör därför behandlas enligt arkivlagens bestämmelser.

När det gäller annan behandling av uppgifter, dvs. uppgifter som samlas in och lagras för framtida bruk, bör uppgifterna däremot, som utredningen föreslagit, normalt gallras när de inte längre behövs för sitt egentliga ändamål. Regeringen bör dock få föreskriva att uppgifterna i stället skall bevaras om t.ex. forskningens intresse för vissa uppgifter kan anses väga tyngre än integritetsskyddsintresset.

Utredningen har föreslagit att uppgifter som ingår i en automatiserad behandling i en särskild undersökning i kriminalunderrättelseverksamhet skall behandlas på samma sätt som uppgifter som behandlas i en automatiserad förundersökning. *Datainspektionen* har kritiserat detta och förordat att en gallringsbestämmelse införs för dessa uppgifter. Regering-

en instämmer i Datainspektionens uppfattning att uppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet är särskilt integritetskänsliga. En automatiserad behandling av sådana uppgifter blir därför extra känslig från integritetsynpunkt. Sådana uppgifter bör därför gallras. Vi återkommer till denna fråga i avsnitt 11.7.3.

För de register som regleras i detta lagstiftningsärende föreslår vi särskilda gallringsregler.

10.9 Register

10.9.1 Fingeravtrycks- och signalementsregister

Regeringens förslag: Fingeravtrycks- och signalementsregister som förs för att underlätta identifiering av personer i samband med brott skall endast få innehålla uppgifter om misstänkta och dömda personer. Registren skall gallras.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Rikspolisstyrelsen* anser att uppgifterna med hänsyn till registrens ändamål bör gallras tidigast när den registrerade personen fyllt åttio år. *Länsstyrelsen i Stockholms län* och *Länsstyrelsen i Jönköpings län* är också kritiska till att gallring skall ske.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 28 kap. 14 § rättegångsbalken samt förordningen (1992:824) om fingeravtryck m.m. skall fingeravtryck och fotografi alltid tas av den som häktats misstänkt för brott. I vissa uppräknade fall skall fingeravtryck och fotografi också tas av den som är anhållen. Fingeravtrycket och fotografiet skall enligt 7 § i förordningen skyndsamt sändas till Rikspolisstyrelsen tillsammans med en beskrivning av personen.

Rikspolisstyrelsen för närvarande ett fingeravtrycksregister och ett signalements- och känneteckensregister med tillstånd från Datainspektionen. Dessa register bygger på uppgifter som sänds till Rikspolisstyrelsen enligt förordningen om fingeravtryck m.m. I fingeravtrycksregistret finns också uppgifter om fingeravtryck som tas enligt 19 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. De personer som för närvarande får registreras i fingeravtrycks- och signalementsregistret är de som är misstänkta för brott och som har fått lämna fingeravtryck med stöd av 28 kap. 14 § rättegångsbalken.

Personuppgiftslagen innebär att polisen får möjlighet till automatiserad behandling av uppgifter om fingeravtryck, signalement och kännetecken. Ur integritetssynpunkt finns det dock skäl att begränsa att sådana uppgifter behandlas för att underlätta identifiering av personer i samband med brott. Polisdatalagen bör därför innehålla bestämmelser som anger under vilka förutsättningar uppgifter om fingeravtryck, signalement och särskilda kännetecken får behandlas i syfte att underlätta identifiering av personer i samband med brott. Sådana uppgifter bör naturligtvis, när det är nödvändigt, få behandlas i automatiserade förundesökningar och särskilda undersökningar. För övrigt bör endast Rikspolisstyrelsen få behandla uppgifter för detta ändamål. Polisdatalagen bör därför innehålla

bestämmelser som reglerar de register Rikspolisstyrelsen för närvarande för med Datainspektionens tillstånd. Ett sådant register bör, som utredningen föreslagit, även få användas för identifiering av okända personer i andra fall.

Utredningen har ansett att kopplingen till reglerna om fingeravtryck är onödig och att ett signalement av en misstänkt person bör få antecknas i registret även om något fingeravtryck på personen inte tagits när signalementet upprättades. Remissinstanserna har inte haft några invändningar mot detta. Regeringen delar utredningens bedömning. Ett fingeravtrycks- eller signalementsregister som förs för att underlätta identifiering av personer i samband med brott bör således få innehålla uppgift om den som är misstänkt eller dömd för brott eller som har fått lämna fingeravtryck med stöd av 19 § lagen om särskild utlänningskontroll. I ett sådant register bör endast uppgift om fingeravtryck, signalement och särskilda kännetecken samt ärendenummer och den registrerades identitet få antecknas.

Ett fingeravtrycks- eller signalementsregister kommer således i huvudsak att innehålla uppgifter om den som är misstänkt eller dömd för brott. Det är därför naturligt att införa gallringsregler som motsvarar vad som gäller för misstänkta och dömda personer. Utgångspunkten bör därför vara att uppgifter om en person skall gallras när förundersökningen läggs ned utan att åtal väcks eller om åtal läggs ned eller den misstänkte frigges. I avsnitt 10.3 föreslås emellertid att uppgifter om att en person är misstänkt för brott skall få behandlas automatiserat i vissa fall även om åtal inte väcks. Under samma förutsättningar bör uppgifter om en misstänkt person få sparas i ett fingeravtrycks- eller signalementsregister. Om en misstänkt person döms bör uppgifterna i ett fingeravtrycks- eller signalementsregister bevaras så länge personen är registrerad i det allmänna belastningsregistret. Vad bl.a. *Rikspolisstyrelsen* anfört om att det finns ett behov av att bevara uppgifterna under längre tid föranleder inte regeringen till någon annan bedömning. Hänsynen till den enskildes integritet väger, enligt regeringens bedömning, tyngre. Om det inte längre finns anledning att bevara uppgifterna i ett misstanke- eller belastningsregister bör uppgifterna inte heller få finnas kvar i ett fingeravtrycks- eller signalementsregister eftersom dessa register huvudsakligen innehåller uppgifter om misstänkta eller dömda personer.

10.9.2 Register för övervakning av personer

Regeringens bedömning: Några särskilda bestämmelser om register som förs för övervakning av personer bör inte införas.

Utredningens förslag: Register som förs för att underlätta övervakningen av personer skall endast få innehålla uppgifter om allvarligt kriminellt belastade personer eller personer som kan antas vara farliga för annans säkerhet. Registren skall gallras. De s.k. O-fallen bör inte registreras.

Remissinstanserna: *Riksdagens ombudsmän* avstyrker förslaget och framhåller att utredningen inte redogjort närmare för sin bedömning att

det finns ett behov av att - utöver vad som följer av bestämmelserna om registrering av underrättelseuppgifter - registrera övervakning av vissa personer. *Justitiekanslern* anser att kriterierna för registrering är allt för vaga för att ge vägledning i fråga om vilka personer som bör omfattas av registreringen. *Rikspolisstyrelsen* uppger att det finns ett behov av att kunna registrera de s.k. O-fallen även i fortsättningen.

Skälen för regeringens bedömning

De s.k. O-fallen

Enligt 5 § andra stycket polisregisterkungörelsen får i polisregister tas in uppgift om intagning i eller utskrift från sjukvårdsinrättning av den som under allvarlig psykisk störning har begått brott mot annans personliga säkerhet eller psykiska eller fysiska hälsa, för vilket åtal inte väckts, om intagningen skett med stöd av lagen (1993:388) om införande av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade eller lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård. Denna bestämmelse har sin bakgrund i den före 1992 gällande lagstiftningen om sluten psykiatrisk vård. Vid tillämpningen av denna lagstiftning klassificerades patienterna i fyra grupper. Av dessa grupper avsåg O-fallen sådana patienter som under inflytande av psykisk sjukdom begått brott mot någon annans personliga säkerhet, för vilket åtal inte väckts. År 1991 kom nya lagar på den psykiatriska vårdens område. Enligt den nu gällande lagen (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård saknas grund för en sådan klassificering. I förarbetena till lagstiftningen underströks att förslaget inte syftade till att bevara en äldre tids tradition att förse vissa patienter med någon farlighetsbeteckning som för en obestämd tid ledde till en särbehandling av dem som säkerhetsrisker (prop. 1990/91:58 s. 98). Regeringen delar därför utredningens bedömning att någon bestämmelse motsvarande 5 § andra stycket polisregisterkungörelsen inte bör införas. I sammanhanget bör dock påpekas att registrering av de s.k. O-fallen i vissa fall ändå kan komma att ske. I avsnitt 8.2.2 föreslår regeringen nämligen, till skillnad från utredningen, att åtalsunderlåtelse enligt 20 kap. 7 § 4 rättegångsbalken även i fortsättningen skall få ske.

Övervakning av farliga personer

Enligt gällande rätt får någon registrering av personer som inte är misstänkta för ett visst brott inte förekomma. Utredningen anser att det kan finnas skäl för att registrera uppgifter om allvarligt kriminellt belastade personer som kan antas vara farliga för annans säkerhet för att därigenom på ett effektivt sätt kunna förebygga och förhindra brott.

Uppgifter om personer som är dömda för brott kommer att finnas registrerade i belastningsregistret till dess tio år förflutit från frigivningen. I detta lagstiftningsärende lägger regeringen också fram ett förslag till registrering av uppgifter redan innan det finns anledning att anta att ett visst brott begåtts. Regeringen kan därför instämma i *Riksdagens ombudsmäns* bedömning att det är svårt att se att det finns ett behov av ett särskilt register för att övervaka personer som tidigare är dömda för

brott. Det bör i sammanhanget också påpekas att polisen har tillgång till de uppgifter om permission, frigivning etc. som antecknas i kriminalvårdens register. Regeringen kan inte se att det med hänsyn till samhällsskyddet finns större anledning att inrätta ett särskilt register för övervakning av vissa allvarligt kriminellt belastade personer än att registrera de s.k. O-fallen. Det är dessutom svårt att fastställa vilka kriterier som skall gälla för att en person skall anses vara så allvarligt kriminellt belastad eller så farlig för annans säkerhet att det är motiverat att registrera honom eller henne. Utredningen har inte heller lagt fram något underlag för denna bedömning. Beträffande så farliga personer som nu diskuteras torde också många gånger kriterierna för att registrera dem i kriminalunderrättsregister vara uppfyllda. Något register av det slag utredningen föreslår bör därför inte införas.

10.9.3 Andra register

Regeringens bedömning: Några särskilda bestämmelser om inrättandet av andra register än de som uttryckligen regleras i den nu föreslagna lagen bör inte införas.

Utredningens förslag: Innan ett register inrättas skall registrets ändamål och innehåll bestämmas samt tiden för gallring av uppgifterna i registret fastställas. Registret skall ges en benämning.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser pekar på svårigheten att bedöma när automatiserad behandling av uppgifter innebär att ett nytt register inrättas. *Datainspektionen* framhåller att det inte kan godtas att register får upprättas vid sidan av de särskilda bestämmelserna om register i samband med vilken slags annan undersökning eller utredning som helst.

Skälen för regeringens bedömning: Med stöd av personuppgiftslagen blir det möjligt för polisen att behandla uppgifter automatiserat. Av personuppgiftslagen framgår att uppgifter endast får samlas in för uttryckligt angivna ändamål och sedan inte behandlas för något annat ändamål samt att uppgifterna inte får bevaras längre än nödvändigt (9 §). Dessa bestämmelser motsvarar i allt väsentligt den av utredningen föreslagna bestämmelsen. Med hänsyn till det och till att det, som flera remissinstanser påpekat, kan vara svårt att avgöra när ett nytt register inrättas anser regeringen inte att det finns något behov av särskilda bestämmelser om inrättandet av register. Polisen kommer således att med stöd av personuppgiftslagen ha möjlighet att inrätta register för uttryckligt angivna ändamål. I avsnitt 10.8 har vi vidare föreslagit att uppgifter som behandlas i regel skall gallras när de inte längre behövs. Att härutöver införa bestämmelser om inrättandet av register kan inte anses nödvändigt.

I sammanhanget bör också framhållas att införandet av personuppgiftslagen inte innebär någon avvikelse från målsättningen att myndighetsregister med ett stort antal registrerade och ett särskilt känsligt innehåll skall regleras i lag (jfr prop 1997/98:44 s. 41).

Regeringens förslag: Bestämmelser om när uppgifter får lämnas ut behövs endast för att framställa rättsstatistik samt för att lämna ut uppgifter till utlandet.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår dessutom att det behövs en särskild bestämmelse om utlämnande av uppgifter till länsstyrelse för prövning av personal som avses i lagen om bevakningsföretag.

Remissinstanserna lämnar förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: I de flesta fall är sekretesslagens bestämmelser tillräckliga för att uppgifter skall kunna lämnas ut till de myndigheter som kan behöva dem. Uppgifter som behandlas av polisen och inte ingår i belastnings- eller misstankeregistret behövs i regel inte hos någon annan myndighet än polis- och åklagarmyndighet. Några särskilda regler om att lämna ut uppgifter mellan polis och åklagare eller mellan olika polismyndigheter är inte nödvändiga. Bestämmelserna i 14 kap. sekretesslagen är tillräckliga. Däremot behövs bestämmelser om att uppgifter skall lämnas ut till den myndighet som ansvarar för rättsstatistiken och till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation om detta följer av en internationell överenskommelse som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt.

Utredningen har vidare föreslagit en bestämmelse om utlämnande av uppgifter till länsstyrelse för prövning av personal, föreståndare och styrelseledamoter hos ett auktoriserat bevakningsföretag. Enligt 10 § förordningen (1989:149) om bevakningsföretag m.m. skall Länsstyrelsen begära registerkontroll i väktarärenden. Bestämmelserna i säkerhetskylldslagen (1996:627) blir därvid tillämpliga. Någon särskild bestämmelse om utlämnande av uppgifter ur SÄPO-registret behövs därför inte.

11 Kriminalunderrättelseregister m.m.

11.1 Kriminalunderrättelseverksamhet

Till polisens uppgifter hör att bedriva spaning och utredning i fråga om brott som hör under allmänt åtal. En annan viktig uppgift för polisen är att förebygga störningar av den allmänna ordningen och säkerheten. Polisens verksamhet för att förebygga, upptäcka och beivra brott kan bedrivas inom ramen för en förundersökning enligt rättegångsbalkens regler, men kan också utgöra verksamhet som faller utanför en förundersökning. Den verksamhet som förekommer hos polisen innan förundersökningen inleds brukar benämnas kriminalunderrättelseverksamhet eller förspaning. Den innebär i korthet att polisen samlar in och bearbetar uppgifter om personer som kan antas ägna sig åt brottslig verksamhet utan att det finns misstanke om något konkret brott. Kriminalunderrättelseverksamheten bedrivs med stöd av de allmänna bestämmelserna i 2 § polislagen (1984:387). Några närmare bestämmelser om denna verksamhet finns inte.

Kriminalunderrättelseverksamhet har i många sammanhang framhållits som en av de effektivare metoderna för att bekämpa internationell eller annan kvalificerad brottslighet. Underrättelseverksamheten fyller inte bara en viktig funktion för den nationella brottsbekämpningen utan är viktig även i internationella sammanhang.

11.2 Behovet av lagstiftning

Polisen har i dag tillgång till modern informationsteknik. Många polismyndigheter för med Datainspektionens tillstånd förundersökningsregister som hjälpmedel för att lagra, systematisera och återvinna uppgifter i förundersökningar med komplicerat och omfattande utredningsmaterial. När det gäller hanteringen av personuppgifter av underrättelsekaraktär är polisen däremot hänvisad till manuella register. Det är hittills bara Säkerhetspolisen och Rikspolisstyrelsens finanspolis som getts rätt att utnyttja datorstöd i underrättelsearbetet.

Rikspolisstyrelsen ansökte år 1991 hos Datainspektionen om tillstånd att föra ett förspaningsregister med stöd av ADB. Registret skulle enligt ansökningen användas för spanings- och utredningsinsatser rörande grov och svårupptäckt brottslighet. Datainspektionen avslog ansökningen. Rikspolisstyrelsen överklagade beslutet till regeringen som meddelade beslut den 14 november 1991. Regeringen avslog överklagandet. Enligt beslutet gällde frågan om polisunderrättelseregister den svåra avvägningen mellan intresset av skyddet för den enskildas integritet och vikten av en effektiv brottsbekämpning. Den dåvarande regeringen ansåg att den avvägningen borde göras i samband med översynen av polisregisterlagstiftningen. Det är nu dags att göra de avvägningar som behövs.

11.3 Tullens rätt att föra register för underrättelseverksamhet

Tullen har sedan den 1 januari 1998 rätt att föra datoriserade register för underrättelseverksamhet avseende allvarlig brottslighet (prop. 1997/98:11, bet. 1997/98:SkU08, rskr. 1997/98:74 samt lagen [1997:1058] om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet). I den proposition som låg till grund för lagstiftningen uttalade regeringen att det informationsflöde som tullens underrättelseverksamhet hanterar i dag är så omfattande att det är en närmast hopplös uppgift att på manuell väg behandla informationsflödet på ett effektivt sätt så att nödvändiga analyser och prioriteringar kan göras. Regeringen anförde att användningen av datorteknik i denna verksamhet ger sådana effektivitetsvinster att datoriserade register innehållande personuppgifter bör tillåtas. Regeringen framhöll vidare att en effektivare underrättelseverksamhet även är en viktig kompensatorisk åtgärd med hänsyn till Sveriges medlemskap i EU och de effekter det fått för gränskontrollen (a. prop. s.38 f.)

11.4 Polisen får möjlighet till automatiserad behandling av uppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet

Prop. 1997/98:97

Regeringens förslag: Polisen får möjlighet att under vissa förutsättningar i kriminalunderrättelseverksamhet

1. utföra automatiserad behandling av personuppgifter i särskilda undersökningar,
2. föra datoriserade kriminalunderrättelseregister.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Remissinstanserna är i huvudsak positiva till förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Kriminalunderrättelseverksamhet bedrivs på alla nivåer inom polisväsendet, inte minst i det vardagliga polisarbetet ute på fältet. Genom egna iakttagelser, tips eller upplysningar samlar polisen fortlöpande in sådan information som ger anledning att misstänka att brottslig verksamhet förekommer. Det internationella samarbetet på brottsbekämpningens område leder också till att polisen får information av sådant slag. Underrättelseverksamhet innebär att polisen samlar in och bearbetar uppgifter som tyder på brottslig verksamhet utan att det finns någon misstanke om ett konkret brott. Uppgifterna bevaras och bearbetas för att i ett senare skede kunna komma till nytta i polisens brottsbekämpande verksamhet. Kriminalunderrättelseverksamhet har i många sammanhang framhållits som en av de effektivare metoderna när det gäller bekämpning av internationell eller annan kvalificerad brottslighet.

Den allt mer välorganiserade och gränsöverskridande brottsligheten gör det angeläget att polisen har tillgång till effektiva hjälpmedel för att brott skall kunna upptäckas och förhindras. En utbyggd underrättelseverksamhet och användning av modern informationsteknik är därför grundläggande för att verksamheten skall fungera. Inte minst i det internationella samarbetet med brottsbekämpning tillmäts utvecklingen av informationsteknik stor betydelse. I EU-arbetet hyser man stora förhoppningar om att ett informationsutbyte och samarbete med hjälp av informationsteknik skall kunna bidra till att myndigheterna effektivare kan ingripa mot den allvarliga och internationella brottsligheten. Av avsnitt 5.4 har framgått att såväl Europokonventionen som Schengenavtalet bygger på att nödvändiga och relevanta uppgifter kan utväxlas mellan medlemsstaterna med hjälp av modern informationsteknik. Om polisen får rätt att använda tillgänglig informationsteknik, skulle underrättelsearbetet kunna effektiviseras avsevärt. Vi föreslår därför att polisen, på motsvarande sätt som tullen numera får, skall få rätt att dels behandla personuppgifter automatiserat i särskilda undersökningar, dels löpande föra kriminalunderrättelseregister.

Vid utformandet av de regler som skall gälla för automatiserad behandling av personuppgifter måste integritetsfrågorna ställas i förgrunden. En utgångspunkt är härvid bestämmelserna i 2 kap. 3 § andra stycket regeringsformen att en person i den utsträckning som föreskrivs i lag skall skyddas mot att den personliga integriteten kränks genom att uppgifter om honom eller henne registreras med hjälp av automatiserad

databehandling. Generella bestämmelser om tillåten behandling av personuppgifter finns för närvarande i datalagen (1973:289). I avsnitt 5.2 har vi redogjort för vår proposition med förslag till personuppgiftslag som skall ersätta datalagen. Personuppgiftslagens bestämmelser innebär i och för sig att det – så länge de allmänna bestämmelserna för behandling av uppgifter är uppfyllda – skulle vara möjligt för polisen att behandla personuppgifter av underrättelsekaraktär automatiserat, såväl i särskilda undersökningar, som i datoriserade underrättelseregister. Detta innebär emellertid ofrånkomligen ett ökat intrång i den personliga integriteten i förhållande till vad som gäller idag. Behovet av datorstöd i polisens underrättelseverksamhet måste därför noga vägas mot integritets-skyddsintresset. Det är därför regeringens uppfattning att det behövs särskilda bestämmelser om automatiserad behandling av uppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet. För att minska risken för kränkningar av den personliga integriteten som en automatiserad behandling av uppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet kan innebära bör det krävas att underrättelseverksamheten bedrivs på en viss nivå. Användningen av datorstöd i underrättelseverksamhet bör vidare förbehållas den allvarliga brottsligheten. Regeringen anser att det är av stor vikt att bestämmelserna utformas på ett sådant sätt att de kan accepteras av allmänheten som ett nödvändigt redskap i kampen mot den allvarligare brottsligheten.

I det följande behandlas först vissa förutsättningar för automatiserad behandling av uppgifter som enligt förslaget skall gälla för såväl särskilda undersökningar som kriminalunderrättelseregister. Det gäller definitionen av underrättelseverksamhet (avsnitt 11.5) och kravet på allvarlig brottslighet (avsnitt 11.6). Därefter följer en närmare redogörelse för förslagen till automatiserad behandling av uppgifter i särskilda undersökningar (avsnitt 11.7) och kriminalunderrättelseregister (avsnitt 11.8). Kapitlet avslutas med en redogörelse för behovet av insyn och kontroll (avsnitt 11.9).

11.5 Underrättelseverksamhet definieras

Regeringens förslag: Med underrättelseverksamhet skall avses sådan polisverksamhet som består i att samla in och bearbeta information för att klarlägga om brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas och som inte utgör förundersökning enligt 23 kap. rättegångsbalken. Med kriminalunderrättelseverksamhet skall avses annan underrättelseverksamhet än den som bedrivs av Säkerhetspolisen.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har i huvudsak inte haft något att erinra mot utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag: Som tidigare konstaterats finns det inte några särskilda bestämmelser som reglerar polisens underrättelseverksamhet. Det finns därför inte heller någon definition av vad som avses med underrättelseverksamhet.

Den reglering vi nu föreslår syftar till att ge polisen möjlighet att behandla uppgifter under det arbete som bedrivs innan det finns någon misstanke om ett konkret brott, men väl misstanke om brottslighet.

Om misstankarna blivit så påtagliga att det finns anledning att anta att ett brott som hör under allmänt åtal har förövats skall, enligt 23 kap. 1 § rättegångsbalken, förundersökning inledas. Förundersökningsförfarandet är noggrant reglerat i rättegångsbalken. Vi har tidigare konstaterat att polisen under förundersökningen bör få behandla personuppgifter i enlighet med de allmänna förutsättningarna i personuppgiftslagen (se avsnitt 10.2).

De bestämmelser vi nu föreslår tar i stället sikte på den verksamhet polisen bedriver för att klarlägga om brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas. I lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet definieras underrättelseverksamhet som verksamhet inom tullmyndighet som består i att samla och bearbeta information för att klarlägga om brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas och som inte utgör förundersökning enligt lagen (1960:418) om straff för varusmuggling eller 23 kap. rättegångsbalken. Underrättelseverksamhet bör lämpligen definieras på motsvarande sätt i den lag vi nu föreslår.

Underrättelseverksamhet bedrivs också av Säkerhetspolisen. I avsnitt 13 redogörs för Säkerhetspolisens möjligheter att behandla uppgifter automatiserat. För att särskilja den underrättelseverksamhet som bedrivs av Säkerhetspolisen från den som bedrivs av polisen i övrigt delar regeringen utredningens förslag att kriminalunderrättelseverksamhet bör användas som beteckning på sådan polisiär underrättelseverksamhet som inte bedrivs av Säkerhetspolisen.

11.6 Kravet på allvarlig brottslighet

Regeringens förslag: Automatiserad behandling av personuppgifter i särskilda undersökningar eller kriminalunderrättelseregister får förekomma endast vid kriminalunderrättelseverksamhet som avser misstanke om allvarlig brottslighet. Med allvarlig brottslighet avses brottslighet för vilken är föreskrivet fängelse i två år eller längre.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningens förslag innehåller emellertid ingen definition av vad som avses med allvarlig brottslighet.

Remissinstanserna har framfört tämligen omfattande kritik mot att begreppet allvarlig brottslighet inte har definierats.

Skälen för regeringens förslag: Automatiserad behandling av personuppgifter underlättar och effektiviserar det brottsbekämpande arbetet väsentligt. Med automatiserad behandling av uppgifterna får polisen en helt annan möjlighet att bearbeta och sammanställa uppgifter än vid manuell behandling. Automatiserad behandling innebär emellertid också ökade risker för kränkningar av den personliga integriteten. Att utan inskränkningar tillåta automatiserad behandling av personuppgifter, som ännu inte lett till misstanke om något konkret brott, kan därför inte

komma ifråga. Med hänsyn till den personliga integriteten bör registrering och annan automatiserad behandling av personuppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet, såsom utredningen föreslagit, förbehållas den allvarliga brottsligheten. Det är viktigt att avgränsa vilka uppgifter som får behandlas automatiskt. Regeringen instämmer i remissinstansernas uppfattning att en definition av begreppet allvarlig brottslighet bör föras in i lagen.

Som ovan redovisats kännetecknas underrättelseverksamhet av att det är fråga om verksamhet som bedrivs i ett skede där man ännu inte har misstankar som är så uttalade att det finns misstanke om ett konkret brott men väl misstanke om brottslighet. Eftersom kopplingen till ett konkret brott saknas blir uppgiften att definiera begreppet allvarlig brottslighet en tämligen komplicerad fråga.

En avgränsning av brottstyper kan ske på olika sätt, exempelvis genom att man använder en s.k. brottskatalog där lagtexten innehåller en uttömmande uppräkningslista av de brott som avses. Utredningen har beskrivit begreppet såsom brottslighet med högt straffvärde eller brottslighet som är allvarlig på grund av sin omfattning. Det är emellertid i praktiken inte möjligt att göra en bedömning av straffvärdet på ett stadium när omständigheterna är så oklara att det ännu inte finns misstanke om något konkret brott.

En annan lösning är att knyta an till straffskalorna. En sådan ordning är mer överskådlig än en brottskatalog. En teknik som kan användas vid en sådan lösning är att utgå från det minimistraff som är föreskrivet för brottet. På så sätt undviker man att brott, för vilka straffskalan är vid, omfattas av bestämmelsen när brottet i det enskilda fallet är mindre grovt vilket utgör en garanti för att endast de verkligt grova brotten kommer att omfattas.

Regeringen delar den uppfattning som framhållits av utredningen och som även betonats av vissa remissinstanser, att användningen av datorstöd bör begränsas till de verkligt allvarliga fallen. Med denna utgångspunkt skulle en avgränsning som sker genom angivande av ett visst minimistraff vara att föredra. En sådan lösning skulle emellertid enligt regeringens uppfattning begränsa möjligheterna till registrering i alltför stor utsträckning. Misstankar om brottslighet som kan antas innefatta brott som sker i stor omfattning måste t.ex. i vissa fall anses vara av så allvarligt slag att de bör omfattas av begreppet trots att misstanke om brottslighet som kan antas innefatta endast enstaka brott av motsvarande slag inte bör göra det.

En definition bör därför i stället, på motsvarande sätt som i lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet, utformas på så sätt att begreppet allvarlig brottslighet är verksamhet som innefattar brott för vilket är föreskrivet fängelse i två år eller däröver. Det är således tillräckligt att fängelse i två år ingår i straffskalan för brottet.

11.7 Automatiserad behandling av personuppgifter i särskilda undersökningar

Prop. 1997/98:97

I delbetänkandet Kriminalunderrättelseregister, DNA-register (SOU 1996:35) lade utredningen fram ett förslag till författningsreglering av kriminalunderrättelseregister. I slutbetänkandet har utredningen, till följd av den av Datalagskommittén föreslagna nya persondatalagen, gjort vissa andra bedömningar även såvitt avser de redan föreslagna underrättelseregistren. Bestämmelserna om behandling av personuppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet motsvarar i huvudsak reglerna om analysregister i delbetänkandet. I slutbetänkandet har utredningen gjort bedömningen att ett analysregister inte utgör ett register i egentlig mening eftersom det i praktiken är frågan om automatiserad handläggning av vissa undersökningar. Utredningen använder sig därför inte längre av begreppet analysregister utan lämnar istället förslag till vissa bestämmelser om hur uppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet skall behandlas. I sak motsvarar dessa bestämmelser de som föreslagits beträffande analysregistren.

11.7.1 Ändamålet med behandlingen

Regeringens förslag: Automatiserad behandling av personuppgifter skall endast få förekomma i särskilda undersökningar i syfte att ge underlag för beslut om förundersökning eller om särskilda åtgärder för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm, Domstolsverket och Juridiska fakulteten vid Lunds universitet*, anser att ändamålsbestämmelserna är för allmänt hållna. Övriga remissinstanser lämnar förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Kriminalunderrättelseverksamhet bedrivs, som nämnts, på alla nivåer inom polisväsendet, inte minst i det vardagliga polisarbetet ute på fältet. Det kan t.ex. handla om kartlägga narkotikans vägar eller beskriva strukturen av viss organiserad brottslighet. Genom egna iakttagelser, tips eller upplysningar samlar polisen fortlöpande in sådan information som ger anledning att misstänka att brottslig verksamhet förekommer. Det internationella samarbetet på brottsbekämpningens område leder också till att polisen får information av sådant slag. Polisen kommer t.ex. i framtiden att kunna få uppgifter från Europol. Den information polisen får i sin spaningsverksamhet innehåller ofta uppgifter som tyder på brottslig verksamhet utan att det finns någon misstanke om ett konkret brott.

Kriminalunderrättelseverksamheten kännetecknas av att uppgifter, som var för sig inte är tillräckliga för att utgöra brott, bevaras, bearbetas och analyseras i särskilda undersökningar för att i ett senare skede kunna användas i en förundersökning eller annan åtgärd för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott. Sådana särskilda undersökningar kan t.ex. inledas för att undersöka restaurangverksamheten i en viss stad, för att

kartlägga narkotikans vägar för att komma åt en narkotikaliga eller för att kartlägga ekonomiska transaktioner i syfte att komma åt eventuellt bakomliggande brottslighet. I en sådan särskild undersökning samlas en mängd uppgifter in. Självklart innehåller en särskild undersökning inte bara uppgifter om misstänkta personer. Alla uppgifter som på något sätt har samband med den undersökning som bedrivs bearbetas. Med gällande lagstiftning får polisen inte använda sig av den hjälp informationstekniken erbjuder. Allt arbete måste därför göras manuellt.

För att polisen skall kunna bedriva kriminalunderrättelseverksamheten mer rationellt än i dag bör polisen, på motsvarande sätt som tullen nyligen fått, få rätt att använda informationsteknik som stöd i analysarbetet. Automatiserad behandling av personuppgifter bör därför få förekomma, t.ex. genom tillfälliga analysregister, i särskilda undersökningar som bedrivs. Ändamålet med behandlingen av uppgifterna i sådana undersökningar bör vara att bearbeta och analysera inhämtat material för att få fram så mycket information att det finns tillräckligt underlag för att kunna meddela beslut om förundersökning eller om särskilda åtgärder för att förebygga eller förhindra brott.

Några remissinstanser har ansett att en sådan ändamålsbestämmelse är för allmänt hållen. Syftet med en ändamålsbestämmelse är att ange en yttersta ram inom vilken uppgifterna får behandlas. Det ligger i sakens natur att ändamålsbestämmelser ofta måste formuleras tämligen generell.

11.7.2 Förutsättningar för automatiserad behandling av personuppgifter

Regeringens förslag: Helt eller delvis automatiserad behandling av personuppgifter tillåts om det finns anledning att anta att allvarlig brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas och en särskild undersökning av underrättelsekaraktär har inletts. Begreppet särskild undersökning definieras.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Det har framförts viss kritik mot att beslutet att inrätta ett analysregister har kopplats till den förutsättningen att det fattats ett beslut om särskild undersökning eftersom det enligt gällande lagstiftning inte krävs något formellt beslut för att inleda en särskild undersökning. *Datainspektionen och Länsstyrelsen i Stockholms län* anser att kravet på sannolikhetsgrad för att uppgifterna skall få registreras bör framgå av lagtexten

Skälen för regeringens förslag: Av integritetsskäl är det nödvändigt att tydligt avgränsa de fall när automatiserad behandling av personuppgifter skall tillåtas i kriminalunderrättelseverksamhet. Utredningen har föreslagit att uppgifter bör få behandlas automatiskt endast av Rikspolisstyrelsen och de polismyndigheter där en länspolismästare är chef och endast under förutsättning att en särskild undersökning rörande viss allvarlig brottslighet inletts. Från och med den 1 april 1998 kommer det inte att finnas några polismyndigheter som inte har en länspolismästare

som chef. Alla polismyndigheter bör därför få möjlighet till automatiserad behandling av uppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet.

Kriminalunderrättelseverksamhet är som nämnts inte lagreglerad. Vissa remissinstanser har därför kritiserat att rätten att behandla personuppgifter automatiskt har knutits till inrättandet av en särskild utredning. *Länsstyrelsen i Stockholms län* framhåller t.ex. att det inte fordras något formellt myndighetsbeslut för att inleda ett underrättelseprojekt.

Att kriminalunderrättelseverksamheten inte är lagreglerad innebär emellertid inte att den bedrivs helt utan styrning. Även om inledandet av en särskild undersökning inte förutsätter något formellt beslut, så bedrivs arbetet vid Rikspolisstyrelsens och polismyndigheternas underrättelseenheter i praktiken i form av särskilda undersökningar för preciserade ändamål. Regeringen delar därför utredningens bedömning att automatiserad behandling av personuppgifter endast bör få förekomma i särskilda undersökningar. Det motsvarar för övrigt också vad som gäller beträffande tullens rätt att föra analysregister enligt lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet.

För att klart avgränsa när de känsliga personuppgifter det är frågan om i polisens underrättelseverksamhet skall få behandlas automatiserat bör det enligt regeringens bedömning krävas ett beslut av polismyndigheten. Lagtexten bör därför förtydligas så att detta klart framgår. Det bör vidare av lagen framgå vad som avses med en särskild undersökning. I lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet har särskild undersökning definierats som en undersökning i underrättelseverksamhet som innebär insamling, bearbetning och analys av uppgifter i syfte att ge underlag för beslut om förundersökningar eller om särskilda åtgärder för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott. En motsvarande definition bör tas in i den lag som nu föreslås.

En förutsättning för automatiserad behandling av personuppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet skall alltså vara att en särskild undersökning har inletts. En ytterligare förutsättning för automatiserad behandling skall, som tidigare nämnts, vara att verksamheten är inriktad mot allvarlig brottslighet. I avsnitt 11.6 har regeringen redogjort för sin uppfattning att det med allvarlig brottslig verksamhet skall avses verksamhet som innefattar brott för vilket är föreskrivet fängelse två år eller däröver. Det bör därför finnas anledning att anta att viss sådan brottslighet har utövats eller kan komma att utövas. Detta bör komma till uttryck i lagtexten.

Sammanfattningsvis förslår således regeringen att automatiserad behandling av personuppgifter tillåts om det finns anledning att anta att allvarlig brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas och en särskild undersökning, som innebär insamling, bearbetning och analys av uppgifter i syfte att ge underlag för beslut om förundersökning eller om särskilda åtgärder för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott, har inletts.

11.7.3 Beslut om att inleda automatiserad behandling av personuppgifter

Prop. 1997/98:97

Regeringens förslag: Ett beslut om att inleda automatiserad behandling av personuppgifter skall innehålla uppgifter om ändamålet med behandlingen och de föreskrifter i övrigt som behövs för att förebygga otillbörligt intrång i den registrerades personlig integritet. De uppgifter som behandlas skall i regel gallras senast ett år efter att beslutet att inrätta en särskild undersökning fattades.

Rikspolisstyrelsen skall föra en central förteckning över beslut att behandla personuppgifter i underrättelseverksamhet.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att det av beslutet skall framgå när den särskilda undersökningen skall vara avslutad. Utredningen föreslår däremot ingen gallringsbestämmelse. I övrigt överensstämmer utredningens förslag med regeringens.

Remissinstanserna: *Datainspektionen* har framfört kritik mot att någon gallringsbestämmelse inte föreslås.

Skälen för regeringens förslag: Regeringen delar utredningens uppfattning att det är av stor vikt att man i samband med beslutet att inleda en behandling av personuppgifter i en särskild undersökning anger ett så preciserat ändamål för behandlingen som möjligt och att det då även meddelas föreskrifter som behövs för att förebygga intrång i den personliga integriteten.

När en särskild undersökning inleds kan det vara svårt att göra en bedömning av hur lång tid undersökningen kommer att ta. Regeringen anser därför inte att det är meningsfullt att föreskriva att det redan på detta stadium skall anges när undersökningen avses vara avslutad. Det är däremot av särskild betydelse ur integritetsskyddssynpunkt att behandlingen normalt bara får en kort varaktighet i tiden. Det kan garanteras genom att det, på motsvarande sätt som i lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet, införs en bestämmelse om att uppgifter som behandlas skall gallras senast ett år efter det att beslutet att inleda behandlingen fattades. Precis som enligt nyss nämnda lag, bör uppgifterna få behandlas under längre tid, om det är av särskild betydelse för att den särskilda undersökningen skall kunna avslutas.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, bör få meddela föreskrifter om att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

För att underlätta kontroll och tillsyn av den behandling av personuppgifter som förekommer inom underrättelsetjänsten skall Rikspolisstyrelsen föra en central förteckning över samtliga beslut att behandla personuppgifter i underrättelseverksamhet. Denna förteckning bör också kunna användas av polisen för att samordna de undersökningar som bedrivs.

Regeringens förslag: Alla uppgifter som är nödvändiga för ändamålet med den särskilda undersökningen får behandlas. Om uppgifter om en person som det inte finns någon misstanke mot behandlas skall uppgiften förses med en anteckning om detta förhållande. Till en sådan behandling får uppgifter inte inhämtas automatiserat från någon annan myndighet än polismyndighet eller tullmyndighet.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens. Utredningen föreslår däremot inte någon bestämmelse om att det av de uppgifter som behandlas skall framgå om det inte finns någon misstanke mot en person.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, t.ex. *Hovrätten över Skåne och Blekinge*, *Domstolsverket* och *Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet* har framfört kritik mot att det inte görs någon skillnad mellan personer som inte är misstänkta för brottslighet och sådana som är det. *Sveriges domareförbund* anser att det bör övervägas om det inte bör föreligga någon misstanke om brottslig verksamhet för att en person skall kunna registreras i ett analysregister. *Datainspektionen* påpekar att det behövs bestämmelser som begränsar möjligheten till sambearbetning med andra register.

Skälen för regeringens förslag: Av personuppgiftslagen följer att personuppgifter endast får samlas in för särskilt angivna och berättigade ändamål och att uppgifterna inte får behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna samlades in. Några särskilda bestämmelser om att endast de uppgifter får behandlas som är nödvändiga för ändamålet med den särskilda undersökningen behövs därför inte i den lag som nu föreslås.

Syftet med automatiserad behandling av personuppgifter i särskilda undersökningar i kriminalunderrättelseverksamhet är att polisen skall få ett verktyg för att bearbeta och analysera insamlat material för att få fram ett underlag som är tillräckligt för ett beslut om att inleda en förundersökning eller som underlag för operativa insatser för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott. Det medför att det kan bli frågan om att behandla även uppgifter om personer som det i och för sig inte finns någon misstanke mot, t.ex. anhöriga eller arbetskamrater. Det innebär ofrånkomligen ett stort intrång i den personliga integriteten. Det är därför viktigt att tillgången till uppgifterna begränsas till en särskild personkrets. I princip är det bara de tjänstemän som arbetar med den särskilda undersökningen som bör ha tillgång till uppgifterna. En uppgift bör emellertid också kunna lämnas till en annan polisman om den har betydelse för någon annan utredning eller undersökning. Regeringen kommer att utfärda föreskrifter om vem som skall ha tillgång till uppgifter som behandlas inom polismyndigheten.

Regeringen delar den uppfattning som framförts från remissgången, att det bör göras skillnad mellan personer som är misstänkta för brottslighet och de som inte är det. Detta måste emellertid göras på ett sådant sätt så att syftet med behandlingen inte går förlorat. Regeringen anser inte att det är ändamålsenligt att såsom *Hovrätten för Skåne och Blekinge* föreslagit

ställa upp ett krav på att det för behandling av uppgifter om icke misstänkta personer skall finnas särskilda skäl. Det kan inledningsvis vara mycket svårt att avgöra vilka uppgifter som kan komma att bli av betydelse. En sådan lösning torde dessutom innebära en alltför stor effektivitetsförlust. Regeringen anser det däremot vara en lämplig lösning att uppgifter om personer som själva inte är misstänkta för brottslighet förses med en anteckning om att de inte är misstänkta. På så sätt kan det integritetsintrång som den automatiserade behandlingen innebär för en icke misstänkt person begränsas utan att ändamålet med registret går förlorat.

Enligt personuppgiftslagen får uppgifter inte behandlas för något ändamål som är oförenligt med det för vilket uppgifterna hämtades in. Enligt regeringens bedömning är det med hänsyn till detta inte nödvändigt att, såsom *Datainspektionen* föreslagit, införa någon särskild bestämmelse som begränsar sambearbetningen med andra register.

11.8 Kriminalunderrättelseregister

11.8.1 Ändamålet med ett kriminalunderrättelseregister

Regeringens förslag: Kriminalunderrättelseregister skall få användas för att ge underlag för särskilda undersökningar avseende allvarlig brottslig verksamhet samt för att underlätta tillgången till allmänna uppgifter med anknytning till underrättelseverksamhet.

Utredningens förslag: Kriminalunderrättelseregister skall få användas för att ge underlag för särskilda undersökningar av underrättelsekaraktär.

Remissinstanserna: Det har framförts viss kritik mot att begreppet särskild undersökning använts för att ange ändamålet med registret eftersom begreppet inte är definierat. *Kammarrätten i Stockholm, Domstolsverket och Juridiska fakulteten vid Lunds universitet*, anser att ändamålsbestämmelserna är för allmänt hållna.

Skälen för regeringens förslag: Kriminalunderrättelseverksamhet bedrivs inte enbart i särskilda undersökningar. Genom iakttagelser, tips eller upplysningar samlar polisen oavbrutet in information som ger anledning att misstänka att brottslig verksamhet förekommer även om något konkret brott inte är känt och att grund för att inleda förundersökning således inte föreligger. Det internationella samarbetet på brottsbekämpningens område leder också till att polisen får uppgifter från utländska polismyndigheter som tyder på att svenska medborgare ägnar sig åt brottslig verksamhet. Sådan information kan komma att få betydelse längre fram, när andra uppgifter tillkommit. Uppgifterna kan då tillsammans göra att det finns skäl att inleda en särskild undersökning. Det är därför viktigt att sådan information kan tas till vara, inte bara manuellt utan också med datorstöd. Polisen har därför, på samma sätt som tullen, behov av att få spara och lagra den information som inhämtats i underrättelseverksamhet i datoriserade underrättelseregister. Polisens behov av sådana register måste anses väga tyngre än det intrång i den enskildes personliga integritet en registrering innebär. Regeringen

anser därför att även polisen bör få föra underrättelseregister i sin underrättelseverksamhet.

Ett ändamål med kriminalunderrättelseregistren bör, som utredningen föreslagit, vara att utgöra underlag för beslut om inledande av särskilda undersökningar rörande allvarlig brottslig verksamhet. I samband med att regeringen föreslog att tullen skulle få inrätta datoriserade underrättelseregister uttalade regeringen att ett sådant register med fördel även kan användas för uppgifter av strategisk karaktär, såsom t.ex. uppgifter som inhämtas om nya brottsmetoder och smugglingsvägar samt trender och uppgifter från utlandet som kan vara av betydelse för underrättelseverksamheten (prop. 1997/98:11 s. 42). Enligt lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet skall underrättelseregistret således även få användas för att underlätta tillgången till allmänna uppgifter med anknytning till underrättelseverksamhet. Även polisens underrättelseregister bör få användas för detta ändamål.

Det ligger i sakens natur att ändamålsbestämmelser ofta måste formuleras tämligen generellt. En allmänt hållen ändamålsbestämmelse förutsätter emellertid närmare bestämmelser om vilka uppgifter ett register skall få innehålla. I följande avsnitt återkommer vi till denna fråga.

11.8.2 Registrering av personuppgifter i kriminalunderrättelseregister

Regeringens förslag: I ett kriminalunderrättelseregister får uppgifter som kan hänföra sig till en enskild person föras in endast om uppgifterna ger anledning att anta att allvarlig brottslighet utövats eller kan komma att utövas och den som avses med uppgifterna skäligen kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva den allvarliga brottsligheten.

Uppgifter om transportmedel eller om varor som kan antas ha samband med allvarlig brottslig verksamhet eller om hjälpmedel som kan antas ha använts i samband med sådan verksamhet får registreras även om de kan hänföras till en person som det inte finns någon misstanke mot. En sådan uppgift skall föras med en anteckning om att det inte finns någon misstanke mot personen.

Utredningens förslag: I ett kriminalunderrättelseregister får föras in uppgifter som kan hänföras till en enskild person endast om den som avses med uppgiften på konkreta grunder kan antas ägna sig åt eller ha ägnat sig åt allvarlig brottslighet eller kan komma att begå allvarliga brott.

Remissinstanserna: Från polis- och åklagarhåll har framförts kritik dels mot att kravet på graden av misstanke om brottslighet för att registrering av personuppgifter skall vara möjlig har satts för högt, dels mot att det inte skall vara möjligt att registrera uppgifter som indirekt är hänförliga till en person. *Juridiska institutionen vid Lunds universitet* har ifrågasatt om det är ändamålsenligt att introducera ett nytt begrepp för angivande av misstankegrad.

Skälen för regeringens förslag: Ett grundläggande krav för behandling av personuppgifter enligt personuppgiftslagen är att uppgifter samlas

in bara för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. För att uppgifter skall få föras in i registret krävs det alltså att de är nödvändiga för registrets ändamål.

Vid bedömningen av vilka personuppgifter ett kriminalunderrättelseregister bör få innehålla måste man beakta att det är frågan om uppgifter som är integritetskänsliga för den enskilde. För att syftet med registret inte skall bli allt för begränsat kommer de poliser som har behov av uppgifterna i sitt arbete att få tillgång till dem. Det rör sig här om en betydligt vidare personkrets än de som bör få rätt att ta del av de uppgifter som behandlas i en särskild undersökning. Regeringen delar därför utredningens bedömning att det med hänsyn till den personliga integriteten bör uppställas ett krav på skäligen misstanke om att en person har utövat eller kan komma att utöva allvarlig brottslig verksamhet.

För att undvika sammanblandningen med reglerna om förundersökning har utredningen använt sig av uttrycket ”på konkreta grunder antas vara delaktig i” för att formulera den grad av misstanke om allvarlig brottslighet som skall gälla för att registrering skall få ske. Lagrådet har vid sin granskning av lagen om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet dock förordat att misstankegraden uttrycks med formuleringen skäligen misstanke. Regeringen delade Lagrådets bedömning (prop 1997/98:11 s. 43 och 117). Den nu föreslagna bestämmelsen bör utformas på samma sätt.

Regeringen delar den uppfattning som framförts från vissa remissinstanser, att det även bör vara möjligt i vissa situationer att registrera s.k. indirekta personuppgifter trots att det inte finns någon misstanke om brottslighet mot den person uppgifterna hänför sig till. Tullen får i sitt underrättelseregister föra in uppgifter om transportmedel eller varor som kan antas ha samband med allvarlig brottslig verksamhet eller om hjälpmedel som kan antas ha använts i sådan verksamhet. Polisen bör ha motsvarande möjligheter. Detta överensstämmer också med vad som gäller enligt Europokonventionen.

Det kan exempelvis vara så att det framkommer omständigheter som gör att en person måste anses vara skäligen misstänkt för att utöva viss brottslig verksamhet och att den misstänkta personen färdats i en bil. Det måste enligt regeringens uppfattning vara möjligt att registrera bilens registreringsnummer, trots att den tillhör en person som i och för sig inte är misstänkt för brottslighet. En förutsättning för en sådan registrering är dock att uppgiften förses med en anteckning om att personen ifråga inte är misstänkt och att uppgiften är nödvändig för registrets ändamål.

11.8.3 Den närmare regleringen av innehållet i registren

Regeringens förslag: I lagen anges vilka typer av uppgifter som får registreras i ett kriminalunderrättelseregister.

Utredningen anser att frågan om vilka uppgifter registret skall innehålla bör överlämnas till regeringen.

Remissinstanserna: *Domstolsverket* och *Sveriges domareförbund* anser att det av lagen bör framgå vilka uppgifter som skall få registreras.

Södra Roslags tingsrätt anser att utrymmet för regeringen att meddela tillämpningsföreskrifter är allt för stort. *Juridiska fakulteten vid Lunds universitet* betecknar avsaknaden av specifika begränsningar om registeruppgifternas art beträffande personuppgifter som alls inte misstänks för brottslig verksamhet som en klar brist. *Rikspolisstyrelsen* pekar på att även andra uppgifter än rena identitetsuppgifter bör få registreras.

Skälen för regeringens förslag: Utredningen har inte närmare behandlat vilka uppgifter som skall kunna bli föremål för registrering. Regeringen anser emellertid att det är fråga om ur integritetssynpunkt så pass känsliga uppgifter att det av lagen bör framgå vilka uppgifter som får registreras. Vilka uppgifter som får registreras är helt avgörande när det gäller att bedöma hur integritetskänsliga kriminalunderrättelseregistren blir. Riksdagen bör därför få ta ställning till de föreslagna registrens innehåll.

Den personuppgift som i första hand bör få antecknas är självfallet uppgift om den misstänktes identitet, såsom namn, födelsenummer, medborgarskap och kön. Det bör vidare vara möjligt att anteckna kännetecken som är hänförliga till personen ifråga som kan möjliggöra identifiering. De omständigheter och händelser som ger anledning anta att den registrerade utövat eller kan komma att utöva allvarlig brottslighet bör, liksom varor, brotts hjälpmedel och transportmedel också få antecknas. Vidare bör polisen få anteckna varifrån uppgiften kommer. För att registret skall kunna var ett användbart hjälpmedel bör också få antecknas ärendenummer och hänvisningar till sådana särskilda undersökning där uppgifter om den registrerade behandlas, liksom hänvisningar till register som förs av polis- eller tullmyndighet där uppgifter om den registrerade förekommer.

11.8.4 Gallring av uppgifter

Regeringens förslag: Uppgifter i kriminalunderrättelseregistren skall gallras senast tre år efter det att en uppgift om personen som kan föranleda registrering sista gången infördes. Om det dessförinnan har inletts en särskild undersökning av underrättelsekaraktär får uppgifterna stå kvar tills undersökningen har avslutats.

Utredningens förslag: Uppgifter i kriminalunderrättelseregister skall gallras efter ett år.

Remissinstanserna: Det har framförts tämligen omfattande kritik från polis- och åklagar myndigheter mot den föreslagna fristen för gallring.

Skälen för regeringens förslag: De uppgifter som har registrerats i ett kriminalunderrättelseregister är sådana som bedömts vara så intressanta att de skall föras in i ett register i syfte att senare tillsammans med andra uppgifter kunna leda till en särskild undersökning av underrättelsekaraktär. Uppgifterna skall alltså lagras i registret i avvaktan på att ytterligare information skall inflyta. Det ligger i sakens natur att uppgifterna måste finnas i kvar i registret under en inte alltför begränsad tid för att polisen skall kunna dra någon nytta av registret. Samtidigt är det som framhållits från utredningens sida inte meningen att registren enbart skall

fungera som uppsamlingsplats för uppgifter som inte lett till en särskild undersökning. Den av utredningen föreslagna gallringsfristen ter sig emellertid alltför kort. De synpunkter som framförts från remissinstanserna i detta hänseende bör beaktas.

Enligt Europolkonventionen får uppgifterna i Europols register inte bevaras längre än nödvändigt för att Europol skall kunna utföra sina arbetsuppgifter. Huruvida det är nödvändigt att fortsätta att lagra uppgifterna skall undersökas senast tre år efter deras införande. Regeringen anser att det är lämpligt att reglerna om de svenska underrättelsesregistren motsvarar vad som gäller enligt Europolkonventionen. Uppgifterna i kriminalunderrättelsesregistren bör därför gallras senast tre år efter det att en uppgift sista gången infördes. Detta motsvarar också vad som gäller för tullens underrättelsesregister.

11.9 Behovet av insyn och kontroll

Regeringens bedömning: Justitieombudsmannens, Justitiekanslerns och Datainspektionens tillsyn bör vara tillräcklig för att garantera att det inte förekommer någon otillåten behandling av uppgifter.

Skälen för regeringens bedömning: Förslaget att polisen skall få möjlighet att behandla personuppgifter automatiserat i särskilda undersökningar och inrätta kriminalunderrättelsesregister förutsätter att det finns tillfredställande möjlighet till insyn i eller kontroll av registren och de uppgifter som behandlas på annat sätt. Det rör sig nämligen om uppgifter av särskilt känslig natur. För att skapa förståelse för att polisen skall få använda datorstöd som ett nödvändigt redskap i kampen mot den allvarliga brottsligheten är det av stor vikt att bestämmelserna utformas så att förtroendet för polisens verksamhet inte rubbas. Det är därför viktigt att den enskilde garanteras någon form av möjlighet till kontroll av registren. Som tidigare framgått anser vi därför inte att uppgifterna i registren skall vara belagda med absolut sekretess.

Personuppgiftslagen innehåller särskilda bestämmelser om säkerhet vid behandlingen av personuppgifter. Av dessa följer bl.a. att den personuppgiftsansvarige är skyldig att vidta lämpliga tekniska och organisatoriska åtgärder för att skydda personuppgifterna. Personuppgiftslagen innehåller vidare vissa bestämmelser om tillsynsmyndighetens befogenheter. Tillsynsmyndigheten skall bl.a. kunna meddela beslut om skyddsåtgärder i enskilda fall. Personuppgiftslagens bestämmelser om säkerhet och tillsyn gäller för såväl behandling av personuppgifter i särskilda undersökningar som för kriminalunderrättelsesregister.

De kontrollmöjligheter som finns genom den tillsyn Datainspektionen, Justitieombudsmannen och Justitiekanslern utövar bör enligt regeringens bedömning vara en fullgod garanti för att någon registrering av personuppgifter inte förekommer annat än när det är nödvändigt och ändamålsenligt.

Sedan den 1 juli 1996 finns det en särskild myndighet, Registernämnden, som bl.a. har till uppgift att följa Sakerhetspolisens registrering av uppgifter i polisregister. Regeringen har övervägt att även låta

Registernämnden utöva tillsyn över kriminalunderrättsregistren. Frågan om Registernämndens framtida uppgifter bör dock utredas i ett större sammanhang. Regeringen kommer dock noga att följa utvecklingen av kriminalunderrättsregistren och polisens behandling av uppgifter i kriminalunderrättsverksamhet.

12 DNA-register

12.1 Utgångspunkter för regeringens förslag

12.1.1 DNA-analys inom ramen för straffprocessen

Sedan lång tid tillbaka har polisen i samband med brottsutredningar använt sig av olika metoder för att identifiera personer som misstänks för brott. Man har bl.a. letat efter fingeravtryck och andra spår på brottsplatser och tagit olika prover från misstänkta personer för att kunna jämföra dem med vad man har funnit på en brottsplats. De olika tekniker för identifiering som man hittills har använt sig av kan vara till nytta både i det inledande skedet av en förundersökning, då man genom spaning försöker finna den misstänkte, och senare under utredningen då den misstänkte, genom att konfronteras med uppgifter som t.ex. tyder på att han har befunnit sig på brottsplatsen, kanske väljer att erkänna. Uppgifterna kan också användas som bevis i en senare rättegång. Metoder som innebär att man kan identifiera personer som har befunnit sig på en brottsplats kan naturligtvis också leda till att misstänkta frias från misstankar om brott.

De olika metoderna för identifiering av individer kan således utgöra betydelsefulla hjälpmedel i det brottsutredande arbetet. DNA-tekniken har i det här sammanhanget inneburit ett stort framsteg. DNA är ett ämne som finns i varje cell i människokroppen och som är sammansatt på ett sådant sätt att det, bortsett från enäggstvillingar, är unikt för varje individ. DNA kan utvinnas ur t.ex. blod, saliv, sperma eller hårstrån som man har funnit som fläckar på klädesplagg eller som spår på en brottsplats. Resultatet av en analys av det DNA som har utvunnits ur sådana fläckar eller spår kan sedan jämföras med analysresultat som avser prover som har tagits från den misstänkte. Med DNA-teknikens hjälp kan personer därför numera identifieras genom analys av mycket små mängder blod, saliv eller sperma eller genom analys av hårstrån. En beskrivning av hur DNA-analys går till och hur analysresultaten tolkas finns i utredningens delbetänkande Kriminalunderrättsregister, DNA-register (SOU 1996:35, s. 106 ff).

Enligt 2 kap. 6 § regeringsformen är varje medborgare gentemot det allmänna skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp. Uttrycket kroppsligt ingrepp innefattar bl.a. tagande av blodprov, fingeravtryck och andra åtgärder som faller under begreppet kroppsbesiktning. Skyddet mot påtvingat kroppsligt ingrepp får enligt 2 kap. 12 § regeringsformen begränsas enbart genom lag. En sådan begränsning får göras endast för att tillgodose ett ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle. Bestämmelser om sådan provtagning som behövs för att en DNA-analys

skall kunna genomföras mot en persons vilja finns i 28 kap. 12 § rättegångsbalken. Bestämmelsen innebär att den som skäligen kan misstänkas för brott på vilket fängelse kan följa, får kroppsbesiktigas för att söka efter föremål som kan tas i beslag eller annars för att utvärdera omständigheter som kan vara av betydelse för utredningen av brottet. I princip är alla sorters provtagningar och analyser tillåtna. Någon möjlighet att med tvång låta kroppsbesiktiga en målsägande i brottsutredande syfte finns inte. Trots det är DNA-analyser av spår på målsäganden tämligen vanliga. Det kräver dock att målsäganden samtycker till undersökningen. Undersökning av kroppsprodukter som påträffas utan samband med någon provtagning omfattas däremot inte av begreppet kroppsbesiktning (jfr prop. 1993/94:24 s. 46).

12.2 Europarådets rekommendation

Enligt artikel 8:1 i konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) har var och en rätt till skydd för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. I skyddet för den personliga integriteten ingår skydd mot kroppsvisitation och kroppsbesiktningar, skydd mot medicinska undersökningar, fotografering av misstänkta samt tagande av fingeravtryck och blodprov. Inskränkningar i det i artikel 8:1 föreskrivna skyddet godtas endast under förutsättning att de har stöd i lag och om de i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till bl.a. förebyggande av ordning eller brott.

1992 antog Europarådets ministerkommitté en rekommendation om användning av DNA-analys inom ramen för det straffrättsliga systemet (se bilaga 4 till delbetänkandet). Rekommendationen gäller för insamlandet av prover för användning av DNA-analys i syfte att identifiera en misstänkt eller någon annan person inom ramen för utredande och beivrande av brott. I rekommendationen anges att prover som har tagits för DNA-analys och uppgifter som har erhållits från sådan analys, inte får användas för något annat syfte. Prover som har tagits från levande personer i medicinskt bruk får enligt rekommendationen inte användas för utredande eller beivrande av brott, annat än under förutsättningar som anges i lag. I rekommendationen anges vidare att prover för DNA-analys bara får tas under de förutsättningar som anges i lag. Om det enligt lagen är tillåtet att ta prover utan samtycke från den misstänkte får sådan provtagning genomföras endast om det är försvarligt med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet. I rekommendation anges vidare att ett resultat av en DNA-analys som huvudregel bör förstöras när det inte längre behövs för det ändamål som det ursprungligen användes för. Om analysen avser en person som har dömts för ett allvarligt brott mot en persons liv eller hälsa, personliga integritet eller säkerhet bör analysresultatet dock få sparas längre. Analysresultat bör dessutom få sparas i samband med brott mot statens säkerhet.

DNA-analys kan användas både som ett hjälpmedel under utredning om ett brott och som bevis i rättegång. Analysresultaten ger ofta en god hjälp i utredningsarbetet och tillmäts som regel också stort värde i bevishänseende. Den fortlöpande utvecklingen av DNA-tekniken kommer med stor sannolikhet att göra analyserna till än mer tillförlitliga hjälpmedel. Användningen av informationsteknik skulle kunna öka effektiviteten. Med hjälp av datoriserade DNA-register skulle polisen kunna utnyttja DNA-tekniken redan på spaningsstadiet, dvs. innan misstankar har kunnat riktas mot en viss person. Om polisen fick rätt att inrätta ett DNA-register med uppgifter om människors DNA-profiler skulle spåranalyser t.ex. från en brottsplats kunna jämföras med DNA-profilerna i registret. Detta skulle kunna leda till att den person som lämnat spår på brottsplatsen snabbt identifierades, vilket naturligtvis underlättar förundersökning avsevärt.

Sett enbart ur utredningssynpunkt vore det värdefullt om ett DNA-register kunde innehålla uppgifter om alla dem som kan förväntas begå brott. Här gör sig dock integritetsskålen starkt gällande. Liksom i andra fall, då det är fråga om att underkasta människor provtagningar av olika slag eller att registrera uppgifter om deras personliga förhållanden i datoriserade register, krävs en noggrann avvägning mellan vad som är önskvärt av hänsyn till intresset av så effektiva brottsutredningar som möjligt och vad som kan accepteras med hänsyn till intresset av skydd för den personliga integriteten.

12.3 Register med uppgifter om DNA-analyser inrättas

Regeringens förslag: Två register med uppgifter om DNA-analyser får inrättas; ett som skall innehålla uppgifter om identifierade personer (DNA-registret) och ett som skall innehålla uppgifter som inte har kunnat hänföras till en viss person (spårregistret). Ändamålet med registren skall vara att underlätta identifiering av personer i samband med utredning om brott. Rikspolisstyrelsen skall vara personuppgiftsansvarig.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Statens kriminaltekniska laboratorium (SKL)* har dock haft invändningar mot förslaget att Rikspolisstyrelsen skall vara registeransvarig. Enligt *SKL* kommer uppgifter att läggas in i registren av *SKL*, som också är den enda myndighet inom polisväsendet som kan bedöma resultatet av en sökning i registren. *SKL* bör därför enligt myndighetens egen uppfattning vara ansvarig för registren.

Skälen för regeringens förslag: DNA-analys används för närvarande som hjälpmedel under utredning om brott och som bevis i rättegång. För att DNA-analys skall kunna användas i en brottsutredning måste det finnas möjlighet att dels analysera något spår från brottsplatsen, dels ta

jämförelseprov från den misstänkte. Utredningen måste alltså ha kommit så långt att man kan peka ut en viss person som misstänkt.

Polisen får för närvarande inte föra DNA-register. Om polisen fick möjlighet att samla de DNA-analyser som görs i datoriserade register med uppgifter om identifierade personer, skulle polisens arbete att identifiera den som lämnat spår på en brottsplats underlättas avsevärt. DNA-profilen i ett spår från en brottsplats skulle då kunna jämföras med DNA-profilerna i registret över identifierade personer. Om DNA-profilen finns registrerad sedan tidigare skulle polisen snabbt kunna identifiera vem som lämnat spår på en brottsplats. Detta skulle i sin tur förenkla och påskynda spaningsarbetet. Personuppgiftlagens bestämmelser skulle i och för sig vara tillräckliga för att ge polisen möjlighet att behandla uppgifter om DNA-analyser automatiserat. Ur integritetssynpunkt finns det dock skäl att begränsa sådana behandlingar. Polisdatalagen bör därför innehålla bestämmelser som anger under vilka förutsättningar polisen skall få behandla uppgifter om DNA-analyser automatiserat.

I framtiden kommer allt fler förundersökningar att föras helt automatiserat. Uppgifter om DNA-analyser bör därför, när det är nödvändigt, få behandlas automatiserat i sådan förundersökning eller särskild undersökning. För övrigt bör endast Rikspolisstyrelsen få behandla uppgifter om DNA-analyser automatiserat. I polisdatalagen bör förutsättningarna för en sådan behandling anges. Regeringen delar utredningens bedömning att Rikspolisstyrelsen bör få behandla uppgifter om vissa personers DNA-profiler i ett särskilt DNA-register i syfte att underlätta identifiering av personer i samband med utredning om brott. Av hänsyn till den personliga integriteten kan det dock inte bli frågan om att registrera alla som genomgått DNA-analys. Vi återkommer till denna fråga i nästa avsnitt.

Polisen bör också få lagra upplysningar om analysresultat som inte kan knytas till en bestämd person i ett särskilt spårregister. Uppgifter från ouppklarade brott kan då senare jämföras med t.ex. nya spår från andra brottsplatser. På så vis skulle samband mellan olika brott kunna klarläggas. Uppgifter i spårregistret kan också jämföras med uppgifter i DNA-registret och med uppgifter avseende misstänkta som inte finns antecknade i DNA-registret. Så som utredningen föreslagit bör därför även ett spårregister få inrättas. Även spårregistrets ändamål bör vara att underlätta identifiering av personer i samband med utredning om brott. Regeringen instämmer i utredningens uppfattning att spårregistret bör regleras i polisdatalagen, trots att registret inte kommer att innehålla några uppgifter om identifierbara personer.

Statens kriminaltekniska laboratorium (SKL) har ifrågasatt att Rikspolisstyrelsen skall vara ansvarig för registret. Enligt personuppgiftslagen är den som ensam eller tillsammans med andra bestämmer ändamålen med och medlen för behandlingen av personuppgifter personuppgiftsansvarig. Den helt avgörande delen av alla DNA-analyser i brottmål företas av SKL på uppdrag av polisen. För att kunna söka efter jämförbara analysresultat i ett ärende behöver SKL ha tillgång till registren. Det är emellertid bara på begäran av en polismyndighet och med anledning av ett visst ärende som SKL bör få göra sådana sökningar. DNA-registren kommer i första hand att föras för polisens verksamhet. Det är polisen som är skyldig att beivra brott och utreda om misstänkta gärningsmän kan

lagföras. För att en uppgift skall få registreras i DNA-registret skall det krävas en lagakraftvunnen dom (se avsnitt 12.4.1). I spårregistret skall uppgifter få tas in endast om det står klart att man inte har kunnat finna vem det är som har avsatt ett spår (se avsnitt 12.4.2). Även om det skulle ankomma på SKL att rent faktiskt lägga in analysresultat, har Rikspolisstyrelsen eller, efter delegation, den polismyndighet som ansvarar för en förundersökning, bättre förutsättningar att ansvara för bedömningen av om förutsättningarna för registrering föreligger. Regeringen anser därför att övervägande skäl talar för att Rikspolisstyrelsen skall vara personuppgiftsansvarig. Det blir således Rikspolisstyrelsen som får ansvara för att uppgifter registreras, används och gallras i överensstämmelse med lagen. Rikspolisstyrelsen, som enligt sin instruktion (förordning 1989:773, omtryckt 1996:55) är chefsmyndighet för SKL, bör däremot kunna uppdras åt SKL att svara för hanteringen av registren.

12.4 Registrens innehåll

12.4.1 DNA-registret

Regeringens förslag: DNA-registret skall innehålla uppgifter om resultatet av en DNA-analys som har gjorts under utredning av ett brott. Analysresultat skall få föras in i registret endast beträffande den som har dömts för ett allvarligt brott mot en persons liv eller hälsa, personliga integritet eller säkerhet eller för ett allvarligt allmänfarligt brott, som avses i 3, 4, 6, 8, 12 eller 17 kap. brottsbalken och det är fråga om ett brott på vilket det kan följa fängelse i mer än två år. Även den som dömts för försök, förberedelse, stämpling, anstiftan eller medhjälp till ett sådant brott skall kunna registreras.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen föreslår dock också att regeringen skall bemyndigas att utfärda föreskrifter om vilka brott som alltid skall registreras.

Remissinstanserna tillstyrker i huvudsak förslaget. *Södra Roslags tingsrätt* förordar att bestämmelsen om personregistrets innehåll ges en tydligare utformning vad gäller de typer av brott som skall kunna föranleda registrering. *Riksåklagaren* och *Åklagarmyndigheten i Malmö* har föreslagit att även den som fått åtalsunderlåtelse skall få registreras i DNA-registret. *Brottsförebyggande rådet* är tveksamt till förslaget att även mindre allvarlig brottslighet skall få föranleda registrering. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* anser att personregistret skall få innehålla uppgift även om dem som har dömts för lindrigare sexualbrott eller för narkotikabrott på vilket kan följa fängelse i två år.

Skälen för regeringens förslag

Brott som skall få föranleda registrering

Ändamålet med DNA-registret tillgodoses självfallet i högre grad ju mer omfattande registret blir. Återfall i brott är vanliga och möjligheterna att

identifiera den som avsatt spår på en brottsplats ökar om en vidlyftig registrering tillåts. DNA innehåller genetisk information som innebär att man t.ex. skulle kunna få kännedom om fysiska särdrag hos en person eller om hans eller hennes mottaglighet för vissa sjukdomar. Det kan därför vara väldigt känsligt ur den enskildes synvinkel att inhämta och lagra sådan information. Det är därför viktigt att tekniken står under sådan kontroll att den enskildes integritet skyddas mot opåkallade intrång. Det bör dock vara fullt möjligt att ställa upp sådana kriterier för registrering av analysresultat att riskerna för ett opåkallat intrång i den personliga integriteten minskar.

Det DNA-register som nu föreslås bör därför endast få innehålla uppgifter om personer som genom lagakraftvunnen dom har dömts för brott. Den som har misstänkts för brott och med anledning av det har underkastats DNA-analys, men som inte döms för brottet, skall inte få registreras. Det skall gälla oavsett om åtalet mot honom eller henne har ogillats eller om förundersökningen lagts ner utan att åtal väckts. Det skall inte heller vara tillåtet att registrera resultat av analyser som i jämförelsesyfte har företagits av målsägande och andra som inte är misstänkta.

Vilka brott som helst bör inte få föranleda registrering. Tvärtom bör registreringen begränsas med hänsyn såväl till brottets karaktär som till dess svårighetsgrad. Vad till en början gäller brottstyper som kan vara aktuella skall det för registrering krävas att det är fråga om brott som erfarenhetsmässigt medför risk för återfall. Vid bedömningen bör också vägas in att DNA-tekniken kan ha större eller mindre betydelse för utredning av olika brottstyper. I vissa fall kan det vara av avgörande betydelse om man kan få fram uppgifter som visar att en person har befunnit sig på en viss plats. Våldsbrott och sexualbrott är typiska exempel på sådana fall. I andra fall är DNA-tekniken av mindre betydelse, även om man med dess hjälp kan slå fast att en person befunnit sig på en viss plats eller befattat sig med ett visst föremål. Det gäller framför allt sådana brott där mer eller mindre komplicerade rättsfrågor kommer i centrum, exempelvis bedrägeri, förskingring, gäldenärsbrott eller skattebrott. Enligt regeringens bedömning är det framför allt i samband med brott mot en persons liv eller hälsa, personliga integritet eller säkerhet som det är angeläget att resultat av DNA-analys skall få registreras. Av intresse är också en del brott som visserligen inte brukar betraktas som brott mot person i egentlig mening men som ändå har sådan karaktär att de rent fysiskt kan komma att drabba många människor. Det är framför allt fråga om vissa av de så kallade allmänfarliga brotten enligt 13 kap. brottsbalken. Dessa brott är som regel så allvarliga att resultat av DNA-analys bör få sparas också om en person döms för ett allmänfarligt brott.

Vad därefter avser kravet på brottets svårighetsgrad som registreringsförutsättning anser vi att det bör röra sig om brott som allmänt bedöms som allvarliga och som motsvarar Europarådets rekommendation att det skall vara fråga om "serious offences". Det kravet synes bli uppfyllt om det på brottet kan följa fängelse i mer än två år.

Förslaget har kritiserats av *Brottsförebyggande rådet* som har påpekat att även mindre allvarlig brottslighet, t.ex. lindrigare fall av våld mot tjänsteman, kommer att föranleda registrering. Rådets kritik får dock ses

mot bakgrund av utredningens förslag om obligatorisk provtagning och registrering. Förslaget innebar att det i förordning skulle tas in regler om vilka brott som obligatoriskt skulle föranleda registrering. I dessa fall skulle prov för DNA-analys tas med stöd av en ny bestämmelse i rättegångsbalken, oavsett det behövdes för utredningen eller ej. Endast vissa brott som omfattades av den föreslagna lagbestämmelsen skulle undantas från reglerna om obligatorisk provtagning och registrering. Som kommer att framgå av avsnitt 12.6.1 anser regeringen inte att några bestämmelser om obligatorisk provtagning bör införas. Regeringens förslag innebär visserligen, i likhet med utredningens, att den som döms för våld mot tjänsteman skall få registreras i DNA-registret, dock endast under förutsättning att DNA-analys har företagits av utredningsskäl. Någon obligatorisk provtagning eller registrering blir det dock inte fråga om. Skulle DNA-analys företas under en förundersökning avseende ett lindrigare fall av våld mot tjänsteman, anser vi inte att det bör finnas något hinder mot att också registrera analysresultatet om den misstänkte sedermera döms för brottet. Tvåårsgränsen är därför enligt regeringens bedömning inte för låg.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har anfört att gränsen i ett visst avseende är för hög, nämligen såvitt gäller sexualbrott. Tvåårsgränsen medför onekligen att bl.a. vissa mindre grova sexualbrott inte kommer att föranleda registrering, nämligen sexuellt tvång som inte är grovt (6 kap. 2 § första stycket brottsbalken), sexuellt utnyttjande som inte är grovt (6 kap. 3 § första stycket), sexuellt umgänge med avkomling eller syskon (6 kap. 6 §) och sexuellt ofredande (6 kap. 7 §). Även om DNA-analys ofta kan få betydelse för utredningar om sexualbrott finns det enligt regeringens bedömning inte tillräckliga skäl att på just detta område göra avsteg från kravet på att det skall vara fråga om ett i lagens mening allvarligt brott för att analysresultat skall få registreras.

De brottsbalksbrott som med hänsyn till sin karaktär och svårhetsgrad efter en fällande dom bör kunna föranleda registrering är följande:

- mord, 3 kap. 1 §,
- dråp, 3 kap. 2 §,
- grov misshandel, 3 kap. 6 §,
- vållande till annans död som bedöms som grovt, 3 kap. 7 § andra stycket,
- människorov, 4 kap. 1 §,
- olaga frihetsberövande som inte bedöms som mindre grovt, 4 kap. 2 § första stycket,
- försättande i nödläge som inte bedöms som mindre grovt, 4 kap. 3 § första stycket,
- olaga tvång som bedöms som grovt, 4 kap. 4 § andra stycket,
- olaga hot som bedöms som grovt, 4 kap. 5 § andra stycket,
- våldtäkt och grov våldtäkt, 6 kap. 1 §,
- grovt sexuellt tvång, 6 kap. 2 § andra stycket,
- grovt sexuellt utnyttjande, 6 kap. 3 § andra stycket,
- sexuellt utnyttjande av underårig och grovt brott av samma slag, 6 kap. 4 §,
- grov stöld, 8 kap. 4 §,
- rån, 8 kap. 5 §,

- grovt rån, 8 kap. 6 §,
- tillgrepp av fortskaffningsmedel som bedöms som grovt, 8 kap. 7 §
andra stycket,
- grov skadegörelse, 12 kap. 3 §,
- våld eller hot mot tjänsteman som inte bedöms som ringa, 17 kap. 1 §
samt
- förgripelse mot tjänsteman som bedöms som grovt, 17 kap. 2 § andra
stycket.

De brott som har nämnts ovan har det gemensamt att de riktar sig mot en persons liv eller hälsa, personliga integritet eller säkerhet. Dessutom bör följande allmänfarliga brott få föranleda registrering:

- mordbrand, 13 kap. 1 §,
- grov mordbrand, 13 kap. 2 §,
- allmänfarlig ödeläggelse, 13 kap. 3 §,
- sabotage, 13 kap. 4 §,
- grovt sabotage, 13 kap. 5 §,
- kapning samt sjö- eller luftfartssabotage, 13 kap. 5 a §,
- flygplatssabotage, 13 kap. 5 b §,
- spridande av gift eller smitta, 13 kap. 7 § samt
- förgöring som bedöms som grov, 13 kap. 8 § andra stycket.

Uppräkningen omfattar inte brott mot narkotikastrafflagen. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* har anfört att även den som döms för ett sådant brott bör registreras. Även om DNA-analys endast undantagsvis torde förekomma i samband med utredningar om narkotikabrott kan det, med hänsyn till risken för återfall, i och för sig finnas skäl att överväga om inte också de DNA-analysen som kan förekomma i narkotikautredningar bör leda till registrering. I Europarådets rekommendation anges emellertid att resultat av analysresultat får sparas endast om analysen avser en person som har dömts för ett allvarligt brott mot en persons liv eller hälsa, personliga integritet eller säkerhet. Det torde vara tveksamt om narkotikabrott innefattas av dessa kategorier. Med hänsyn härtill bör narkotikabrott inte föranleda registrering.

Försök, förberedelse, stämpling och medhjälp

Skälen för registrering är emellertid lika starka även om brottet inte har fullbordats utan stannat vid straffbart försök. Försök kan dessutom i princip föranleda samma straff som det fullbordade brottet. Den som döms för försök till något av de uppräknade brotten skall därför också införas i DNA-registret. Straffbar förberedelse och stämpling bör i princip också föranleda registrering. En person som visserligen inte döms som gärningsman, men som anstiftare eller medhjälpare till något av de nyss nämnda brotten bör också införas i DNA-registret.

Åklagarmyndigheten i Malmö har föreslagit att också den som fått åtalsunderlåtelse skall införas i registret. Som åklagarmyndigheten har anfört är visserligen de brott som skall kunna föranleda registrering av sådan art att det som regel inte finns förutsättningar för åtalsunderlåtelse. Det får enligt åklagarmyndigheten anses vara av väsentligt allmänt och enskilt intresse att personer som begått de uppräknade brotten också åtalas och döms. Trots det menar åklagarmyndigheten att det kan finnas

fall där åtalsunderlåtelse faktiskt kan komma att meddelas för något av de angivna brotten. En förutsättning för att åtalsunderlåtelse skall få meddelas är dock enligt Riksåklagarens allmänna råd (RÅC 1:124) att utredningen är fullständig och att det är klarlagt att den misstänkte har begått brottet. I praktiken fordras normalt att den misstänkte har erkänt gärningen. Med hänsyn till det anser regeringen det osannolikt att åtalsunderlåtelse skulle förekomma i fall då skuldfrågan inte har kunnat klarläggas utan föregående DNA-analys. Skulle åtalsunderlåtelse ändå komma i fråga blir brottets rubricering av avgörande betydelse för frågan om registrering. Det är åklagaren som avgör hur brottet skall rubriceras. Den misstänkte kan varken få denna fråga eller skuldfrågan prövad av domstol. Framför allt med hänsyn till det anser vi att åtalsunderlåtelse i det här hänseendet inte bör jämföras med lagakraftvunnen dom.

Vilka uppgifter som skall få tas in i DNA-registret

Genom DNA-analys kan man få fram mycket känsliga upplysningar om någons personliga egenskaper av integritetskänslig karaktär. De analysmetoder som används i det brottsutredande arbetet ger dock för närvarande inte någon sådan information. *Uppsala universitet* har dock framhållit att det inom en snar framtid kan bli möjligt att påvisa samband som i dag inte är kända och att alla analyser därför har en potential för att ge information om individegenskaper eller sjukdomsbenägenhet.

Även om utvecklingen kan tänkas leda till att polisen så småningom får tillgång till teknik som, avsiktligt eller oavsiktligt ger mer integritetskänslig information, anser vi inte att det finns skäl att nu ställa upp några restriktioner beträffande vilka analysmetoder som får användas. Däremot bör rätten att spara resultat av DNA-analys begränsas till sådana upplysningar som inte ger någon integritetskänslig information om personliga egenskaper. I DNA-registret skall därför inte få registreras sådana analysresultat som kan ge upplysning om den registrerades personliga egenskaper. I stället skall registreringen begränsas till uppgifter som ger information om den registrerades identitet. Därutöver skall registret endast få innehålla upplysningar som visar i vilket ärende analysen har gjorts och vem analysen avser.

Den lagtekniska utformningen

Regeringen delar utredningens bedömning att lagen inte bör tyngas av en uppräkningslista av de brott som bör få föranleda registrering. Regeringen föreslår därför att DNA-registret skall få innehålla uppgifter om resultatet av en DNA-analys som har gjorts under utredning om ett brott och som avser en person som har dömts antingen för ett sådant brott mot en persons liv eller hälsa, personliga integritet eller säkerhet som avses i 3, 4, 6, 8, 12 eller 17 kap. brottsbalken eller för ett allmänfarligt brott som avses i 13 kap. brottsbalken, om det på brottet kan följa fängelse i mer än två år.

En bestämmelse utformad på det sättet omfattar visserligen något fler brott än de vi tidigare har angett bör föranleda registrering. Utredningen

har föreslagit att bestämmelsen skall kompletteras med mer detaljerade regler om vilka brott som skall föranleda registrering. Som kommer att framgå i det följande (avsnitt 12.6.1) innebär regeringens förslag, till skillnad från utredningens förslag, inte att någon obligatorisk registrering skall få förekomma. Endast den som har fått lämna prov för DNA-analys enligt rättegångsbalkens nu gällande regler skall således få tas in i DNA-registret. Mot bakgrund av det anser regeringen inte heller att det finns skäl att införa några bestämmelser om obligatorisk registrering på det sätt utredningen föreslagit.

12.4.2 Spårregistrets innehåll och användning

Regeringens förslag: Spårregistret skall få innehålla uppgifter om resultatet av en DNA-analys som har gjorts under utredning om ett brott och som inte kan hänföras till en viss person (spåranalyser). Uppgifterna skall endast få jämföras med andra spåranalyser, med uppgifter i DNA-registret och med resultatet från DNA-analys av en person som är misstänkt för brott.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran.

Skälen för regeringens förslag

Registrets innehåll

Spårregistret skall få innehålla uppgifter om resultat av DNA-analys som har företagits under utredning om ett brott och som inte kan hänföras till en viss person. Det innebär att det i spårregistret skall kunna registreras uppgifter om analysresultat som avser spår från en brottsplats eller från målsägandens kläder eller kropp, om man inte kan finna vem det är som har avsatt spåret. Så snart förutsättningarna för registrering inte längre föreligger skall uppgifter i spårregistret naturligtvis gallras. Det innebär att en uppgift som har tagits in i spårregistret skall tas bort så snart det finns information som visar vem det analyserade spåret härrör från.

Registrets användning

Avsikten med spårregistret är bl.a. att polisen skall kunna använda det för att ta reda på om en person som har lämnat prov för DNA-analys kan ha gjort sig skyldig till något ännu inte uppkälat brott. Det kan ske genom en metod som innebär att man, utan att ha särskild anledning att tro att en person har begått ett visst brott, gör en slumpmässig jämförelse med spårregistret för att se om personens DNA-profil överensstämmer med analysresultatet från något spår från ett brott som tidigare inte har kunnat klaras upp. Metoden skiljer sig således från den jämförelse som förekommer under utredning om ett visst brott och som innebär att DNA-profilen hos den misstänkte jämförs med analysresultat från spår som härrör från det brott som personen i fråga misstänks för.

Det är däremot inte rimligt att analysresultat som polisen förfogar över efter en blodprovstagning som en målsägande eller någon annan icke-misstänkt person frivilligt har medverkat till för att främja en brottsutredning sambearbetas med ett spårregister eller på annat sätt utnyttjas för att ta reda på om personen i fråga kan misstänkas för något ouppklarat brott. Det bör med hänsyn härtill införas en regel av vilken det framgår att prov som har tagits från målsägande och andra som inte är misstänkta, inte får användas för att jämföras med spårregistret.

12.5 Gallring av uppgifter

Regeringens förslag: Uppgifter om en person i DNA-registret skall gallras när de inte längre behövs och senast när samtliga uppgifter om den registrerade har gallrats ur det allmänna belastningsregistret. Uppgifter i spårregistret skall gallras när de inte längre behövs och senast trettio år efter registreringen.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att gallringsfristen för uppgifter i personregistret oavsett påföljd skall räknas från det att påföljden har verkställts eller annars upphört.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna lämnar förslaget utan erinran. För att uppgifter i personregistret med säkerhet skall gallras i rätt tid bör gallringstiden enligt *Rikspolisstyrelsen* överensstämja med den gallringstid som föreslås i lagen om belastningsregister. *Åklagarmyndigheten i Malmö* framför liknande synpunkter. *Riksarkivet* påpekar att det inte finns något intresse av att bevara uppgifterna av historiska skäl.

Skälen för regeringens förslag

DNA-registret

Avgörande för hur länge uppgifter om en persons DNA-profil skall få sparas är i vilken utsträckning den enskildes intresse av att inte behöva vara registrerad bör få vika för polisens intresse av att ha tillgång till uppgifterna. *DNA-registret* kommer framför allt att bli användbart då en tidigare registrerad person återfaller i brott. Under sådana förhållanden kan polisen lättare spåra gärningsmannen, om denne har lämnat något analyserbart spår på brottsplatsen. Så länge en registrerad person fortsätter att begå brott finns det sett ur samhällets synvinkel naturligtvis skäl att bevara uppgifter om honom eller henne i registret. Om han under en längre tid inte har gjort sig skyldig till något nytt brott, måste risken för att han senare skall komma att återfalla i brott vara mycket mindre. Därmed bör också samhällets intresse av att ha kvar uppgifter om personen i fråga antas minska. I vart fall kan det av integritetsskäl inte anses försvarligt att uppgifter om en persons DNA-profil får finnas kvar mycket lång tid efter det han eller hon senast dömdes för något brott som skulle kunna föranleda registrering.

Regeringen anser att det är lämpligt att knyta gallringstiden till vad som gäller enligt belastningsregistret. När en uppgift om en person inte längre förekommer i belastningsregistret bör uppgifterna om honom eller henne gallras också ur DNA-registret. Det motsvarar i normalfallet utredningens förslag om en gallringstid på tio år från det att påföljden till fullo verkställts eller annars upphört.

Spårregistret

Uppgifter i spårregistret bör för det första gallras så snart förutsättningarna för registrering inte längre föreligger. Det innebär att uppgifter i spårregistret skall tas bort så snart det finns information som visar vem ett analyserat spår härrör från. Det är viktigt att registret byggs upp på ett sådant sätt att det inte finns någon risk för att uppgifter om ett spår kan komma att stå kvar i spårregistret trots att det finns information om vem som har avsatt spåret.

För det andra skall uppgifter i spårregistret gallras så snart de inte längre behövs för ändamålet. Det innebär att alla registrerade spår som härrör från ett och samma brott skall gallras när brottet har klarats upp eftersom uppgifterna då inte längre behövs.

Regeringen delar utredningens bedömning att uppgifterna i spårregistret bör få stå kvar i registret under trettio år om ett brott förblir ouppklarat. Detta överensstämmer med den preskriptionstid som gäller enligt 35 kap. 6 § 3 brottsbalken.

12.6 Provtagning och analys

12.6.1 DNA-analys av den som är misstänkt

Regeringens bedömning: Någon ändring av reglerna om provtagning och analys bör inte göras. Bestämmelser om att prover som har tagits för DNA-analys skall bevaras bör inte införas.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att det skall införas bestämmelser om obligatorisk provtagning för DNA-analys av den som är anhållen eller häktad för ett brott som kan föranleda registrering i DNA-registret.. Utredningen föreslår också att prover som har tagits för DNA-analys skall få bevaras så länge analysresultatet skall vara registrerat.

Remissinstanserna har i huvudsak inte haft någon erinran mot förslagen. *Justitiekanslern* avstår från att närmare bedöma det lämpliga i att Europarådets rekommendation om användningen av DNA-analys inom straffprocessen frångås, men anser att frågan bör övervägas ytterligare under det fortsatta utredningsarbetet. *Hovrätten över Skåne och Blekinge* anser att det bör slås fast att samtycke inte får åberopas som stöd för provtagning utan stöd i lag. Såvitt gäller förslaget om obligatorisk provtagning har hovrätten inget att invända i sak, men beklagar att Sverige, om förslagen genomförs, inte följer sina åtaganden. *Brottsförebyggande rådet* är också tveksamt till om Sverige bör frångå vad som sägs i Europarådets rekommendation.

Frågan om obligatorisk provtagning skall införas

För närvarande får prov för DNA-analys tas bara av den som är skäligen misstänkt för brott och endast om det behövs för utredning av brottet. Det kan antas att det ofta finns behov av DNA-analys i samband med utredningar om allvarliga våldsbrott om det finns något analyserbart spår att jämföra med.

Även om det i och för sig finns möjligheter att ta prov för DNA-analys i samband med många utredningar om allvarligare brott kan man inte bortse från att det också förekommer att en person döms för ett sådant brott utan att DNA-analys har behövt företas av hänsyn till utredningen. Utredningen har mot bakgrund av det föreslagit att alla som anhålls eller häktas för brott som kan föranleda registrering i DNA-registret skall lämna prov för DNA-analys oavsett om det behövs för utredning om brottet eller ej. Utredningen är medveten om att detta torde strida mot Europarådets rekommendation om användning av DNA-analys inom straffprocessen. Även om det inte uttryckligen framgår av rekommendationen synes tanken med rekommendationen vara den att DNA-analys bara får genomföras för ett specifikt syfte, nämligen för omedelbar användning under en brottsutredning. Provtagning och analys enbart för eventuellt framtida bruk är således inte förenligt med Europarådets rekommendation.

Sverige har anslutit sig till rekommendationen utan någon reservation. Sverige kan därigenom anses ha avgett en viljeförklaring att anpassa sin nationella lagstiftning till de krav som ställs i rekommendationen. Även om rekommendationer inte är folkrättsligt bindande, bör utgångspunkten vara att rekommendationen skall respekteras. Det bör krävas starka skäl för att frånga en rekommendation. Utredningen har för sin del framhållit den betydelse DNA-register skulle kunna få för det brottsutredande arbetet och anfört att man bör göra avsteg från Europarådets rekommendation för att tillgodose polisens behov av att registrera alla som döms för vissa allvarliga brott och som av erfarenhet kan antas återfalla i brott.

Regeringen anser emellertid inte att det som utredningen har anfört utgör sådana starka skäl som skulle kunna motivera ett avsteg från rekommendationen. Det bör i sammanhanget också beaktas att rekommendationen är förhållandevis ny - den antogs i februari 1992. Även om utvecklingen på området går mycket fort kan rekommendationen inte anses ha blivit överspelad av tiden. Det bör dessutom framhållas att rekommendationen arbetades fram av en grupp där bl.a. experter på rättsvetenskap, samhällsvetenskap, etik, biomedicin och straffrätt var representerade. De avvägningar mellan effektivitets- och integritetshänsyn som ligger till grund för de slutliga ställningstagandena i rekommendationen har således grundats på goda kunskaper både om DNA-analysers känslighet ur integritetssynpunkt och om vad som krävs för ett effektivt polisarbete. Vad som sägs i rekommendationen får därför anses ha en avsevärd tyngd.

Till det kommer att det redan enligt gällande rätt finns goda möjligheter för polisen att företa DNA-analys för senare registrering i DNA-

registret. Sådan analys får visserligen bara utföras om det behövs av hänsyn till utredningen. Som vi tidigare har anfört kan det dock ofta antas finnas behov av DNA-analys i samband med utredningar om allvarliga våldsbrott om det finns något analyserbart spår att jämföra med. Det gäller inte bara i de fall då den misstänkte nekar, utan också då brottet är erkänt. Åtminstone i vissa erkända fall kan det vara befogat med en DNA-undersökning eftersom enbart ett erkännande inte är tillräckligt för fällande dom och bevisläget kan ändras innan den rättsliga prövningen är slutförd. För närvarande synes dock inte DNA-analys genomföras i samtliga de fall då det är rättsligt möjligt. Det torde dock kunna tillskrivas dels kostnaderna för analysen, dels den tid det tar att få den utförd. Allt eftersom tekniken utvecklas går det allt fortare att genomföra DNA-analys. Kostnaderna minskar också med förbättrad teknik och förenklade förfaranden. Intresset för DNA-analyser torde därmed komma att öka. Även inrättandet av ett DNA-register kan i sig antas bidra till att DNA-analyser faktiskt genomförs i alla de fall då det är tillåtet.

Enligt regeringens mening kan det planerade registret redan mot bakgrund av de gällande reglerna om kroppsbesiktning antas bli tillräckligt omfattande för att det skall kunna bli ett effektivt hjälpmedel i polisens brottsutredande verksamhet. Även om ytterligare ett antal personer skulle komma att registreras till följd av regler om obligatorisk provtagning, kan det förhållandet inte antas öka effektiviteten så mycket mer att det är ett tillräckligt skäl för att Sverige inte skall följa Europarådets rekommendation i den här delen. Regeringen anser således sammanfattningsvis att det inte bör införas några bestämmelser om obligatorisk provtagning för DNA-analys. Sådan analys får även fortsättningsvis genomföras med stöd av de gällande reglerna i rättegångsbalken om kroppsbesiktning.

Bevarande av prover

Det finns för närvarande inga uttryckliga regler i rättegångsbalken om hur man skall förfara med prover som har tagits i samband med en kroppsbesiktning. Allmänt sett torde rättegångsbalken dock bygga på tanken att prover inte skall bevaras längre än vad som behövs av hänsyn till utredningen.

Utredningen har anfört att det finns ett starkt behov av att under längre tid få spara prover som har tagits för DNA-analys. Behovet har samband med den snabba utvecklingen av olika tekniker för DNA-analys, vilken inom loppet av några år kan ge Statens kriminaltekniska laboratorium tillgång till ny analysteknik. Eftersom det inte är säkert att en ny teknik ger analysresultat som kan jämföras med de som redan finns registrerade, anser utredningen att alla gamla analyser bör kunna få göras om för det fall att nya metoder införs. Prover som har tagits för DNA-analys bör enligt utredningen därför få sparas så länge analysresultatet skall vara registrerat.

Utredningen är medveten om att förslaget avviker från Europarådets rekommendation. Av punkt 8 i rekommendationen följer nämligen att prover som har tagits från en person för DNA-analys i princip inte bör få sparas sedan man slutligt har avgjort det fall för vilket proverna har använts. Utredningen har förklarat att man har ansett det motiverat att i

viss utsträckning frånga rekommendationen för att göra det möjligt för polisen att på ett enkelt sätt ta i bruk nya metoder för DNA-analys, utan att tidigare upprättade register därigenom blir oanvändbara.

Regeringens utgångspunkt är, som just nämnts, att rekommendationen skall respekteras även om den inte är folkrättsligt bindande, i synnerhet som Sverige har anslutit sig till den utan någon reservation. På de grunder vi tidigare har anfört finns det också goda skäl att i sak ta fasta på vad som sägs i rekommendationen. *Institutionen för medicinsk genetik vid Uppsala universitet* har framhållit att den tekniska utvecklingen går så fort att det är av stor betydelse att prover sparas minst lika länge som analysresultaten. Effektivitetshänsynen skulle således tala för en avvikelse från rekommendationen. Som *Brottsförebyggande rådet* har anfört måste dock även integritetsintressena beaktas, varvid det också bör läggas vikt vid att det inte med säkerhet kan sägas vad teknikutvecklingen kommer att leda till och när nya metoder i så fall kommer att kunna tas i bruk. Det är också regeringens mening tveksamt om ett frångående av rekommendationen skall bygga på så osäkra antaganden som det här är frågan om. Exempelvis kan det inte nu sägas om gamla analysresultat verkligen kommer att bli användbara eller om man kommer att kunna utveckla tekniker för jämförelse av analysresultat som har tagits fram med olika metoder. Under sådana förhållanden anser regeringen inte att det finns tillräckliga skäl att frånga rekommendationens krav på att prover skall förstöras när en utredning är avslutad. Några bestämmelser av det slag utredningen har föreslagit bör därför inte införas.

12.6.2 DNA-analys av den som inte är misstänkt

Regeringens förslag: Om en målsägande eller någon annan som inte är skäligen misstänkt för brott har lämnat prov för DNA-analys i jämförelsesyfte, skall provet inte få användas för något annat ändamål än det för vilket det togs. Provet får inte heller sparas efter det att målet slutligt har avgjorts.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: lämnar förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Rättegångsbalkens regler om kroppsbesiktning omfattar inte målsägande och andra personer som inte är skäligen misstänkta för brott. Några särskilda regler om undersökning av sådana personer för utredning om brott finns inte.

Den nuvarande ordningen förutsätter att målsägande och andra som inte är skäligen misstänkta för brott, frivilligt underkastar sig de undersökningar som behöver genomföras för att ett brott skall kunna utredas. Som utredningen har redovisat kan denna ordning medföra vissa problem, bl.a. i fråga om vad som bör krävas för att ett samtycke skall få åberopas (jfr JO 1991/92 s. 117). Frågan behandlas i Polisrättsutredningens slutbetänkande Tvångsmedel enligt 27 och 28 kap. RB samt polislagen (SOU 1995:47). I samband med den fortsatta beredningen av detta betänkande får det övervägas vilken betydelse samtycke till provtagning

kan ha enligt nuvarande regler och om reglerna bör ändras. Regeringen går därför inte nu in på dessa frågor.

Eftersom vi i detta lagstiftningsärende föreslår att DNA-register med uppgifter om resultatet av en DNA-analys som gjorts under utredning av brott skall få inrättas avseende personer som dömts för vissa brott bedömer vi det som angeläget att införa vissa bestämmelser om hur polisen skall förfara med andra prov som har tagits för DNA-analys. Prover och analysresultat som avser personer som inte är misstänkta för brott bör inte få användas för annat syfte än det för vilket provet togs eller analysen utfördes. Så som utredningen anfört behövs det därför en särskild bestämmelse som hindrar att sådana analysresultat används för att t.ex. undersöka om den som har lämnat provet har gjort sig skyldig till något annat, ännu inte uppkänt brott. Regeringen delar vidare utredningens uppfattning att prover som tagits i jämförelsesyfte från en målsägande eller någon annan icke-misstänkt person inte bör få sparas efter det att ett mål slutligt har avgjorts. Vi föreslår således en bestämmelse som innebär att prov som tagits för DNA-analys i samband med utredning av brott från någon som inte är skäligen misstänkt för brottet inte får användas för något annat ändamål än för det för vilket det togs och att ett sådant prov inte heller får sparas efter det att målet slutligen har avgjorts. En sådan bestämmelse kan lämpligen placeras i polisdatalagen.

12.6.3 Användning av prover som har lämnats för medicinska ändamål

Regeringens bedömning: Några särskilda bestämmelser om prover som har lämnats för medicinska ändamål och resultat av DNA-analyser som har gjorts för sådant ändamål bör inte införas.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: *Socialstyrelsen* anser att bedömningen inte är tillfredsställande från rättssäkerhets- och integritetsskyddssynpunkt och förordar att det införs bestämmelser om att prover som har lämnats för medicinska ändamål och resultat av analys av sådana prover endast undantagsvis skall få användas för utredning om brott.

Skälen för regeringens bedömning: Av punkt 3 i Europarådets rekommendation om användningen av DNA-analys inom ramen för det straffrättsliga systemet följer att prover som har tagits från levande personer i medicinskt syfte och uppgifter från sådan analys inte får användas för utredande eller beivrande av brott, annat än under de förutsättningar som anges i lag. Huvudregeln skall således vara att prover tagna för medicinska ändamål inte får användas för utredning om brott. Som exempel på förutsättningar som bör kunna motivera ett undantag från huvudregeln nämns i rekommendationens kommentar till punkt 3 att den som har lämnat provet medger att det används för utredning av brott eller att det är fråga om ett mycket allvarligt brott. Det poängteras avslutningsvis att det bör vara fråga om exceptionella fall.

Det torde enligt gällande rätt vara möjligt för polisen att utföra DNA-analys av prover som har tagits för medicinska ändamål. Provet får då tas i beslag med stöd av 27 kap. 1 § rättegångsbalken, varefter det kan undersökas. Proportionalitetsprincipen medför dock att en sådan undersökning får förekomma endast om den är försvarlig med hänsyn till motstående intressen. Vad som anförs i Europarådets rekommendation om särskilt skydd för prover som har tagits för medicinska ändamål bör få stor betydelse för bedömningen av om en DNA-analys med hänsyn till proportionalitetsprincipen bör genomföras eller ej. En sådan prövning, som enligt gällande rätt som regel görs av åklagaren, torde leda till att undersökningar i straffprocessuellt syfte av blodprov som har tagits i medicinskt syfte bara kan få förekomma i undantagsfall.

Resultat av DNA-analys av prover som har tagits för medicinskt bruk får enligt gällande rätt lämnas ut för utredning om brott endast i vissa fall. Huvudregeln är att sekretess gäller inom hälso- och sjukvården för uppgift om enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon annan honom eller henne närstående lider men (7 kap. 1 § sekretesslagen). Sekretessen bryts dock i förhållande till åklagarmyndigheter och polismyndigheter om uppgiften angår misstanke om brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år (14 kap. 2 § fjärde stycket sekretesslagen). Dessutom bryts sekretessen om uppgiften angår misstanke om brott enligt 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken mot någon som inte har fyllt 18 år (14 kap. 2 § femte stycket). Även inom den enskilda hälso- och sjukvården finns bestämmelser om tystnadsplikt som hindrar att uppgifter om DNA-profil lämnas ut (jfr 8 § lagen [1994:953] om åligganden för personal inom hälso- och sjukvården). Polisen kan också inhämta uppgifter om DNA-analys genom beslag av handlingar och annat som innehåller informationen i fråga. Det synes dock uppenbart att polisen i ett sådant fall som avses här och med beaktande av proportionalitetsprincipen, inte skulle ta i beslag handlingar som omfattas av sekretess.

De ovan redovisade reglerna förefaller i och för sig vara tillräckliga för att skydda en person mot att prover som har lämnats för medicinska ändamål kommer till användning för utredning om brott annat än i undantagsfall. Detsamma gäller reglerna om polisens möjligheter att få del av uppgifter om DNA-analys som har gjorts för medicinska ändamål. Med anledning av den kritik som *Socialstyrelsen* har framfört finns det emellertid skäl att överväga om reglerna kan skärpas så att det inte råder någon som helst tvekan om i vilka fall sådana prover och sådan information får användas. Det skulle i så fall bli fråga om ändringar i beslagsreglerna. Dessa är under övervägande i ett annat lagstiftningsärende. Vi tar därför inte upp frågan till bedömning nu.

13 Behandling av personuppgifter i Säkerhetspolisens verksamhet

Prop. 1997/98:97

13.1 Säkerhetspolisens uppgifter

Rikspolisstyrelsen leder polisverksamhet för att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet. Rikspolisstyrelsen leder också, även om verksamheten inte avser att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet, polisverksamhet i fråga om terroristbekämpning, bevaknings- och säkerhetsarbete som avser den centrala statsledningen eller som har samband med statsbesök eller liknande händelser samt annat personskydd i den utsträckning styrelsen bestämmer. Inom Rikspolisstyrelsen bedrivs den verksamhet som nu har sagts vid Säkerhetspolisen (jfr 7 § polislagen [1984:38] och 4 § förordningen [1989:773] med instruktion för Rikspolisstyrelsen).

Säkerhetspolisen skall också fullgöra de uppgifter som Rikspolisstyrelsen har att utföra enligt säkerhetskylldslagen (1996:627) och säkerhetskylldsförordningen (1996:633), svara för den beredskapsplanering som Rikspolisstyrelsen har att utföra och lämna tekniskt biträde åt polisväsendet i den utsträckning som det är lämpligt med hänsyn till verksamhetens art (jfr 5 § förordningen med instruktion för Rikspolisstyrelsen).

13.2 Polisdatalagen bör gälla även för SÄPO

Regeringens förslag: Polisdatalagen skall i huvudsak gälla även för Säkerhetspolisens behandling av personuppgifter. Några särskilda bestämmelser om behandling av uppgifter i Säkerhetspolisens underrättelseverksamhet behövs inte.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna lämnar förslaget utan erinran.

Skälen för regeringens förslag: Till skillnad från vad som gäller i många andra länder är den svenska civila säkerhetstjänsten fast integrerad i polisväsendet. Bestämmelser i olika författningar som reglerar polisens verksamhet gäller i huvudsak också för Säkerhetspolisen. Det är därför naturligt att den polisdatalag som nu föreslås även skall omfatta Säkerhetspolisen.

Förbudet mot politisk åsiktsregistrering diskuteras ofta i samband med Säkerhetspolisens verksamhet. Av 5 a § förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen framgår att Rikspolisstyrelsen i SÄPO-registret får anteckna uppgifter som behövs för Säkerhetspolisens verksamhet och att anteckning inte får göras enbart av det skälet att någon genom tillhörighet till en organisation eller på annat sätt gett uttryck för politisk uppfattning. Regeringen har i avsnitt 10.2 föreslagit ett motsvarande förbud för behandling av uppgifter enbart på grund av vad som är känt om en persons politiska åskådning och andra sådana känsliga uppgifter. Förslaget innebär att uppgifter som behandlas om en person får kompletteras med uppgifter om politisk åskådning och andra sådana

känsliga uppgifter om det är oundgängligen nödvändigt. Denna bestämmelse bör gälla även för Säkerhetspolisen.

Som framgått av avsnitt 10.2 och 11 anser regeringen, i likhet med utredningen, att det - i förhållande till personuppgiftslagen - är nödvändigt att begränsa rätten att behandla personuppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet. Utredningen har föreslagit att dessa begränsningar inte bör gälla för Säkerhetspolisen. Ingen remissinstans har framfört någon invändning mot detta. Syftet med den verksamhet Säkerhetspolisen bedriver är att skydda vår territoriella suveränitet och vårt nationella oberoende. Det gör det angeläget att Säkerhetspolisens handlingsmöjligheter i detta avseende inte begränsas i större utsträckning än vad som kan anses nödvändigt. Enligt regeringens mening ger härvid bestämmelserna i personuppgiftslagen ett tillräckligt skydd mot behandling inom Säkerhetspolisen utöver vad som kan anses berättigat med hänsyn till ändamålet med dess verksamhet. De särskilda bestämmelserna om behandling av personuppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet bör därför inte gälla för Säkerhetspolisen. Det innebär att Säkerhetspolisen i sin underrättelseverksamhet får behandla personuppgifter under de förutsättningar personuppgiftslagen anger.

Inom Säkerhetspolisen pågår förberedelser för övergång till ett system som medger en helt elektronisk ärendehantering. Om den samlade informationen i databaserna görs tillgänglig genom ett sökprogram skulle varje person som finns med i någon undersökning hos Säkerhetspolisen göras sökbar. Förutsättningar skulle kunna uppkomma att kombinera lagrade uppgifter i obegränsad omfattning. Det är ur integritetssynpunkt inte godtagbart. Personuppgiftslagens krav på att insamlingen av uppgifter skall ske på ett korrekt sätt och i enligt god sed och för särskilt uttryckligt angivna och berättigade ändamål samt att uppgifterna inte får användas för något annat ändamål än för vilket de samlades in är avsedda att förebygga en sådan tillämpning. Personuppgiftslagen innehåller också bestämmelser om att lämpliga skyddsåtgärder måste vidtas.

För att hindra att varje uppgift som behandlas hos Säkerhetspolisen skall göras sökbar föreslår utredningen att det skall finnas ett register, SÄPO-registret, som skall utformas som ingången till den samlade informations mängden hos Säkerhetspolisen. Utredningens förslag till reglering av SÄPO-registret behandlas i det följande.

13.2.1 Det nuvarande SÄPO-registret

SÄPO-registret är ett register som är avsett för den särskilda polisverksamhet Säkerhetspolisen bedriver. Registret består främst av ett datoriserat centralregister och de akter som registret ger upplysning om (jfr Regeringsrättens årsbok 1990:67). Till SÄPO-registret hör också ett arkiv över säkerhetskopior av akterna (filmarkivet), undersökningsdatabaser för förundersökningar och andra utredningar samt signalspaningsregistret. Registret har det dubbla ändamålet att tjäna som spaningsregister för Säkerhetspolisens verksamhet och att vara underlag för registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627).

Enligt 2 kap. 3 § regeringsformen får anteckningar om en medborgare i ett allmänt register inte grundas enbart på hans politiska åskådning, om han inte gett sitt samtycke till att anteckning sker. I enlighet med förbudet mot politisk åsiktsregistrering föreskrivs i 5 a § förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen att anteckning i registret inte får göras enbart av det skälet att någon genom att tillhöra en organisation eller på annat sätt har gett uttryck för politisk uppfattning. För tillämpningen av bestämmelserna har regeringen den 22 september 1972 meddelat öppna och den 3 december 1981 hemliga föreskrifter.

Enligt de öppna föreskrifterna skall anteckning ske i SÄPO-registret av uppgifter om medlemmar eller sympatisörer i organisationer eller grupper som kan befaras här i riket eller i andra stater bedriva eller ha bedrivit politisk omstötningsverksamhet, vari ingår utnyttjande av våld, hot eller tvång. Till dessa grupper hör bl.a. terrororganisationer.

Enbart en uppgift om att någon tillhör en organisation som i sitt program har angett att den skall verka för att omvandla samhället med hjälp av våld är dock inte tillräckligt för registrering. Anteckning får bara göras om någon medlem eller sympatisör genom sina åtgärder gett anledning till misstanke om att han eller hon kan vara beredd att delta i verksamhet som innebär fara för rikets yttre säkerhet eller som syftar till att med våld förändra det demokratiska statskicket. I de hemliga föreskrifterna ges mer preciserade anvisningar för i vilka fall registrering får ske av medlemmar och sympatisörer med anknytning till vissa extremistorganisationer.

Med utgångspunkt i regeringens föreskrifter har förutsättningarna för registrering preciserats i Säkerhetspolisens arbetsordning. Där understryks vikten av att bara de uppgifter registreras som behövs för registrets ändamål.

13.2.2 SÄPO-registret lagregleras

Regeringens förslag: SÄPO-registret lagregleras. Ändamålet med registret och förutsättningarna för registrering skall framgå av polisdatalagen. SÄPO-registret skall utgöra ingången till den samlade personuppgiftshanteringen hos Säkerhetspolisen.

De öppna och hemliga föreskrifterna för registret kan därmed upphävas.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. *Rikspolisstyrelsen* framför dock vissa synpunkter på registrets innehåll såvitt gäller registerkontrollen..

Skälen för regeringens förslag: Inte minst den senaste tidens debatt med anledning av regeringens prövning enligt 9 a § polisregisterlagen (1965:94) i det s.k. Leanderfallet visar att frågan om på vilket sätt och efter vilka riktlinjer som registrering sker i SÄPO-registret är central för allmänhetens tilltro till den verksamhet Säkerhetspolisen bedriver. En del människor är t.ex. oroliga för att Säkerhetspolisen bedriver åsiktsregistrering i strid mot regeringsformens bestämmelser. Att hemliga föreskrifter

gäller för registret förstärker denna oro. För att allmänheten skall känna förtroende för den verksamhet Säkerhetspolisen bedriver är det viktigt att den får ökad insyn i hur registreringen går till. Sekretessreglerna har behandlats ovan. I samma syfte bör, som utredningen föreslagit, SÄPO-registret lagregleras. De föreskrifter som för närvarande gäller för registret bör därigenom kunna upphävas.

SÄPO-registrets omfattning

Med SÄPO-registret avses som nämnts bl.a. det datoriserade centralregistret och de akter registret ger upplysning om. Det innebär att all personuppgiftshantering hos Säkerhetspolisen för att underlätta spaning i syfte att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet eller bekämpa terrorism och för att utgöra underlag för registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen ingår i registret. Detta inte förenligt med hur registerbegreppet normalt brukar användas.

När SÄPO-registret nu skall lagregleras är det viktigt att tydligt avgränsa vad som i fortsättningen skall avses med SÄPO-registret. Det är då naturligt att, på så sätt utredningen föreslagit och som också godtagits av remissinstanserna, avgränsa registret så att det endast innehåller uppgifter om personer som registrerats på vissa bestämda grunder. Registret bör utgöra ingången till de akter som hanteras hos Säkerhetspolisen. I förhållande till gällande rätt innebär det att de bakomliggande akterna inte kommer att ingå i registret. Det bör beaktas att detta inte påverkar den enskildes rätt att få del av de uppgifter om honom eller henne som finns hos Säkerhetspolisen. Som anförts ovan kommer samma sekretessregler att gälla oavsett om uppgiften finns i register eller i ett ärende under registret. Det bör vidare betonas att det förhållandet att akterna inte längre ingår i registret inte heller påverkar Registernämnden i dess verksamhet. Nämnden kommer givetvis även i fortsättningen att ha tillgång till det bakomliggande aktmaterialet, även om det formellt inte ingår i registret.

Ändamålet med SÄPO-registret

Ändamålet med SÄPO-registret bör liksom hittills vara att

1. underlätta spaning i syfte att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet eller bekämpa terrorism och
2. att utgöra underlag för registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627).

Det är naturligtvis viktigt att Säkerhetspolisen ges rätt att registrera uppgifter i tillräcklig omfattning för att registret skall kunna användas som ett effektivt verktyg i Säkerhetspolisens arbete. Den verksamhet Säkerhetspolisen bedriver och dess betydelse för rikets säkerhet medför att finns ett berättigat behov av en mer ingående registrering än för polisverksamheten i övrigt. Vid viktiga säkerhetspolitiska bedömningar måste man beakta i och för sig obetydliga omständigheter och antydningar om att en person utgör ett hot mot rikets säkerhet. Mot detta måste dock den enskildes personliga integritet vägas.

I det följande kommer föreslås att personer med viss anknytning till brottslig verksamhet och personer som har varit föremål för registerkontroll skall få registreras i SÄPO-registret. Slutligen föreslås att även annan skall få registreras om det finns särskilda skäl till det.

Anknytning till brottslig verksamhet

SÄPO-registret är i första hand ett underrättelseregister. Som nämnts (avsnitt 11.3) har tullen sedan den 1 januari 1998 rätt att föra datoriserade register över personuppgifter i underrättelseverksamhet avseende allvarlig brottslighet. I ett sådant underrättelseregister skall få föras in uppgifter som kan hänföras till en enskild person endast om uppgifterna ger anledning att anta att allvarlig brottslig verksamhet utövats eller kan komma att utövas och den som avses med uppgifterna skäligen kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva den allvarliga brottsliga verksamheten. (7 § lagen [1997:1058] om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet). Såvitt avser kriminalunderrättelseregister har regeringen i avsnitt 11 förslagit en motsvarande reglering.

Med hänsyn till den verksamhet Säkerhetspolisen bedriver delar regeringen utredningens bedömning att en lägre grad av misstanke bör gälla för registrering i SÄPO-registret än i kriminalunderrättelseregister. Utredningen har föreslagit att detta skall uttryckas med *att det finns anledning anta* att en person ägnar sig åt eller har ägnat sig åt brottslig verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet eller terrorism eller kommer att begå brott av sådant slag. Såvitt gäller tullens underrättelseregister förordade Lagrådet att begreppet skäligen misstanke i stället skulle användas som grad av misstanke om att personen ifråga är delaktig i vad som misstänks var allvarlig brottslig verksamhet. Det är också så misstankegraden uttrycks i den nyss nämnda bestämmelsen om tullens underrättelseregister. Den misstankegrad som skall gälla för att en person skall få registreras i SÄPO-registret bör för att beteckna en lägre misstankegrad än ”skäligen misstanke” därför bestämmas till att personen kan *misstänkas för* brottslig verksamhet.

Registerkontroll

Ett av SÄPO-registrets ändamål är att utgöra underlag för registerkontroll. För att detta syfte skall kunna tillgodoses registreras för närvarande de personer som har varit föremål för registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen.

Beträffande vissa befattningar är det nödvändigt med någon form av kontroll av personers pålitlighet ur säkerhetssynpunkt för att förebygga spioneri och annan säkerhetshotande verksamhet. Registerkontrollen enligt säkerhetsskyddslagen syftar till att skapa ett system för denna kontroll utan att hänsynen till den personliga integriteten åsidosätts i större utsträckning än nödvändigt.

Utredningen har föreslagit att den som varit föremål för registerkontroll och därefter fått den anställning eller det uppdrag eller fått delta i den verksamhet som kontrollen avsett skall få registreras i SÄPO-

registret. *Rikspolisstyrelsen* har framfört att det kan finnas skäl att registrera också den som inte fått anställningen eller uppdraget eller fått delta i den verksamhet kontrollen avsett. För att kunna kartlägga t.ex. den som systematiskt söker anställningar eller konsultuppdrag i verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet och därigenom kunna förhindra infiltration i säkerhetskänslig verksamhet behövs enligt *Rikspolisstyrelsen* en möjlighet att registrera alla som har varit föremål för registerkontroll, oavsett om personen i fråga fått anställningen eller inte. Regeringen instämmer i *Rikspolisstyrelsens* bedömning att det kan finnas skäl att registrera även den som inte fått ett arbete. Registrering bör därför få ske även av den som inte fått den anställning eller det uppdrag registerkontrollen avser. I sammanhanget bör nämnas att registerkontroll får utföras endast på den som är aktuell för en anställning eller ett uppdrag. Om alla som varit föremål för registerkontroll skulle registreras skulle det innebära att registret skulle bli väldigt omfattande. Många av dem som registerkontrolleras och placeras i säkerhetsklass 3 finns det ingen anledning att registreras. I vissa fall kan det dock finnas skäl för *Säkerhetspolisen* att försäkra sig om att det inte finns någon anledning att tvivla på pålitligheten hos personer som tillhör säkerhetsklass 3. Det kan gälla enstaka individer eller alla som t.ex. engagerats i ett visst projekt. Det bör därför överlåtas åt regeringen att meddela närmare föreskrifter om vilka personer som får registreras.

Registrering på grund av särskilda skäl

För att *Säkerhetspolisen* skall kunna bedriva sin verksamhet finns det ett behov av att kunna registrera personer även i andra fall än som nu nämnts. Det kan t.ex. vara frågan om personer som har samband med någon som registreras enligt de grunder som tidigare nämnts. Det finns också ett behov av att samla information om personer som kan bli utsatta för hot av olika slag eller som i känsliga verksamheter kan bli föremål för närmanden från främmande underrättelsetjänster. För att kunna bedriva ett effektivt förebyggande arbete har *Säkerhetspolisen* behov av att kunna kartlägga vad som skulle kunna utvecklas till t.ex. hot eller värvningsförsök. För att avslöja samband mellan personer som flyttar in i vårt land efter att ha deltagit i oppositionell verksamhet i hemlandet kan det vara av stor betydelse att registrera vissa personer utan att objektiv grund för brottsmisstanke föreligger. Det är känt att regimen i vissa diktaturländer smugglar in informatörer bland asylsökand för att spionera på landsmän. I ett sådant fall bör det vara möjligt att registrera personen även om misstankekriteriet inte är uppfyllt. I vissa fall kan det t.ex. också finnas anledning att registrera kontakter med främmande beskickningar. Om det med hänsyn till registrets ändamål finns särskilda skäl bör därför registrering också få ske i andra fall än de som tidigare nämnts. En sådan bestämmelse ger i och för sig *Säkerhetspolisen* tämligen vida ramar att registrera uppgifter. Regeringen anser dock att det med hänsyn till *Registrernämndens* uppgift att kontrollera *Säkerhetspolisens* registrering av uppgifter i registret finns tillfredställande möjligheter till insyn i och kontroll av registret.

Vi har tidigare nämnt att regeringen bör bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om vilka personer som får registreras. Sådana föreskrifter kan som nämnts gälla de närmare förutsättningarna för registrering av dem som har varit föremål för registerkontroll. Sådana föreskrifter kan också, om det visar sig nödvändigt, innebära en precisering av vad som avses med särskilda skäl.

Registrets närmare innehåll

Den kritik som framförts mot SÄPO-registret har bland annat gällt att registreringen grundar sig på hemliga föreskrifter från regeringen. Vad som antecknas om en person i SÄPO-registret är självfallet mycket känsligt ur integritetssynpunkt. Regeringen anser därför att det av lagen bör framgå vilka uppgifter som får registreras.

Registret skall vara ingången till Säkerhetspolisens hantering av personuppgifter. Registret bör därför endast innehålla uppgifter om identifieringsuppgifter, uppgifter om grunden för registrering och hänvisning till de ärenden där uppgifter om den registrerade behandlas.

Såsom *Datainspektionen* påpekat bör det av registret framgå på vilken grund registrering skett. Detta bör uttryckligen framgå av lagtexten.

13.3 Gallring

Regeringens förslag: Uppgifter i SÄPO-registret skall som huvudregel gallras senast tio år efter det att en uppgift som kan föranleda registrering infördes. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får föreskriva att uppgifter i stället får bevaras för historiska ändamål. Säkerhetspolisen skall precis som andra myndigheter stå under en arkivmyndighets tillsyn.

Utredningens förslag: Utredningen föreslår att uppgifterna skall gallras när de inte längre är nödvändiga för sitt ändamål.

Remissinstanserna: *Riksarkivet* förutsätter att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om att uppgifterna i stället får bevaras för historiska ändamål.

Skälen för regeringens förslag: Bestämmelser om myndigheters arkiv finns i arkivlagen (1990:782). Lagen, som gäller även för Säkerhetspolisen, innehåller regler om bl.a. arkivbildningen och dess syften samt om arkivvård och gallring. I lagen sägs bl.a. att det arkivmaterial som återstår efter gallringen skall tillgodose forskningens behov. Lagen innehåller också särskilda bestämmelser om att myndigheterna och deras arkivhantering skall stå under tillsyn av särskilda arkivmyndigheter. Enligt en övergångsbestämmelse till arkivlagen är Säkerhetspolisen tills vidare undantagen från tillsyn av någon arkivmyndighet.

För gallring av handlingar gäller Kungl. Maj:ts brev den 14 april 1961 till den dåvarande Statspolisintendenten. Dessa föreskrifter ger Säkerhetspolisen rätt att gallra sådana handlingar som inte längre behövs för verksamheten. Av utredningens redogörelse för den gallringsrutin som tillämpas hos Säkerhetspolisen framgår att gallring av handlingar i

SÄPO-registret i dag sker enligt bestämmelser i arbetsordningen för Säkerhetspolisen. Av dessa framgår att en gallringsspärr skall sättas vid all nyregistrering för att förhindra en okontrollerad tillväxt av arkivet. Olika spärrtider förekommer men den vanligaste är tio år. Om objektet inte påförs nya anteckningar skall anteckningen utgå om det inte finns särskilda skäl för att den skall finnas kvar.

I avsnitt 10.8 föreslås att uppgifter som behandlas skall gallras när de inte längre behövs för sitt ändamål. För de andra register som regleras i detta lagstiftningsärende har föreslagits särskilda gallringstider. Även för SÄPO-registret bör en gallringsbestämmelse införas. Uppgifter som ligger så långt tillbaka i tiden som 10 år bör enligt regeringens bedömning normalt anses så osäkra för att bedöma personens tillförlitlighet ur säkerhetssynpunkt att de i regel bör kunna gallras om det inte påförts nya anteckningar. Regeringen anser därför att uppgifterna i SÄPO-registret, om det inte föreligger särskilda skäl för att de skall finnas kvar, skall gallras senast tio år efter den senaste anteckningen. Detta synes också överensstämma med den praxis Säkerhetspolisen tillämpar i dag. Gallringsregeln bör dock begränsas till att gälla de uppgifter om en person som är införda för att underlätta spaning i syfte att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet eller bekämpa terrorism och de uppgifter som är införda för att det med hänsyn till registrets ändamål finns särskilda skäl. Uppgifter införda med anledning av att en person undergått registerkontroll måste kunna bevaras under längre tid för att inte syftet med registerkontrollen skall gå förlorat. Även sådana uppgifter bör dock gallras när de inte längre behövs, t.ex. vid anställningens upphörande. Någon särskild bestämmelse om det behövs inte eftersom det följer av den allmänna gallringsregeln (jfr avsnitt 10.8).

Även om gallringsbestämmelser bör införas för att tillgodose integritetsaspekterna är det viktigt att uppgifter bevaras i tillräcklig omfattning för att tillgodose vårt historiska kulturarv och forskningens behov. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer bör därför få föreskriva att uppgifter i stället får bevaras för historiska och vetenskapliga ändamål. Något skäl att inte låta Säkerhetspolisen stå under någon arkivmyndighets tillsyn finns inte längre. Den tidigare nämnda övergångsbestämmelsen bör därför upphävas.

14 Ekonomiska konsekvenser

Det har sedan våren 1995 varit klart att person- och belastningsregistret skall ersättas av ett belastningsregister och ett misstankeregister. Rikspolisstyrelsen har haft i uppdrag att genomföra uppbyggnaden av den registerstruktur som angavs i riktlinjepropositionen. Arbetet med att bygga upp dessa register är nu i sitt slutskede. Den totala kostnaden för den nya registerstrukturen beräknas uppgå till 84 miljoner kronor, fördelat på de år arbetet pågått. Arbetet har hittills bedrivits inom polisens ordinarie budget.

Även för domstolar och åklagarmyndigheter som skall anpassa sina befintliga datasystem till belastningsregistret kan kostnader inledningsvis

förutses. Det nya systemet är dock tänkt att ersätta rutiner som för närvarande sker manuellt.

Uppbyggnaden av DNA-register och kriminalunderrättsregister kommer inledningsvis att vara förenat med kostnader. Dessa måste dock ställas i relation till den nytta dessa register torde innebära för polisens arbete.

De ändrade sekretessreglerna kan inledningsvis antas medföra ökade kostnader för Säkerhetspolisen med anledning av att en ökning av förfrågningar om att få ut uppgifter ur registret kan förutses.

Polisen anslag har i budgetpropositionen för 1998 höjts med 157 miljoner kronor. Polisen har vidare tilldelats ett engångsbelopp på 391 miljoner kronor fördelat på 273 miljoner kronor år 1998 och 118 miljoner kronor år 1999. De engångsvisa medlen skall bl.a. användas för att påskynda de IT-projekt som är avgörande för det internationella samarbetet.

Vid en sammantagen bedömning anser regeringen att kostnaderna för den nya registerstrukturen som föreslås i detta lagstiftningsärende bör kunna rymmas inom berörda myndigheters anslag. I den mån den nya registerstrukturen innebär omfördelning av kostnader mellan de involverade myndigheterna kan det dock bli aktuellt att omfördela resurser myndigheterna emellan.

15 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Polisdatalagen skall bygga på den kommande personuppgiftslagen, som skall träda i kraft den 24 oktober 1998. Av övergångsbestämmelserna till i personuppgiftslagen följer att sådan behandling av personuppgifter som vid i kraftträdandet pågår med Datainspektionens tillstånd får pågå längst till och med den 1 oktober 2001. Även nya personuppgifter bör kunna behandlas för ett ändamål om ändamålet påbörjats vid i kraftträdandet (jfr prop 1997/98:44 s. 109). Det innebär att den lagstiftning som nu föreslås i och för sig inte behöver träda i kraft förrän den 1 oktober 2001. Enligt regeringens bedömning är det dock lämpligt att låta de lagar vi nu föreslår träda i kraft i så nära anslutning till den nya personuppgiftslagen som möjligt. Det är också angeläget att polisen får tillgång till de nya kriminalunderrättsregistren och DNA-registren inom en snar framtid.

Den tekniska uppbyggnaden av de nya belastnings- och misstankeregistren bör vara avslutad vid årsskiftet 1998/99. Regeringen anser därför att utgångspunkten bör vara att de lagar vi nu föreslår bör träda i kraft senast den 1 januari 1999, men om möjligt redan den 24 oktober 1998. Eftersom det i dagsläget inte går att med säkerhet garantera att den tekniska uppbyggnaden av belastnings- och misstankeregistren är färdig för att systemen skall kunna tas i drift vid exakt denna tidpunkt bör det dock överlåtas till regeringen att sätta de föreslagna lagarna i kraft.

Utgångspunkten för i kraftträdandet bör vara att registreringen av nya uppgifter i belastnings- respektive misstankeregistret bör ske från en bestämd tidpunkt. Den nya polisdatalagen bör sättas i kraft samtidigt som lagen om belastningsregister. Det torde däremot inte vara något som

hindrar att lagen om misstankeregister sätts i kraft vid en tidigare tidpunkt. Person- och belastningsregistret måste finnas kvar för lagring av äldre uppgifter fram till dess att samtliga uppgifter är gallrade eller överflyttade till belastningsregistret. De nya reglerna om utlämnande av uppgifter bör dock gälla även för uppgifter i person- och belastningsregistret.

Enligt övergångsbestämmelserna till personuppgiftslagen skall ifråga om behandling av personuppgifter som utförs för ett visst ändamål som påbörjats före ikraftträdandet t.o.m den 30 september 2001 datalagen (1973:289) tillämpas i stället för personuppgiftslagen. Detta bör gälla även för polisens del. Det innebär att de register som för närvarande förs med Datainspektionens tillstånd får föras t.o.m. den 30 september 2001. Polisdatalagens regler om utlämnande av uppgifter bör dock gälla även för dessa register.

Den föreslagna ändringen i 5 kap. 5 § sekretesslagen, som gäller uppgifter som hänför sig till vapenregister, bör träda i kraft den 1 juli 1998. Avsikten är att Rikspolisstyrelsen då skall ta över uppgiften att avisera polismyndigheterna om adressändringar m.m. beträffande personer som finns upptagna i vapenregister. Sekretess bör dock fortsätta att gälla i verksamhet som avser folkbokföring för uppgifter som hänför sig till vapenregister och som inkommit före ikraftträdandet. Detta gäller bl.a. arkiverade uppgifter. Vad nu sagts bör regleras i en övergångsbestämmelse. Övriga ändringar i sekretesslagen bör träda i kraft samtidigt som de nya lagar som föreslås.

16 Författningskommentar

16.1 Förslaget till lag om belastningsregister

1 §

Bestämmelsen innebär en skyldighet för Rikspolisstyrelsen att med hjälp av automatiserad behandling föra ett belastningsregister. Uppgifter i registret kommer i stor utsträckning att föras in direkt av domstolar eller åklagarmyndigheter. Rikspolisstyrelsen skall ändå vara personuppgiftsansvarig för registret. Skälen till det framgår av avsnitt 8.5.

Av 36 § polisdatalagen framgår att det inte får föras något annat riksstäckande register över brottmålsdomar.

2 §

Paragrafen beskriver ändamålet med registret. Paragrafen har berörts i avsnitt 8.1. Någon motsvarighet finns inte i de gällande kriminal- och polisregisterförfattningarna.

Paragrafen slår fast att registret skall föras för att ge information om sådana belastningsuppgifter som behövs i verksamhet hos polis, tull, åklagare och domstolar för brottsutredningar, åtal och val av påföljd.

I punkt 4 anges vidare att registret skall ha till ändamål att förse polismyndigheter och andra myndigheter med de uppgifter de behöver vid lämplighetsprövning, tillståndsprövning och annan prövning som anges i

författning. Som exempel på lämplighetsprövning kan nämnas kriminalvårdsmyndigheternas prövning enligt lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt, länsstyrelsens prövning enligt körkortslagstiftningen, socialnämndens prövning i vårdnadsärenden och Alkoholmyndighetens prövning enligt alkohollagen (1994:1738). Som exempel på tillståndsprövning kan nämnas polismyndighetens tillstånd i passärenden och vapenärenden. Med annan prövning avses t.ex. regeringens prövning i ärenden om nåd i brottmål eller utlämning på grund av brott.

Av andra stycket framgår att registret också får användas för att till enskild lämna ut uppgift som är av särskild betydelse för dennes verksamhet. Det kan t.ex. gälla larminstallationsföretag eller enskilda arbetsgivare inom vårdsektorn

Även om det inte framgår av ändamålsbestämmelsen får uppgifter i registret användas för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål. Behandling av uppgifter för sådana ändamål kan inte anses strida mot det egentliga ändamålet med registret och behöver därför inte anges särskilt (jfr 9 § andra stycket förslaget till personuppgiftslag, prop. 1997/98:44).

3 §

Paragrafen anger vilka personuppgifter registret skall innehålla om den som ålagts påföljd för brott i Sverige.

Av punkt 1 framgår att registret skall innehålla uppgifter om den som genom dom, beslut, strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har ålagts påföljd för brott. Härav följer att den som dömts till fängelse, villkorlig dom, skyddstillsyn, böter eller penningböter skall registreras. Även den som har överlämnats till särskild vård enligt 31 kap. brottsbalken eller dömts till den i prop. 1997/98:96 föreslagna nya påföljden slutna ungdomsvård skall registreras enligt punkt 1.

Registreringen innebär en viss utvidgning i förhållande till såväl nuvarande lagstiftning som utredningens förslag. Detta behandlas i avsnitt 8.2.

Punkt 2, som gäller den som har dömts till förvandlingsstraff för böter, motsvarar 2 § 3 lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister och 2 § 3 polisregisterkungörelsen (1969:38).

Punkt 3 gäller fall där någon med stöd av 30 kap 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd. Bestämmelsen motsvarar 2 § 2 polisregisterkungörelsen.

Punkt 4 avser den som på grund av åklagarens beslut inte har åtalats för brott. Till skillnad från vad som gäller för närvarande (2 § 4 polisregisterkungörelsen) skall registret innehålla uppgifter om alla beslut om åtalsunderlåtelse. Bestämmelsen motiveras i avsnitt 8.2.2.

Punkt 5 behandlar registrering av den som skall utlämnas till annan stat och motsvarar 2 § 6 polisregisterkungörelsen.

Punkt 6 gäller den som har meddelats besöksförbud enligt lagen om besöksförbud. Bestämmelsen motsvarar 2 § 7 polisregisterkungörelsen.

I paragrafen har inte tagits in någon motsvarighet till 5 § andra och tredje styckena i polisregisterkungörelsen som innebär att vissa uppgifter om den som har tagits in på kriminalvårdsanstalt eller sjukvårdsinrättning skall antecknas. Skälen till detta återfinns i avsnitt 10.9.2.

4 §

Paragrafen, som behandlas i avsnitt 8.2.3, innebär att uppgifter om personer som har dömts i utlandet i vissa fall skall föras in i belastningsregistret. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 6 § första stycket kriminalregisterlagen och 7 § polisregisterkungörelsen. En nyhet är att uppgifter som kommer från Europol skall få registreras under de förutsättningar som anges i paragrafen.

5 §

Paragrafen, som innehåller ett bemyndigande till regeringen att utfärda föreskrifter om registrets innehåll, motiveras i avsnitt 8.2.4.

6 §

Paragrafen, som kommenteras närmare i avsnitt 8.3.1, innehåller bestämmelser om vilka myndigheter som skall ha rätt att få uppgifter från registret. Paragrafen skiljer sig från nuvarande regler i polis- och kriminalregisterlagarna på så sätt att den endast innehåller bestämmelser om utlämnande av uppgifter till de myndigheter för vilkas räkning registret främst förs. Övriga myndigheters rätt till utdrag kommer att regleras i förordning.

Andra stycket innehåller ett bemyndigande till regeringen att föreskriva att en myndighet får ha direktåtkomst till registret. Denna fråga behandlas i avsnitt 8.3.6.

7 §

Paragrafen, som inte har någon motsvarighet i gällande rätt, motiveras i avsnitt 8.3.1. Genom paragrafen, som har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag, införs en behovs- och proportionalitetsprincip. Den innebär att en myndighet som har rätt till uppgifter ur registret i varje enskilt fall skall pröva behovet av information i förhållande till den olägenhet det innebär för den registrerade att uppgiften lämnas ut. Även om en myndighet i och för sig har rätt till uppgifter i ett ärende av visst slag, bör uppgifter inte begäras om ärendet kan avgöras utan att myndigheten har kännedom om vad som finns antecknat registret. En myndighet som har rätt till uppgifter ur registret skall alltid pröva om behovet av information kan tillgodoses på något annat, mindre ingripande sätt. Först om myndigheten finner att det inte finns ett tillräckligt bra alternativ får uppgifter ur registret begäras.

8 §

Paragrafen, som behandlas i avsnitt 8.3.5 innehåller bestämmelser om utlämnande av uppgifter för att framställa rättsstatistik. Bestämmelsen motsvarar i stort sett 12 § första stycket kriminalregisterlagen och 9 § första stycket polisregisterlagen.

Någon motsvarighet till det nuvarande förbudet att lämna ut namnen på den som registreras har inte tagits med. Identitetsuppgifter av något slag behöver lämnas till statistikmyndigheten eftersom rättsstatistiken bl.a. omfattar uppgifter om återfall i brott. Att endast de uppgifter som är nödvändiga för att framställa rättsstatistiken skall lämnas innebär dock att uppgifter om namn och personnummer bara får lämnas om det är nödvändigt.

9 §

Paragrafen, som innehåller bestämmelser om utlämnande av uppgifter till den registrerade, behandlas i avsnitt 8.3.2. Bestämmelsen innebär att den enskilde alltid skall ha rätt att få ut de uppgifter som finns registrerade om honom eller henne. Enligt gällande rätt har den enskilde en ovillkorlig rätt att få utdrag om sig själv enligt 9 § kriminalregisterlagen. Den enskildes rätt till utdrag ur polisregistret är däremot mer begränsad. Enligt 3 § första stycket 3 polisregisterlagen får utdrag meddelas till enskild endast under förutsättning att han behöver utdraget för att ta till vara sin rätt i främmande stat, få tillstånd till inresa, bosätta sig eller arbeta i främmande stat, pröva frågan om anställning som avser vård eller som är av betydelse för rikets säkerhet eller för förebyggandet och beivrandet av brott och regeringen i förordning medgivit att utdrag eller upplysning får lämnas för ändamålet eller, i annat fall, om den enskilde styrker att hans rätt är beroende av upplysning ur registret och regeringen medger att upplysningen lämnas. Ett sådant utdrag är begränsat till sitt innehåll. I paragrafen anges att den enskilde även i fortsättningen skall ha rätt att få ett begränsat utdrag i dessa situationer. Begränsningen skall ske enligt föreskrifter som regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar. Det kan t.ex. vara frågan om att underlåta att ta med åtalsunderlåtelse, uppgifter om ådömda penningböter eller uppgifter om ådömda dagsböter beträffande vissa brott.

10 §

Paragrafen motsvarar 3 § 3 polisregisterlagen och har behandlats i avsnitt 8.3.3. Med stöd av bestämmelsen kan regeringen föreskriva att uppgifter får lämnas ut till enskilda i de situationer som anges i bestämmelsen. Sådana föreskrifter finns enligt gällande rätt så vitt avser larminstallationsföretag, i fråga om den som söker sådan anställning i företaget i vilken ingår befattning med larminstallationer och enskilda arbetsgivare inom vårdsektorn, i fråga om den som söker anställning.

Andra stycket innebär att regeringen, liksom enligt gällande rätt, kan medge att uppgifter om annan enskild kan lämnas ut till den som styrker att hans eller hennes rätt är beroende av det.

11 §

Bestämmelsen motsvarar den ändring i 4 § polisregisterlagen som gjordes med anledning av att Sverige godkände Europokonventionen (prop. 1996/97:164, bet. 1997/98: JuU02, rskr. 1997/98:22). Bestämmelsen gör det möjligt att utan begäran lämna ut uppgifter till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation om utlämnandet följer av en internationell överenskommelse som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt.

Med stöd av bestämmelsen kan uppgifter också lämnas enligt den i Strasbourg den 20 april 1959 dagtecknade Europeiska konventionen om inbördes rättshjälp i brottmål (SÖ 1968:15, SÖ 1977:88 och 1992:4). Att uppgifter enligt denna konvention skall lämnas till utländska myndigheter om medborgare i konventionsländerna som dömts här i riket följer för närvarande av 13 § kriminalregisterlagen och ett kungligt brev av den 19 april 1968 (Ju 2251/67).

12 §

Första stycket i paragrafen motsvarar i huvudsak 9 § kriminalregisterkungörelsen och innebär en skyldighet att lämna ut uppgifter till domstol eller polis- eller åklagarmyndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om det begärs för utredning i brottmål.

Andra stycket motsvarar i huvudsak 13 § fjärde stycket kriminalregisterlagen och 4 § första stycket polisregisterlagen. Enligt de gällande reglerna får uppgifter lämnas ut för ”utredning i brottmål eller utlänningsärende”. Uppgifter skall alltjämt kunna få lämnas ut om det behövs i ett utlänningsärende. Begreppet utredning i brottmål har ersatts. Den nya lydelsen innebär att uppgifter får lämnas ut om det behövs för att den utländska myndigheten eller organisationen skall ”förebygga, upptäcka, utreda eller beivra brott”. Det innebär att uppgifter som har betydelse för underrättelseverksamhet också får lämnas ut.

13 §

Punkt 1 motsvarar 4 § första stycket sista meningen polisregisterlagen. Punkt 2 motsvarar 13 § första stycket kriminalregisterlagen och 4 § andra stycket polisregisterlagen.

För närvarande lämnas inte underrättelse om bötesdomar ut i de situationer som avses i 12 § första stycket och punkt 2 i förevarande paragraf. Böter ingår nämligen inte i kriminalregistret. Böter skall dock registreras i belastningsregistret. Regeringen ges därför möjlighet att föreskriva att underrättelseskyldigheten får begränsas. Eftersom belastningsregistret kommer att innehålla fler uppgifter än polis- och kriminalregistren gör för närvarande bör rätten för regeringen att begränsa vilka uppgifter som skall lämnas ut gälla generellt.

14 §

Bestämmelsen motsvarar 13 § andra och tredje styckena kriminalregisterlagen men har förenklats.

15 §

Av paragrafen framgår att det som regel bör vara Rikspolisstyrelsen som prövar frågor om att lämna ut uppgifter ur registret. I vissa fall bör det dock vara möjligt att låta en lokal polismyndighet lämna ut uppgifter. Utlämnande av uppgifter till myndigheter inom riket bör t.ex. – efter bemyndigande av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer – kunna få meddelas av en polismyndighet.

16 §

Paragrafen, som motiveras i avsnitt 8.4, innehåller regler om när uppgifter skall gallras med anledning av att en dom eller ett beslut har ändrats på så sätt att förutsättningar för registrering inte längre föreligger. Bestämmelserna motsvarar i huvudsak 7 § 1 och 2 kriminalregisterlagen och 14 § 2–4 polisregisterkungörelsen.

Av sjunde punkten följer att uppgifter alltid skall gallras när den registrerade har avlidit. En motsvarande bestämmelse finns i 7 § 3 kriminalregisterlagen.

Paragrafen saknar motsvarighet till reglerna i 7 § 4 kriminalregisterlagen och 14 § 6 polisregisterkungörelsen om att en uppgift skall utgå när den registrerade har fyllt 80 år. Denna regel kan inte längre anses ha någon större betydelse med hänsyn till att uppgifter enligt den föreslagna 18 § som regel alltid skall gallras när tjugo år förflutit från domen eller beslutet

Gallring innebär att uppgifterna skall förstöras. Det tidigare förfarandet med avställning av gamla uppgifter skall inte längre tillämpas. Uppgifter i belastningsregistret som har blivit så gamla att de skall gallras skall inte bevaras för forskningsändamål. För sådant ändamål får istället de statistikregister som förs hos Brottsförebyggande rådet användas.

17 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 8.4. Den innehåller regler om att uppgifter skall gallras då en viss längre tid förflutit. I princip motsvarar bestämmelsen de nuvarande reglerna om så kallad rehabilitering i kriminal- och polisregisterförfattningarna.

Punkt 1 innebär att uppgift om fängelse eller förvandlingsstraff för böter, med vissa nedan angivna undantag, skall gallras tio år efter frigivningen. Bestämmelsen motsvarar 10 § första stycket 2 kriminalregisterlagen och 7 § 3 polisregisterlagen med den skillnaden att bestämmelsen också omfattar fängelse som har ådömts i kombination med skyddstillsyn. För närvarande gäller att en anteckning om en sådan påföljd inte skall tas med i registerutdrag sedan tio år förflutit från domen.

Punkt 2 är ny och innebär att en uppgift om fängelsestraff som skall anses helt verkställt genom tidigare frihetsberövanden skall gallras tio år från domen. Har en person genom nåd befriats från fängelsestraff skall uppgiften enligt punkt två gallras tio år från beslutet om nåd.

Punkt 3 är också ny och behandlar situationer då fängelsestraff har preskriberats enligt 35 kap. 8 eller 9 § brottsbalken och då förvandlingsstraff för böter har fallit bort enligt de särskilda reglerna i bötesverkställighetslagen. Såvitt gäller förvandlingsstraff är det fråga om två delvis olika fall, nämligen dels då betalning sker efter det att böterna har förvandlats till fängelse (18 § bötesverkställighetslagen. 1979:189), dels då förvandlingsstraffet inte har börjat verkställas inom tre år från det att beslutet vann laga kraft (21 § samma lag).

Punkt 4, som innebär att uppgift om skyddstillsyn eller villkorlig dom skall gallras sedan tio år förflutit från domen eller beslutet, motsvarar 10 § första stycket 1 kriminalregisterlagen och 7 § 2 polisregisterlagen med den skillnaden att fängelse i kombination med skyddstillsyn skall jämföras med andra fängelsestraff.

Punkt 5 innebär att uppgifterna om den som dömts till den nya påföljden slutna ungdomsvård som föreslås i proposition 1997/98:96 skall gallras tio år från det att påföljden helt verkställts.

Punkt 6 motsvarar 10 § första stycket 1 kriminalregisterlagen och 7 § 2 polisregisterlagen och innebär att uppgift om överlämnande till vård inom socialtjänsten eller missbruksvård skall gallras tio år efter domen eller beslutet.

Punkt 7 innehåller bestämmelser om gallring av uppgifter om överlämnande till rättspsykiatrisk vård. Till skillnad från vad som gäller sådan vård som avses i punkt 6 skall gallringsfristen för dessa uppgifter inte räknas från domsdagen utan från utskrivningsdagen.

Punkt 8 innebär att uppgift om böter skall gallras sedan fem år förflutit från dom, beslut eller godkännande av strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 7 § 1 polisregisterlagen och 92 § körkortsförordningen (1977:722).

Punkt 9 gäller fall då någon har förklarats fri från påföljd. En sådan uppgift skall, i likhet med vad som gäller enligt 7 § 2 polisregisterlagen, gallras sedan tio år förflutit från dom eller beslut.

Punkt 10 behandlar uppgifter om åtalsunderlåtelse eller åklagares beslut att efter särskild åtalsprövning inte åtala brott. Sådana uppgifter skall gallras sedan tio år förflutit från beslutet.

Punkt 11 är ny och innebär att uppgift om beslut om besöksförbud skall gallras tio år efter beslutet.

Punkt 12 innebär att uppgifter om utlämning av brott skall gallras tio år efter beslutet.

18 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om undantag från reglerna om gallring. Motsvarande bestämmelser finns i 10 § andra stycket kriminalregisterlagen och 7 § tredje stycket polisregisterlagen.

I paragrafen finns också regler om en yttersta tidsfrist.

Av tredje stycket framgår att gallring som huvudregel även skall avse de uppgifter som tillförts registret enligt 5 §. Regeringen får dock meddela föreskrifter om undantag från denna huvudregel. Det kan t.ex. finnas skäl att låta uppgifter om utvisning på grund av brott stå kvar i registret så länge förbudet fortfarande gäller.

19 §

Paragrafen handlar om tystnadsplikt och motsvaras av 10 § polisregisterlagen. I det allmännas verksamhet gäller i stället sekretesslagen. I första hand är det bestämmelsen i 7 kap. 17 § sekretesslagen (1980:100) som blir aktuell. Av 12 kap. 2 § sekretesslagen följer att sekretessen inte gäller i domstolarnas rättskipande och rättsvårdande verksamhet.

20 §

Paragrafen behandlar rättelse och skadestånd och hänvisar till personuppgiftslagens bestämmelser. Bestämmelser om rättelse finns i 28 § förslaget till personuppgiftslag och bestämmelser om skadestånd i 48 § (se prop. 1997/98:44).

Det förtjänar att framhållas att en uppgift om att en person har dömts för brott inte kan anses felaktig i paragrafens mening om den dömde efter överklagande frikänns. Visserligen innebär en frikännande överrättsdom att uppgifter om den fällande underrättsdomen skall gallras. Det medför däremot inte skyldighet för Rikspolisstyrelsen att lämna underrättelse om en frikännande dom till den som tidigare har fått del av uppgifter om en fällande dom. Det får däremot anses ankomma på de myndigheter som får del av utdrag ur registret att, innan de lägger uppgifterna i ett utdrag

till grund för lämplighetsprövning eller liknande, kontrollera om en enligt utdraget ännu inte lagakraftvunnen dom har ändrats. Prop. 1997/98:97

Övergångsbestämmelser

Utgångspunkten för övergångsbestämmelserna är, som framgår av avsnitt 15, att de äldre registren behålls under ett övergångsskede. De uppgifter som vid ikraftträdandet finns i person- och belastningsregistret samt i körkortsregistrets belastningsdel kommer succesivt att föras över till belastningsregistret. Det innebär att det under en övergångstid kommer att lämnas olika utdrag, dels från person- och belastningsregistret eller körkortsregistrets belastningsdel, dels från belastningsregistret och misstankeregistret. Den tidigare registerlagstiftningen skall dock upphävas vid ikraftträdandet. Den reglering som under övergångsskedet är nödvändig för de äldre registren görs i stället i övergångsbestämmelserna till den nya lagen.

Av punkt 2 framgår således att uppgifterna i person- och belastningsregistret kommer att stå kvar i högst tjugo år. En motsvarande bestämmelse kommer att tas in i övergångsbestämmelserna till den ändring i körkortsförordningen som erfordras med anledningen av att uppgifter om brott i körkortsregistrets belastningsdel samordnas med belastningsregistret. Äldre bestämmelser om gallring skall fortfarande gälla för dessa uppgifter. Sådana bestämmelser finns i 7 och 10 §§ lagen om allmänt kriminalregister samt i polisregisterkungörelsen.

Av punkt 3 framgår att den nya lagens bestämmelser om utlämnande av uppgifter, sekretess, rättelse och skadestånd skall gälla även för de äldre registren.

16.2 Förslaget till lag om misstankeregister

1 §

I paragrafen anges att Rikspolisstyrelsen med hjälp av automatiserad behandling skall föra ett register med uppgifter om personer som är skäligen misstänkta för brott.

Begreppet skäligen misstanke är avsett att ha samma innebörd som i rättegångsbalken. Det innebär att det skall finnas konkreta omständigheter av viss styrka som pekar på att den misstänkte har begått brottet (se bl.a. JO 1986/87 s 83). Bedömningen får således inte utgå från exempelvis antaganden grundade på kännedom om en persons kriminella förflutna. Det måste finnas objektiva grunder till stöd för misstanken. Däremot krävs det inte att det har fastslagits att den gärning som har begåtts utgör ett brott. Det räcker i och för sig att det finns anledning anta att ett brott har begåtts, vilket är tillräckligt för att förundersökning skall få inledas. En person kan således vara skäligen misstänkt innan man har fått full klarhet i om de objektiva brottsrekvisiten verkligen är uppfyllda.

Rikspolisstyrelsen skall var personuppgiftsansvarig för registret.

2 §

Paragrafen som beskriver ändamålet med registret behandlas i avsnitt 9.1.

3 §

Paragrafen, som motiverats i avsnitt 9.2, reglerar vilka personen som skall registreras i misstankeregistret. Det grundläggande kravet är att det är fråga om en person som är skäligen misstänkt för brott och som har fyllt 15 år. Då det gäller brott begångna i Sverige skall i huvudsak samma personer registreras som enligt personbladsrutinen för närvarande antecknas i person- och bealstningsregistret.

Paragrafen innehåller vidare ett bemyndigande till regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, att meddela föreskrifter om att registreringen skall begränsas. För närvarande görs i Rikspolisstyrelsens föreskrifter om personblad undantag för de mer bagatellartade brott som inte bör registreras.

4 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande till regeringen att utfärda föreskrifter om vilka uppgifter som skall tillföras registret beträffande den som skall registreras. Sådana uppgifter kan t.ex. vara identifieringsuppgifter, de brott misstanken avser, beslut om anhållande häktning eller intagning i anstalt.

5 §

Paragrafen, som behandlas i avsnitt 9.3, innehåller allmänna bestämmelser om vilka myndigheter som utan särskild sekretessprövning skall ha rätt att få ut uppgifter ur registret. Bestämmelserna om utlämnande skall ses mot bakgrund av de ändrade reglerna om sekretess för uppgifter i polisregister (se avsnitt 6.1).

6 §

Paragrafen, som motsvarar 7 § lagen om belastningsregister, ger uttryck för att behovs- och proportionalitetsprinciperna skall tillämpas då uppgifter begärs ur registret.

7 §

Paragrafen motsvarar 8 § lagen om belastningsregister.

8 §

Paragrafen motsvarar 10 § lagen om belastningsregister och reglerar enskilds möjlighet att, oavsett sekretess, få ut uppgifter ur registret om en annan enskild.

Lagrådsremissen innehöll dessutom en paragraf som angav att det av 14 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100) framgår att sekretess till skydd för enskild inte gäller i förhållande till den enskilde själv. *Lagrådet* ansåg att paragrafen var vilseledande såtillvida att den gav intryck av att den enskilde alltid har rätt att ta del av uppgifterna i fråga. För misstankeregistret kommer emellertid även förundersökningssekretessen enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen att gälla. Denna sekretess gäller också i förhållande till den som är registrerad i misstankeregistret. På *Lagrådets* förslag har därför paragrafen utgått.

9 §

Paragrafen motsvarar 11 § lagen om belastningsregister.

10 §

Paragrafen motsvarar 12 § andra stycket lagen om belastningsregister. Dessutom görs en hänvisning till 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen.

11 §

Paragrafen motsvarar 13 § lagen om belastningsregister.

12 §

Paragrafen motsvarar 15 § lagen om belastningsregister. Av paragrafen framgår att det som regel bör ankomma på Rikspolisstyrelsen att pröva frågor om utlämnande. I vissa fall bör det dock - efter bemyndigande från regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer - vara möjligt att låta en polismyndighet lämna ut uppgifter.

13 §

Paragrafen innehåller regler om gallring. Gallring innebär att uppgifterna skall förstöras. Uppgifterna i misstankeregistret skall inte bevaras för forskningsändamål. För sådant ändamål får i stället de statistikregister som förs hos Brottsförebyggande rådet användas (se avsnitt 8.3.5)

Första punkten innebär att uppgifter skall gallras när en förundersökning har avslutats utan att åtal har väckts med anledning av misstanken. I 11 § polisdatalagen finns bestämmelser om att uppgifter om kvarstående misstankar i vissa fall får behandlas automatiserat trots att förundersökningen lagts ned.

Tredje punkten innebär en viss dubbelregistrering. En person kommer nämligen i vissa fall att finnas registrerad i såväl misstankeregistret som belastningsregistret från det datum domen eller beslutet meddelades till dess den vunnit laga kraft. Detta behandlas i avsnitt 8.4.

14 §

Paragrafen motsvarar 19 § lagen om belastningsregister.

15 §

Paragrafen motsvarar 20 § lagen om belastningsuppgifter.

16.3 Förslaget till polisdatalag

Lagen innehåller dels bestämmelser som allmänt gäller behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, dels bestämmelser som endast gäller automatiserad behandling. På inrådan av *Lagrådet* har lagen disponerats om i förhållande till lagrådsremissen så att bestämmelserna om automatiserad behandling förts samman och placerats efter de allmänna bestämmelserna i lagen.

1 §

Paragrafen, som behandlas i avsnitt 10.1.3, anger lagens tillämpningsområde. Paragrafen motsvarar i huvudsak 2 § i lagrådsremissen. 1 § i lagrådsremissen innehöll bl.a. en erinran om att personuppgiftslagens bestämmelser skall tillämpas om inte avvikande bestämmelser meddelas i polisdatalagen, lagen om misstankeregister eller lagen om belastningsregister. Detta följer i och för sig, som *Lagrådet* påpekat, redan av den föreslagna personuppgiftslagen. En sådan bestämmelsen är således inte nödvändig för att reglera förhållandet mellan förevarande lag och personuppgiftslagen. *Lagrådet* anser att hänvisningen dessutom blir något missvisande eftersom polisdatalagen omfattar all behandling av personuppgifter och inte, på motsvarande sätt som personuppgiftslagen, är begränsad till viss manuell behandling av personuppgifter. Lagrådet föreslår därför att bestämmelsen skall utgå. Regeringen är dock av uppfattningen att en hänvisning till personuppgiftslagens bestämmelser ändå har ett visst värde ur pedagogisk synpunkt. I förevarande paragraf har därför tagits in en erinran om att lagen gäller utöver personuppgiftslagen (1998:000) vid behandling av personuppgifter i viss uppräknad verksamhet hos polisen. Det är den egentliga polisverksamheten som avses. Handläggningen av polismyndighetsärenden omfattas således inte av lagen och inte heller polisens hjälpande verksamhet eller den interna administrationen. För dessa delar av polisens verksamhet gäller dock personuppgiftslagen.

I andra stycket anges att lagen också gäller behandling av vissa andra uppgifter än personuppgifter. Det som avses är s.k. spårregister, dvs. DNA-register som skall innehålla sådana resultat av DNA-analyser som inte kan knytas till en viss identifierbar person.

2 §

Av bestämmelsen framgår att vissa bestämmelser i lagen endast gäller vid automatiserad behandling av personuppgifter. I övrigt gäller lagen även manuell behandling.

3 §

I paragrafen definieras vissa begrepp som används i lagen. Definitionen av underrättelseverksamhet, allvarlig brottslig verksamhet och särskild undersökning motsvarar i huvudsak vad som gäller enligt 4 § lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Definitionen av underrättelseverksamhet avgränsar inom vilken polisverksamhet automatiserad behandling av uppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet och i kriminalunderrättelseregister får förekomma. Underrättelseverksamheten är, till skillnad från en förundersökning, inriktad på informationsbearbetning i ett stadium där förutsättningarna för inledande av en förundersökning ännu inte har uppfyllts eftersom någon misstanke om ett konkret brott ännu inte har uppstått. Arbetet med att klarlägga om brottslig verksamhet utövats eller kan komma att utövas får i detta sammanhang anses utgöra underrättelseverksamhet. Undersökningar som syftar till att utröna om brott har begåtts kan i och för sig förekomma också inom ramen för en förundersökning. Förundersökning skall inledas om det finns anledning anta att ett konkret brott har begåtts.

Underrättelseverksamhet bedrivs även av Säkerhetspolisen. Med *kriminalunderrättelseverksamhet* avses sådan underrättelseverksamhet som inte bedrivs av Säkerhetspolisen. Bestämmelserna om behandling av personuppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet och om kriminalunderrättelseregister skall följaktligen inte gälla för Säkerhetspolisen.

Paragrafen innehåller vidare en bestämmelse om att de begrepp som används har samma betydelse som i personuppgiftslagen. Bestämmelsen var i lagrådsremissen intagen i 1 §. På *Lagrådets* inrådan har den flyttats till förevarande paragraf. En definition av de begrepp som förekommer finns i 3 § förslaget till personuppgiftslag (prop. 1997/98:44).

4 §

Av paragrafen framgår att Rikspolisstyrelsen skall vara personuppgiftsansvarig för behandling av uppgifter i DNA-registret, spårregistret och fingeravtrycks- och signalementsregistren.

5 §

Paragrafen, som behandlas i avsnitt 10.2, innebär ett undantag från det i personuppgiftslagen intagna förbudet mot behandling av vissa känsliga personuppgifter.

Av bestämmelsen framgår att uppgifter om en person aldrig får behandlas enbart på den grunden att personen t.ex. har en viss sexuell läggning. Om uppgifter om en person behandlas av andra skäl får särskilt känsliga uppgifter om personen i fråga i viss mån också behandlas. Det krävs dock att det är oundgängligen nödvändigt med hänsyn till behandlingens ändamål. I samband med en förundersökning får t.ex. uppgifter om den misstänktes ras eller etniska ursprung behandlas endast om det är av avgörande betydelse för spaningen. Under utredning om ett sexualbrott kan det t.ex. vara befogat att anteckna den misstänktes sexuella läggning. Det kan också vara fallet i samband med en särskild undersökning i kriminalunderrättelseverksamhet rörande barnpornografibrott.

6 §

Bestämmelsen medför att de uppgifter som behövs för rättsstatistiken får lämnas ut utan sekretessprövning. Vilka uppgifter som behövs för rättsstatistiken framgår av lagen (1995:606) och förordningen (1995:1060) om vissa personregister för officiell statistik. Utöver uppgifter ur belastningsregistret och misstankeregistret, vilka regleras särskilt är det för närvarande bara uppgifter om anmälda brott som skall lämnas till den myndighet som ansvarar för att framställa den rättsstatistiken.

7 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om att uppgifter i vissa fall får lämnas till utländska myndigheter och organisationer utöver vad som följer av 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen (1980:100). I första stycket anges att uppgifter får lämnas till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation om det följer av en internationell överenskommelse som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt. Bestämmelsen motsvarar vad som sedan den 1 januari 1998 gäller enligt

4 § lagen (1965:94) om polisregister m.m. En motsvarande bestämmelse finns i 9 § tredje stycket i lagen (1997:1058) om tullens register. Bestämmelsen tar framför allt sikte på utlämnande av uppgifter till Europol. Uppgifter får lämnas utan särskild begäran.

Andra stycket innehåller ett bemyndigande till regeringen att meddela föreskrifter om att uppgifter på begäran också får lämnas till polis- och åklagarmyndigheter i stater som är anslutna till Interpol samt till organisationen som sådan. Föreskrifterna bör t.ex. kunna avse en viss typ av uppgift eller uppgifter ur ett visst register.

8 §

Regeringen bemyndigas i denna paragraf att föreskriva att uppgifter får lämnas ut även i andra fall än de som avses i de tidigare paragraferna. Med stöd av bemyndigandet kan regeringen t.ex. meddela föreskrifter om utlämnande av uppgifter ur den så kallade U-boken, vilken innehåller upplysningar om avlägsnanden ur riket och beslut som har samband därmed (jfr 5 § andra stycket polisregisterlagen och 22 § polisregisterkungörelsen).

9 §

Paragrafen behandlar rättelse och skadestånd och hänvisar till personuppgiftslagens bestämmelser. Bestämmelser om rättelse finns i 28 § personuppgiftslagen och bestämmelser om skadestånd i 48 §. Bestämmelserna motiveras i avsnitt 10.7.

10 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om automatiserad behandling av uppgifter om kvarstående misstankar.

Bestämmelsen innebär att uppgift om att en person är misstänkt för ett brott får ingå i en automatiserad behandling av personuppgifter även sedan förundersökning mot personen i fråga har lagts ned, men bara under förutsättning att förundersökningen har lagts ned på grund av bristande bevisning. Om förundersökningen lagts ned t.ex. på den grunden att den misstänkte är oskyldig eller att gärningen inte utgör brott får således inte uppgifter om att personen i fråga alltjämt anses misstänkt behandlas automatiserat.

För att automatiserad behandling av uppgifter skall vara tillåten krävs det vidare att uppgifterna behövs för att förundersökning mot den misstänkte personen skall kunna tas upp på nytt. Endast sådana uppgifter som behövs för att detta ändamål skall kunna tillgodoses får behandlas.

Några bestämmelser om rätten att registrera kvarstående misstankar finns inte i nuvarande registerlagstiftning. I allmänna spaningsregistret förs dock för närvarande in uppgifter bl.a. om personer som anses misstänkta trots att förundersökning har lagts ned. Registret förs med tillstånd av Datainspektionen. Övergångsbestämmelserna till personuppgiftslagen innebär att sådana tillstånd skall gälla t.o.m. den 30 september 2001 på behandlingar som har påbörjats den dag då personuppgiftslagen träder i kraft, nämligen den 24 oktober 1998.

11 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om automatiserad behandling av uppgifter om kvarstående brottsmisstankar om åtal mot den misstänkte har lagts ned eller om han eller hon genom lagakraftvunnen dom har frikänts.

12 §

Av paragrafen framgår att bestämmelserna om automatiserad behandling av kvarstående misstankar inte gäller för Säkerhetspolisen. Detta kommenteras närmare i avsnitt 10.3.

13 §

Paragrafen motiveras i avsnitt 10.8. Av 9 § i) förslaget till personuppgiftslag framgår att personuppgifter inte får bevaras när de inte längre behövs för sitt ändamål. Personuppgiftslagen innehåller dock inga bestämmelser om sådana uppgifter som inte längre får bevaras skall gallras eller arkiveras. I paragrafen har tagits in en bestämmelse som anger att gallring skall vara huvudregeln. Detta gäller dock inte uppgifter som behandlas i en automatiserad förundersökning. Sådana uppgifter skall arkiveras enligt arkivlagens (1990:782) bestämmelser på motsvarande sätt som uppgifter i en manuellt förd förundersökning.

Paragrafen innehåller vidare ett bemyndigande till regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att utfärda föreskrifter om att uppgifter får bevaras för historiska och vetenskapliga ändamål.

14 §

Bestämmelsen gör det möjligt för polisen att i en särskild undersökning inom kriminalunderrättelseverksamheten avseende allvarlig brottslighet göra en automatiserad analys av personuppgifter. Av paragrafen, som behandlas i avsnitt 11.7, framgår de förutsättningar som skall gälla för en sådan behandling. Personuppgifter skall endast få behandlas automatiserat i särskilda undersökningar. Det krävs vidare att underrättelseverksamheten avser allvarlig brottslighet. Med detta avses, enligt definitionen i 5 §, att det skall vara frågan om verksamhet som innefattar brott för vilket är föreskrivet fängelse i två år eller däröver. Fängelse i 2 år skall alltså finnas i straffskalan. Gränsdragningen behandlas i avsnitt 11.6.

Personuppgiftslagens bestämmelser om behandling av uppgifter (jfr 9 §) innebär att en automatiserad behandling av personuppgifter endast får innehålla de personuppgifter som är nödvändiga för undersökningen. Det krävs således alltid att personuppgifterna har anknytning till den särskilda undersökningen. Någon annan begränsning finns emellertid inte. Det innebär att även uppgifter om personer som inte är misstänkta, t.ex. arbetskamrater, vittnen, familjemedlemmar och andra personer med anknytning till undersökningen får behandlas. Sådana uppgifter måste dock förses med upplysningen om att den ifrågavarande personen inte är misstänkt.

I bestämmelsen har också tagits in en erinran om att särskilda bestämmelser gäller för behandling av uppgifter i kriminalunderrättelseregister.

15 §

Av paragrafen följer att ett beslut om att inleda automatiserad behandling av personuppgifter skall innehålla uppgifter om ändamålet med behandlingen och de villkor som behövs för att förebygga otillbörligt intrång i den registrerades integritet. Det kan t.ex. röra sig om en förteckning över vilka personer som arbetar med undersökningen och som får ha tillgång till uppgifterna, hur information hämtas, hur arbetet skall ske och avrapporteras m.m.

Av paragrafen framgår vidare att Rikspolisstyrelsen skall föra en central förteckning över samtliga pågående undersökningar inom polisen. Förteckningen avser att underlätta samordningen, tillsynen och kontrollen över de uppgifter som behandlas genom att uppgifterna samlas på ett ställe.

16 §

Paragrafen innehåller en gallringsbestämmelse. Med tanke på uppgifternas integritetskänsliga innehåll får de inte behandlas längre än absolut nödvändigt. Tiden begränsas därför till längst ett år. I undantagsfall, när en särskild undersökning av någon anledning dragit ut på tiden eller blivit så omfattande att tidsgränsen på ett år inte kan hållas, får uppgifterna behandlas till dess undersökningen avslutas.

Av andra stycket framgår att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får föreskriva att uppgifterna skall bevaras för historiska, statistiska eller vetenskapliga ändamål.

17 §

Paragrafen, som behandlas i avsnitt 11.8.1 anger ändamålet med kriminalunderrättelseregister. I ett kriminalunderrättelseregister samlas och systematiseras information om allvarlig brottslig verksamhet för att ge underlag för att inleda en undersökning om viss misstänkt allvarlig brottslig verksamhet eller för att tjäna som underlag för att vidta andra åtgärder mot den förmodade brottsligheten. Kriminalunderrättelseregister kan också användas för att samla och sprida strategiska uppgifter t.ex. om smuglingsvägar, brottstrender och åtgärdsförslag. Sådana strategiska uppgifter är ofta av allmän underrättelsekaraktär och inte knutna till vissa personer.

18 §

Paragrafen innehåller en bestämmelse om vem som får föra kriminalunderrättelseregister. Den myndighet som för registret är personuppgiftsansvarig.

19 §

Bestämmelsen, som motiverats i avsnitt 11.8.2, anger förutsättningarna för att i kriminalunderrättelseregister föra in uppgifter som kan hänföras till en enskild person. Med sådana uppgifter avses uppgifter som direkt eller indirekt kan hänföras till en identifierad eller med hjälp av uppgifterna identifierad person. Uppgifter får registreras endast om de ger anledning att anta att allvarlig brottslig verksamhet har förekommit eller kan förväntas och att personen ifråga skäligen kan misstänkas för att ha

utövat eller komma att utöva denna. Vad som avses med allvarlig brottslig verksamhet definieras i 4 § och behandlas i avsnitt 11.7. Beviskravet för registreringen att personen skall vara *skäligen misstänkt* har sin förebild i reglerna i 23 kap. rättegångsbalken om inledande av förundersökning. För att inleda en förundersökning skall det finnas anledning att anta att ett konkret brott har begåtts. När en person är skäligen misstänkt för detta brott kan man med stöd av rättegångsbalkens regler inleda en förundersökning mot personen. Olika tvångsmedel får då användas. En skäligen misstänkt om att någon har utövat brottslig verksamhet är däremot inte tillräcklig för att inleda förundersökning eller vidta tvångsåtgärder mot en person. Det fortsatta underrättelse- och spaningsarbetet syftar till att klargöra om det finns förutsättningar att inleda förundersökning om ett konkret brott.

För registrering av uppgifter i kriminalunderrättelseregister räcker det med att personen är skäligen misstänkt för att ha utövat något som kan antas innefatta brott för vilket fängelse i två år eller mer kan följa eller att personen kan komma att utöva sådan brottslighet. Syftet med registreringen är således att få fram tillräckligt underlag för mer djupgående undersökningar av underrättelsekaraktär. Om det finns skäligen misstänkt om att en person har begått ett konkret brott skall däremot förundersökning inledas och då får uppgifterna i stället registreras i misstankeregistret.

20 §

Paragrafen innehåller den närmare regleringen av vilka personuppgifter som får registreras. Bestämmelsen, som är avsedd att motsvara vad som gäller för registrering i Europols informationsregister, kommenteras i avsnitt 11.8.3.

21 §

Bestämmelsen innebär att den tid en personuppgift får stå kvar i kriminalunderrättelseregistret begränsas till tre år efter det att den senaste registreringen om personen infördes i registret. Om nya uppgifter av sådan karaktär att de självständigt kan föranleda registrering förs in i registret räknas treårstiden således från den tidpunkt då de nya uppgifterna fördes in i registret.

Om en särskild undersökning rörande en registrerad person har inletts får uppgifterna dock stå kvar till dess undersökningen har avslutats.

Av andra stycket framgår att regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får föreskriva att uppgifterna skall bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

22 §

Av paragrafen, som behandlas i avsnitt 12.3, följer att uppgifter om resultat av DNA-analyser får behandlas automatiserat endast för ett visst ändamål, nämligen för att underlätta identifiering av personer i samband med utredning om brott. Rikspolisstyrelsen får behandla uppgifter om DNA-analyser i DNA-register och spårregister. Sådana uppgifter får också behandlas i automatiserade förundersökningar och särskilda undersökningar.

DNA-registret är tänkt att användas på så sätt att DNA-profilen i ett spår från en brottsplats jämförs med de DNA-profiler som finns i DNA-registret, vilket kan ge besked om vem som har avsatt spåret. Ändamålet med DNA-registret är således att underlätta identifiering av personer i samband med utredning om brott.

Spårregistret får innehålla resultat av DNA-analyser som har gjorts på spår från ouppklarade brott. Dessa analysresultat kan jämföras med resultat av DNA-analyser av nya spår från andra brottsplatser, varvid samband mellan olika brott kan klarläggas och den misstänkte lättare återfinnas. Uppgifter i spårregistret kan också jämföras med uppgifter i DNA-registret och med uppgifter avseende misstänkta som inte finns antecknade i DNA-registret. Ändamålet med spårregistret är följaktligen också att underlätta identifiering av personer i samband med utredning om brott.

Uppgifter om DNA-analyser får även behandlas i automatiserade förundersökningar och särskilda undersökningar. För att utreda ett brott kan det t.ex. vara nödvändigt att anteckna de misstänkta DNA-analys i en automatiserad förundersökning.

23 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 12.4.1 och anger vilka uppgifter som skall få registreras i DNA-registret. Paragrafen innebär inte någon skyldighet för polisen att registrera den dömda. Det finns således inget som hindrar att underlåta registrering t.ex. av lindrigare fall av vissa brott och av sådana brott som i och för sig omfattas av förevarande paragraf men som av olika skäl inte bör leda till registrering. Sådana exempel kan vara barnadråp, koppleri och grovt koppleri samt grova fall av de allmänfarliga brotten otillbörligt verkande vid röstning, övergrepp i rättssak, skyddande av brottsling och främjande av flykt.

24 §

Bestämmelsen innebär att registrering av ett analysresultat skall begränsas till uppgifter som ger information om den registrerades identitet. Det skall inte vara tillåtet att registrera analysresultat som kan ge upplysning om den registrerades personliga egenskaper.

25 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 12.4.1.2 och innehåller bestämmelser om spårregistret. I det spårregister som skall inrättas får endast antecknas uppgifter om resultat av DNA-analyser som har företagits under utredning om ett brott och som inte kan hänföras till en viss person. Så snart ett spår kan knytas till en viss person skall analysresultatet avseende spåret gallras ur spårregistret. Spårregistret skall således inte innehålla personuppgifter, men har av praktiska skäl ändå reglerats i polisdatalagen.

Utöver uppgifter om resultat av DNA-analyser får spårregistret endast innehålla upplysningar som utvisar i vilket ärende analysen har företagits.

26 §

Paragrafen innehåller regler om användningen av spårregistret. Uppgifter i spårregistret skall för det första få jämföras med analysresultat som inte kan hänföras till en viss person, dvs. andra spåranalyser, i syfte att finna samband mellan olika brott. Spårregistret skall också få jämföras med uppgifter i DNA-registret. På det sättet kan man få veta om en person som har registrerats i DNA-registret har avsatt något av de spår som har registrerats i spårregistret och därigenom kan misstänkas för ett tidigare ouppklarat brott. Slutligen skall spårregistret också få jämföras med resultat från DNA-analyser av en person som är misstänkt för brott. Jämförelsen skall få göras så snart analysen har företagits under en förundersökning.

Det är endast i de ovan uppräknade fallen som jämförelser med spårregistret skall få göras. Spårregistret skall således inte få användas för jämförelser med analysresultat som avser målsägande eller andra icke-misstänkta personer.

27 §

Paragrafen, som behandlas i avsnitt 12.5, innehåller bestämmelser om gallring. Som huvudregel gäller enligt 13 § att uppgifter skall gallras så snart de inte längre behövs med hänsyn till registrets ändamål. Bestämmelsen innebär att en uppgift i DNA-registret under alla förhållanden skall gallras när uppgifterna om den registrerade gallras ur belastningsregistret.

Uppgifter i spårregistret skall gallras senast trettio år efter registreringen.

28 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 12.6.2 och innehåller särskilda bestämmelser om prover som härrör från målsägande och andra som inte misstänks för brott. Ett prov som har tagits från en sådan person för DNA-analyser i samband med utredning om brott skall inte få användas för annat ändamål än det för vilket provet togs. Analysresultatet skall t.ex. inte få jämföras med spårregistret (jfr 26 §). Ett sådant prov skall inte heller få sparas efter det att målet slutligt har avgjorts.

29 §

Personuppgiftslagen innebär att polisen kan behandla uppgifter om fingeravtryck, signalement och särskilda kännetecken i register. Bestämmelserna i 29 och 30 §§ innefattar vissa inskränkningar i denna rätt. Förevarande paragraf innehåller bestämmelser om behandling av uppgifter om fingeravtryck, signalement och särskilda kännetecken för att underlätta identifieringen av personer i samband med brott. Uppgifter får för detta ändamål endast behandlas i register av Rikspolisstyrelsen. Sådana uppgifter får dessutom behandlas i automatiserade förundersökningar och särskilda undersökningar.

Inskränkningarna gäller emellertid bara för fingeravtrycks- och signalementsregister som förs för att användas i brottsutredningar. Bestämmelserna hindrar således inte att liknande register förs för att t.ex. underlätta identifiering av försvunna personer eller av katastrofoffer.

Fingeravtrycks- och signalementsregister som förs för att underlätta brottsutredningar får enligt paragrafen användas även för identifiering av okända personer i andra sammanhang än brottsutredningar, t.ex. för identifiering av okända avlidna personer.

30 §

I paragrafen, som behandlas i avsnitt 10.9.1, har tagits in regler om innehållet i fingeravtrycks- och signalementsregister som förs för utredning om brott. Bestämmelserna motsvarar vad som för närvarande gäller för dessa register enligt Datainspektionens tillstånd. Det är således framför allt misstänkta och dömda som får registreras. Om fingeravtryck har tagits i jämförelsesyfte av en målsägande eller någon annan person som inte är misstänkt för brottet, får dessa fingeravtryck inte föras in i registret. Bestämmelser om under vilka förutsättningar fingeravtryck får tas av misstänkta och dömda finns i 28 kap. 14 § rättegångsbalken och i förordningen (1992:824) om fingeravtryck m.m.

Även fingeravtryck som tas enligt 19 § lagen om särskild utlänningskontroll får registreras. Sådana antecknas för närvarande i fingeravtrycksregistrets B-del.

31 §

I bestämmelsen har tagits in regler om gallring av uppgifter i fingeravtrycks- och signalementsregister. Utgångspunkten är att ett sådant register i huvudsak skall innehålla uppgifter om misstänkta eller dömda personer. Om en person har registrerats på grund av misstanke om brott skall uppgifterna om personen följaktligen gallras när det inte längre finns någon misstanke, dvs. om förundersökning eller åtal mot personen läggs ned eller om åtal ogillas. Döms personen för brottet skall uppgifterna dock stå kvar till dess att samtliga uppgifter i det allmänna belastningsregistret om personen har gallrats.

Undantagsvis bör uppgifter kunna bevaras även sedan en förundersökning har lagts ned. I 10 och 11 §§ har föreslagits att kvarstående brottsmisstankar i vissa fall skall kunna få ingå i en automatiserad behandling. Om en kvarstående brottsmisstanke behandlas med stöd av dessa bestämmelser bör uppgifterna i fingeravtrycksregistret också få stå kvar, dock längst till dess att behandlingen enligt 33 § upphör. Om åtal har lagts ned eller ogillats skall uppgifterna i fingeravtrycksregistret alltid gallras, givetvis med undantag för det fall att personen i fråga skall vara registrerad på någon annan grund, t.ex. av det skälet att han sedan tidigare är dömd och i samband därmed har fått lämna fingeravtryck.

Även uppgifter om den som har fått lämna fingeravtryck enligt lagen om särskild utlänningskontroll skall gallras när de inte längre behövs för ändamålet med behandlingen, jfr 13 §. I lagen har dock inte angetts någon bestämd tid. I stället bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om vilka gallringstider som skall gälla. Hänsyn kan då tas till de särskilda förhållanden som kan råda i olika typer av fall.

32 §

Av paragrafen framgår att ett register med det angivna ändamålet skall föras av Säkerhetspolisen. Ändamålet med registret behandlas i avsnitt

13.2.2. Det sammanfaller med Säkerhetspolisens uppgifter enligt 4 och 5 §§ förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen. Med terrorism avses användningen av våld, hot eller tvång för politiska syften (jfr lagen [1991:572] om särskild utlänningskontroll och lagen [1990:217] om skydd för samhällsviktiga anläggningar m.m.).

33 §

Av personuppgiftslagen följer att SÄPO-registret bara får innehålla de bestämmelser som är nödvändiga och relevanta i förhållande till registrets ändamål. I förevarande och nästa paragraf har tagits in ytterligare bestämmelser om innehållet i registret. Bestämmelserna motiveras i avsnitt 13.2.2.

I punkt 1 beskrivs förutsättningarna för registrering av personer i syfte att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet eller bekämpa terrorism. För registrering räcker det inte med att en person tillhör en viss organisation, jfr 6 §. Uppgifter om en person får inte registreras om det inte finns åtminstone någon anledning att befara att personen antingen ägnar sig åt brottslig verksamhet av sådant slag som det ankommer på Säkerhetspolisen att förebygga eller avslöja eller att han eller hon kommer att begå sådana brott. Den grad av misstanke om brottslig verksamhet som krävs är lägre än vad som avses gälla för behandling av uppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet och för registrering i kriminalunderrättelseregister. För Säkerhetspolisens del skall det vara tillräckligt att det kan misstänkas att en person utövat eller kan komma att utöva brottslig verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet eller terrorism eller kommer att begå brott av sådana slag.

I punkt 2 anges när uppgifter om en person får antecknas i samband med registerkontroll. Syftet med registreringen är att underlätta för Säkerhetspolisen att under den tid personen i fråga innehar anställningen kunna kontrollera att inget inträffar som ger anledning att ifrågasätta personens pålitlighet samt att kartlägga den som systematiskt söker anställningar eller uppdrag i verksamhet som har betydelse för rikets säkerhet för att förhindra infiltration i säkerhetskänslig verksamhet.

Punkt 3 ger slutligen Säkerhetspolisen möjlighet att registrera uppgifter om personer om det annars finns särskilda skäl. Det kan t.ex. finnas skäl att registrera en medkontrollerad make eller sambo till den som varit föremål för registerkontroll. Bestämmelsen tar även sikte på sådana personer som kan bli utsatta för hot av olika slag eller som i känsliga verksamheter kan bli föremål för närmanden från främmande underrättelsejänster. För att information om sådana personer lättare skall kunna sammanställas kan det finnas skäl att registrera personerna, trots att de inte själva är misstänkta för delaktighet i någon brottslig verksamhet. Det kan också finnas anledning att registrera upplysningar om informatörer vars trovärdighet kontinuerligt behöver bedömas.

Regeringen bemyndigas vidare att meddela ytterligare föreskrifter om vilka personuppgifter registret får innehålla.

34 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 13.2.2. Den innehåller en bestämmelse om vilka uppgifter registret får innehålla beträffande den som får registreras enligt 33 §.

35 §

Paragrafen behandlas i avsnitt 13.3 och innehåller bestämmelser om gallring. Paragrafen innehåller ingen särskild gallringsbestämmelse beträffande personer som är införda i registret på grund av att de varit föremål för registerkontroll. Att sådana uppgifter ändå skall gallras när de inte längre behövs framgår av 13 §.

36 §

Paragrafen innehåller en erinran om att det finns särskilda bestämmelser om Rikspolisstyrelsens skyldighet att föra belastnings- och misstankeregister.

16.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

14 §

I paragrafen görs en ändring till följd av att lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister upphävs och ersätts av lagen om belastningsregister.

16.5 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

5 kap.

1 §

Paragrafen, som behandlas i avsnitt 6.4, reglerar sekretess för att skydda bl.a. polisens verksamhet att förebygga och beivra brott. Med anledning av att den absoluta registersekretessen i 7 kap. 17 § sekretesslagen avses upphöra för andra register än belastningsregistret, har i andra stycket i förevarande bestämmelse införts ett omvänt skaderekvisit såvitt gäller uppgifter som hänför sig till underrättelseverksamhet, såväl hos den öppna polisen som hos Säkerhetspolisen. Med underrättelseverksamhet avses i detta sammanhang dels polisverksamhet som består i att samla, bearbeta och analysera information för att klarlägga om brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas och som inte utgör förundersökning (jfr 3 § polisdatalagen), dels annan verksamhet som hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism. Uttrycket förebygga eller avslöja brott osv. är avsett att innefatta även uppgifter som hänför sig till registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen. Bestämmelsen medför att uppgifter i kriminalunderrättelseregistret, annan kriminalunderrättelseverksamhet och i Säkerhetspolisens register inte behöver lämnas ut om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att

syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas. Sådana uppgifter omfattas också av sekretess till skydd för den enskilde enligt 9 kap. 17 § sekretesslagen.

Ändringen innebär vidare att sekretesskyddet för dessa uppgifter bestäms till högst sjuttio år.

5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om sekretess avseende uppgifter som hänförs till vapenregister. I andra meningen har bestämmelsen om sekretess för uppgifter i verksamhet som avser folkbokföring ändrats till att avse uppgifter hos Rikspolisstyrelsen. Ändringen är föranledd av att Rikspolisstyrelsen kommer att ta över uppgiften från folkbokföringen att avisera polismyndigheterna om adressändring m.m. beträffande personer som innehar tillstånd enligt vapenlagen (1996:67) att inneha skjutvapen m.m. (se prop. 1994/95:201 s. 30). Således kommer Rikspolisstyrelsen i stället för folkbokföringen fortsättningsvis att förfoga över uppgifter om vilka personer som finns upptagna i de vapenregister som förs av polismyndigheterna. Syftet med bestämmelsen är detsamma som enligt nuvarande lag, nämligen att sådana uppgifter inte skall lämnas ut om det inte står klart att det kan ske utan att fara för vapen eller ammunition kommer till brottslig användning.

7 kap.

17 §

Ändringen, som har behandlats i avsnitt 6.1 innebär att den absoluta sekretessen behålls endast för uppgifter i belastningsregistret. För övriga register kommer i stället bestämmelsen i 9 kap. 17 § sekretesslagen att bli tillämplig.

Sekretessen har vidare, till skillnad från gällande rätt, gjorts tidsbegränsad. Som längst skall sekretessen gälla 70 år (se avsnitt 5.7). Det förtjänar att påpekas att uppgifter i de båda registren enligt förslaget skall gallras långt dessförinnan.

18 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om sekretess i verksamhet som avser förande av eller uttag ur andra register angående brott m.m. än de som regleras enligt 7 kap. 17 §. Ändringen görs för att misstankeregistret och de register som förs enligt polisdatalagen inte skall omfattas av sekretess enligt denna paragraf. Dessa register kommer att omfattas av sekretess enligt 9 kap. 17 §. Ändringen innebär vidare att sekretessen tidsbegränsas.

9 kap.

17 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om sekretess för uppgifter i förundersökningar m.m., till skydd för enskildas intressen. Ändringen innebär för det första att punkt 2 delas upp i två punkter. Nuvarande punkt 3 betecknas därför punkt 4. Denna bestämmelse är för närvarande tillämplig på sådana personregister som förs lokalt inom polisen och som inte utgör polisregister i polisregisterlagens mening och därför inte heller

omfattas av regeln i 7 kap. 17 § sekretesslagen. Exempel på sådana personregister är förundersökningsregister, beslagsloggaren och rationell anmälningsrutin. Försättningsvis kommer samtliga lokala polisregister att omfattas av sekretessbestämmelsen i 9 kap. 17 § första stycket 4, liksom även sådan automatiserad behandling av personuppgifter som inte sker i registerform. Ett tillägg görs dock för att även Statens kriminaltekniska laboratoriums register över sakkunnigutlåtanden skall omfattas av sekretessen. Det registret betraktas nämligen för närvarande som ett polisregister enligt 10 b § polisregisterlagen. Det bör därför ha samma sekretesskydd som övriga polisregister.

I första stycket 6 har lagts till en bestämmelse enligt vilken sekretessen gäller också för uppgifter som behandlas av Rikspolisstyrelsen enligt polisdatalagen. Bestämmelsen kommer att omfatta såväl uppgifter som ingår i automatiserade behandlingar i kriminalunderrättelseverksamhet och annan automatiserad behandling av uppgifter enligt polisdatalagen, som uppgifter som ingår i de centrala registren som förs av Rikspolisstyrelsen, t.ex. DNA-registren, fingeravtrycksregistret, signalementsregistret, kriminalunderrättelsesregistret och SÄPO-registret. I första stycket 7 har vidare lagts till en bestämmelse enligt vilken sekretessen gäller för uppgifter i misstankeregistret.

För närvarande gäller enligt 9 kap. 17 § ett rakt skaderekvisit. Ändringen innebär, som motiveras i avsnitt 6.4, att sekretessen i viss utsträckning skärps på så sätt att ett omvänt skaderekvisit till skydd för den enskilde kommer att gälla för alla uppgifter som omfattas av paragrafen. Det innebär att sådana uppgifter inte får lämnas ut om det inte står klart att den enskilde eller någon honom eller henne närstående inte lider men om uppgiften röjs.

För uppgifter i polisregister har enligt 7 kap. 17 § hittills bara gällt sekretess för enskilda personliga förhållanden. För dessa uppgifter kommer emellertid, liksom för andra uppgifter som omfattas av 9 kap. 17 §, att gälla sekretess både för uppgift om enskilda personliga och ekonomiska förhållanden.

Sista stycket handlar om utlämnande av uppgifter oberoende av sekretess. Att uppgifter utan hinder av sekretess får lämnas ut till myndigheter enligt vad som föreskrivs i säkerhetsskyddslagen (1997:627) framgår av 14 kap. 1 sekretesslagen. Ändringen innebär att uppgifter utan hinder av sekretess får lämnas ut även till enskild enligt vad som föreskrivs i säkerhetsskyddslagen eller en förordning som har stöd i den lagen samt till såväl myndigheter som enskilda enligt vad som föreskrivs i polisdatalagen och lagen om misstankeregister samt i förordningar som har stöd i dessa lagar. Bestämmelserna om utlämnande av uppgifter från misstankeregistret och enligt polisdatalagen behandlas i avsnitt 9.3 och 10.10.

16 kap.

1 §

I förevarande bestämmelse anges vilka tystnadsplikter som har företräde framför principen om meddelarfrihet. Enligt 16 kap. 1 § 4 gäller inte meddelarfrihet om förbehåll som inskränker den enskildes rätt att lämna uppgift vidare har meddelats i samband med att regeringen eller riksdagen för särskilt fall förordnar om undantag från sekretess (14 kap. 9 eller

10 § sekretesslagen). Bestämmelserna i 14 kap. 9 och 10 §§ sekretesslagen är i gällande rätt inte tillämpliga på uppgifter i polis- och kriminalregister, men väl på uppgifter som omfattas av 9 kap. 17 § sekretesslagen. De föreslagna ändringarna innebär att 14 kap. 9 och 10 §§ kommer att kunna tillämpas på alla uppgifter som behandlas hos polisen utom uppgifter i belastningsregistret. Om förbehåll meddelas kommer meddelarfrihet inte att gälla.

I 16 kap. 1 § 12 finns en bestämmelse enligt vilken meddelarfrihet inte gäller om förbehåll har meddelats enligt 9 a § polisregisterlagen. Med stöd av denna regel får regeringen under vissa förhållanden förordna om undantag från sekretess för uppgifter i ett polisregister som förs av Säkerhetspolisen. Någon motsvarighet till 9 a § polisregisterlagen har inte tagits in i de nya författningarna eftersom den allmänna bestämmelsen i 14 kap. 10 § om regeringens dispensrätt fortsättningsvis skall kunna tillämpas. Om förbehåll meddelas enligt denna bestämmelse kommer tystnadsplikten att gälla framför meddelarfriheten enligt 16 kap. 1 § 4. Den särskilda bestämmelsen i 16 kap. 1 § 12 har därför ansetts kunna utgå.

16.6 Förslag till lag om ändring i säkerhetsskyddslagen (1996:627)

12 §

Ändringen är en följd av att polisregisterbegreppet inte längre används i den betydelse det tidigare har haft. Någon ändring i sak i förhållande till gällande rätt är inte avsedd. Rikspolisstyrelsen och Säkerhetspolisen kan med stöd av den nya lagstiftningen behandla personuppgifter automatiserat även i andra register än sådana som regleras i polisdatalagen, lagen om belastningsregister och lagen om misstankeregister. Registerkontrollen skall, liksom för närvarande, även omfatta behandling av personuppgifter hos Rikspolisstyrelsen eller Säkerhetspolisen som sker i sådana register, t.ex. spaningsregister.

15 §

I paragrafens *första stycke* har lydelsen "...framställan av en annan stat,..." ersatts med "...framställan från en annan stat,..." för att förtydliga att framställan om registerkontroll i dessa fall inte behöver göras av statsledningen i den andra staten. Detta är inte avsett att utgöra någon saklig ändring. När en framställan har gjorts är det fortfarande enligt 22 § säkerhetsskyddsförordningen (1996:633) Rikspolisstyrelsen som *beslutar* huruvida registerkontroll skall genomföras. Rikspolisstyrelsen skall sålunda också pröva om förutsättningarna för registerkontroll är uppfyllda.

21 §

Ändringen är en följd av att polisregisterbegreppet inte längre används i den betydelse det tidigare har haft. Någon ändring i sak i förhållande till gällande rätt är inte avsedd.

I *första stycket* har dom och misstanke om brottet olovlig avlyssning (4 kap. 9 a § brottsbalken) fogats till uppräkningslistan av vilka uppgifter som får lämnas ut vid registerkontroll när kontroll sker med hänsyn till risken för terrorism. Regeringen föreslog redan i den lagrådsremiss som ledde till prop. 1995/96:129 Säkerhetskydd att detta brott skulle finnas med bland dem som räknas upp i bestämmelsen. Lagrådet föreslog i sitt yttrande över remissen en viss redaktionell omarbetning av paragrafen. Genom ett förbiseende kom den aktuella paragrafbeteckningen inte med i uppräkningslistan. Något annat avsågs emellertid inte än att även uppgift om dom eller misstanke om olovlig avlyssning skulle omfattas. Detta framgår av den allmänna motiveringen i propositionen (a. prop. s. 53).

Vidare har försök och förberedelse till grov skadegörelse (12 kap. 5 § brottsbalken) tagits bort från uppräkningslistan i första stycket. Att uppgift om dom eller misstanke om försök eller förberedelse till grov skadegörelse får lämnas ut följer i stället av bestämmelsen i andra stycket. Någon ändring i sak sker alltså inte i detta avseende.

Slutligen görs en ändring till följd av att person- och belastningsregistret ersätts med belastnings- och misstankeregister. Någon ändring i sak är inte avsedd.

16.7 Följdlagstiftning till personuppgiftslagen (1998:000)

Författningsförslagen i avsnitt 2.4, 2.5, 2.8 – 2.20 samt 2.22 och 2.23 utgör redaktionella följdändringar till den personuppgiftslag som regeringen har föreslagit i proposition 1997/98:44 Personuppgiftslag. Angående den närmare innebörden av den lagen, se a. prop.

Personuppgiftslagen har föreslagits träda i kraft den 24 oktober 1998. I fråga om behandling av personuppgifter som har påbörjats före det datumet och i fråga om behandling som har utförts för ett visst bestämt ändamål – om behandling för ändamålet har påbörjats före ikraftträdandet – skall dock, enligt förslaget till övergångsbestämmelse 2 till personuppgiftslagen, till och med den 30 september 2001 datalagen tillämpas i stället för den nya lagen. I dessa fall måste sålunda de bestämmelser som nu föreslås ändrade gälla i sin äldre lydelse.

Några utgångspunkter

Vi har i uppdrag att utarbeta förslag till en rättslig reglering av ett belastningsregister och ett misstankeregister samt överväga vilka ändringar som behövs i polisregisterlagen. Arbetet skall ske med utgångspunkt i de riktlinjer för registerstrukturen som anges i regeringens proposition 1994/95:144 Riktlinjer för registrering av påföljder m.m. I en första etapp skall vi dock utreda frågan om att författningsreglera kriminalunderrättelseregister och DNA-register samt utarbeta förslag till en sådan reglering. Det är resultatet av vårt arbete i denna del som redovisas i detta betänkande.

Kriminalunderrättelseregister och DNA-register blir att anse som polisregister i polisregisterlagens mening. Det har därför varit naturligt för oss att överväga hur de lagar som föreslås reglera dessa register skall kunna passas in i en reviderad polisregisterlag. Hur en sådan skall utformas har vi av naturliga skäl inte tagit ställning till ännu. Arbetet på de författningar som vi nu föreslår har emellertid gett anledning till en del reflektioner rörande den tekniska och rättsliga miljö i vilken kriminalunderrättelseregister och DNA-register skall hanteras. I inledningen av avsnitt 4 redovisar vi några tankar i detta avseende.

Kriminalunderrättelseregister

Bakgrund

Polisens verksamhet för att förebygga, uppdaga och beivra brott kan bedrivas inom ramen för en förundersökning enligt rättegångsbalken, men kan också vara en uppgift som faller utanför förundersökningsförfarandet. I våra direktiv används begreppet polisunderrättelseverksamhet för sådan verksamhet som innebär att polisen samlar in och bearbetar uppgifter om personer som visserligen kan antas ägna sig åt brottslighet, men som inte kan utpekas som misstänkta för brott som är så konkretiserade att det finns grund för att inleda förundersökning. Polisunderrättelseverksamhet eller kriminalunderrättelseverksamhet kan bedrivas i flera syften, bl.a. för att identifiera och karaktärsbestämma hot mot samhället som det är polisens uppgift att förebygga eller för att ge polisen det underlag som behövs för att brott skall kunna förhindras, upptäckas, avslöjas eller avbrytas. Underrättelseverksamheten kan också vara inriktad på att få fram underlag som kan leda till beslut om inledande av förundersökning. Om det genom kriminalunderrättelseverksamhet kommer fram information som gör att det "finns anledning att anta att ett brott som hör under allmänt åtal har förövats" skall naturligtvis förundersökning inledas. Det utmärkande för kriminalunderrättelseverksamheten

är dock just den omständigheten att verksamheten kan bedrivas trots att något konkretiserat brott inte är känt och det därför inte finns förutsättningar att inleda förundersökning.

Det är inte vår uppgift att föreslå en för alla tänkbara sammanhang gemensam definition av begreppet kriminalunderrättelseverksamhet. Vad vi kan göra är emellertid att beskriva vilken innebörd begreppet skall anses ha vid tillämpning av den tänkta registerlagen. Mot bakgrund av vad vi ovan har anfört menar vi att med underrättelseverksamhet i registerlagen skall avses polisverksamhet som syftar till att klarlägga om brottslig verksamhet har förekommit eller pågår eller kan förutses och som inte utgör förundersökning enligt rättegångsbalken.

I kriminalunderrättelseverksamhet får inte personregister föras med hjälp av ADB utan tillstånd av Datainspektionen. Hittills är det bara säkerhetspolisen och Rikspolisstyrelsens finanspolis som har fått föra sådana register. Rikspolisstyrelsen har visserligen begärt tillstånd att få föra kriminalunderrättelseregister även för den övriga polisverksamheten, men sådant tillstånd har inte beviljats. Frågan om kriminalunderrättelseregister har emellertid fått förnyad aktualitet genom Sveriges medlemskap i EU Ä framför allt genom Sveriges anslutning till Europokonventionen Ä och utvecklingen i övrigt när det gäller bekämpning av internationell eller annan kvalificerad brottslighet. Vi har därför ålagts att lämna förslag till utformning av ett kriminalunderrättelseregister.

Våra förslag

Vi föreslår att Rikspolisstyrelsen och de polismyndigheter som leds av länspolismästare (i praktiken länspolismästarnas underrättelseenheter) skall få föra dels analysregister, dels informationsregister. Skillnaden mellan de olika typerna av register är att analysregistren skall vara knutna till tidsbegränsade undersökningar av underrättelsekaraktär och i princip få innehålla alla uppgifter som är nödvändiga för undersökningen, medan informationsregistren skall vara permanenta och få innehålla uppgifter som visserligen inte omedelbart föranleder någon särskild undersökning, men som har sådan karaktär att de senare kan komma att behövas. Om uppgifter i ett informationsregister inte har lett till någon åtgärd inom ett år skall uppgifterna i princip gallras. De närmare förutsättningarna för registrering beskrivs nedan.

Brottslighet som skall få föranleda registrering

Det är bara vid misstanke om allvarlig brottslighet som registrering skall få förekomma. Med allvarlig brottslig verksamhet menar vi i första hand sådan brottslighet som omfattar brott med högt straffvärde, t.ex. grov ekonomisk brottslighet. Dessutom avses brottslighet som kan utgöras av omfattande brott som inte är av lika allvarligt slag, exempelvis seriebrottslighet, ligabrottslighet eller utbredd brottslighet inom en viss bransch.

För att upplysningar om allvarlig brottslighet skall få registreras skall det vara tillräckligt att det finns anledning anta att sådan brottslig verksamhet förekommer eller har förekommit. Kravet på att det skall

finnas "anledning anta" att viss verksamhet förekommer motsvarar i styrka vad som gäller för inledande av förundersökning.

Prop. 1997/98:97
Bilaga 1

Registrens ändamål

När Rikspolisstyrelsen eller en länspolismästare har beslutat inleda en särskild undersökning av underrättelsekaraktär för att få underlag för beslut att inleda en förundersökning enligt rättegångsbalken eller att vidta särskilda åtgärder för att förebygga eller förhindra brott, skall analysregister få föras i verksamheten med hjälp av ADB. Ett beslut att inrätta ett analysregister skall innehålla uppgifter om bl.a. registrets benämning och ändamål, varvid ändamålet med registret skall sammanfalla med ändamålet med den undersökning för vilken registret upprättas. Samtidigt skall också anges hur länge undersökningen i fråga beräknas pågå och hur länge registret skall bestå.

För att underrättelseverksamhet skall kunna bedrivas i form av särskilda undersökningar för särskilda ändamål behöver polisen samla in och registrera uppgifter som kan utgöra underlag för beslut om inledande av sådana undersökningar. Dessa uppgifter bör få samlas i permanenta informationsregister.

Registrens innehåll

En grundläggande förutsättning för registrering i ett underrättelseregister skall vara att registreringen är nödvändig för registrets ändamål.

Såvitt gäller informationsregister skall uppgifter som kan hänföras till en enskild person få registreras endast om personen på konkreta grunder kan antas antingen ägna eller ha ägnat sig åt brottslig verksamhet av allvarligt slag eller komma att begå brott av allvarlig beskaffenhet. Det skall alltså i det enskilda fallet finnas konkreta omständigheter som kan läggas till grund för antagandet att en person tar befattning med brottslig verksamhet. Kravet på att det skall finnas konkreta grunder till stöd för antagandet är avsett att motsvara innebörden av begreppet skälig misstanke i rättegångsbalken.

Analysregistren skall till skillnad från informationsregistren i princip få innehålla alla uppgifter som behövs för ändamålet med undersökningen. I en undersökning som företas i ett väl definierat syfte bör det vara möjligt att föra in uppgifter även om personer som inte kan misstänkas ta befattning med brottslig verksamhet, men som kanske umgås med eller genom affärskontakter eller på annat sätt har anknytning till någon som kan antas vara inblandad i brottslighet. Uppgifter om sådana personer skall dock inte få registreras om inte uppgifterna är nödvändiga för undersökningen.

Även om de krav vi nyss har nämnt är uppfyllda är det inte givet att varje tillgänglig uppgift som kan vara av intresse skall få registreras. Vilka slag av uppgifter som bör få förekomma i ett underrättelseregister bör dock inte regleras i lag. Sådana bestämmelser är emellertid nödvändiga, särskilt vad avser informationsregistren. Det bör ankomma på regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer att utforma

bestämmelserna. Därigenom kan kravet på ett fullgott integritetsskydd tillgodoses samtidigt som effektivitetssynpunkterna kan beaktas.

Vissa uppgifter är emellertid så känsliga till sin karaktär att det bör framgå av lagen att en person inte får registreras enbart på grund av en sådan uppgift. Det gäller uppgifter om en persons etniska ursprung, hälsa eller sexuella läggning, religiösa tro eller övertygelse i övrigt eller medlemskap i fackförening. En bestämmelse om förbud mot registrering enbart på grund av sådana särskilt känsliga uppgifter bör således införas i lagen. Att anteckning om medborgare i allmänt register inte utan hans samtycke får grundas enbart på hans politiska åskådning följer av 2 kap. 3 § regeringsformen.

Om andra omständigheter gör att det finns anledning att registrera information om en person anser vi att polisen undantagsvis bör få registrera också sådana känsliga uppgifter som nyss har sagts. Ett krav för registrering skall dock vara att uppgiften är oundgängligen nödvändig med hänsyn till registrets ändamål.

Utlämnande av uppgifter

Uppgifter ur kriminalunderrättelseregister skall enligt vårt förslag på begäran lämnas ut till JO, JK och Datainspektionen samt till domstol som behöver uppgifterna för omprövning av beslut angående utlämnande av uppgift ur register. Uppgifter skall vidare lämnas till åklagare som behöver uppgifterna för en förundersökning. Vi föreslår också att uppgifter skall få lämnas ut till annan myndighet om regeringen för visst slag av ärenden eller för särskilt fall ger tillstånd till det.

Uppgifter ur registren skall också få lämnas till polismän vid andra polismyndigheter än den som är ansvarig för det aktuella registret. Huvudregeln bör vara att uppgifter skall lämnas om de behövs i ett särskilt ärende. Även i vissa andra situationer kan uppgifter behöva lämnas ut. Närmare bestämmelser om polisens tillgång till registren skall enligt vårt förslag meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Slutligen skall uppgifter också få lämnas till utländska myndigheter och mellanfolkliga organisationer om det följer av en internationell konvention som Sverige har biträtt. Det vi framför allt tänker på är den skyldighet att lämna ut uppgifter som följer av Europokonventionen. Regeringen avses också få förordna om utlämnande av uppgifter i internationella förhållanden i andra fall.

Uppgifter i ett underrättelseregister skall gallras när uppgifterna inte längre behövs för registrets ändamål. Ett analysregister skall gallras senast vid den tidpunkt som bestämdes vid registrets inrättande. Om undersökningen vid den tidpunkten inte har avslutats kan registret undantagsvis få bestå ytterligare en tid, dock endast om det är av särskild betydelse för att undersökningen skall kunna avslutas.

Uppgifter i informationsregistren skall gallras senast ett år från det att uppgifterna registrerades. Om det dessförinnan har förts in nya uppgifter om en registrerad person eller om det har inletts ett särskilt underrättelseprojekt bör uppgifter i informationsregistret kunna få stå kvar under längre tid.

DNA-register

Bakgrund

Sedan lång tid tillbaka har polisen i samband med brottsutredningar använt sig av olika metoder för att identifiera personer som misstänks för brott. Man har bl.a. letat efter fingeravtryck och andra spår på brottsplatser och tagit olika prover från misstänkta personer för att kunna jämföra dem med vad man har funnit på en brottsplats. De olika tekniker för identifiering som man hittills har använt sig av kan vara till nytta både i det inledande skedet av en förundersökning, då man genom spaning försöker finna den misstänkte, och senare under utredningen då den misstänkte, genom att konfronteras med uppgifter som t.ex. tyder på att han har befunnit sig på brottsplatsen, kanske väljer att erkänna. Uppgifterna kan också användas som bevis i en senare rättegång. Metoder som innebär att man kan identifiera personer som har befunnit sig på en brottsplats kan naturligtvis också leda till att misstänkta frias från misstankar om brott.

De olika metoderna för identifiering av individer kan således utgöra betydelsefulla hjälpmedel i det brottsutredande arbetet. DNA-tekniken har i det här sammanhanget inneburit ett stort framsteg. DNA är ett ämne som finns i varje cell i människokroppen och som är sammansatt på ett sådant sätt att det, bortsett från enäggstvillingar, är unikt för varje individ. DNA kan utvinnas ur t.ex. blod, saliv, sperma eller hårstrån som man har funnit som fläckar på klädesplagg eller som spår på en brottsplats. Resultatet av en analys av det DNA som har utvunnits ur sådana fläckar eller spår kan sedan jämföras med analysresultat som avser prover som har tagits från den misstänkte. Med DNA-teknikens hjälp kan personer därför numera identifieras genom analys av mycket små mängder blod, saliv eller sperma eller genom analys av hårstrån.

I avsnitt 5.3 ger vi några exempel på fall då DNA-analys har använts i Sverige. Exemplet belyser fördelarna med DNA-analys, men visar också på en del av de problem som är förknippade med DNA-tekniken. Det kan sammanfattningsvis konstateras att DNA-tekniken sedan ett antal år tillbaka har använts med framgång både som ett hjälpmedel under

utredning om ett brott och som bevis i rättegång. Om en DNA-analys har behövts för utredning om ett brott har nödvändiga prover kunnat tas i enligt med rättegångsbalkens regler om kroppsbesiktning. Reglerna om provtagning och analys inom ramen för en förundersökning har i och för sig inte visat sig vara otillräckliga. Det frågan nu gäller är om register över analysresultat bör få upprättas som ett ytterligare hjälpmedel för polisen.

Med hjälp av datoriserade DNA-register skulle polisen kunna utnyttja DNA-tekniken redan på spaningsstadiet, dvs. innan misstankar har kunnat riktas mot en viss person. DNA-tekniken gör det möjligt för polisen att under en brottsutredning med viss grad av säkerhet uttala sig om huruvida en misstänkt har befunnit sig på brottsplatsen eller ej. Det förutsätter att det finns något spår från brottsplatsen som kan analyseras och att jämförelseprov också kan tas från den misstänkte. Utredningen måste alltså ha kommit så långt att en viss person kan pekats ut som misstänkt. Om det upprättas ett DNA-register med uppgifter om människors DNA-profiler kan spåranalyser jämföras med DNA-profilerna i registret, vilket kan ge ett mycket snabbt besked om vem som har lämnat ett spår på en brottsplats. Det kan i sin tur underlätta en förundersökning avsevärt. Ett DNA-register skulle alltså kunna göra det lättare att identifiera en person som har avsatt ett spår på en brottsplats.

Resultatet av en jämförelse mellan en spåranalys och ett DNA-register behöver naturligtvis inte alltid bli att man finner en DNA-profil som överensstämmer med resultatet av spåranalysen. Ju fler personer som finns i registret, desto större är emellertid chansen att den som har avsatt ett visst spår skall påträffas. Sett enbart ur utredningssynpunkt vore det alltså värdefullt om ett DNA-register kunde innehålla uppgifter om alla dem som kan förväntas begå brott. Här gör sig dock integritetsskäl starkt gällande. Liksom i andra fall, då det är fråga om att underkasta människor provtagningar av olika slag eller att med hjälp av ADB registrera uppgifter om deras personliga förhållanden, krävs en noggrann avvägning mellan vad som är önskvärt av hänsyn till intresset av så effektiva brottsutredningar som möjligt och vad som kan accepteras med hänsyn till intresset av skydd för den personliga integriteten.

Det man i första hand tänker på när man talar om DNA-register är troligen den typ av register som innehåller uppgifter om vissa personers DNA-profiler. Polisen kan emellertid också ha intresse av att registrera resultat från spåranalyser i de fall då det inte har kunnat utredas vem som har avsatt spåret. Med hjälp av ett register med uppgifter om resultat från spåranalyser kan man på ett enkelt sätt klarlägga sambandet mellan olika brott, under förutsättning att gärningsmannen har lämnat något analyserbart spår efter sig. Resultatet kan t.ex. bli att man med viss säkerhet kan påstå att en och samma person har avsatt samtliga spår från flera brott. Utredningarna om brotten kan därmed samordnas och vittnesmål och annan bevisning kan sammanställas. Möjligheterna för polisen att utreda brotten ökar därigenom också.

I våra direktiv anförs att det är mycket viktigt att skapa goda förutsättningar för användandet av DNA-analys. Vi har därför ålagts att lämna förslag till utformning av ett DNA-register. Behovet av uppgifterna för polisiära ändamål skall enligt direktiven vägas mot integritetsskyddsas-

pekten. Vi har strävat efter att ställa upp sådana kriterier för registrering av analysresultat att riskerna för opåkallade intrång i den personliga integriteten motverkas.

Prop. 1997/98:97
Bilaga 1

Våra förslag

Registrens ändamål

Vi har konstaterat att polisen har behov av två olika DNA-register. Det är för det första fråga om ett personregister som innehåller upplysningar om identifierade personer (personregistret) och för det andra ett register med uppgifter som inte kan hänföras till en viss person (spårregistret). Ändamålet med båda registren skall vara att underlätta identifieringen av personer i samband med utredning om brott.

Personregistrets innehåll

Av integritetsskyddshänsyn har vi föreslagit att personregistret skall begränsas till uppgifter om dem som har dömts för tämligen allvarliga brott. Det skall enligt förslaget vara fråga om ett sådant brott mot en persons liv eller hälsa, personliga integritet eller säkerhet som avses i 3, 4, 6, 8, 12, eller 17 kap. brottsbalken eller ett allmänfarligt brott som avses i 13 kap. brottsbalken, om det på brottet kan följa fängelse i mer än två år. Personregistret bör dessutom få innehålla uppgifter om dem som har dömts för försök, förberedelse, stämpling, anstiftan eller medhjälp till något av de brott som nyss har nämnts.

Vid DNA-analyser undersöks för närvarande en ytterst liten del av arvsmassan och en del där variationen mellan olika individer är mycket stor. Avsikten med analysen är att man skall försöka få fram en s.k. DNA-profil. Med DNA-profil avses här en bestämning av vilken eller vilka genetiska varianter som förekommer på en viss plats i arvsmassan. Bestämningen skall göras på minst fem olika platser i arvsmassan och på ett sådant sätt att risken för att samma kombination förekommer hos mer än en individ är 1 på 1 000 000 eller mindre. En DNA-profil kan för närvarande inte ge någon upplysning om vederbörandes personliga egenskaper. DNA-profiler kan således bara användas för att genom jämförelser med annat material fastställa en persons identitet. Enligt vårt förslag skall det bara vara tillåtet att registrera sådana analysresultat som ger information om den registrerades identitet.

Spårregistrets innehåll och användning

Spårregistret skall enligt vårt förslag få innehålla uppgifter om resultat av DNA-analys som har gjorts för utredning om brott och som inte kan hänföras till en viss person. Så snart ett spår från en brottsplats kan knytas till en viss person, skall analysresultatet gallras ur spårregistret.

Uppgifter i spårregistret skall få jämföras med andra analysresultat som inte kan hänföras till en viss person. På det sättet kan man klarlägga samband mellan tidigare ouppklarade brott. Vidare skall det vara tillåtet att jämföra uppgifter i spårregistret med uppgifter i det DNA-register som

innehåller upplysningar om dömda personer och med resultat från DNA-analys av personer som är misstänkta för brott. Därigenom kan man ta reda på om en misstänkt eller tidigare dömd person också kan misstänkas för ett tidigare ouppklarat brott. Vi har däremot inte ansett det rimligt att analysresultat som polisen förfogar över efter en blodprovstagning som en målsägande eller någon annan ickemisstänkt person frivilligt har medverkat till för att främja en brottsutredning, samkörs med ett spårregister eller på annat sätt utnyttjas för att ta reda på om personen i fråga kan misstänkas för något ouppklarat brott. Det skall därför inte vara tillåtet att jämföra uppgifter i spårregistret med analysresultat som härrör från målsägande och andra som inte är misstänkta.

Utlämnande av uppgifter

Utlämnande av uppgifter från personregistret skall få förekomma endast i begränsad omfattning. Den registrerade själv skall dock ha en ovillkorlig rätt att få ta del av uppgifter om sig själv.

Gallring av uppgifter

Uppgifter i DNA-registren skall enligt vårt förslag gallras så snart de inte längre behövs för ändamålet. Uppgifter i personregistret skall gallras senast tio år efter det att påföljden för brottet till fullo har verkställts eller annars har upphört, medan uppgifter i spårregistret skall gallras senast trettio år efter registreringen. Dessutom skall uppgifter i spårregistret naturligtvis utgå när det inte längre finns förutsättningar för registrering, dvs. så snart ett spår kan knytas till en viss person.

Provtagning och analys

Bestämmelser om provtagning för DNA-analys för utredning om brott finns i 28 kap. rättegångsbalken. Vi redogör för dessa regler i avsnitt 7 och konstaterar där bl.a. att den som är skäligen misstänkt för ett brott får underkastas provtagning under vissa förutsättningar. Om dessa förutsättningar inte är uppfyllda får den misstänktes samtycke inte åberopas som stöd för provtagning. Provtagning av en målsägande eller någon annan som inte är misstänkt är för närvarande inte reglerat i lag, men anses ändå kunna företas med vederbörandes samtycke.

Vi föreslår inga ändringar av förutsättningarna för provtagning och analys för utredning om brott. Den misstänktes medgivande skall följaktligen inte heller fortsättningsvis få åberopas om lagliga förutsättningar att tvångsvis ta prov saknas. Någon särreglering i rättegångsbalken av förutsättningarna för att ta blodprov för DNA-analys av den som inte är misstänkt bör inte införas.

I avsnitt 7 har vi också tagit upp frågan om det, med hänsyn till ett kommande DNA-register, bör införas möjlighet att ta prov för DNA-analys av en misstänkt, även om det inte behövs för utredning om det påstådda brottet. Vår slutsats är att de rättsliga möjligheterna att företa DNA-analys i straffrättsliga sammanhang bör utvidgas något. I likhet med vad som föreskrivs beträffande fingeravtryck bör prov för DNA-

analys i vissa fall få tas oavsett om provet behövs för utredning om brottet eller ej. Sådan provtagning bör bara komma i fråga beträffande den som är anhållen eller häktad som misstänkt för ett brott. Därmed försäkras man sig om att en person inte kommer att underkastas obligatorisk provtagning för DNA-analys förrän misstanken mot honom har nått viss styrka. En annan fördel är att ett beslut om provtagning är lätt att verkställa om den som berörs redan är frihetsberövad. Det krävs t.ex. inga särskilda regler om medtagande för provtagning eller husrannsakan för eftersökande av den som skall lämna prov.

Kravet på svårhetsgrad hos de brott som skall kunna föranleda registrering har satts högt; påföljden skall kunna bli mer än två års fängelse. Med hänsyn härtill finns det inte anledning att inskränka möjligheterna till obligatorisk provtagning till endast vissa av dessa brott. I fråga om den som är anhållen eller häktad för ett brott som i händelse av en fällande dom skall föranleda registrering bör därför obligatorisk provtagning få förekomma. För att minimera olägenheterna med vårt förslag om obligatorisk provtagning och för att stärka skyddet för den personliga integriteten bör prov som inte tas av utredningsskäl inte heller få analyseras förrän det finns en lagakraftvunnen dom som visar att den som har lämnat provet skall föras in i DNA-registret. Om det visar sig att någon DNA-analys inte skall genomföras skall provet förstöras. Närmare bestämmelser om analys efter obligatorisk provtagning skall enligt vårt förslag meddelas av regeringen.

Slutligen har vi också tagit upp frågan om bevarande av prover. Utgångspunkten i gällande rätt torde vara att prover som har tagits för en brottsutredning inte skall bevaras längre än vad som behövs av hänsyn till utredningen. Om nya metoder för DNA-analys tas i bruk behöver man emellertid kunna göra om de analyser som avser redan registrerade personer eftersom de gamla analysresultaten sannolikt inte kommer att kunna jämföras med resultat som tas fram med de nya metoderna. En sådan ny analys av gamla prover förutsätter i sin tur att proverna finns kvar. Prover som har tagits för DNA-analys bör därför få sparas så länge analysresultatet skall vara registrerat. Om den person som har fått lämna ett prov inte döms för ett brott som skall föranleda registrering skall provet följaktligen förstöras. Avser analysen en person som inte är misstänkt skall provet inte heller få sparas efter det att målet slutligt har avgjorts. Bestämmelser om bevarande av prover som har tagits för DNA-analys bör enligt vår mening inte tas in i rättegångsbalken. De bör i stället meddelas av regeringen.

Vi har under vårt arbete haft att ta hänsyn till Europarådets rekommendation No. R (92) 1 om användningen av DNA-analys inom straffprocessen. Vi har i några hänseenden ansett att det finns skäl att frångå vad som sägs i rekommendationen. Det gäller för det första vårt förslag att det skall vara möjligt att företa DNA-analys under en brottsutredning, även om det inte behövs av utredningsskäl. För det andra innebär vårt förslag att prover skall få sparas efter lagakraftvunnen dom också ett avsteg från rekommendationen. En rekommendation är emellertid inte folkrättsligt bindande på samma sätt som en internationell konvention, vilket följer redan av själva beteckningen. Vi har därför inte ansett att våra förslag behöver vara bundna till vad som föreskrivs i rekommendationen om det finns avgörande skäl för en annan ordning.

Vi har funnit att man bör tillgodose polisens behov av att registrera alla dem som döms för vissa allvarliga brott och som av erfarenhet kan antas återfalla i brott. Det torde i sin tur förutsätta att möjligheterna att företa kroppsbesiktning i någon mån utvidgas så att DNA-analys kan få företas i något fler fall än för närvarande. Mot bakgrund av detta har vi ansett det motiverat med ett visst avsteg från Europarådets rekommendation såvitt gäller möjligheterna att ta prov för DNA-analys.

Vi har också ansett det motiverat att i viss utsträckning frångå rekommendationens princip om att prover som har tagits från en person för DNA-analys inte får sparas sedan man slutligt har avgjort det fall för vilka proverna har använts. Skälet för vårt ställningstagande är att vi har velat göra det möjligt för polisen att på ett enkelt sätt ta i bruk nya metoder för DNA-analys, utan att tidigare upprättade register därigenom blir oanvändbara.

Förteckning över remissinstanserna över delbetänkandet

Prop. 1997/98:97
Bilaga 2

Riksdagens ombudsmän, Hovrätten över Skåne och Blekinge, Södra Roslags tingsrätt, Göteborgs tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Domstolsverket, Justitiekanslern, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Statens kriminaltekniska laboratorium, Kriminalvårdsstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Datainspektionen, Socialstyrelsen, Generaltullstyrelsen, Statistiska centralbyrån, Riksrevisionsverket, Statskontoret, Riksarkivet, Uppsala universitet, Medicinska fakulteten, institutionen för medicinsk genetik, Lunds universitet, Juridiska fakulteten, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Malmöhus län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen Dalarna, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Sveriges advokatsamfund, JUSEK, Sveriges Domareförbund, Svenska Polisförbundet, Föreningen Sveriges polischefer

Sammanfattning av Registerutredningens slutbetänkande (SOU 1997:65)

Prop. 1997/98:97
Bilaga 3

Några utgångspunkter

I mars 1996 lade vi fram ett delbetänkande, Kriminalunderrättelseregister — DNA-register (SOU 1996:35). Vi har därefter i enlighet med de ursprungliga direktiven och tilläggsdirektiven fortsatt vårt arbete med att bl.a. utarbeta förslag till en rättslig reglering av ett nytt belastningsregister och ett misstankeregister. I uppdraget har också ingått att överväga om det behövs några ändringar i polisregisterlagen med anledning av att nya register skall ersätta polisens person- och belastningsregister. Vi har vidare haft i uppdrag att lämna förslag till andra närliggande författningsändringar som kan komma att aktualiseras under arbetets gång. Uppdraget har även omfattat Säkerhetspolisens register.

Vi har arbetat med utgångspunkt i regeringens proposition (1994/95:144) Riktlinjer för registrering av påföljder m.m. I denna principproposition, vilken har godkänts av riksdagen, föreslog regeringen att det person- och belastningsregister som förs hos Rikspolisstyrelsen skall ersättas av ett *belastningsregister* och ett nyinrättat *misstankeregister*. Den registrering av påföljder m.m. som i dag sker i körkortsregistrets belastningsdel skall enligt propositionen samordnas med registreringen i belastningsregistret. I belastningsregistret skall tas in uppgifter om ådömda påföljder och liknande. I misstankeregistret skall huvudsakligen tas in uppgifter om den som är skäligen misstänkt för brott enligt den s.k. personbladsrutinen. Mot bakgrund härav har det ankommit på oss att utarbeta författningsregler med huvudsaklig utgångspunkt i de nu gällande materiella bestämmelserna i kriminal- och polisregisterförfattningarna.

Vi har haft två viktiga utgångspunkter för vårt arbete, nämligen utvecklingen av informationstekniken och förändringen av den rättsliga ramen. Det pågår för närvarande ett intensivt arbete inom polisen och inom rättsväsendet i övrigt med att förbättra informationsförsörjningen genom ökat datorstöd och säker telekommunikation. De regler som ger den rättsliga ramen för detta utvecklingsarbete behöver reformeras så snart som möjligt. Datalagen har hittills varit bestämmande för de särskilda regler som finns om polisens rätt att föra personregister med hjälp av automatisk databehandling. Datalagen kommer emellertid att ersättas av en ny lag till följd av EG-direktivet om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter. Datalagskommittén har nyligen lagt fram ett förslag till en sådan lag; persondatalagen. Vi har funnit det lämpligt att utforma den särreglering av belastnings- och misstankeregistren och om polisens behandling av personuppgifter som vi har i uppgift att föreslå, med utgångspunkt i persondatalagen. I det följande redovisar vi kort de konsekvenser detta har fått för vårt arbete. En mer ingående redogörelse finns i avsnitt 4.

För det första kan det konstateras att persondatalagen i princip skall gälla all behandling av personuppgifter och inte bara sådana uppgifter

som ingår i register. Det gör att frågor om behandling av personuppgifter inom polisen måste få en mera generell lösning än vad som för närvarande är förhållandet i polisregisterlagen. Det medför också att behovet av särbestämmelser för vissa register liksom för närvarande får tillgodoses genom särskild lagstiftning.

En utgångspunkt för persondatalagen är att behandling av personuppgifter är tillåten endast i de fall och på de villkor som anges i lagen. Kriterierna för behandling av personuppgifter anges i persondatalagen på ett sådant sätt att den särlagstiftning som förutsätts på skilda områden inte som nu behöver inledas med ett medgivande till automatisk databehandling. Vi har granskat den föreslagna persondatalagens bestämmelser och övervägt behovet av bestämmelser som avviker från den lagen i olika hänseenden.

Våra förslag till nya författningar för belastnings- och misstankeregister har endast i ringa grad påverkats av att datalagen ersätts av en persondatalag. Övervägandena i dessa delar redovisas nedan och utförligare i avsnitten 6 och 7. Annorlunda förhåller det sig med den lag som skall ersätta polisregisterlagen. Våra överväganden i den delen har förutsatt en noggrann genomgång av bestämmelserna i den föreslagna persondatalagen. Vad vi framför allt har haft att ta ställning till är i vilken utsträckning polisen behöver en i förhållande till persondatalagen vidgad rätt att behandla personuppgifter och i vilka hänseenden polisens rätt att behandla personuppgifter av integritetshänsyn eller andra skäl bör inskränkas i förhållande till persondatalagen. Vi behandlar även dessa frågor nedan och mer utförligt i avsnitt 8, där vi också lägger fram ett förslag till lag om behandling av personuppgifter inom polisen.

Sekretess

Reglerna om sekretess för uppgifter i polis- och kriminalregister är för närvarande utformade på ett för sekretesslagen ovanligt sätt. Av 7 kap. 17 § sekretesslagen följer nämligen att absolut sekretess gäller för uppgifter i kriminalregister eller register som förs enligt lagen om polisregister. Uppgifter i sådana register får lämnas ut endast i enlighet med vad som sägs i kriminalregisterlagen, polisregisterlagen och säkerhetsskyddslagen samt i anslutande förordningar. De sekretessbrytande reglerna i 14 kap. sekretesslagen är inte tillämpliga på registren. Sekretessen är inte heller begränsad i tiden. Vi har ansett att frågan om sekretessens utformning bör omprövas. Våra motiv redovisas i avsnitt 5.

En av våra slutsatser är att reglerna om sekretess för polis- och kriminalregister bör ändras så att de bl.a. ger samma skydd för känsliga uppgifter oavsett hur de är representerade. Vi föreslår därför att sekretessen för uppgifter i det allmänna belastningsregistret, misstankeregistret och polisens register i övrigt regleras på motsvarande sätt som för andra känsliga uppgifter. Uppgifter i sådana register bör således kunna lämnas ut efter en skadeprovning. För belastnings- och misstankeregistrens del bör ett omvänt skaderekvisit gälla. Det innebär att uppgifter skall få lämnas ut bara om det står klart att utlämnandet inte kan vålla men för den registrerade eller någon honom närstående. Såvitt gäller uppgifter i polisregister anser vi att ett omvänt skaderekvisit bör gälla för uppgifter

om att en person är dömd för brott, misstänks för eller har varit misstänkt för brott, kan antas ägna sig eller ha ägnat sig åt brottslig verksamhet eller kan komma att begå allvarliga brott. Andra uppgifter i polisregister skall enligt vårt förslag omfattas av ett rakt skaderekvisit. Sekretess skall således gälla om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

Vi föreslår vidare att sekretessen för uppgifter i polisens register skall omfatta uppgifter om enskilds ekonomiska förhållanden och att den skall gälla högst 70 år. Reglerna i 14 kap. sekretesslagen bör också bli tillämpliga.

De sekretessregler som redovisas ovan är avsedda att skydda den enskildes personliga eller ekonomiska intressen. För uppgifter hos polisen gäller enligt 5 kap. 1 § sekretesslagen även sekretess med hänsyn till intresset av att förebygga eller beivra brott. Uppgifter i bl.a. förundersökningar eller i polisens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott får således inte lämnas ut om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs. Vi föreslår att ett omvänt skaderekvisit skall gälla för uppgifter som hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet. Sådana uppgifter skall således inte få lämnas ut om det inte står klart att det inte finns någon risk för skada.

Polisen har under vissa förhållanden ett berättigat intresse av att kunna avslå en begäran om utlämnande av uppgifter, utan att det av beslutet framgår om de efterfrågade uppgifterna finns eller ej. För att den ökade öppenhet som våra förslag medför inte skall få sådana konsekvenser för polisens arbete som inte kan godtas, föreslår vi att förvaltningsdomstolarna under vissa förutsättningar skall kunna sekretessbelägga domskäl gentemot part i mål om utlämnande av uppgifter. Förslaget gäller dock endast uppgifter hos Säkerhetspolisen.

Det allmänna belastningsregistret

Det nya belastningsregister som skall ersätta person- och belastningsregistret skall enligt våra direktiv innehålla uppgifter om påföljd för brott och liknande uppgifter samt samordnas med påföljdsregistreringen i körkortsregistret

Ändamålet med det nya registret skall enligt vårt förslag vara att underlätta tillgången till sådana belastningsuppgifter som behövs i verksamhet hos polis- och tullmyndigheter för att förebygga, uppdaga och utreda brott, hos åklagarmyndigheter för förundersökning och åtal samt vid utfärdande av strafföreläggande och slutligen hos allmänna domstolar för straffmätning och val av påföljd. Uppgifter i registret skall också få användas av polismyndigheter och andra myndigheter vid sådan lämplighetsprövning och tillståndsgivning som anges i författning samt av enskilda om det är av särskild betydelse i den enskildes verksamhet.

Registret bör få innehålla uppgift om den som

- genom dom eller strafföreläggande ålagts påföljd för brott för vilket inte endast penningböter är föreskrivet,
- har ålagts förvandlingsstraff för böter,

- på grund av åklagares beslut enligt lagen om unga lagöverträdare inte har åtalats för ett allvarigare brott,
- skall utlämnas enligt någon av utlämningslagarna eller
- har meddelats besöksförbud.

Körkortsinnehavare skall i viss utsträckning registreras även med anledning av brott som endast kan föranleda penningböter. Vissa uppgifter om den som är dömd i utlandet skall också registreras.

Uppgifter i belastningsregistret skall kunna lämnas ut enligt vad som följer av tryckfrihetsförordningen och sekretesslagen. Dessutom bör det i lag och förordning finnas bestämmelser om myndigheter som oavsett sekretess skall ha rätt till uppgifter ur registret. Sådana bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter till vissa myndigheter som behöver dem för lämplighetsprövning och tillståndsgivning finns för närvarande i registerförfattningarna. De nya reglerna avses i huvudsak motsvara de nuvarande. Uppgifter bör liksom för närvarande i viss utsträckning kunna lämnas till myndigheter och organisationer utomlands.

Uppgifter i belastningsregistret skall enligt vårt förslag gallras

- när förutsättningar för registrering inte längre föreligger, dvs. om den registrerade frikänns efter överklagande eller beslut om resning,
- om strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har undanröjts,
- om beslut om förvandlingsstraff för böter har upphävts,
- om åklagares beslut att inte åtala har återkallats eller
- om besöksförbud har upphävts.

Uppgifter i belastningsregistret bör också gallras när viss tid förflutit. Vårt förslag innebär att uppgifter som regel skall gallras tio år från dom eller beslut. Uppgift om bötesdomar skall dock gallras efter fem år. Uppgift om domar som medfört fängelse eller rättspsykiatrisk vård skall gallras tio år efter frigivningen.

Misstankeregistret

Ett nytt misstankeregister skall enligt vårt förslag föras för att underlätta tillgången till sådana uppgifter om skäligen misstanke om brott som behövs i verksamhet hos polis- och tullmyndigheter för att förebygga, uppdaga och utreda brott samt hos åklagarmyndigheter för förundersökning och åtal. Uppgifter i registret bör också få användas av polismyndigheter och andra myndigheter vid sådan lämplighetsprövning och tillståndsgivning som anges i författning samt av enskilda om det är av särskild betydelse i den enskildes verksamhet.

Misstankeregistret bör innehålla uppgifter om den som har fyllt 15 år och som är skäligen misstänkt för något brott mot brottsbalken eller för något annat brott för vilket svårare straff än böter är föreskrivet. Uppgifter bör också föras in om den som är skäligen misstänkt för ett motsvarande brott utomlands, om frågan om lagföring för brottet skall avgöras i Sverige. Registret avses vidare innehålla uppgifter om den mot vilken det har inletts talan om förvandling av böter och om den som har begärts utlämnad för brott.

Uppgifter i misstankeregistret skall kunna lämnas ut enligt vad som följer av tryckfrihetsförordningen och sekretesslagen. Dessutom bör det i lag och förordning finnas bestämmelser om myndigheter som oavsett sekretess skall ha rätt till uppgifter ur registret. Sådana bestämmelser om skyldighet att lämna uppgifter till vissa myndigheter som behöver dem för lämplighetsprövning och tillståndsgivning finns för närvarande i registerförfattningarna. De nya reglerna bör i huvudsak motsvara de nuvarande. Uppgifter bör liksom för närvarande i viss utsträckning kunna lämnas till myndigheter och organisationer utomlands.

Vi föreslår att uppgifter i misstankeregistret skall gallras när en förundersökning har avslutats utan att åtal väckts med anledning av misstanken, när åtal har lagts ned eller när dom eller beslut har meddelats. Har den misstänkte frikänts skall uppgift om misstanken stå kvar i misstankeregistret till dess att den frikännande domen har vunnit laga kraft. Uppgifter om en person som har begärts utlämnad för brott skall gallras när begäran har avslagits eller verkställts.

En polisdatalag

Den nuvarande polisregisterlagen skall enligt vårt förslag ersättas med en polisdatalag. Den skall bygga på den kommande persondatalagen och alltså bara innehålla de bestämmelser som behövs i stället för eller utöver reglerna i persondatalagen. Lagen föreslås bli tillämplig på behandling av personuppgifter i polisens verksamhet för att

1. förebygga brott och andra störningar av den allmänna ordningen och säkerheten,
2. övervaka den allmänna ordningen och säkerheten, hindra störningar därav samt ingripa när sådana har inträffat och
3. bedriva spaning och utredning i fråga om brott som hör under allmänt åtal.

Polisdatalagen bör, liksom persondatalagen, endast gälla sådan behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatisk samt annan behandling av personuppgifter som ingår i eller är avsedda att ingå i ett register.

Persondatalagen ger enligt vår mening stöd för den behandling av personuppgifter som krävs i den egentliga polisverksamheten. Vi har funnit att de grundläggande krav som enligt persondatalagen skall gälla för behandling av personuppgifter också bör gälla på polisens område.

Vi tar i avsnitt 8 upp de olika bestämmelserna i persondatalagen och belyser deras betydelse för polisens behandling av personuppgifter. I anslutning därtill anges vilka *särbestämmelser* som enligt vår mening behövs i polisdatalagen *vid all behandling* av personuppgifter. Vi har funnit anledning att för polisens del göra undantag för persondatalagens förbud mot behandling av uppgifter som avslöjar ras eller etniskt ursprung, politiska åsikter, religiös eller filosofisk övertygelse eller medlemskap i fackförening eller som rör hälsa eller sexuell läggning. Uppgifter om en person bör inte få behandlas *enbart* på grund av vad som är känt om honom eller henne i dessa hänseenden. Om uppgifter om en person behandlas på annan grund bör uppgifterna dock få kompletteras

med sådana känsliga uppgifter, om det är oundgängligen nödvändigt för syftet med behandlingen. Vi föreslår vidare en särskild bestämmelse om att personuppgifter som behandlas hos polisen normalt skall föras med upplysningar om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas sakriktighet. Dessutom föreslår vi en särskild bestämmelse om utlämnande av uppgifter till utlandet.

Förutom dessa bestämmelser, vilka skall gälla all behandling av personuppgifter, föreslår vi *särskilda bestämmelser* för behandling av personuppgifter i *underrättelseverksamhet*. Automatisk behandling av personuppgifter i sådan verksamhet avses få förekomma endast i samband med särskilda undersökningar som har vissa i lagen angivna ändamål, som avser allvarlig brottslighet och som leds av Rikspolis-styrelsen eller en länspolismästare.

Slutligen tar vi upp frågan om vilka *särskilda bestämmelser* som bör gälla för *egentliga register*. Det kan av lätt insedda skäl inte gärna komma i fråga att reglera alla polisens register i lag eller förordning. Ett sådant system skulle bli alltför stelbent. Regleringen i lag bör i stället begränsas till att avse särskilt omfattande register och sådana register som på grund av kriterierna för registreringen får anses särskilt känsliga. Med hänsyn härtill bör för det första tas in bestämmelser i polisdatalagen om underrättelseregister, vilka bör motsvara de av oss i delbetänkandet föreslagna reglerna för informationsregister i polisens underrättelseverksamhet. Även de regler om DNA-register som vi tidigare har föreslagit bör överföras till polisdatalagen.

Vi föreslår vidare regler för *fingeravtrycks- och signalementsregister* som förs för att underlätta identifiering av personer i samband med brott. Sådana register skall endast få innehålla uppgifter om misstänkta och dömda personer. Uppgifter om en misstänkt person skall som regel gallras när förundersökning eller åtal mot honom läggs ned eller när åtal ogillas. Om den misstänkte döms skall uppgifterna om honom få bevaras till dess att samtliga uppgifter om honom har gallrats ur det allmänna belastningsregistret.

Uppgifter om att en person anses misstänkt för brott trots att förundersökning mot honom har lagts ned skall enligt vårt förslag få registreras endast under vissa särskilda förutsättningar. Sådana uppgifter skall som regel gallras inom tre år. Om åtal mot en person har lagts ned eller ogillats skall uppgift om att personen i fråga ändå anses misstänkt inte få registreras.

Register som förs för att underlätta övervakning av personer bör endast få innehålla uppgifter om allvarligt kriminellt belastade personer eller personer som kan antas vara farliga för annans säkerhet. Uppgifter om en person i ett sådant register bör gallras senast när samtliga uppgifter om personen i fråga gallras ur det allmänna belastningsregistret.

För *andra permanenta register* än dem vi nu har nämnt bör, utöver de allmänna bestämmelser som skall gälla för all behandling av personuppgifter, gälla vissa särskilda bestämmelser om anmälan till Datainspektionen och om gallring. Register som skall innehålla uppgifter om att en person är dömd för brott, är eller har varit misstänkt för brott eller kan antas ta befattning med brottslig verksamhet skall enligt vårt förslag alltid anmälas till Datainspektionen innan det tas i bruk. Vi har dessutom ansett

att register av integritetsskäl som huvudregel bör gallras och således inte bevaras för forskningsändamål. En tid för gallring skall därför alltid bestämmas när ett nytt register inrättas. Dessutom skall registrets ändamål och innehåll fastställas. Dessa regler bör enligt vår mening inte avse manuella register. För sådana register bör de allmänna bestämmelserna i polisdatalagen vara fullt tillräckliga. De bör inte heller gälla behandling av personuppgifter i samband med en förundersökning eller annan undersökning eller utredning.

Säkerhetspolisens register

I avsnitt 9 tar vi upp frågan om behandling av personuppgifter i Säkerhetspolisens verksamhet till en sammanhållen genomlysning. Avsnittet inleds med en kort bakgrundsteckning, där bl.a. tidigare utredningar som starkt har påverkat dagens förhållanden nämns. Därefter behandlas frågan om konsekvenserna för Säkerhetspolisens vidkommande av att persondatalagen kommer att utgöra bakgrund för all behandling av personuppgifter. Vi har funnit att de allmänna bestämmelserna i vårt förslag till polisdatalag bör gälla även för Säkerhetspolisen, däremot inte de särskilda bestämmelserna om behandling av personuppgifter i underrättelseverksamhet. Särskilda föreskrifter bör meddelas för SÄPO-registret.

Vi föreslår att Säkerhetspolisen skall föra ett register som har till ändamål att underlätta spaning i syfte att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet eller bekämpa terrorism och att utgöra underlag för registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen. Uppgifter som kan hänföras till enskilda personer (personuppgifter) skall få föras in i registret endast

1. om det finns anledning anta att den som avses med uppgiften ägnar sig åt eller har ägnat sig åt brottslig verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet eller terrorism eller kommer att begå allvarliga brott av sådant slag,
2. om personen har undergått registerkontroll enligt säkerhets-skyddslagen (1996:627) och därefter fått den anställning eller det uppdrag eller fått delta i den verksamhet som kontrollen avsett eller
3. om det annars finns särskilda skäl till det.

Regeringen bör bemyndigas att meddela närmare bestämmelser om registrets innehåll.

Personuppgifterna skall avlägsnas ur registret efter en på förhand bestämd tid, om det inte framkommit något beträffande den registrerade som föranleder att registreringen måste finnas kvar. Uppgifter som avlägsnas ur registret och de handlingar som uppgifterna hänvisar till bör av integritetsskäl normalt förstöras i samband med att uppgifterna utgår ur registret. Om en förundersökning eller en annan utredning företagits talar dock forsknings- och insynsintressena för att materialet bevaras för framtiden. Det kan också finnas andra speciella skäl som motiverar att uppgifter bevaras. Regeringen föreslås meddela bestämmelser om när material skall bevaras. — Säkerhetspolisen bör stå under Riksarkivets tillsyn.

Övrigt

Prop. 1997/98:97
Bilaga 3

Lagen om det allmänna belastningsregistret, lagen om misstankeregister och lagen om polisens behandling av personuppgifter m.m. bör träda i kraft den 1 januari 1999, då även persondatalagen skall träda i kraft.

Vårt val av rättsliga lösningar för polisens behandling av personuppgifter synes inte medföra några ökade kostnader.

Förslag till lag om det allmänna belastningsregistret

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Hos Rikspolisstyrelsen skall föras ett allmänt belastningsregister.

Ändamål

2 § Det allmänna belastningsregistret skall föras för att underlätta tillgången till sådana belastningsuppgifter som behövs i verksamhet hos

1. polis- och tullmyndigheter för att förebygga, uppdaga och utreda brott,

2. åklagarmyndigheter för förundersökning och åtal samt vid utfärdande av strafföreläggande,

3. allmänna domstolar för straffmätning och val av påföljd eller

4. polismyndigheter och andra myndigheter vid sådan lämplighetsprövning och tillståndsgivning som anges i författning.

Registret får användas också för att till enskild lämna uppgift som är av särskild betydelse i dennes verksamhet.

Innehåll

I riket meddelade domar eller beslut

3 § I registret skall föras in uppgifter om den som

1. genom dom eller strafföreläggande har ålagts påföljd för brott för vilket inte endast penningböter är föreskrivet,

2. har ålagts förvandlingsstraff för böter.

3. med tillämpning av 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd,

4. på grund av åklagares beslut enligt 9 eller 17 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare inte har åtalats för brott, som enligt åklagarens bedömande skulle ha lett till fängelse, villkorlig dom eller skyddstillsyn,

5. skall utlämnas enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott eller enligt lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge eller

6. har meddelats besöksförbud enligt lagen (1988:688) om besöksförbud.

4 § Utöver vad som följer av 3 § skall i registret föras in uppgift om den som har körkort, traktorkort eller körkortstillstånd och som har ålagts böter för annat brott vid förande av motordrivet fordon eller spårvagn. Vad som nu har sagts gäller dock inte brott mot 3 § lagen (1971:965) om straff för trafikbrott som begåtts utomlands eller överträdelse av 72 § 7 eller 74 § första stycket 3 vägtrafikkungörelsen (1972:603).

Vad som sägs i första stycket gäller även den för vilken begränsad giltighetstid enligt 19 § körkortslagen (1977:477) eller spärrtid enligt 21 § samma lag har beslutats men ännu inte har löpt ut.

Prop. 1997/98:97
Bilaga 4

Uppgift om den som har utländskt körkort skall tas in i registret endast om han eller hon är folkbokförd här i landet.

Domar och beslut som meddelas i utlandet

5 § Uppgifter om den som avses med en dom eller ett beslut i utlandet skall föras in i registret, om uppgiftens innehåll motsvarar vad som sägs i 3 § och uppgiften

1. kommer från en myndighet i en stat som tillhör Internationella kriminalpolisorganisationen, från denna organisation eller från Europol, och avser svensk medborgare eller den som har hemvist här i riket eller

2. lämnas från en stat enligt en överenskommelse mellan Sverige och den staten.

Uppgifter som skall tillföras registret

6 § Beträffande den som skall registreras enligt 3–5 §§ skall registret tillföras de uppgifter regeringen bestämmer.

Utlämnande av uppgifter

Inom riket

7 § En myndighet eller enskild som har rätt till utdrag eller upplysning ur registret skall, i varje särskilt fall, noga pröva behovet av information. Utdrag eller upplysningar ur registret får begäras endast om skälet till det uppväger det intrång eller men i övrigt det innebär för den som berörs.

8 § Utöver vad som följer av 14 kap. sekretesslagen (1980:100) skall ett utdrag ur eller en upplysning om innehållet i registret lämnas när detta begärs av

1. myndighet i den utsträckning regeringen för vissa slag av ärenden ger tillstånd till det eller

2. annan enskild än den registrerade

– i den utsträckning regeringen för vissa typer av fall ger tillstånd till det och det behövs för att pröva en fråga om anställning eller uppdrag i en verksamhet som avser vård eller som är av betydelse för förebyggande eller beivrande av brott eller

– i annat fall, om den enskilde styrker att hans rätt är beroende av upplysning ur registret och regeringen medger att upplysningen meddelas.

9 § Uppgifter som är nödvändiga för att framställa rättsstatistiken skall lämnas till Brottsförebyggande rådet.

10 § Ett utdrag ur eller en upplysning om innehållet i registret skall lämnas till domstol eller polis- eller åklagarmyndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om det begärs för utredning i brottmål.

Uppgifter får vidare lämnas till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation, om utlämnandet följer av en internationell konvention som Sverige har biträtt.

Uppgifter får på begäran även lämnas till domstol eller polis- eller åklagarmyndighet i en stat som är ansluten till internationella kriminalpolisorganisationen eller till denna organisation om det behövs för att myndigheten eller organisationen skall kunna förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott eller för ett utlänningsärende.

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppgifter får lämnas till domstol eller polis- eller åklagarmyndighet i annan stat än som sägs i tredje stycket, om det behövs för utredning i ett brottmål eller ett utlänningsärende.

Regeringen får också meddela föreskrifter om att uppgifter beträffande den som är medborgare i en främmande stat eller som har hemvist där, får lämnas till en myndighet i den staten.

Att uppgifter får lämnas ut även i vissa andra fall framgår av 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen (1980:100).

11 § Om verkställighet av annan påföljd än böter har förts över hit från Danmark, Finland, Island eller Norge eller härifrån till någon av dessa stater, får uppgifter om den som avses med beslutet om överflyttning lämnas till den stat från eller till vilken överflyttning har skett. Detsamma gäller i fråga om anteckning, som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.

Om verkställighet av påföljd har flyttats över hit från annan stat eller härifrån till annan stat enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet, tillämpas första stycket, första meningen.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om utlämnande av uppgifter enligt denna paragraf.

Utlämnande myndighet

12 § En begäran om utlämnande av uppgifter prövas av Rikspolisstyrelsen. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får dock meddela föreskrifter om att en polismyndighet i vissa fall får lämna ut uppgifter.

13 § En uppgift skall gallras ur registret

1. om överrätt genom dom eller beslut som vunnit laga kraft, frikânt den registrerade för den åtalade gärningen eller funnit honom skyldig till denna men inte dömt honom till en påföljd som skall antecknas i registret,
2. om en domstol efter resning har meddelat dom eller beslut som avses i 1,
3. om strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har undanröjts,
4. om överrätt har upphävt ett beslut om förvandlingsstraff för böter,
5. om åklagares beslut att inte åtala har återkallats,
6. om besöksförbud har upphävts eller
7. när den registrerade har avlidit.

14 § Utöver vad som följer av 13 § skall

1. uppgift om fängelse eller förvandlingsstraff för böter gallras sedan tio år förflutit från frigivningen,
2. uppgift om fängelse som skall anses helt verkställt genom tidigare frihetsberövande eller från vilket någon genom beslut om nåd har befriats helt gallras sedan tio år förflutit från domen eller beslutet,
3. uppgift om fängelse som har fallit bort enligt 35 kap. 8 eller 9 § brottsbalken eller om förvandlingsstraff för böter som har fallit bort enligt 18 eller 21 § bötesverkställighetslagen (1979:189) gallras sedan fem år förflutit från det att straffet föll bort,
4. uppgift om skyddstillsyn eller villkorlig dom gallras sedan tio år förflutit från domen eller beslutet,
5. uppgift om överlämnande till vård inom socialtjänsten eller vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall gallras sedan tio år förflutit från domen eller beslutet,
6. uppgift om överlämnande till rättspsykiatrisk vård gallras sedan tio år förflutit från utskrivningen,
7. uppgift om böter gallras sedan fem år förflutit från dom, beslut eller godkännande av strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot,
8. uppgift om att någon enligt 30 kap. 6 § har förklarats fri från påföljd gallras sedan tio år förflutit från dom eller beslut,
9. uppgift om åklagares beslut att inte åtala brott gallras sedan tre år förflutit från beslutet och
10. uppgift om beslut om besöksförbud gallras sedan tio år förflutit från beslutet.

15 § Om det före utgången av den tid som anges i 14 § har gjorts en ny anteckning enligt 3 eller 5 § beträffande samma person, skall ingen av uppgifterna gallras så länge någon av dem skall finnas kvar i registret. Detta skall dock inte gälla om den nya anteckningen avser penningböter.

En uppgift skall alltid gallras sedan tjugo år förflutit från den dom eller det beslut som föranledde att uppgiften fördes in i registret. I fråga om uppgift som avses i 14 § 1 eller 6 gäller detta endast om de tidsfrister som anges där har gått ut.

Skall en uppgift som avses i 3–5 §§ gallras enligt denna paragraf, skall även sådana uppgifter som har antecknats i anslutning därtill gallras, om inte regeringen förordnar annat. Prop. 1997/98:97
Bilaga 4

Sekretess

16 § Den som med stöd av denna lag har fått del av uppgifter om annans personliga förhållanden får inte obehörigen röja vad han sålunda erfarit.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Rättelse och skadestånd

17 § Persondatalagens regler om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999, då lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister upphör att gälla.

Förslag till lag om misstankeregister

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Hos Rikspolisstyrelsen skall föras ett register för uppgifter om skäligen misstanke om brott (misstankeregistret).

Ändamål

2 § Misstankeregistret skall föras för att underlätta tillgången till sådana uppgifter om skäligen misstanke om brott som behövs i verksamhet hos

1. polis- och tullmyndigheter för att samordna förundersökningar mot samma person och förebygga, uppdaga och utreda brott,
2. åklagarmyndigheter för förundersökning och åtal eller
3. polismyndigheter och andra myndigheter vid sådan lämplighetsprövning och tillståndsgivning som anges i författning.

Registret får användas också för att till enskild lämna uppgift som är av särskild betydelse i dennes verksamhet.

Innehåll

3 § I registret skall föras in uppgifter om den som har fyllt femton år och som enligt förundersökningsledarens bedömning är skäligen misstänkt för

1. brott mot brottsbalken,
2. annat brott för vilket svårare straff än böter är föreskrivet eller
3. sådant brott utomlands som enligt svensk lag motsvarar brott enligt 1 eller 2, under förutsättning att frågan om lagföring för brottet skall avgöras i Sverige.

Uppgifter skall även föras in om den mot vilken allmän åklagare har inlett utredning i mål om förvandling av böter och om den som har begärts utlämnad för brott.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får föreskriva att registreringen skall begränsas på visst sätt.

4 § Beträffande den som skall registreras enligt 3 § skall registret tillföras de uppgifter regeringen bestämmer.

Utlämnande av uppgifter

Inom riket

5 § En myndighet eller enskild som har rätt till utdrag eller upplysning ur registret skall i varje särskilt fall, noga pröva behovet av information. Utdrag eller upplysningar ur registret får begäras endast om skälet till det uppväger det intrång eller men i övrigt det innebär för den som berörs.

6 § Utöver vad som följer av 14 kap. sekretesslagen (1980:100) skall ett utdrag ur eller en upplysning om innehållet i registret lämnas när detta begärs av

1. myndighet i den utsträckning regeringen för vissa slag av ärenden ger tillstånd till det samt

2. enskild

– i den utsträckning regeringen för vissa typer av fall ger tillstånd till det och det behövs för att pröva en fråga om anställning eller uppdrag i en verksamhet som avser vård eller som är av betydelse för förebyggande eller beivrande av brott eller

– i annat fall, om den enskilde styrker att hans rätt är beroende av upplysning ur registret och regeringen medger att upplysningen meddelas.

7 § Uppgifter som är nödvändiga för att framställa rättsstatistiken skall lämnas till Brottsförebyggande rådet.

Till utlandet

8 § Ett utdrag ur eller en upplysning om innehållet i registret får lämnas till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation, om utlämnandet följer av en internationell konvention som Sverige har biträtt.

Uppgifter får på begäran även lämnas till polis- eller åklagarmyndighet i en stat som är ansluten till internationella kriminalpolisorganisationen eller till denna organisation om det behövs för att myndigheten eller organisationen skall kunna förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott eller för ett utlänningsärende.

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppgifter får lämnas till polis- eller åklagarmyndighet i annan stat än som sägs i andra stycket, om det behövs för utredning i ett brottmål eller ett utlänningsärende.

Regeringen får också meddela föreskrifter om att uppgifter beträffande den som är medborgare i en annan stat eller som har hemvist där, lämnas till en myndighet i den staten.

Att uppgifter får lämnas ut även i vissa andra fall framgår av 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen (1980:100).

Utlämnande myndighet

9 § En begäran om utlämnande av uppgifter prövas av Rikspolisstyrelsen. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får dock meddela föreskrifter om att en polismyndighet i vissa fall får lämna ut uppgifter.

Gallring

10 § En uppgift skall gallras

1. när en förundersökning har avslutats utan att åtal väckts med anledning av misstanken,

2. när åtal som har väckts med anledning av misstanken har lagts ned,

3. när domstol har meddelat dom eller beslut med anledning av misstanken eller den misstänkte har godkänt strafföreläggande som har utfärdats i anledning av misstanken. Om den tilltalade har frikänts skall uppgift i misstankeregistret gallras först när domen har vunnit laga kraft eller

4. när en begäran om utlämning har avslagits eller verkställts.

Vad som sägs i första stycket skall i tillämpliga delar gälla även uppgifter om talan om förvandling av böter.

Sekretess

11 § Den som med stöd av denna lag har fått del av uppgifter om annans personliga förhållanden får inte obehörigen röja vad han sålunda erfarit.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Rättelse och skadestånd

12 § Persondatalagens regler om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Förslag till lag om polisens behandling av personuppgifter m.m. (polisdatalag)

Härigenom föreskrivs följande.

Allmänna bestämmelser

Lagens tillämpningsområde

1 § Vid behandling av personuppgifter inom polisen gäller persondatalagen (0000:00) om inte avvikande bestämmelser meddelas i denna lag.

2 § Lagen gäller vid behandling av personuppgifter i polisens verksamhet för att

1. förebygga brott och andra störningar av den allmänna ordningen och säkerheten,
2. övervaka den allmänna ordningen och säkerheten, hindra störningar därav samt ingripa när sådana har inträffat eller
3. bedriva spaning och utredning i fråga om brott som hör under allmänt åtal.

Lagen gäller också behandling av sådana uppgifter som avses i 26 och 27 §§.

3 § Lagen gäller inte för behandling av personuppgifter som företas med stöd av lagen (0000:00) om det allmänna belastningsregistret eller lagen (0000:00) om misstankeregister. Lagen gäller inte heller vid insamling av personuppgifter genom teleavlyssning, teleövervakning eller kameraövervakning.

Definitioner

4 § Med underrättelseverksamhet avses i denna lag polisverksamhet som — syftar till att klarlägga om brottslig verksamhet har förekommit, pågår eller kan förutses och

— inte utgör förundersökning enligt 23 kap. rättegångsbalken.

Med kriminalunderrättelseverksamhet avses annan underrättelseverksamhet än den som bedrivs av Säkerhetspolisen.

Med DNA-analys avses varje förfarande som kan användas för analys av deoxyribonukleinsyra (deoxyribonucleic acid).

Behandling av personuppgifter

5 § Uppgifter om en person får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening eller hälsa eller sexuella läggning.

Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får uppgifterna kompletteras med sådana uppgifter som avses i första stycket, om det är oundgängligen nödvändigt för syftet med behandlingen.

Prop. 1997/98:97
Bilaga 4

6 § Personuppgifter som behandlas skall föras med upplysningar om uppgiftslämnarens trovärdighet och uppgifternas riktighet i sak. Sådana upplysningar behöver dock inte lämnas om det saknar betydelse för syftet med behandlingen.

Utlämnande av uppgifter

7 § Uppgifter som är nödvändiga för att framställa rättsstatistiken skall lämnas till Brottsförebyggande rådet.

8 § Uppgifter får lämnas ut till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation, om utlämnandet följer av en internationell konvention som Sverige har biträtt.

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppgifter på begäran får lämnas till polis- eller åklagarmyndighet i en stat som är ansluten till internationella kriminalpolisorganisationen eller till denna organisation, om det behövs för att myndigheten eller organisationen skall kunna förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott.

Att uppgifter får lämnas ut även i vissa andra fall framgår av 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen (1980:100).

9 § Regeringen får förordna att uppgifter får lämnas ut även i andra fall än som sägs i 7 och 8 §§.

Rättelse och skadestånd

10 § Persondatalagens regler om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Särskilda bestämmelser om behandling av personuppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet

11 § I kriminalunderrättelseverksamhet får personuppgifter behandlas helt eller delvis automatiskt endast i särskilda undersökningar rörande viss allvarlig brottslighet

– vilka syftar till att ge underlag för beslut om förundersökning eller om särskilda åtgärder för att förebygga eller förhindra brott och
– som leds av Rikspolisstyrelsen eller en polismyndighet där en läns-polismästare är chef.

Personuppgifter får också samlas in och lagras i kriminalunderrättelseregister.

12 § Ett beslut att inleda sådan behandling av personuppgifter som avses i 11 § skall innehålla uppgifter om ändamålet med behandlingen och när

den särskilda undersökning som avses skall vara avslutad samt de föreskrifter i övrigt som behövs för att förebygga otillbörligt intrång i de registrerades personliga integritet.

Rikspolisstyrelsen skall föra en förteckning över beslut att behandla personuppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet.

13 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om behandling av personuppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet.

Särskilda bestämmelser om register

14 § De särskilda bestämmelserna om register gäller inte

- behandling av personuppgifter i samband med en förundersökning eller annan undersökning eller utredning eller
- manuella register.

15 § Om inte annat sägs är Rikspolisstyrelsen persondataansvarig för de register som avses i denna lag och för andra register som förs för hela polisväsendets behov.

Underrättelseregister

Säkerhetspolisens register

16 § Hos Rikspolisstyrelsen skall föras ett register som har till ändamål

- att underlätta spaning i syfte att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet eller bekämpa terrorism och
- att utgöra underlag för registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627).

Säkerhetspolisen är persondataansvarig för registret som benämns SÄPO-registret.

17 § I SÄPO-registret får föras in uppgifter som kan hänföras till en enskild person endast

1. om det finns anledning anta att den som avses med uppgiften ägnat sig åt eller har ägnat sig åt brottslig verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet eller terrorism eller kommer att begå brott av sådant slag,
2. om personen har undergått registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) och därefter fått den anställning eller det uppdrag eller fått delta i den verksamhet som kontrollen avsett eller
3. om det annars finns särskilda skäl till det.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om registrets innehåll.

18 § Uppgifter i SÄPO-registret skall lämnas till länsstyrelse för sådan prövning av personal hos ett auktoriserat bevakningsföretag som avses i lagen (1974:191) om bevakningsföretag. Detsamma gäller vid prövning av föreståndaren för verksamheten eller av ledamöter i bevakningsföretags styrelse.

19 § Uppgifter som kan hänföras till en enskild person skall gallras när de inte längre behövs för sitt ändamål. Regeringen får meddela föreskrifter om att uppgifter i stället får bevaras för forskningsändamål.

Kriminalunderrättelseregister

20 § I kriminalunderrättelseverksamhet får register föras endast för att ge underlag för beslut om särskilda undersökningar som avser viss allvarlig brottslighet. Sådana register får föras även av en polismyndighet där en länspolismästare är chef.

21 § I ett kriminalunderrättelseregister får föras in uppgifter som kan hänföras till en enskild person endast om den som avses med uppgiften på konkreta grunder kan antas ägna sig eller ha ägnat sig åt allvarlig brottslighet eller kan antas komma att begå allvarliga brott.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får registreras.

22 § Uppgifterna i ett kriminalunderrättelseregister skall gallras ett år efter det att en sådan uppgift om personen som enligt 21 § kan föranleda registrering sista gången infördes. Har en särskild undersökning som rör en registrerad person inletts, får dock uppgifter stå kvar till dess att undersökningen har avslutats.

Register med uppgifter om DNA-analys i brottmål

23 § Register med uppgifter om resultat av DNA-analys får endast föras för att underlätta identifiering av personer i samband med utredning om brott.

24 § Ett register med personuppgifter får innehålla uppgifter om resultatet av en DNA-analys som har gjorts under utredning om ett brott och som avser en person som har dömts för

1. ett sådant brott mot en persons liv eller hälsa, personliga integritet eller säkerhet som avses i 3, 4, 6, 8, 12 eller 17 kap. brottsbalken, om brottet kan leda till fängelse i mer än två år,

2. ett allmänfarligt brott som avses i 13 kap. brottsbalken, om brottet kan leda till fängelse i mer än två år eller

3. försök, förberedelse, stämpling, anstiftan eller medhjälp till ett sådant brott som avses i 1 eller 2.

Regeringen får meddela föreskrifter om vilka brott som skall föranleda registrering.

25 § Registreringen av ett analysresultat skall begränsas till uppgifter som ger information om den registrerades identitet. Analysresultat som kan ge upplysning om den registrerades personliga egenskaper får inte registreras.

Utöver vad som sägs i första stycket får ett register med personuppgifter endast innehålla upplysningar som visar i vilket ärende analysen har gjorts och vem analysen avser.

26 § Ett spårregister får innehålla uppgifter om resultatet av en DNA-analys som har gjorts under utredning om ett brott. Uppgifterna får inte kunna hänföras till en viss person. Därutöver får spårregister endast innehålla upplysningar som visar i vilket ärende analysen har gjorts.

27 § Uppgifter i spårregister får endast jämföras med analysresultat

1. som inte kan hänföras till en viss person (spåranalys),
2. som finns i DNAREgister med personuppgifter eller
3. som kan hänföras till en person som är misstänkt för brott.

28 § Personuppgifter skall gallras senast tio år efter det att påföljden för brott som avses i 24 § till fullo har verkställts eller annars upphört.

Uppgifter i spårregister skall gallras senast trettio år efter registrering.

29 § Om ett prov har tagits för DNA-analys i samband med en utredning om brott, från någon som inte är misstänkt för brottet, får provet inte användas för något annat ändamål än det för vilket det togs. Ett sådant prov får inte heller sparas efter det att målet slutligt har avgjorts.

Fingeravtrycks- och signalementsregister

30 § Bestämmelserna i 31 och 32 §§ gäller endast sådana register med uppgifter om fingeravtryck, signalement och särskilda kännetecken, som förs för att underlätta identifiering av personer i samband med brott. Register som förs för detta ändamål får användas för identifiering av okända personer även i andra fall.

31 § Register som avses i 30 § får endast innehålla uppgifter om den

- som är misstänkt eller dömd för brott eller
- som har fått lämna fingeravtryck enligt 19 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

I sådant register får endast antecknas uppgifter om fingeravtryck, signalement och särskilda kännetecken samt om ärendenummer och den registrerades identitet.

32 § Uppgifter om en misstänkt person skall gallras när förundersökning eller åtal mot honom läggs ned eller när åtal ogillas. Uppgifterna får dock bevaras längre om andra uppgifter om den misstänkte skall bevaras med stöd av 33 §. När dessa uppgifter gallras skall även uppgifter i fingeravtrycks- och signalementsregister gallras.

Om den misstänkte döms får uppgifterna om honom bevaras till dess att samtliga uppgifter om honom har gallrats ur det allmänna belastningsregistret.

Regeringen får meddela föreskrifter om gallring av uppgifter avseende den som har fått lämna fingeravtryck enligt lagen om särskild utlänningskontroll.

Prop. 1997/98:97
Bilaga 4

Register över kvarstående brottsmisstankar

33 § Om en förundersökning mot en person har lagts ned på grund av bristande bevisning får uppgifter om brottsmisstanken lagras i register endast under förutsättning att

— den misstänkte enligt åklagares bedömning alltfjämt är skäligen misstänkt för brottet och

— uppgifterna behövs för att förundersökningen skall kunna tas upp på nytt.

Uppgifterna skall gallras senast efter tre år, om inte särskilda skäl föranleder annat.

34 § Uppgift om att en person är misstänkt för brott får inte lagras i register om åtal mot den misstänkte har lagts ned eller om han genom lagakraftvunnen dom har frikänts.

Register som förs för övervakning av personer

35 § Register som förs för att underlätta övervakning av personer som kan antas komma att begå brott, får endast innehålla uppgifter om dömda personer som antingen är allvarligt kriminellt belastade eller som kan antas vara farliga för annans personliga säkerhet.

Personuppgifter skall gallras senast när samtliga uppgifter om personen har gallrats ur det allmänna belastningsregistret.

Närmare föreskrifter om innehållet i registret meddelas av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer.

Andra register

36 § Innan ett register inrättas skall registrets ändamål och innehåll bestämmas samt tiden för gallring av uppgifterna i registret fastställas. Registret skall ges en särskild benämning.

Regeringen får föreskriva att uppgifter i ett register får bevaras.

37 § Om ett register skall innehålla uppgifter som ger upplysning om att en person är dömd för brott, är eller har varit misstänkt för brott eller kan antas ta befattning med brottslig verksamhet skall registret tre veckor i förväg anmälas till Datainspektionen för förhandskontroll.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999 då polisregisterlagen (1965:94) upphör att gälla. Beträffande sådan behandling av personuppgifter som pågår vid denna tidpunkt skall den äldre lagen gälla till den tidpunkt regeringen bestämmer, dock längst till den 1 oktober 2001.

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 §, 7 kap. 17 och 18 §§, 9 kap. 17 §, 14 kap. 5 § och 16 kap. 1 § sekretesslagen (1980:100) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap. Sekretess med hänsyn främst till intresset att förebygga eller beivra brott

1 §

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till

1. förundersökning i brottmål,
2. angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,
3. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud,
4. åklagarmyndighets, polismyndighets, tullmyndighets eller kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, eller
5. Finansinspektionens verksamhet som rör övervakning enligt insiderlagen (1990:1342) eller efterlevnaden av 7 kap. 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument, om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

För uppgift som hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism, gäller sekretess om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

Motsvarande sekretess gäller i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndighet, tullmyndighet eller kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår misstanke om att en gäldenär har begått brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller annat brott som har samband med gäldenärens näringsverksamhet.

Sekretess som avses i första och andra styckena gäller i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndighet, tullmyndighet eller kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår misstanke om att en gäldenär har begått brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller annat brott som har samband med gäldenärens näringsverksamhet.

I fråga om uppgift i allmän hand-

I fråga om uppgift i allmän hand-

ling gäller sekretessen i högst fyrtio år.

ling gäller sekretessen i högst fyrtio år. *Om särskilda skäl föranleder det får dock regeringen föreskriva att sekretessen enligt andra stycket får gälla under längre tid.*

Prop. 1997/98:97
Bilaga 4

7 kap. Sekretess med hänsyn främst till skyddet för enskilda personliga förhållanden

17 §

Sekretess gäller i verksamhet som avser förande av eller uttag ur allmänt kriminalregister eller register som förs enligt lagen (1965:94) om polisregister m.m. för uppgift som har tillförts registret. Om utlämnande av sådan uppgift gäller vad som är föreskrivet i lag om register som nu har nämnts och i säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt i förordningar som har stöd i dessa lagar. Föreskrifterna i 14 kap. gäller inte i fråga om sekretessen enligt denna paragraf.

Sekretess gäller för uppgift i register som förs enligt lagen (0000:00) om det allmänna belastningsregistret och lagen (0000:00) om misstankeregister, för uppgift om enskilda personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs. I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år. Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas ut enligt vad som sägs i lagen (0000:00) om det allmänna belastningsregistret, lagen (0000:00) om misstankeregister och säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt i förordningar som har stöd i dessa lagar.

18 §

I annat fall än som avses i 17 § gäller sekretess i verksamhet som avser förande av eller uttag ur register

1. för uppgift som har tillförts särskilt register, som förs över strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot, och inte hänför sig till registrering som avses i 15 kap. 1 §,

2. för annan uppgift hos Rikspolisstyrelsen, som angår brott eller den som har misstänkts, åtalats eller dömts för brott, om uppgiften har lämnats dit för databehandling inom rättsväsendets informationssystem i annat register än som avses i 1,

Sekretess gäller för uppgift i särskilt register, som förs över strafförelägganden och förelägganden av ordningsbot, och inte hänför sig till registrering som avses i 15 kap. 1 §, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs.

Sekretessen enligt första stycket gäller inte i ärende om strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot.

3. för belastningsuppgift som har tillförts körkortsregistret,

4. för uppgift som har tillförts särskilt register som författningsenligt förs hos myndighet angående brott eller tjänsteförseelser begångna av personer som är eller har varit verksamma hos myndigheten. Sekretessen enligt första stycket 1 gäller inte i ärende om straffföreläggande eller föreläggande av ordningsbot.

Sekretess gäller hos luftfartsverket i verksamhet, som avser förande av eller uttag ur certifikatregistret, för uppgift som angår brott eller enskilds hälsotillstånd, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

9 kap. Sekretess med hänsyn till skyddet för enskilds förhållanden av såväl personlig som ekonomisk natur

17 §

Sekretess gäller, om inte annat följer av 18 §, i

Sekretess gäller för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden, om inte annat följer av 18 §,

1. utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål,

1. i utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål,

2. angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott eller som avser registerkontroll och särskild personutredning enligt säkerhetskyddslagen (1996:627),

2. i angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,

3. i angelägenhet som avser registerkontroll och särskild personutredning enligt säkerhetskyddslagen (1996:627),

3. åklagarmyndighets, polismyndighets, tullmyndighets eller kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

4. i åklagarmyndighets, polismyndighets, tullmyndighets eller kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott,

5. som ingår i register som förs av Rikspolisstyrelsen enligt lagen (0000:00) om polisens behandling av personuppgifter m.m. eller som annars behandlas där med stöd av samma lag sam

6. i verksamhet som avser data-
behandling inom rättsväsen-dets
informationssystem.

*För uppgift om att en person
— är dömd för brott,
— är eller har varit misstänkt för
brott eller
— kan antas ta befattning med
brottslig verksamhet,
gäller sekretessen enligt första
stycket om det inte står klart att
uppgiften kan röjas utan att den
enskilde eller någon honom
närstående lider men. För andra
uppgifter gäller sekretessen om det
kan antas att den enskilde eller
någon honom närstående lider men
om uppgiften röjs.*

Sekretess gäller i verksamhet, som avses i första stycket, för anmälan eller utsaga från enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i den särskilda lagstiftningen om unga lagöverträdare

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i den särskilda lagstiftningen om unga lagöverträdare. Uppgifter får vidare lämnas ut enligt vad som sägs i säkerhetskyddslagen (1996:627) och lagen (0000:00) om polisens behandling av personuppgifter m.m. samt i förordningar som har stöd i dessa lagar

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

14 kap. Bestämmelser om vissa begränsningar i sekretessen och om förbehåll

5 §

Sekretess hindrar inte att sökande, klagande eller annan part i mål eller ärende hos domstol eller annan myndighet tar del av handling eller annat material i målet eller ärendet. Handling eller annat material får dock inte lämnas ut, i den mån det av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse är av synnerlig vikt att sekretessbelagd uppgift i materialet inte röjs. I sådant fall skall myndigheten på annat sätt lämna parten upplysning om vad materialet innehåller, i den mån det behövs för att han skall kunna ta till vara sin rätt och det kan ske utan allvarlig skada för det intresse som sekretessen skall skydda.

Sekretess hindrar aldrig att part i mål eller ärende tar del av dom eller beslut i målet eller ärendet. Inte heller innebär sekretess begränsning i

parts rätt enligt rättegångsbalken att få del av alla omständigheter som läggs till grund för avgörande av mål eller ärende.

Prop. 1997/98:97

Bilaga 4

Första och andra styckena tillämpas inte, om avvikande bestämmelser har meddelats i lag.

Första och andra styckena tillämpas inte, om avvikande bestämmelser har meddelats i lag. *Andra stycket tillämpas inte heller i mål om utlämnande av uppgifter som förekommer i Säkerhetspolisens verksamhet om det är nödvändigt med hänsyn till rikets säkerhet eller därför att det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder annars motverkas eller den framtida polisverksamheten skadas.*

16 kap. Om ansvar på tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagens områden för brott mot tystnadsplikt

1 §

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1—8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

— — —

12. förbehåll enligt 9 a § lagen (1965:94) om polisregister m.m.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Förslag till lag om ändring i arkivlagen (1990:782)

Härigenom föreskrivs att punkt 4 i övergångsbestämmelserna till arkivlagen (1990:782) skall upphöra att gälla den 1 januari 1999.

Förslag till lag om ändring i säkerhetsskyddslagen (1996:627)

Härigenom föreskrivs att 12 §, 21 och 22 §§ samt 25 § säkerhetsskyddslagen (1996:627) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

Med registerkontroll avses att uppgifter hämtas från *polisregister*.

Med registerkontroll avses att uppgifter hämtas från *register som omfattas av lagen (0000:00) om det allmänna belastningsregistret, lagen (0000:00) om misstankeregister och lagen (0000:00) om polisens behandling av personuppgifter m.m.*

21 §

Utlämnande av uppgifter från *polisregister* vid registerkontroll får omfatta

Utlämnande av uppgifter vid registerkontroll får omfatta

1. för säkerhetsklass 1 eller 2: varje uppgift som finns tillgänglig i *polisregister* om den kontrollerade och, om det är oundgängligen nödvändigt, om make eller sambo, och

1. för säkerhetsklass 1 eller 2: varje uppgift som finns tillgänglig om den kontrollerade och, om det är oundgängligen nödvändigt, om make eller sambo, och

2. för säkerhetsklass 3: uppgifter om den kontrollerade i *person- och belastningsregistret hos Rikspolisstyrelsen och i Säkerhetspolisens register*.

2. för säkerhetsklass 3: uppgifter om den kontrollerade i det allmänna belastningsregistret, *misstankeregistret och SÄPO-registret*.

22 §

Vid registerkontroll enligt 14 § får utlämnandet omfatta alla uppgifter om den kontrollerade som finns i *Säkerhetspolisens register* samt de uppgifter om den kontrollerade som finns i *person- och belastningsregistret hos Rikspolisstyrelsen* om dom eller misstanke om brott som avses i

Vid registerkontroll enligt 14 § får utlämnandet omfatta alla uppgifter om den kontrollerade som finns i *SÄPO-registret* samt de uppgifter om den kontrollerade som finns i *det allmänna belastningsregistret och misstankeregistret* om dom eller misstanke om brott som avses i

- 3 kap. 1, 2, 5 och 6 §§ brottsbalken,
- 4 kap. 1—6, 8 och 9 §§ brottsbalken,
- 6 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken,
- 8 kap. 4—6 §§ brottsbalken,
- 9 kap. 3 och 4 §§ brottsbalken,
- 12 kap. 3 och 5 §§ brottsbalken,

- 13 kap. 1—5 b och 7 §§ brottsbalken,
- 16 kap. 1—3, 5, 6 och 8 §§ brottsbalken,
- 17 kap. 1 § brottsbalken,
- 18 kap. 1 och 3—5 §§ brottsbalken,
- 19 kap. brottsbalken,
- 1 och 3 §§ narkotikastrafflagen (1968:64), och
- 9 kap. 1 § vapenlagen (1996:67).

Även uppgift om försök och förberedelse till dessa gärningar får lämnas ut.

25 §

Innan en uppgift som har kommit fram vid registerkontroll eller särskild personutredning får lämnas ut för säkerhetsprövning, skall den som uppgiften avser ges tillfälle att yttra sig över uppgiften. *Detta gäller dock inte om uppgiften omfattas av sekretess i förhållande till den enskilde enligt någon annan bestämmelse i sekretesslagen (1980:100) än 7 kap. 17 §.*

Innan en uppgift som har kommit fram vid registerkontroll eller särskild personutredning får lämnas ut för säkerhetsprövning, skall den som uppgiften avser ges tillfälle att yttra sig över uppgiften. *Om uppgiften omfattas av sekretess i förhållande till den enskilde gäller detta dock endast om den enskildes intresse av att få yttra sig skäligen bör ha företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda.*

Även om uppgiften omfattas av sådan sekretess, skall den som uppgiften avser ges tillfälle att yttra sig innan uppgiften lämnas ut, om hans eller hennes intresse av att få yttra sig skäligen bör ha företräde framför det intresse som sekretessen skall skydda.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

Förslag till förordning om det allmänna belastningsregistret

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Med belastningsregister avses i denna förordning det register som avses i lagen (0000:00) om det allmänna belastningsregistret.

Innehåll

2 § Beträffande den som registreras enligt 3—5 §§ lagen (0000:00) om det allmänna belastningsregistret skall registret tillföras uppgifter om

1. namn och personnummer eller de andra uppgifter som behövs för identifiering av den registrerade,
2. domen eller beslutet,
3. de brott som den registrerade har begått och om påföljden,
4. att ett brott, för vilket någon har dömts till böter, villkorlig dom eller skyddstillsyn, enligt domen har begåtts under påverkan av en sådan allvarlig psykisk störning som avses i 30 kap. 6 § brottsbalken,
5. beslut om förlängning av prøvotid,
6. förklaring att viss påföljd skall avse även annat brott, att den skall undanröjas eller träda i stället för annan påföljd,
7. beslut om helt eller delvis förverkande av villkorligt medgiven frihet,
8. domstols beslut om utvisning ur Sverige enligt 4 kap. 7 § utlänningslagen (1989:529),
9. förordnande om omedelbar verkställighet eller om sådant tillgodoräknande som avses i 33 kap. 5 och 6 §§ brottsbalken,
10. företagen personutredning,
11. beslut enligt 34 kap. 10 eller 18 § brottsbalken eller jämlikt 19 § andra stycket bötesverkställighetslagen (1979:189),
12. att dom eller beslut såvitt angår den ådömda påföljden har vunnit laga kraft eller har överklagats,
13. tidpunkt för verkställighet av fängelse eller förvandlingsstraff för böter, tidpunkt för frigivning från sådana straff samt, vid villkorlig frigivning, prøvotid och återstående strafftid,
14. intagning i eller utskrivning från sjukvårdsinrättning av den som en domstol har överlämnat till rättspsykiatrisk vård,
15. förordnande om att övervakningen med anledning av en dom på skyddstillsyn skall anstå eller att vidare verkställighet inte får äga rum,
16. att överrätt undanröjt dom eller beslut och visat målet åter till lägre rätt,
17. att regeringen av nåd har efterskänkt eller ändrat straff eller annan påföljd som har antecknats i registret samt om
18. att resning har beviljats i ett mål i vilket har dömts till påföljd som har antecknats i registret.

3 § I registret skall också antecknas

1. beslut av myndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om överflyttning till den staten av verkställighet av fängelse eller övervakning av den som villkorligt frigivits eller dömts till skyddstillsyn,

2. annat beslut av myndighet i främmande stat om verkställighet av här i landet ådömd påföljd,

3. beslut av svensk domstol eller myndighet enligt 5, 10, 14, 17 eller 21 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m., om verkställighet, övervakning, undanröjande eller förverkande samt om

4. beslut av svensk domstol eller myndighet enligt 10 § lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.

Utlämnande av uppgifter*Inom riket***4 §** Fullständigt utdrag ur belastningsregistret skall lämnas på begäran av

1. det statsråd som är föredragande i ärende enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, i ärende om utlämning för brott eller om nåd i brottmål, i ärende om upphävande av domstols beslut om utvisning på grund av brott enligt utlänningslagen (1989:529) eller i ärende om överförande av straffverkställighet enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom; eller den statsrådet bemyndigar därtill, för utredning i sådant ärende och i fråga om den som prövningen gäller,

2. det statsråd som är föredragande i ärende enligt lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap eller utlänningslagen (1989:529), eller den statsrådet bemyndigar därtill samt Utlänningsnämnden, för utredning i sådant ärende och i fråga om den som prövningen gäller,

3. chefen för Utrikesdepartementet eller den han bemyndigar, om utdraget behövs för fullgörande av skyldighet som åvilar Sverige enligt överenskommelse med främmande stat,

4. länsstyrelse, i ärende då länsstyrelsen enligt lag eller förordning skall inhämta sådant utdrag,

5. Statens invandrarverk,

6. av myndighet, som äger besluta om frihetsberövande åtgärd enligt lagarna om utlämning för brott eller utlänningslagen, med anledning av ärende vari fråga uppkommit om sådan åtgärd,

7. Kriminalvårdsstyrelsen i fråga om den som styrelsen avser att anställa inom kriminalvården eller anlita som övervakare inom frivården eller som förtroendeman enligt lagen (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m.,

8. Kriminalvårdsstyrelsen, regionmyndighet, anstalt eller häkte inom kriminalvården, när uppgiften behövs för prövning av en fråga enligt lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt eller lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.,

9. Kriminalvårdsnämnden, när uppgiften behövs för prövning av en fråga om villkorlig frigivning eller

10. Övervakningsnämnd eller frivårdsmyndighet, i ärende om övervakning av den som villkorligt frigivits, dömts till skyddstillsyn eller överförs till vård utom anstalt, i fråga om den som ärendet rör, eller beträffande den som är intagen på anstalt men erhållit tillstånd att vistas utom denna.

5 § Uppgift om brott som har föranlett annan påföljd än penningböter skall lämnas på begäran av

1. Högskolans avskiljandenämnd, i fråga om den som nämnden vid prövning enligt högskolelagen (1992:1434) överväger att avskilja från utbildningen,

2. Riksbanken, i fråga om den banken avser att anställa som bevaknings- och transportpersonal,

4. statlig, kommunal eller landstingskommunal myndighet som beslutar om anställning av personal inom psykiatrisk sjukvård, vård av utvecklingsstörda eller vård av barn och ungdom, i fråga om den som myndigheten avser att anställa,

5. Försvarsmakten, i fråga om den som myndigheten avser att anställa i utlandsstyrkan,

6. Lotteriinspektionen, i fråga om den som myndigheten vid prövning enligt lotterilagen (1994:1000) överväger att ge tillstånd att få anordna roulettspel, tärningsspel och kortspel,

7. Sprängämnesinspektionen, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt förordningen (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor, överväger att ge tillstånd,

8. Socialnämnd, i ärende om adoption eller vårdnad om barn,

9. Socialnämnd, i ärende om medgivande att ta emot barn m.m. enligt 25—28, 30 och 31 §§ socialtjänstlagen (1980:620) samt åtgärder enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall

10. Luftfartsverket, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt luftfartsförordningen (1986:171), överväger att ge tillstånd,

11. Vägverket, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt 64, 68 och 69 §§ körkortsförordningen (1977:722), överväger att ge tillstånd samt

12. Alkoholinspektionen, för införande i myndighetens register över dem som har tillstånd enligt alkohollagen eller som är företrädare för tillståndspliktig verksamhet samt i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt 7 kap. 1 § alkohollagen (1994:1738) överväger att ge tillstånd.

6 § Uppgift om brott mot 8—11, 14 eller 15 kap. brottsbalken eller mot skattebrottslagen (1971:69) skall, om uppgiften har föranlett annan påföljd än penningböter, lämnas på begäran av

1. Finansinspektionen, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning av större ägare enligt försäkringsrörelselagen (1982:713), bankrörelselagen (1987:617), lagen (1991:981) om värdepappersrörelse eller lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag överväger att ge tillstånd,

2. Fastighetsmäklarnämnden, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt fastighetsmäklarlagen (1995:400), överväger att ge tillstånd,

3. Revisorsnämnden, i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt lagen (1995:528) om revisorer, överväger att ge tillstånd samt

4. kommun, i fråga om den som har anmält ett förvärv av hyresfastighet enligt lagen (1975:1132) om förvärv av hyresfastighet, om förvärvstillstånd får vägras.

7 § Uppgift om brott mot 3 eller 4 kap., 6 kap. 1 eller 2 §, 8 kap. 5 eller 6 §, 12 kap. 3 § eller 13 kap. brottsbalken, 1 eller 3 § narkotikastrafflagen (1968:64), 3 § lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel eller 9 kap. 1 eller 2 § vapenlagen (1996:67) eller dess motsvarighet enligt äldre lag skall lämnas på begäran av Totalförsvarets pliktverk och Försvarsmakten i fråga om totalförsvarspliktiga som skrivs in eller är inskrivna för värnplikt enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt. Om uppgifter om något sådant brott förekommer, får också uppgifter om andra antecknade brott lämnas ut, om de har föranlett annan påföljd än böter.

8 § Utdrag enligt 5—7 §§ får inte innehålla uppgift som har antecknats enligt 3 § 3—6 lagen (0000:00) om det allmänna belastningsregistret. En socialnämnd har dock rätt till uppgift om åklagares beslut att inte åtala samt om besöksförbud.

9 § Rikspolisstyrelsen skall underrätta Vägverket om dom, beslut, strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot i enlighet med vad som sägs i 83 och 84 §§ körkortsförordningen (1977:772).

10 § Uppgift om brott som har föranlett annan påföljd än penningböter, får på begäran lämnas till

1. larminstallationsföretag, som avses i lagen (1983:1097) med vissa bestämmelser om larmanläggningar m.m., i fråga om den som företaget avser att anställa för larminstallationer eller

2. enskild sammanslutning eller person som beslutar om anställning av personal inom psykiatrisk sjukvård, vård av utvecklingsstörda eller vård av barn och ungdom, i fråga om den som den enskilde avser att anställa.

Utdrag får inte innehålla uppgift som har antecknats enligt 3 § 3—6 lagen (0000:00) om det allmänna belastningsregistret.

Till utlandet

11 § Uppgifter om annan påföljd än böter vilka har tillförts belastningsregistret och avser den som är medborgare eller har hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge skall ofördröjligen meddelas registreringsmyndigheten i den staten.

Sådana uppgifter om överflyttning av verkställighet som avses i 11 § första stycket lagen (0000:00) om det allmänna belastningsregistret, skall

genast redovisas till registreringsmyndighet i den stat från eller till vilken verkställigheten har flyttats över.

Prop. 1997/98:97
Bilaga 4

Utlämnande myndighet

12 § Rikspolisstyrelsen får bestämma att utdrag enligt 10 § första stycket lagen (0000:00) om det allmänna belastningsregistret eller 4—7 §§ eller 11 § denna förordning får lämnas av en polismyndighet.

Gallring

13 § En uppgift om utvisning på grund av brott, vilken har antecknats enligt 2 § 8, skall inte gallras förrän den utvisade enligt beslutet har rätt att återvända till Sverige.

Övrigt

14 § Den som i tjänsten tar del av uppgifter ur det allmänna belastningsregistret och därvid får anledning anta att registrets innehåll är oriktigt, skall genast anmäla det till Rikspolisstyrelsen.

15 § Rikspolisstyrelsen får meddela föreskrifter om hur utdrag ur registret skall begäras och utformas.

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Med misstankeregister förstås i denna förordning det register som avses i lagen (0000:00) om misstankeregister.

Innehåll

2 § Beträffande den som registreras enligt 3 § lagen (0000:00) om misstankeregister skall registret tillföras uppgifter om

1. namn och personnummer eller de andra uppgifter som behövs för identifiering av den registrerade,
2. de brott som misstanken avser,
3. ärendenummer och vid vilken myndighet som ärendet handläggs,
4. om åklagare har övertagit ledningen av en förundersökning som har inletts av en polismyndighet,
5. om den misstänkte har underrättats om misstanke om brott enligt 23 kap. 18 § rättegångsbalken,
6. beslut att väcka åtal eller talan om förvandling av böter och
7. beslut som gäller anhållande, häktning eller intagning i anstalt eller för vård enligt lagen (1991:1122) om psykiatrisk tvångsvård eller lagen (1988:870) om vård om missbrukare i vissa fall.

3 § Uppgifter om misstanke skall inte antecknas om misstanken gäller

1. vållande till kroppsskada eller sjukdom i samband med trafikolycka enligt 3 kap. 8 § brottsbalken,
2. egenmäktigt förfarande bestående i olovlig uppställning av fordon på någon annans parkeringsplats enligt 8 kap. 8 § brottsbalken eller
3. förargelseväckande beteende enligt 16 kap. 16 § brottsbalken.

4 § Rikspolisstyrelsen får föreskriva att registrering enligt 3 och 4 §§ lagen om misstankeregister skall begränsas utöver vad som följer av denna förordning.

Utlämnande av uppgifter

5 § Fullständigt utdrag ur misstankeregistret skall lämnas på begäran av

1. det statsråd som är föredragande i ärende enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, i ärende om nåd i brottmål, i ärende om upphävande av domstols beslut om utvisning på grund av brott enligt utlänningslagen (1989:529) eller i ärende om överförande av straffverkställighet enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom; eller den statsrådet bemyndigar därtill, för utredning i sådant ärende och i fråga om den som prövningen gäller,
2. det statsråd som är föredragande i ärende enligt lagen (1950:382) om svenskt medborgarskap eller utlänningslagen (1989:529), eller den statsrådet bemyndigar därtill samt Utlänningsnämnden, för utredning i sådant ärende och i fråga om den som prövningen gäller,

3. länsstyrelse, i ärende då länsstyrelsen enligt lag eller förordning skall inhämta sådant utdrag
4. Statens invandrarverk samt
5. Försvarsmakten, i fråga om den som myndigheten avser att anställa i utlandsstyrkan.

6 § Uppgift om misstanke om brott för vilket åtal eller talan om förvandling av böter har väckts, skall lämnas på begäran till

1. Kriminalvårdsstyrelsen i fråga om den myndigheten avser att anställa inom kriminalvården eller anlita som övervakare inom frivården eller som förtroendemän enligt lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna,

2. Kriminalvårdsstyrelsen, regionmyndighet, anstalt eller häkte inom kriminalvården när uppgiften behövs för prövning av en fråga enligt lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt eller lagen (1976:371) om behandlingen av häktade och anhållna m.fl.,

3. Kriminalvårdsnämnden när uppgiften behövs för prövning av en fråga om villkorlig frigivning,

4. Övervakningsnämnd eller frivårdsmyndighet i ärende om övervakning av den som villkorligt frigivits, dömts till skyddstillsyn eller överförts till vård utom anstalt, i fråga om den som ärendet rör, eller beträffande den som är intagen på anstalt men erhållit tillstånd att vistas utom denna,

5. Riksbanken i fråga om den som myndigheten avser att anställa som bevaknings- eller transportpersonal,

6. statlig, kommunal eller landstingskommunal myndighet som beslutar om anställning av personal inom psykiatrisk sjukvård, vård av utvecklingsstörda eller vård av barn och ungdom, i fråga om den som myndigheten avser att anställa,

7. Lotteriinspektionen i fråga om den som myndigheten vid prövning enligt lotterilagen (1994:1000) överväger att ge tillstånd att få anordna roulettspel, tärningsspel och kortspel,

8. Sprängämnesinspektionen i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt förordningen (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor, överväger att ge tillstånd,

9. Socialnämnd i ärende om adoption eller vårdnad om barn,

10. Socialnämnd i ärende om medgivande att ta emot barn m.m. enligt 25—28, 30 och 31 §§ socialtjänstlagen (1980:620) samt åtgärder enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,

11. Luftfartsverket i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt luftfartskungörelsen (1961:558), överväger att ge tillstånd,

12. Vägverket i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt 64, 68 och 69 §§ körkortsförordningen (1977:722), överväger att ge tillstånd,

13. Finansinspektionen i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning av större ägare enligt försäkringsrörelselagen (1982:713), bankrörelselagen (1987:617), lagen (1991:981) om värdepappersrörelse

eller lagen (1992:1610) om kreditmarknadsbolag överväger att ge tillstånd,

14. Fastighetsmäklarnämnden i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt fastighetsmäklarlagen (1995:400), överväger att ge tillstånd,

15. Revisorsnämnden i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt lagen (1995:528) om revisorer, överväger att ge tillstånd,

16. Totalförsvarets pliktverk och Försvarmakten i fråga om totalförsvarspliktiga som skrivs in eller är inskrivna för värnplikt enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt,

17. Alkoholinspektionen, för införande i myndighetens register över dem som har tillstånd enligt alkohollagen eller som är företrädare för tillståndspliktig verksamhet samt i fråga om den som myndigheten vid lämplighetsprövning enligt 7 kap. 1 § alkohollagen (1994:1738) överväger att ge tillstånd samt

18. kommun, i fråga om den som har anmält ett förvärv av hyresfastighet enligt lagen (1975:1132) om förvärv av hyresfastighet, om förvärvstillstånd får vägras.

7 § Uppgift om misstanke om brott för vilket åtal eller talan om förvandling av böter har väckts, får på begäran lämnas till

1. larminstallationsföretag, som avses i lagen (1983:1097) med vissa bestämmelser om larmanläggningar m.m., i fråga om den som företaget avser att anställa för larminstallationer eller

2. enskild sammanslutning eller person som beslutar om anställning av personal inom psykiatrisk sjukvård, vård av utvecklingsstörda eller vård av barn och ungdom, i fråga om den som den enskilde avser att anställa.

Utlämnande myndighet

8 § Rikspolisstyrelsen får bestämma att utdrag enligt 5—6 §§ denna förordning får lämnas av en polismyndighet.

Övrigt

9 § Den som i tjänsten tar del av uppgifter ur det allmänna belastningsregistret och därvid får anledning anta att registrets innehåll är oriktigt, skall genast anmäla det till Rikspolisstyrelsen.

10 § Rikspolisstyrelsen får meddela föreskrifter om hur utdrag ur registret skall begäras och lämnas.

Förteckning över remissinstanserna över slutbetänkandet

Efter remiss har yttranden över promemorian avgetts av följande instanser:

Riksdagens ombudsmän, Justitiekanslern, Domstolsverket, Riksåklagaren, Rikspolisstyrelsen, Statens kriminaltekniska laboratorium, Kriminalvårdsstyrelsen, Brottsförebyggande rådet, Datainspektionen, Socialstyrelsen, Statskontoret, Generaltullstyrelsen, Statistiska centralbyrån, Riksrevisionsverket, Riksarkivet, Hovrätten för Västra Sverige, Södra Roslags tingsrätt, Göteborgs tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Uppsala universitet, Juridiska fakulteten, Lunds universitet, Juridiska fakulteten, Länsstyrelsen i Stockholms län, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Länsstyrelsen i Kronobergs län, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Hallands län, Länsstyrelsen i Göteborgs- och Bohus län, Länsstyrelsen i Värmlands län, Länsstyrelsen i Dalarna, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Domareförbund,

Yttranden har dessutom inkommit från följande instanser.
Läkemedelsverket, Vägverket, Seppo Isolto m.fl.,

Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om belastningsregister

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Rikspolisstyrelsen skall med hjälp av automatiserad behandling föra ett belastningsregister. Rikspolisstyrelsen är personuppgiftsansvarig för behandlingen av personuppgifter i registret.

Ändamål

2 § Belastningsregistret skall föras för att ge information om sådana belastningsuppgifter som behövs i verksamhet hos

1. polis- och tullmyndigheter för att förebygga, upptäcka och utreda brott,
2. åklagarmyndigheter för beslut om förundersökning och åtal samt för utfärdande av strafföreläggande,
3. allmänna domstolar för straffmätning och val av påföljd eller
4. polismyndigheter och andra myndigheter vid sådan lämplighetsprövning, tillståndsprövning eller annan prövning som anges i författning.

Registret får användas också för att till enskild lämna uppgifter som är av särskild betydelse i dennes verksamhet.

Innehåll

Domar eller beslut som har meddelats i Sverige

3 § Registret skall innehålla uppgifter om den som

1. genom dom, beslut, strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har ålagts påföljd för brott,
2. har ålagts förvandlingsstraff för böter,
3. med tillämpning av 30 kap. 6 § brottsbalken har förklarats fri från påföljd,
4. på grund av åklagares beslut enligt 20 kap 7 § rättegångsbalken, 9 eller 17 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare eller 46 § lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall inte har åtalats för brott,
5. skall utlämnas enligt lagen (1957:668) om utlämning för brott eller enligt lagen (1959:254) om utlämning för brott till Danmark, Finland, Island och Norge eller har meddelats besöksförbud enligt lagen (1988:688) om besöksförbud.

4 § Uppgifter om den som avses med en dom eller ett beslut som meddelats i utlandet skall föras in i registret, om uppgiftens innehåll motsvarar vad som sägs i 3 § och uppgiften

1. kommer från en myndighet i en stat som tillhör Internationella kriminalpolisorganisationen, från denna organisation eller från Euro-pol och avser en svensk medborgare eller någon som har hemvist i Sverige eller
2. lämnas från en stat enligt en överenskommelse mellan Sverige och den staten.

Uppgifter som skall föras in i registret

5 § Regeringen får meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter registret skall innehålla om den som skall registreras enligt 3 och 4 §§.

Rätt att få uppgifter från registret

Svenska myndigheter

6 § Personuppgifter ur belastningsregistret skall lämnas ut om det begärs av

1. Riksdagens ombudsmän, Justitiekanslern eller Datainspektionen för deras tillsynsverksamhet,
2. polis-, tull, eller åklagarmyndighet eller allmän domstol för verksamhet som avses i 2 § 1–3,
3. förvaltningsdomstol för prövning enligt 2 § 4, eller
4. myndighet i övrigt i den utsträckning regeringen för vissa slag av ärenden föreskriver det eller för ett särskilt fall ger tillstånd till det.

Regeringen får föreskriva att en myndighet som avses i första stycket får ha direktåtkomst till registret.

7 § En myndighet som har rätt att få uppgifter ur registret skall, i varje särskilt fall, noga pröva behovet av information. En begäran om att få ta del av uppgifter ur registret får göras endast om skälet till det uppväger det intrång eller men i övrigt det innebär för den som berörs.

8 § Uppgifter som är nödvändiga för att framställa rättsstatistiken skall lämnas till den myndighet som ansvarar för att framställa sådan statistik.

Enskilda

9 § En enskild har rätt att på begäran utan avgift, en gång per kalenderår, skriftligen få ta del av samtliga uppgifter ur registret om sig själv.

En enskild som behöver ett registerutdrag om sig själv för att kunna ta till vara sin rätt i ett främmande land eller få tillstånd att resa in, bosätta sig eller arbeta där, har rätt att få ett utdrag vars innehåll är begränsat enligt föreskrifter som regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddelar.

En begäran om uppgifter ur registret skall vara skriftlig och undertecknad av den sökanden själv.

Prop. 1997/98:97
Bilaga 6

10 § Om det behövs för att pröva en fråga om anställning eller uppdrag i en verksamhet som avser vård eller som är av betydelse för förebyggande eller beivrande av brott, har en enskild rätt att få uppgifter ur registret om en annan enskild i den utsträckning regeringen för vissa typer av fall föreskriver det.

En enskild, som styrker att hans rätt är beroende av uppgifter ur registret om en annan enskild, har rätt att få ta del av dessa uppgifter om regeringen medger att uppgifterna får lämnas ut.

Utländska myndigheter

11 § Uppgifter ur registret får lämnas till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation, om utlämnandet följer av en internationell överenskommelse som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt.

12 § Uppgifter ur registret skall lämnas till domstol eller polis- eller åklagarmyndighet i Danmark, Finland, Island eller Norge om det begärs för utredning i brottmål.

Uppgifter får på begäran även lämnas till domstol eller polis- eller åklagarmyndighet i en stat som är ansluten till Internationella kriminalpolisorganisationen eller till denna organisation om det behövs för att myndigheten eller organisationen skall kunna förebygga, upptäcka, utreda eller beivra brott eller för ett utlänningsärende.

13 § Regeringen får meddela föreskrifter om

1. att uppgifter får lämnas till domstol eller polis- eller åklagarmyndighet i en annan stat än som sägs 11 §, om det behövs för utredning i ett brottmål eller ett utlänningsärende,
2. att uppgifter om den som är medborgare i en främmande stat eller som har hemvist där, får lämnas till en myndighet i den staten och
3. att de uppgifter som får lämnas ut enligt 10 och 11 §§ skall begränsas.

14 § Uppgifter om den som avses med ett beslut om överflyttning skall lämnas till den stat från eller till vilken överflyttning har skett

1. om verkställighet av annan påföljd än böter har förts hit från Danmark, Finland, Island eller Norge eller till någon av dessa stater härifrån,
2. i fråga om anteckning som gjorts rörande tillämpningen av 14 eller 21 § lagen (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge ang. verkställighet av straff m.m. och
3. om verkställighet av påföljd har förts hit från en annan stat eller till någon annan stat härifrån enligt lagen (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom eller lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet.

Utlämnande myndighet

15 § En begäran om att uppgifter skall lämnas ut prövas av Rikspolisstyrelsen. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får

dock meddela föreskrifter om att en polismyndighet i vissa fall får pröva frågan om att lämna ut uppgifter.

Prop. 1997/98:97
Bilaga 6

Gallring

16 § En uppgift skall gallras ur registret

1. om en överrätt genom dom eller beslut frikänt den registrerade för den åtalade gärningen,
2. om en domstol efter resning har meddelat dom eller beslut som avses i 1,
3. om dom, beslut, strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot har undanröjts,
4. om överrätt har upphävt ett beslut om förvandlingsstraff för böter,
5. om åklagares beslut att meddela åtalsunderlåtelse har återkallats,
6. om besöksförbud har upphävts eller
7. när den registrerade har avlidit.

17 § Utöver vad som följer av 16 § skall uppgifter om

1. fängelse- eller förvandlingsstraff för böter gallras tio år efter frigivningen,
2. fängelsestraff som skall anses helt verkställt genom tidigare frihetsberövande eller från vilket någon genom beslut om nåd helt har befriats gallras tio år efter domen eller beslutet,
3. fängelsestraff som har fallit bort enligt 35 kap. 8 eller 9 § brottsbalken eller om förvandlingsstraff för böter som har fallit bort enligt 18 eller 21 § bötesverkställighetslagen (1979:189) gallras fem år efter det att straffet föll bort,
4. skyddstillsyn eller villkorlig dom gallras sedan tio år efter domen eller beslutet,
5. slutna ungdomsvård gallras tio år efter det att påföljden helt verkställts,
6. överlämnande till vård inom socialtjänsten eller vård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall gallras tio år efter domen eller beslutet,
7. överlämnande till rättspsykiatrisk vård gallras tio år efter utskrivningen,
8. uppgift om böter gallras sedan fem år förflutit från dom, beslut eller godkännande av strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot,
9. uppgift om att någon enligt 30 kap. 6 § har förklarats fri från påföljd gallras sedan tio år förflutit från dom eller beslut,
10. uppgift om åklagares beslut att inte åtala för brott gallras sedan tio år förflutit från beslutet,
11. uppgift om beslut om besöksförbud gallras sedan tio år förflutit från beslutet och
12. uppgift om beslut om utlämning för brott gallras sedan tio år förflutit från beslutet

18 § Om det före utgången av den tid som anges i 17 § har gjorts en ny anteckning enligt 3 eller 4§ beträffande samma person, skall ingen av

uppgifterna gallras så länge någon av dem skall finnas kvar i registret. Detta skall dock inte gälla om den nya anteckningen avser penningböter.

En uppgift skall alltid gallras senast tjugo år efter den dom eller det beslut som föranledde att uppgiften fördes in i registret. I fråga om uppgift som avses i 17 § 1 eller 7 gäller detta endast om de tidsfrister som anges där har gått ut.

Skall en uppgift som avses i 3 och 4 §§ gallras enligt denna paragraf, skall även sådana uppgifter som har antecknats i anslutning till uppgiften gallras, om inte regeringen föreskriver annat.

Tystnadsplikt

19 § Den som med stöd av denna lag har fått del av uppgifter om annans personliga förhållanden får inte obehörigen röja dessa uppgifter.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Rättelse och skadestånd

20 § Personuppgiftslagens (1998:000) regler om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

-
1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer, då lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister och lagen (1965:94) om polisregister m.m. upphör att gälla.
 2. Uppgifter i kriminal- och polisregister som förs enligt de upphävda lagarna får stå kvar i högst tjugo år. Bestämmelserna i 7 och 10 §§ lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister skall fortfarande gälla för dessa uppgifter.
 3. 6–15 §§ samt 19 och 20 §§ i den nya lagen skall gälla även för uppgifter i polis- och kriminalregister enligt punkt 2 samt för uppgifter i körkortsregistrets belastningsdel.

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Rikspolisstyrelsen skall med hjälp av automatiserad behandling föra ett register med uppgifter om skäligen misstanke om brott (misstankeregistret). Rikspolisstyrelsen är personuppgiftsansvarig för behandlingen av personuppgifter i registret.

Ändamål

2 § Misstankeregistret skall föras för att underlätta tillgången till sådana uppgifter om skäligen misstanke om brott som behövs i verksamhet hos

1. polis- och tullmyndigheter för att samordna förundersökningar mot en person och för att förebygga, upptäcka och utreda brott,

2. åklagarmyndigheter för beslut om förundersökning och åtal och

3. polismyndigheter och andra myndigheter vid sådan lämplighetsprövning, tillståndsprövning eller annan prövning som anges i författning.

Registret får användas också för att till enskild lämna uppgifter som är av särskild betydelse i dennes verksamhet.

Innehåll

3 § Registret skall innehålla uppgifter om den som har fyllt femton år och som enligt förundersökningsledarens bedömning är skäligen misstänkt för

1. brott mot brottsbalken,

2. annat brott för vilket svårare straff än böter är föreskrivet eller

3. sådant brott utomlands som enligt svensk lag motsvarar brott enligt 1 eller 2, under förutsättning att frågan om lagföring för brottet skall avgöras i Sverige.

Registret skall även innehålla uppgifter om den mot vilken allmän åklagare har inlett utredning i mål om förvandling av böter och om den som har begärts utlämnad för brott.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att registreringen skall begränsas på visst sätt.

4 § Regeringen meddelar närmare föreskrifter om vilka uppgifter registret skall innehålla om den som skall registreras enligt 3 §.

Rätt att få uppgifter ur registret

Svenska myndigheter

5 § Uppgifter ur misstankeregistret skall lämnas ut om det begärs av

1. polis-, tull-, eller åklagarmyndighet eller allmän domstol för verksamhet som avses i 2 § 1–3,

2. myndighet i övrigt i den utsträckning regeringen för vissa slag av ärenden föreskriver det eller för ett särskilt fall ger tillstånd till det.

Regeringen får föreskriva att en myndighet som avses i första stycket får ha direktåtkomst till registret.

Att uppgifter får lämnas ut i vissa andra fall framgår av 14 kap. sekretesslagen (1980:100).

6 § En myndighet som har rätt att få uppgifter ur registret skall i varje särskilt fall noga pröva behovet av information. Utdrag eller upplysningar ur registret får begäras endast om skälet till det uppväger det intrång eller men i övrigt det innebär för den som berörs.

7 § Uppgifter som är nödvändiga för att framställa rättsstatistiken skall lämnas till den myndighet som ansvarar för att framställa sådan statistik.

Enskilda

8 § Att sekretess till skydd för enskild inte gäller i förhållande till den registrerade själv framgår av 14 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

9 § Om det behövs för att pröva en fråga om anställning eller uppdrag i en verksamhet som avser vård eller som är av betydelse för förebyggande eller beivrande av brott, har en enskild rätt att få uppgifter ur registret om en annan enskild i den utsträckning regeringen för vissa typer av fall föreskriver det.

En enskild, som styrker att hans rätt är beroende av uppgifter ur registret om en annan enskild, har rätt att få ta del av dessa uppgifter om regeringen medger att uppgifterna får lämnas ut.

Utländska myndigheter

10 § Uppgifter ur registret får lämnas till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation, om utlämnandet följer av en internationell överenskommelse som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt.

11 § Uppgifter får på begäran lämnas till polis- eller åklagarmyndighet i en stat som är ansluten till Internationella kriminal-polisorganisationen eller till denna organisation om det behövs för att myndigheten eller organisationen skall kunna förebygga, upptäcka, utreda eller beivra brott eller för ett utlänningsärende.

Uppgifter får vidare lämnas ut enligt vad som framgår av 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen (1980:100).

12 § Regeringen får meddela föreskrifter om

1. att uppgifter får lämnas till en domstol eller polis- eller åklagarmyndighet i en annan stat än som sägs 10 §, om det behövs för utredning i ett brottmål eller ett utlänningsärende,

2. att uppgifter om den som är medborgare i en främmande stat eller som har hemvist där, får lämnas till en myndighet i den staten och

3. att de uppgifter som får lämnas ut enligt 9 och 10 §§ skall begränsas.

13 § En begäran om att lämna ut uppgifter prövas av Rikspolis-styrelsen. Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får dock meddela föreskrifter om att en polismyndighet i vissa fall får pröva om uppgifter kan lämnas ut.

Gallring

14 § En uppgift skall gallras

1. om en förundersökning har avslutats utan att åtal väckts med anledning av misstanken,
2. om åtal som har väckts med anledning av misstanken har lagts ned,
3. om domstol har meddelat dom eller beslut som vunnit laga kraft med anledning av misstanken eller den misstänkte har godkänt strafföreläggande som har utfärdats i anledning av misstanken eller
4. när en begäran om utlämning har avgjorts.

Vad som sägs i första stycket skall i tillämpliga delar gälla även uppgifter om talan om förvandling av böter.

Tystnadsplikt

15 § Den som med stöd av denna lag har fått del av uppgifter om annans personliga förhållanden får inte obehörigen röja dessa uppgifter.

I det allmännas verksamhet tillämpas i stället bestämmelserna i sekretesslagen (1980:100).

Rättelse och skadestånd

16 § Personuppgiftslagens (1998:000) regler om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens tillämpningsområde

1 § Vid behandling av personuppgifter inom polisen gäller personuppgiftslagen (1998:000) om inte avvikande bestämmelser meddelas i denna lag, lagen (1998:000) om belastningsregister eller lagen (1998:000) om misstankeregister. De begrepp som används i denna lag har samma betydelse som i personuppgiftslagen.

2 § Lagen gäller vid behandling av personuppgifter i polisens verksamhet för att

1. förebygga brott och andra störningar av den allmänna ordningen och säkerheten,
2. övervaka den allmänna ordningen och säkerheten, hindra störningar därav samt ingripa när sådana har inträffat eller
3. bedriva spaning och utredning i fråga om brott som hör under allmänt åtal.

Lagen gäller också behandling av sådana uppgifter som avses i 27 och 28 §§.

3 § Bestämmelserna i 7–11 och 16–38 §§ gäller endast automatiserad behandling av uppgifter.

Definitioner

4 § I denna lag avses med

underrättelseverksamhet: polisverksamhet som består i att samla, bearbeta och analysera information för att klarlägga om brottslig verksamhet har utövats eller kan komma att utövas och som inte utgör förundersökning enligt 23 kap. rättegångsbalken,

kriminalunderrättelseverksamhet: annan underrättelseverksamhet än den som bedrivs av Säkerhetspolisen,

allvarlig brottslig verksamhet: verksamhet som innefattar brott för vilket är föreskrivet fängelse i två år eller däröver,

särskild undersökning: en undersökning i kriminalunderrättelseverksamhet som innebär insamling, bearbetning och analys av uppgifter i syfte att ge underlag för beslut om förundersökning eller om särskilda åtgärder för att förebygga, förhindra eller upptäcka brott,

DNA-analys: varje förfarande som kan användas för analys av deoxyribonukleinsyra.

5 § Rikspolisstyrelsen är personuppgiftsansvarig för behandling av uppgifter som avses i 25, 27 och 31 §§.

Behandling av känsliga personuppgifter

6 § Uppgifter om en person får inte behandlas enbart på grund av vad som är känt om personens ras eller etniska ursprung, politiska åsikter, religiösa eller filosofiska övertygelse, medlemskap i fackförening, hälsa eller sexuella läggning.

Om uppgifter om en person behandlas på annan grund får uppgifterna kompletteras med sådana uppgifter som avses i första stycket, om det är oundgängligen nödvändigt för syftet med behandlingen.

Behandling av uppgifter om kvarstående misstankar

7 § Om en förundersökning mot en person har lagts ned på grund av bristande bevisning får uppgifter om brottsmisstanken behandlas endast under förutsättning att

1. den misstänkte enligt förundersökningsledarens bedömning fortfarande är skäligen misstänkt för brottet och
2. uppgifterna behövs för att förundersökningen skall kunna tas upp på nytt.

8 § Om åtal mot en person har lagts ned eller om han eller hon genom lagakraftvunnen dom har frikänts får uppgifter om brottsmisstanken behandlas endast

1. om förundersökningen tas upp på nytt eller
2. för prövning av ett särskilt rättsmedel enligt 58 kap. rättegångsbalken.

9 § Bestämmelserna i 7 och 8 §§ gäller inte för Säkerhetspolisen.

Obligatorisk anmälan av vissa behandlingar

10 § Om uppgifter som ger upplysning om att en person är dömd för brott eller är eller har varit misstänkt för brott skall behandlas skall detta tre veckor före behandlingen av uppgifterna anmälas till tillsynsmyndigheten för förhandskontroll. Detta gäller dock inte om uppgifterna behandlas av Säkerhetspolisen eller i samband med en förundersökning eller särskild undersökning.

När en anmälan skall göras enligt första stycket skall ändamålet med behandlingen samt tiden för gallring av uppgifterna anges.

Gallring

11 § Uppgifter som behandlas skall, om inte annat anges i denna lag, gallras när de inte längre behövs för sitt ändamål. Detta gäller dock inte uppgifter som behandlas i en förundersökning.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

Prop. 1997/98:97
Bilaga 6

Utlämnande av uppgifter

12 § Uppgifter som är nödvändiga för att framställa rättsstatistiken skall lämnas till den myndighet som ansvarar för att framställa sådan statistik.

13 § Uppgifter får lämnas ut till en utländsk myndighet eller en mellanfolklig organisation, om utlämnandet följer av en internationell överenskommelse som Sverige efter riksdagens godkännande har tillträtt.

Regeringen får meddela föreskrifter om att uppgifter på begäran får lämnas till polis- eller åklagarmyndighet i en stat som är ansluten till Internationella kriminalpolisorganisationen eller till denna organisation, om det behövs för att myndigheten eller organisationen skall kunna förebygga, upptäcka, utreda eller beivra brott.

Uppgifter får vidare lämnas ut enligt vad som framgår av 1 kap. 3 § tredje stycket sekretesslagen (1980:100).

14 § Regeringen får meddela föreskrifter om att uppgifter får lämnas ut även i andra fall än som sägs i 12 och 13 §§.

Rättelse och skadestånd

15 § Personuppgiftslagens (1998:000) bestämmelser om rättelse och skadestånd gäller vid behandling av personuppgifter enligt denna lag eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen.

Kriminalunderrättelseverksamhet

16 § I kriminalunderrättelseverksamhet får personuppgifter behandlas endast om

1. en särskild undersökning har inletts under ledning av Rikspolisstyrelsen eller en polismyndighet och
2. det finns anledning att anta att allvarlig brottslighet har utövats eller kan komma att utövas.

Uppgifter om en enskild person som det inte finns någon misstanke mot skall förseas med en upplysning om detta förhållande.

Personuppgifter får också behandlas i kriminalunderrättelseregister i enlighet med 19–23 §§.

17 § Polismyndighetens eller Rikspolisstyrelsens beslut att inleda en behandling av personuppgifter enligt 16 § skall innehålla uppgifter om ändamålet med behandlingen och de villkor i övrigt som behövs för att förebygga otillbörligt intrång i de registrerades personliga integritet.

Rikspolisstyrelsen skall föra en förteckning över samtliga beslut om behandling av personuppgifter i kriminalunderrättelseverksamhet.

18 § Uppgifter som behandlas enligt 17 § skall gallras senast ett år efter det att beslutet om att inleda den särskilda undersökningen fattades. Om det är av särskild betydelse för att den särskilda undersökningen skall kunna avslutas får dock uppgifterna behandlas under längre tid.

Regeringen, eller den myndighet regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

Kriminalunderrättelseregister

19 § Kriminalunderrättelseregister får föras endast för att

1. ge underlag för beslut om särskilda undersökningar avseende allvarlig brottslig verksamhet eller
2. underlätta tillgången till allmänna uppgifter med anknytning till underrättelseverksamhet.

20 § Kriminalunderrättelseregister får föras av Rikspolisstyrelsen eller av en polismyndighet. Den myndighet som för registret är personuppgiftsansvarig för behandlingen av personuppgifter i registret.

Innehåll

21 § Ett kriminalunderrättelseregister får innehålla uppgifter som kan hänföras till en enskild person endast om uppgifterna ger anledning att anta att allvarlig brottslig verksamhet utövats eller kan komma att utövas och den som avses med uppgifterna skäligen kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva den allvarliga brottsliga verksamheten.

Uppgifter om transportmedel eller varor som kan antas ha samband med allvarlig brottslig verksamhet eller om hjälpmedel som kan antas ha använts i samband med sådan verksamhet får registreras, även om uppgifterna kan hänföras till en enskild person som det inte finns någon misstanke mot. Uppgifterna skall därvid förses med upplysning om att det inte finns någon misstanke mot denne.

22 § Om förutsättningarna för registrering enligt 19 § är uppfyllda får registret innehålla

1. upplysningar om varifrån den registrerade uppgiften kommer och om uppgiftslämnarens trovärdighet,
2. identifieringsuppgifter,
3. uppgifter om särskilda bestående fysiska kännetecken,
4. de omständigheter och händelser som ger anledning att anta att den registrerade utövat eller kan komma att utöva allvarlig brottslig verksamhet,
5. uppgifter om varor, brottshjälpmedel och transportmedel,
6. ärendenummer och
7. hänvisning till en särskild undersökning där uppgifter om den registrerade behandlas och till register som förs av polis- eller tullmyndighet i vilket uppgifter om den registrerade förekommer.

23 § Uppgifterna i ett kriminalunderrättsregister skall gallras senast tre år efter det att uppgifter om att en person skäligen kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva allvarlig brottslig verksamhet senast infördes. Om en särskild undersökning som rör en registrerad person har inletts, får dock uppgifter stå kvar till dess att undersökningen har avslutats.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

Register med uppgifter om DNA-analyser i brottmål

24 § Uppgifter om resultat av DNA-analyser får behandlas endast för att underlätta identifiering av personer i samband med utredning om brott. Rikspolisstyrelsen får föra register i enlighet med 25–29 §§ över de uppgifter som behandlas.

Sådana uppgifter som avses i första stycket får även behandlas i förundersökningar och särskilda undersökningar.

DNA-register

25 § Ett DNA-register får innehålla uppgifter om resultatet av DNA-analyser som har gjorts under utredning om ett brott och som avser personer som har dömts för

1. ett sådant brott mot en persons liv eller hälsa, personliga integritet eller säkerhet som avses i 3, 4, 6, 8, 12 eller 17 kap. brottsbalken, om brottet kan leda till fängelse i mer än två år,

2. ett allmänfarligt brott som avses i 13 kap. brottsbalken, om brottet kan leda till fängelse i mer än två år eller

3. försök, förberedelse, stämpling, anstiftan eller medhjälp till ett sådant brott som avses i 1 eller 2.

26 § Registreringen av ett analysresultat skall begränsas till uppgifter som ger information om den registrerades identitet. Analysresultat som kan ge upplysning om den registrerades personliga egenskaper får inte registreras.

Utöver vad som sägs i första stycket får DNA-registret endast innehålla upplysningar som visar i vilket ärende analysen har gjorts och vem analysen avser.

Spårregister

27 § Ett spårregister får innehålla uppgifter om resultatet av en DNA-analyser som har gjorts under utredning av brott. Uppgifterna får inte kunna hänföras till en identifierbar person. Därutöver får ett spårregister endast innehålla upplysningar som visar i vilket ärende analysen har gjorts.

28 § Uppgifter i spårregister får endast jämföras med analysresultat

1. som inte kan hänföras till en viss person,
2. som finns i DNA-registret eller
3. som kan hänföras till en person som är misstänkt för brott.

Prop. 1997/98:97

Bilaga 6

Gallring

29 § Personuppgifter skall gallras senast när uppgifterna om den registrerade gallras ur belastningsregistret.

Uppgifter i spårregister skall gallras senast trettio år efter registreringen.

Prover från personer som inte är misstänkta för brott

30 § Om ett prov har tagits för DNA-analys från någon som inte är misstänkt för brottet i samband med en utredning om ett brott, får provet inte användas för något annat ändamål än det för vilket det togs. Ett sådant prov får inte heller sparas efter det att målet slutligt har avgjorts.

Fingeravtrycks- och signalementsregister

31 § För att underlätta identifiering av personer i samband med brott får Rikspolisstyrelsen behandla uppgifter om fingeravtryck, signalement och särskilda kännetecken i fingeravtrycks- och signalementsregister. Ett sådant register får användas för identifiering av okända personer även i andra fall.

Sådana uppgifter som avses i första stycket får även behandlas i förundersökningar och särskilda undersökningar.

32 § Fingeravtrycks- och signalementsregister får endast innehålla uppgifter om den som är misstänkt eller dömd för brott eller som har fått lämna fingeravtryck enligt 19 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll. I ett sådant register får endast antecknas uppgifter om

1. fingeravtryck och signalement,
2. särskilda bestående fysiska kännetecken,
3. identifieringsuppgifter och
4. ärendenummer.

33 § Uppgifter om en misstänkt person skall gallras när förundersökning eller åtal mot personen läggs ned eller när åtal ogillas. Uppgifterna får dock bevaras längre om andra uppgifter om den registrerade skall behandlas med stöd av 7 eller 8 §. När dessa uppgifter gallras skall även uppgifter i fingeravtrycks- och signalementsregister gallras.

Om den registrerade döms skall uppgifterna i registret gallras senast vid den tidpunkt då uppgifterna gallras ur det allmänna belastningsregistret.

Regeringen får meddela föreskrifter om gallring av uppgifter om den som har fått lämna fingeravtryck enligt lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.

34 § Säkerhetspolisen skall föra ett register över Säkerhetspolisens hantering av personuppgifter (SÄPO-registret). Registret har till ändamål

1. att underlätta spaning i syfte att förebygga och avslöja brott mot rikets säkerhet eller bekämpa terrorism och
2. att utgöra underlag för registerkontroll enligt säkerhetsskydds-lagen (1996:627).

Säkerhetspolisen är personuppgiftsansvarig för behandlingen av personuppgifter i registret.

Innehåll

35 § SÄPO-registret får innehålla uppgifter som kan hänföras till en enskild person endast

1. om den uppgifterna gäller kan misstänkas för att ha utövat eller komma att utöva brottslig verksamhet som innefattar hot mot rikets säkerhet eller terrorism,
2. om personen har undergått registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627) eller
3. om det med hänsyn till registrets ändamål annars finns särskilda skäl till det.

Av registret skall framgå på vilken grund registrering skett.

Regeringen får meddela närmare föreskrifter om vilka personuppgifter som får registreras.

36 § Om förutsättningarna för registrering enligt 35 § är uppfyllda får registret innehålla

1. identifieringsuppgifter,
2. uppgifter om grunden för registrering och
3. hänvisning till de ärenden där uppgifter om den registrerade behandlas.

Gallring

37 § Uppgifter som registrerats enligt 35 § 1 och 3 skall gallras senast tio år efter det att en sådan uppgift om personen som kan föranleda registrering senast infördes. Om det finns särskilda skäl får dock uppgifterna stå kvar under längre tid.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om att uppgifter får bevaras för historiska, statistiska och vetenskapliga ändamål.

38 § Om skyldigheten för Rikspolisstyrelsen att föra belastnings- och misstankeregister finns särskilda bestämmelser.

Det får inte föras något annat rikstäckande register över brottmålsdomar än belastningsregistret.

1. Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.
2. För de personregister som den 24 oktober 1998 förs med Datainspektionens tillstånd gäller datalagens (1973:289) bestämmelser till och med den 30 september 2001. För ett sådant register skall endast 12–14 §§ gälla.

Härigenom föreskrivs att 14 § lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 §

Om den främmande staten begär upplysning om hur den dömde har förhållit sig under prövotiden, skall kriminalvårdsstyrelsen lämna upplysning härom på grundval av uppgifter som styrelsen inforrdar från frivårdsmyndigheten.

Begår den dömde nytt brott och döms han under prövotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 2 § första stycket lagen (1963:197) om allmänt kriminalregister, skall kriminalvårdsstyrelsen sörja för att den främmande staten underrättas om domen.

Begår den dömde nytt brott och döms han under prövotiden av svensk domstol för brottet till påföljd som avses i 3 § första stycket lagen (1998:000) om belastningsregister, skall kriminalvårdsstyrelsen sörja för att den främmande staten underrättas om domen.

Har den dömde i annat fall än som avses i andra stycket allvarligt åsidosatt sina åligganden och finner övervakningsnämnden på grund härav påkallat att åtgärd i fråga om den ådömda påföljden beslutas av myndighet i den främmande staten, skall nämnden göra anmälan härom till kriminalvårdsstyrelsen. Styrelsen skall sörja för att den främmande staten underrättas om sådan anmälan.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Härigenom föreskrivs att 5 kap 1 och 5 §§, 7 kap. 17 och 18 §§, 9 kap 17 § samt 16 kap 1 § sekretesslagen (1980:100)¹² skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹³

Sekretess gäller för uppgift som hänför sig till

1. förundersökning i brottmål,
2. angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott,
3. verksamhet som rör utredning i frågor om näringsförbud,
4. åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, tullmyndighets eller kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, upptäcka, utreda eller beivra brott, eller
5. Finansinspektionens verksamhet som rör övervakning enligt insiderlagen (1990:1342) eller efterlevnaden av 7 kap. 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument,

om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs.

För uppgift som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i 4 § polisdatalagen (1998:000) eller som annars hänför sig till Säkerhetspolisens verksamhet för att förebygga eller avslöja brott mot rikets säkerhet eller förebygga terrorism, gäller sekretess om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas.

Motsvarande sekretess gäller i andra styckena Sekretessen enligt första och andra styckena gäller i annan verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polismyndighet, skattemyndighet, biträda åklagarmyndighet, polis-tullmyndighet eller kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår misstanke om att en gäldenär verksamhet hos myndighet för att biträda åklagarmyndighet, polis-tullmyndighet eller kustbevakningen med att uppdaga, utreda eller beivra brott samt hos tillsynsmyndighet i konkurs och inom exekutionsväsendet för uppgift som angår

¹² Lagen omtryckt 1992:1474.

¹³ Senaste lydelse 1997:1026.

har begått brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller annat brott som har samband med gäldenärens näringsverksamhet.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst fyrtio år.

misstanke om att en gäldenär har begått brott som avses i 11 kap. brottsbalken eller annat brott som har samband med gäldenärens näringsverksamhet.

I fråga om uppgift i allmän handling som hänför sig till sådan underrättelseverksamhet som avses i andra stycket gäller sekretessen i högst sjuttio år. I fråga om uppgift i allmän handling i övrigt gäller sekretessen i högst fyrtio år.

5 §

Sekretess gäller hos polismyndighet i verksamhet, som avser förande av eller uttag ur vapenregister, för uppgift som har tillförts registret, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att vapen eller ammunition kommer till brottslig användning. Under samma förutsättning gäller sekretess i verksamhet som avser folkbokföringen för uppgift som hänför sig till vapenregister.

Sekretess gäller hos polismyndighet i verksamhet, som avser förande av eller uttag ur vapenregister, för uppgift som har tillförts registret, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan fara för att vapen eller ammunition kommer till brottslig användning. Under samma förutsättning gäller sekretess hos Rikspolisstyrelsen för uppgift som hänför sig till vapenregister.

7 kap. 17 §¹⁴

Sekretess gäller i verksamhet som avser förande av eller uttag ur allmänt kriminalregister eller register som förs enligt lagen (1965:94) om polisregister m.m. för uppgift som har tillförts registret. Om utlämnande av sådan uppgift gäller vad som är föreskrivet i lag om register som nu har nämnts och i säkerhets-skyddslagen (1996:627) samt i förordningar som har stöd i dessa lagar.

Sekretess gäller för uppgift som har tillförts register som förs enligt lagen (1997:1058) om register i Tullverkets brottsbekämpande verksamhet. Om utlämnande av sådan uppgift gäller vad som är föreskrivet i nämnda lag eller i förordning som har stöd i den lagen.

¹⁴ Senaste lydelse 1997:1059.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen enligt första stycket i högst sjuttio år.

Prop. 1997/98:97
Bilaga 6

Föreskrifterna i 14 kap. gäller inte i fråga om sekretessen enligt denna paragraf.

18 §

I annat fall än som avses i 17 § gäller sekretess i verksamhet som avser förande av eller uttag ur register

1. för uppgift som har tillförts särskilt register, som förs över strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot, och inte hänför sig till registrering som avses i 15 kap. 1 §,

2. för annan uppgift hos Rikspolisstyrelsen, som angår brott eller den som har misstänkts, åtalats eller dömts för brott, om uppgiften har lämnats dit för databehandling inom rättsväsendets informationssystem i annat register än som avses i 1,

3. för belastningsuppgift som har tillförts körkortsregistret,

4. för uppgift som har tillförts särskilt register som författningsenligt förs hos myndighet angående brott eller tjänsteförseelser begångna av personer som är eller har varit verksamma hos myndigheten.

Sekretessen enligt första stycket 1 gäller inte i ärende om strafföreläggande eller föreläggande av ordningsbot.

Sekretess gäller hos luftfartsverket i verksamhet, som avser förande av eller uttag ur certifikatregistret, för uppgift som angår brott eller enskilda hälsotillstånd, om det kan antas att den enskilde eller någon honom närstående lider men om uppgiften röjs.

I annat fall än som avses i 17 § eller 9 kap. 17 § första stycket 7 gäller sekretess i verksamhet som avser förande av eller uttag ur register

1. för uppgift som har tillförts särskilt register, som förs över strafföreläggande och föreläggande av ordningsbot, och inte hänför sig till registrering som avses i 15 kap. 1 §,

2. för annan uppgift hos Rikspolisstyrelsen, som angår brott eller den som har misstänkts, åtalats eller dömts för brott, om uppgiften har lämnats dit för databehandling inom rättsväsendets informationssystem i annat register än som avses i 1,

3. för belastningsuppgift som har tillförts körkortsregistret,

4. för uppgift som har tillförts särskilt register som författningsenligt förs hos myndighet angående brott eller tjänsteförseelser begångna av personer som är eller har varit verksamma hos myndigheten.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Sekretess gäller, om inte annat följer av 18 §, i

Sekretess gäller *för uppgift om enskilds personliga och ekonomiska förhållanden*, om inte annat följer av 18 §

1. utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål,

1. *i* utredning enligt bestämmelserna om förundersökning i brottmål,

2. angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott *eller* som avser registerkontroll och särskild personutredning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627),

2. *i* angelägenhet, som avser användning av tvångsmedel i sådant mål eller i annan verksamhet för att förebygga brott

3. *i* *angelägenhet* som avser registerkontroll och särskild personutredning enligt säkerhetsskyddslagen (1996:627),

3. åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, tullmyndighets eller kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott, *eller*

4. *i* åklagarmyndighets, polismyndighets, skattemyndighets, *Statens kriminaltekniska laboratorium*, tullmyndighets eller kustbevakningens verksamhet i övrigt för att förebygga, uppdaga, utreda eller beivra brott,

4. Statens biografbyrås verksamhet att biträda Justitiekanslern, allmän åklagare eller polismyndighet i brottmål,

5. *i* Statens biografbyrås verksamhet att biträda Justitiekanslern, allmän åklagare eller polismyndighet i brottmål,

för uppgift om enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det *kan antas* att den enskilde eller någon honom närstående lider skada eller men om uppgiften röjs.

6. *i* register som förs av Rikspolisstyrelsen enligt polisdatalagen (1998:000) *eller som annars behandlas där med stöd av samma lag*,

7. *i* register som förs enligt lagen (1998:000) om misstankeregister,

om det *inte står klart att uppgiften kan röjas utan* att den enskilde eller någon honom närstående lider men.

Sekretess gäller i verksamhet, som avses i första stycket, för anmälan eller utsaga från enskild, om det kan antas att fara uppkommer för att någon utsätts för våld eller annat allvarligt men om uppgiften röjs.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i den särskilda lagstiftningen om unga lagöverträdare.

Utan hinder av sekretessen får uppgift lämnas till enskild enligt vad som föreskrivs i den särskilda lagstiftningen om unga lagöverträdare *och i säkerhetsskyddslagen (1996:627) samt i förordning som*

¹⁵ Lydelse enligt prop. 1997/98:43.

har stöd i denna lag. Utan hinder av sekretess får uppgift vidare lämnas ut enligt vad som föreskrivs i lagen (1998:000) om misstankeregister och polisdatalagen (1998:000) samt i förordningar som har stöd i dessa lagar.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

16 kap

1 §¹⁶

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1—8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

— — —

12. förbehåll enligt 9 a § lagen (1965:94) om polisregister m.m.

—————

1. Denna lag träder i kraft såvitt avser 5 kap. 5 § den 1 juli 1998 och i övrigt den dag regeringen bestämmer.

2. Vid tillämpningen av 7 kap. 17 § skall med belastningsregistret även avses person- och belastningsregistret till dess samtliga uppgifter utgått ur detta register.

3. Äldre bestämmelser skall fortfarande gälla

a) i verksamhet som avser folkbokföringen för uppgift som hänför sig till vapenregister och som har tillförts folkbokföringen före ikraftträdandet och

b) såvitt avser sådana förbehåll som avses i 16 kap. 1 § 12 som meddelats före ikraftträdandet.

¹⁶ Senaste lydelse 1997:737.

Förslag till lag om ändring i arkivlagen (1990:782)

Prop. 1997/98:97

Bilaga 6

Härigenom föreskrivs att punkt 4 i övergångsbestämmelserna till arkivlagen (1990:782) skall upphöra att gälla den dag regeringen bestämmer.

Härigenom föreskrivs att 12, 15, 21 och 22 §§ säkerhets-skyddslagen (1996:627) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

Med registerkontroll avses att uppgifter hämtas från *polisregister*.

Med registerkontroll avses att uppgifter hämtas från *ett register som omfattas av lagen (1998:000) om belastningsregister, lagen (1998:000) om misstankeregister eller polisdatalagen (1998:000)*.

Med registerkontroll avses också att sådana personuppgifter hämtas som Rikspolisstyrelsen eller Säkerhetspolisen behandlar utan att det ingår i ett sådant register som avses i första stycket. Detta gäller dock inte uppgifter som ingår i en förundersökning eller särskild undersökning i kriminalundersöktelseverksamhet.

15 §

Registerkontroll får göras efter framställan *av* en annan stat, om

Registerkontroll får göras efter framställan *från* en annan stat, om

1. den person som framställan gäller har eller har haft hemvist i Sverige,

1. den person som framställan gäller har eller har haft hemvist i Sverige,

2. personen skall delta i en verksamhet på det sätt som anges i 13 § första stycket, och

2. personen skall delta i en verksamhet på det sätt som anges i 13 § första stycket, och

3. det för deltagandet gäller regler i den andra staten om registerkontroll som motsvarar reglerna i denna lag.

3. det för deltagandet gäller regler i den andra staten om registerkontroll som motsvarar reglerna i denna lag.

Skall en person som har eller har haft hemvist i Sverige delta i en säkerhetskänslig verksamhet hos en mellanfolklig organisation där Sverige är medlem, får registerkontroll göras efter beslut av regeringen, om organisationen har gjort framställan om kontroll.

21 §

Utlämnande av uppgifter *från polisregister* vid registerkontroll får omfatta

Utlämnande av uppgifter vid registerkontroll får omfatta

1. för säkerhetsklass 1 eller 2: varje uppgift som finns tillgänglig i *polisregister* om den kontrollerade

1. för säkerhetsklass 1 eller 2: varje uppgift som finns tillgänglig om den kontrollerade och, om det

och, om det är oundgängligen nödvändigt, om nödvändigt, om make eller sambo, make eller sambo, och och

Prop. 1997/98:97
Bilaga 6

2. för säkerhetsklass 3: uppgifter om den kontrollerade i *person- och belastningsregistret hos Rikspolisstyrelsen* och i Säkerhetspolisens register. 2. för säkerhetsklass 3: uppgifter om den kontrollerade i belastningsregistret, *misstankeregistret, SÄPO-registret och uppgifter som behandlas hos Säkerhetspolisen.*

22 §

Vid registerkontroll enligt 14 § får utlämnandet omfatta alla uppgifter om den kontrollerade som finns i *Säkerhetspolisens register* samt de uppgifter om den kontrollerade som finns i *person- och belastningsregistret hos Rikspolisstyrelsen* om dom eller misstanke om brott som avses i

- 3 kap. 1, 2, 5 och 6 §§ brottsbalken,
- 4 kap. 1–6, 8 och 9 §§ brottsbalken,
- 6 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken,
- 8 kap. 4–6 §§ brottsbalken,
- 9 kap. 3 och 4 §§ brottsbalken,
- 12 kap. 3 och 5 §§ brottsbalken,
- 13 kap. 1–5 b och 7 §§ brottsbalken,
- 16 kap. 1–3, 5, 6 och 8 §§ brottsbalken,
- 17 kap. 1 § brottsbalken,
- 18 kap. 1 och 3–5 §§ brottsbalken,
- 19 kap. brottsbalken,
- 1 och 3 §§ narkotikastrafflagen (1968:64), och
- 9 kap. 1 § vapenlagen (1996:67).

Även uppgift om försök och förberedelse till dessa gärningar får lämnas ut.

Vid registerkontroll enligt 14 § får utlämnandet omfatta alla uppgifter om den kontrollerade som finns i *SÄPO-registret eller annars behandlas hos Säkerhetspolisen* samt de uppgifter om den kontrollerade som finns i *belastningsregistret och i misstankeregistret* om dom eller misstanke om brott som avses i

- 3 kap. 1, 2, 5 och 6 §§ brottsbalken,
- 4 kap. 1–6 och 8–9 a §§ brottsbalken,
- 6 kap. 1 och 2 §§ brottsbalken,
- 8 kap. 4–6 §§ brottsbalken,
- 9 kap. 3 och 4 §§ brottsbalken,
- 12 kap. 3 § brottsbalken,
- 13 kap. 1–5 b och 7 §§ brottsbalken,
- 16 kap. 1–3, 5, 6 och 8 §§ brottsbalken,
- 17 kap. 1 § brottsbalken,
- 18 kap. 1 och 3–5 §§ brottsbalken,
- 19 kap. brottsbalken,
- 1 och 3 §§ narkotikastrafflagen (1968:64), och
- 9 kap. 1 § vapenlagen (1996:67).

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer. Vid tillämpningen av de nya 21 och 22 §§ skall med belastningsregistret även avses

person- och belastningsregistret till dess samtliga uppgifter utgått ur detta register.

Prop. 1997/98:97
Bilaga 6

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1998-03-02

Närvarande: regeringsrådet Stig von Bahr, regeringsrådet Arne Bækkevold, justitierådet Edvard Nilsson.

Enligt en lagrådsremiss den 29 januari 1998 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om belastningsregister,
2. lag om misstankeregister,
3. polisdatalag,
4. lag om ändring i lagen (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet,
5. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
6. lag om ändring i arkivlagen (1990:782) och
7. lag om ändring i säkerhetsskyddslagen (1996:627).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kammarrättsassessorn Annika Lowén.

Till Lagrådet har inkommit en skrivelse från docenten Seppo Isotalo.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om belastningsregister

I 5 § finns ett bemyndigande för regeringen att meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter registret skall innehålla om den som skall registreras enligt 3 och 4 §§. Av 10 § första stycket framgår att regeringen, under vissa förutsättningar, får meddela föreskrifter om enskilds rätt att få uppgifter ur registret om en annan enskild. 13 § innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter dels om utlämnande av uppgifter till utlandet utöver vad som följer av 11 §, dels att de uppgifter som får lämnas ut enligt 10 och 11 §§ (rätteligen 11 och 12 §§) skall begränsas. Enligt 15 § får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer meddela föreskrifter om att en polismyndighet i stället för Rikspolisstyrelsen i vissa fall får pröva frågan om att lämna ut uppgifter.

I remissen sägs inget om hur nämnda bemyndiganden förhåller sig till reglerna om normgivning i 8 kap. regeringsformen (RF). Med hänsyn till att rättsläget framstår som något oklart finns det enligt Lagrådets mening skäl att i korthet behandla bemyndigandenas konstitutionella ställning.

En första fråga som bör besvaras är huruvida de ämnen som regleras i det remitterade förslaget är av sådant slag att lagform krävs. Av intresse vid denna bedömning är främst bestämmelsen i 2 kap. 3 § andra stycket RF om att varje medborgare skall i den utsträckning som närmare anges i lag

skyddas mot att hans personliga integritet kränks genom att uppgifter om honom registreras med hjälp av automatisk databehandling och bestämmelsen i 8 kap. 3 § första stycket RF om att föreskrifter om förhållandet mellan den enskilde och det allmänna som gäller bl.a. ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden skall meddelas genom lag. Enligt Lagrådets uppfattning kan möjligen utrymme finnas för olika åsikter beträffande i vilken omfattning nu nämnda bestämmelser kräver att föreskrifterna i det remitterade förslaget ges i lagform. Övervägande skäl talar dock för att de föreslagna föreskrifterna som ju gäller ett register hos en myndighet inte avser ämnen som enligt RF måste regleras i lag (jfr prop. 1990/91:60 s. 56 ff och 1990/91:KU11 s. 9 ff). Från konstitutionell synpunkt torde det alltså ha varit möjligt att ta in föreskrifterna i en regeringsförordning. Detta innebär givetvis inte att hinder föreligger mot att lagform ändå väljs (se 8 kap. 14 § första stycket RF).

Är vad Lagrådet nu uttalat riktigt är bestämmelserna i 8 kap. RF om riksdagens rätt att delegera normgivning inte direkt tillämpliga på de föreslagna bemyndigandena. Något krav på att dessa skall vara förenliga med exempelvis bestämmelserna i 8 kap. 7 § RF kan således inte uppställas. Lagrådet kan mot denna bakgrund godta vad som i remissen föreslagits om bemyndiganden för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter.

7 §

Enligt andra meningen får en begäran om att få ta del av uppgifter ur registret göras endast om skälet till det uppväger det intrång eller men i övrigt det innebär för den som berörs.

Ordet "intrång" används i annan lagstiftning som beteckning för ett obehörigt ingrepp i en rättighet som skyddas av lagen, se 23 § namnlagen (1982:670), 58 § patentlagen (1967:837) och 11 § lagen (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter. I 21 § kreditupplysningslagen (1973:1173) och 17 § i förslaget till polisdatalag förekommer uttrycket "otillbörligt intrång" med samma innebörd.

Vid den intresseavvägning som skall göras enligt andra meningen i förevarande paragraf är det inte fråga om något sådant otillbörligt intrång som avses i de nyss nämnda bestämmelserna. Ordet "intrång" bör av det skälet undvikas i detta sammanhang. Inte heller uttrycket "men i övrigt" är särskilt lämpligt; det för närmast tanken till en skada av enbart ideellt slag jfr 5 kap. 1 § första stycket 3 skadeståndslagen (1972:207) medan avsikten givetvis är att även olägenheter av ekonomisk natur skall beaktas vid intresseavvägningen.

Med hänsyn till det sagda förordar Lagrådet att uttrycket "intrång eller men i övrigt" byts ut mot ordet "olägenhet".

Förslaget till lag om misstankeregister

6 §

Med hänvisning till vad Lagrådet har anfört vid 7 § i den föreslagna lagen om belastningsregister förordar Lagrådet att uttrycket "intrång eller men i övrigt" i förevarande paragraf byts ut mot ordet "olägenhet".

Prop. 1997/98:97
Bilaga 7

8 §

I paragrafen anges att det av 14 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100) framgår att sekretess till skydd för enskild inte gäller i förhållande till den registrerade själv. Paragrafen är enligt Lagrådets mening vilseledande såtillvida att den ger intryck av att den enskilde alltid har rätt ta del av uppgifterna i fråga. Bestämmelsen i 14 kap. 4 § sekretesslagen avser emellertid endast sekretess till skydd för den enskilde. För misstankeregistret kommer att gälla inte bara sekretess till skydd för enskild (9 kap. 17 § sekretesslagen) utan också förundersökningssekretess enligt 5 kap. 1 § första stycket 1 sekretesslagen. Enligt sistnämnda lagrum gäller sekretess för uppgift som hänför sig till förundersökning i brottmål om det kan antas att syftet med beslutade eller förutsedda åtgärder motverkas eller den framtida verksamheten skadas om uppgiften röjs. Denna sekretess gäller också i förhållande till den som är registrerad i misstankeregistret.

Förundersökningssekretessen avser sålunda inte sekretess till skydd för enskild utan enligt kapitelrubriken sekretess med hänsyn främst till intresset att förebygga eller beivra brott. Sekretessen i 5 kap. påverkas följaktligen inte av bestämmelsen i 14 kap. 4 § sekretesslagen. Mot denna bakgrund bör erinran om sistnämnda lagrum i förevarande paragraf slopas. Paragrafen kan till följd härav utgå.

Förslaget till polisdatalag

Lagen innehåller dels bestämmelser som allmänt gäller behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, dels bestämmelser som gäller endast automatiserad behandling av sådana uppgifter. Enligt Lagrådets mening uppnås en bättre överblick och systematik om bestämmelserna om automatiserad behandling (7-11 och 16-38 §§) förs samman. De allmänna bestämmelserna i 12-15 §§ kan därvid antingen placeras närmast före bestämmelserna om automatiserad behandling eller placeras efter dessa sist i lagen. Båda alternativen ger en bättre överblick än den föreslagna ordningen. Lagrådet förordar det förstnämnda alternativet, som alltså innebär att även de allmänna bestämmelserna förs samman och placeras före särbestämmelserna om automatiserad behandling. För att tydligt särskilja de två avsnitten bör dessa förses med huvudrubriker, Allmänna bestämmelser respektive Bestämmelser om automatiserad behandling. Som Lagrådet återkommer till under 1 § bör vidare föreskrifterna i den paragrafen delvis slopas och delvis föras in i den paragraf som enligt förslaget utgör 4 §.

Lagrådet förordar i enlighet härmed att 2-6 §§ bildar 1-5 §§, att 12-15 §§ bildar 6-9 §§, samt att 7-11 §§ och 16-38 §§ dvs. särbestämmelserna om automatiserad behandling bildar 10-37 §§.

Godtas inte Lagrådets förslag till ändrad paragrafindelning, förordar Lagrådet i vart fall att bestämmelserna i 7-11 §§ förtydligas på så sätt att rubriken närmast före 7 § ges lydelsen "Automatiserad behandling av uppgifter om kvarstående misstankar", att rubriken närmast före 10 § ges lydelsen "Obligatorisk anmälan av vissa automatiserade behandlingar" samt att efter ordet "behandlas" i 7, 8, 10 och 11 §§ läggs till orden "på automatisk väg" (jfr prop. 1997/98:44 s. 240 f). Ett motsvarande tillägg bör samtidigt göras efter ordet "behandlas" i 16 § första och tredje styckena samt 24 § första och andra styckena. Som en följd av dessa ändringar bör slutligen bestämmelsen i 3 § ges följande lydelse: "Bestämmelserna om register i 19-38 §§ gäller endast automatiserad behandling av uppgifter".

1 §

I paragrafens första mening anges att, vid behandling av personuppgifter inom polisen, personuppgiftslagen gäller om inte avvikande bestämmelser meddelas i förevarande lag, lagen om belastningsregister eller lagen om misstankeregister. Av personuppgiftslagen (i lydelse enligt prop. 1997/98:44) framgår att den gäller vid behandling av personuppgifter om inte avvikande bestämmelser meddelas i annan författning. Förevarande bestämmelse är således inte nödvändig för att reglera förhållandet mellan förevarande lag och personuppgiftslagen utan detta följer redan av personuppgiftslagen. Det är vidare att märka att förevarande lag gäller all behandling av personuppgifter medan personuppgiftslagens tillämpningsområde enligt 5 § lagen är begränsat till automatiserad behandling och till viss manuell behandling av personuppgifter. Hänvisningen till personuppgiftslagen blir därför något missvisande. Någon motsvarande hänvisning har inte föreslagits i lagen om belastningsregister eller lagen om misstankeregister. Mot denna bakgrund bör enligt Lagrådets mening den föreslagna hänvisningen till personuppgiftslagen slopas.

När det sedan gäller förhållandet mellan å ena sidan förevarande lag och å andra sidan lagen om belastningsregister och lagen om misstankeregister framgår inte av den aktuella bestämmelsen vad som skall gälla. Detta framgår inte heller av regleringen i övrigt. Registerutredningens förslag (SOU 1997:65) innehöll däremot en bestämmelse (3 §) om att förevarande lag inte skulle gälla vid behandling av personuppgifter som företas enligt de två särskilda registerlagarna. Om detta är meningen bör en bestämmelse härom tas in i den i remissen föreslagna 2 §.

Andra meningen av paragrafen bör lämpligen tas in som ett andra stycke i 4 § i det remitterade förslaget.

4 §

Det nya andra stycke i förevarande paragraf som Lagrådet nyss förordat bör lämpligen ges följande lydelse: "De begrepp som i övrigt används i denna lag har samma betydelse som i personuppgiftslagen."

10 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om obligatorisk anmälan av vissa behandlingar. Om uppgifter som ger upplysning om att en person är dömd för brott eller är eller har varit misstänkt för brott skall behandlas, skall detta tre veckor före behandlingen av uppgifterna anmälas till tillsynsmyndigheten för förhandskontroll. Denna anmälningsskyldighet gäller dock inte om uppgifterna behandlas av Säkerhetspolisen eller i samband med en förundersökning eller särskild undersökning.

Av den allmänna motiveringen och författningskommentaren framgår att den föreslagna anmälningsskyldigheten tar sikte främst på befintliga register hos polisen som innehåller uppgifter om brottsmisstanke, exempelvis brottsanmälningsregistret och beslags- och analysregistret. På grund av svårigheten att vid automatiserad behandling av personuppgifter avgöra när ett nytt register inrättats har det emellertid inte ansetts lämpligt att knyta anmälningsskyldigheten till registerbegreppet. Skyldigheten att göra anmälan har i stället kopplats till behandlingen av de integritetskänsliga uppgifterna, dvs. till behandlingen av uppgifter om att en person är dömd eller misstänkt för brott.

Enligt Lagrådets uppfattning har den avsedda innebörden inte kommit till klart uttryck i den föreslagna lagtexten. Behandling av personuppgifter omfattar enligt 3 § förslaget till personuppgiftslag (prop. 1997/98:44) varje åtgärd eller serie av åtgärder som vidtas i fråga om personuppgifter, t.ex. insamling, registrering, lagring, inhämtande och användning. Läst enligt sin ordalydelse föreligger således anmälningsskyldighet så snart en polismyndighet exempelvis inhämtar uppgifter om brottsmisstanke ur misstankeregistret, kriminalunderrättelseregister eller DNA-register. Detta framstår som orimligt. Paragrafen bör därför omarbetas så att anmälningsskyldigheten inte omfattar fler behandlingar än de som åsyftas enligt den allmänna motiveringen och författningskommentaren.

Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

7 kap. 18 §

I paragrafen föreskrivs absolut sekretess för uppgifter i verksamhet som avser förande av eller uttag ur vissa register, nämligen bl.a. för vissa uppgifter hos Rikspolisstyrelsen som lämnats dit för databehandling inom rättsväsendets informationssystem. Enligt förslaget undantas från paragrafens tillämpningsområde fall som avses i 9 kap. 17 § första stycket 7, dvs. uppgifter i register som förs enligt lagen om misstankeregister. Även uppgifter som avses i första stycket 6 i sistnämnda paragraf dvs. uppgifter som behandlas hos Rikspolisstyrelsen med stöd av polisdatalagen torde komma att ingå i rättsväsendets informationssystem. Sådana uppgifter synes böra behandlas på samma sätt som uppgifterna i misstankeregistret och således undantas från förevarande paragrafs tillämpningsområde.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 12 mars 1998

Närvarande: statsrådet Peterson, ordförande, och statsråden, Freivalds, Wallström, Tham, Åsbrink, Schori, Andersson, Winberg, Uusmann, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson, von Sydow, Klingvall, Åhnberg, Pagrotsky, Östros

Föredragande: Laila Freivalds

Regeringen beslutar proposition 1997/98:97 Polisens register

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om belastningsregister	5, 10,13 och 15 §§	
Lag om misstankeregister	3, 4, 5 och 11 §§	
Polisdatalagen	7, 8, 13, 16, 21, 31, 33 och 35 §§	
